

ЧАС

за углед

5

Зборник припрема
за угледне часове
разредне и предметне
наставе у основној
и средњој школи

Eduka.robita

eduka

ЧАС ЗА УГЛЕД 5

Зборник припрема за угледне часове
разредне и предметне наставе у основној и средњој школи

Главни уредник

Проф. др Бошко Влаховић

Одговорна уредница

Доц. др Наташа Филиповић

Уредници

Др Снежана Лакета
Наташа Ковжан Кун
Ивана Милошевић
Др Јелена Журић

Лектура и коректура

Тијана Вујовић

Дизајн

Јелена Мркић

Издавач

Издавачко предузеће *Едука* д.о.о. Београд
Ул. Змаја од Ноћаја бр. 10/1
Тел./факс: 011 3287 277, 3286 443, 2629 903
Сајт: www.eduka.rs; имејл: eduka@eduka.rs

За издавача

Проф. др Бошко Влаховић

Београд, 2019.

Пошироване колеџнице и колеџе,

Зборник ЧАС ЗА УГЛЕД 5 настао је као њгод наше сарадње са наставницима из Србије, Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине и Црне Горе.

И овогодишњи конкурс уродио је мноштвом њрисиџелих њрипрема са њрилозима, фотодрафијама, њрезентацијама и додџним и разновидним њримерима електронски њодржане настаџе. Задаџак за комисијом рецензије био је џежак као и сваки џуџ досад, али задовољство је био веће јер број наставника који се укључују расте, а квалитет њрилоза џако је.

Креативност, њромишљање и систематски носителџиви су и у овим њрипремама. Ове године су се још израженије издџојили њримери џемајској њрисиџуџа, њнџеџраџивне настаџе, њројектиској рада, њроблемске настаџе, унутџрџредметних и међуџредметних крелација. Укључивање модерних џехнолоџија увелико џосџаје сигуран ослонац џише савремене настаџавне џраксе, а већина њрисиџиџлих њрипрема џозазује како џихова џримена може бити вишеџруко функционална и џновџиџа.

Зборник ЧАС ЗА УГЛЕД и овој годџи обухваџа већину настаџавних џредмета, разновидне њрисиџуџе у разредној радџи, разноврсне настаџавне меџоде, њрипреме за различитџа џаџелџа и њрилоџе за рад којима се џраше џоџреде џојединачних учениџа (диференцирани њрисиџуџи, њрипремање њрилоџа за ученике са ИОП).

Ово издање зборника њрипрема за уџледне часове саџира добре њримере искуствџа и креативних идеја у разредној и у џредметној настаџави, у основној и средњој школи. џакође, укључује многе нове сараднике, џоред колеџница и колеџа који на конкурс уџеишно учесџвују од самој џочейка. Едука је џоносна на џакој од вас, јер у вама џреџознаје сџвараоце новој и најредној и, истовремено, исџрајне џрактџичаре џосвећене џослу и џоседно својим џацима.

Хвала свима на дивној сарадњи! До скорој виђења, у следећем зборнику!

Срдечно,
Уреднички џим Едуке

ПРВИ РАЗРЕД

Сања Мићић: *Спољни храсић и рича и ричу* 15

ДРУГИ РАЗРЕД

Александра Филиповић: *Спољна Мондријановој дизајна* 21

Ива Љубисављевић Кајгановић, Љиљана Младеновић: *Годишња доба* 26

Марија Зец: *Лековићо диле* 30

Сандра Поповић, Милица Тренић: *Гроздана Олујић Шаренкреја* 34

Мирјана Недељковић: *Саобраћај* 42

Ружица Стојановић Ђорђевић: *Множење и дељење* 50

ТРЕЋИ РАЗРЕД

Мр Милијана Глигоријевић: *Речи умањеног и увећаног значења* 57

Snježana Zuković, Danijela Bulatović, Valentina Kovačević:

Narodna priča: Tri leptira 63

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

Сава Ковачевић: *Редослед математичких операција* 69

КОМБИНОВАНА ЦЕЉЕЊА

Јелена Бабић, Ивана Радоњић: *Знаменијосић моја места* 79

Снежана Влајић Вац: *Гроздана Олујић: Јасенов лисћ* 83

Звонимир Рајковић: *Земљишће није само земљишће* 94

САДРЖАЈ ПРИЛОГА ЗА ПРЕУЗИМАЊЕ УЗ ЗБОРНИК

ПРВИ РАЗРЕД

Сања Мићић: *Столени храси прича причу* 4,5 Мб

ДРУГИ РАЗРЕД

Александра Филиповић: *Стойама Мондријановој дизајна* 1,7 Мб

Ива Љубисављевић Кајгановић, Љиљана Младеновић: *Годишња доба* 14 Мб

Марија Зец: *Лековио биле* 2,3 Мб

Сандра Поповић, Милица Тренић: *Гроздана Олујић, Шарена река* 11,5 Мб

Мирјана Недељковић: *Саобраћај* 1,9 Мб

Ружица Стојановић Ђорђевић: *Множење и дељење* 6,4 Мб

ТРЕЋИ РАЗРЕД

Мр Милијана Глигоријевић: *Речи умањеној и увећаној значења* 3 Мб

Snježana Zuković, Danijela Bulatović, Valerijana Kovacović:
Narodna priča: *Tri leptira* 4 Мб

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

Сава Ковачевић: *Редослед рачунских операција* 9,4 Мб

КОМБИНОВАНА ОДЕЉКА

Јелена Бабић, Ивана Радевић: *Знаменијости моја места* 145,5 Мб

Снежана Влажковац: *Гроздана Олујић: Јасенов лиса* 8,1 Мб

Звонимир Јовчић: *Земљиште није само земљиште* 5,5 Мб

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Оливера Крупеж: <i>Јабука као књижевни мотив</i>	103
Слађана Галушка, Драгана Јањић, Наташа Томић и Бојана Весковић: <i>Мој дека је био шрешња</i>	110
Александра Миљковић: <i>Рейорџажа као новинарски жанр; Основни елементи рејорџаже и снимање рејорџажа</i>	115
Александра Томић: <i>Милорад Павић, Предео сликан чајем</i>	119
Бојана Анђелић: <i>Наставна обрада Дневника Ане Франк</i>	123
Бојана Ракоњац: <i>Глајоли и глајолски облици</i>	126
Вишеслава Налчић, Ивана Ерцеговац: <i>Плави чујери</i> ; Мирослав Антић ...	130
Јелена Петковић: <i>Заљубљени Змај (Јован Јовановић Змај, Ђулићи) и хемија љубави</i>	136
Јелена Влашки Радосављевић: <i>Народна бајка Ђулиће</i>	141
Љиљана Ивановић Јованчевић, Ана Богдановић Милосављевић: <i>Проналажење кључних речи у шекспировој</i>	145
Даница Вулићевић, Маријана Ратковић: <i>Уводнице – примена технике криптич- кој мишљења кроз корелацију на тематичким темама из биологије и српској језика</i>	150
Mili Hilmo Selimović: <i>Jezička kultura. Rastavljanje</i>	154
Олга Терзић: <i>Правописна историја међеревских ловаца на јрешке</i>	161
Олгица Спасојевић: <i>Писање мичуланих географских назива</i>	164
Сандра Рудњанин: <i>Некњижевне речи и шућице и њихова замена језичким стандардом</i>	168
Сандра Сеферовић: <i>Прави и неправни објекти</i>	173
Саша Чорболоковић: <i>Повежи без муке</i>	175
Снежана Мушковић: <i>Сво Андрић, Аска и вук</i>	179
Татјана М. Кривошеја, Горан Петровић: <i>Месец над шекспировом</i>	182

СТРАНИ ЈЕЗИЦИ

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Ана Станојловић: <i>My Special Trip (London/New York)</i>	191
--	-----

РУСКИ ЈЕЗИК

Данијела Анђелковић: <i>Знакомство с достопримечательностями столицы</i>	193
---	-----

ИСТОРИЈА

Барбара Ивковић, Снежана Живковић: <i>Књижевност и наука старих Грка</i>	199
Весна Костић, Јелена Муцић: <i>Лондон јори!</i>	203
Јелена Лилић: <i>Школски музеј</i>	209

ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ

Velma Selimotić: <i>Prostorno prikazivanje predmeta (ortogonalna projekcija)</i>	215
Драган Крецуљ: <i>Роботика</i>	220
Маријана Бачанин, Марија Полимац и Мирјана Светозаревић: <i>Никола Тесла</i>	224

ФИЗИКА

Драган Голубовић: <i>Чаша чисте воде</i>	229
---	-----

БИОЛОГИЈА

Душица Комановић: <i>Екосистеми коинених вода, зајачивање и моућност заштите</i>	235
Сања Парезановић, Зорица Агановић, Ана Јеличић: <i>Пубертет и адолесценција: проблеми везани за период одрасћања</i>	239
Вујадин Здравковић: <i>Крв и лимфа. Крвне групе. Трансфузија</i>	244

МАТЕМАТИКА

Душица Марковић: <i>Боја твоје шешира – Радионица за поштовање самосознаје код ученика</i>	251
Маријана Мирковић, Тања Парезановић: <i>Мостови нас везају</i>	255
Мирјана Кокерић, Синиша Ђулафић: <i>Познајте мајку мајку марке</i>	258
Оливера Каличанин, Драгана Лазић: <i>Фибоначијеве бројеве</i> <i>Математика око нас</i>	262

ГЕОГРАФИЈА

Наталија Прерадов: <i>Израда квиза из географије у програму Python 3</i>	269
Савица Ђурђевић: <i>Миграционо кретање</i>	274

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Марина Станојловић Мичић: <i>Израда студије</i>	281
--	-----

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Снежана Шапић Тисор: <i>Плеће у шуми, песма из Финске</i>	287
--	-----

СРЕДЊА ШКОЛА

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Снежана Миљанић, Драгана Симић: <i>Електронски часопис: Модерна у европској и српској књижевности</i>	295
Јелена Вујовић: <i>Кад нас јесма (до)дирне – антологија јесника моје краја</i>	299
Сузана Ранчић, Тања Златановић: <i>Александар Сергејевич Пушкин, Цијани302</i>	
Весна Мићић: <i>Почеци словенске јисмености – Света браћа</i> <i>Ђурило и Мејодиге</i>	307
Драгана Богдановић, Јелена Богдановић и Милица Бошковић: <i>Колударска бијка</i>	311

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Милена Денковић: *Tinejdžeri i mediji* 316

ЛАТИНСКИ ЈЕЗИК

Наталија Станковић: *In insula Corcyra* 319

ЈЕЗИК, МЕДИЈИ, КУЛТУРА

Јелица Пајић: *Друштвена одговорност у креирању медијској садржаја*..... 321

МАТЕМАТИКА

Данијела Драмићанин Денић: *Аритметички низ – дефиниција и својства, формула за n -и члан* 325

ЗДРАВСТВЕНА НЕГА

Никола Савић: *Здравствено-васпитни рад у превенцији шетних болести* .335

МИКРОБИОЛОГИЈА

Ана Јеремић: *Узимање бриса*..... 340

ХЕМИЈА

Драгосављевић Елена: *Хемијске реакције* 344

СТАТИСТИКА

Ивана Миљковић, Сузана Стошић: *Корелациона анализа применом програма Excel* 347

РАЧУНОВОДСТВО

Сузана Стошић, Ивана Миљковић, Весна Петровић: *Надавка, уродаја и плаћање робе у земљи*..... 350

САДРЖАЈ ПРИЛОГА ЗА ПРЕУЗИМАЊЕ УЗ ЗБОРНИК

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Оливера Крупеж: <i>Јабука као књижевни мотив</i>	7,2 Мб
Слађана Галушка, Драгана Јањић, Наташа Томић и Бојана Весковић: <i>Мој дека је био њрешиња</i>	1,8 Мб
Александра Миљковић: <i>Рејорџажа као новинарски жанр; Основни елементи рејорџаже и снимање рејорџажа</i>	16 Кб
Александра Томић: <i>Милорад Павић, Предео сликан чајем</i>	5,3 Мб
Бојана Анђелић: <i>Наставна обрада Дневника Ане Франк</i>	6,8 Мб
Бојана Ракоњац: <i>Глајоли и глајолски облици</i>	3,4 Мб
Вишеслава Налчић, Ивана Ерцеговац: <i>Плави чујерак</i> , Мирослав Антић	1,8 Мб
Јелена Ђетковић: <i>Заљубљени Змај</i> (Јован Јовановић Змај, Јулија Јанковић) <i>хемија љубави</i>	221 Кб
Јелена Влашки Радосављевић: <i>Народна бајка Биберче</i>	4,3 Мб
Љиљана Ивановић Јованчевић, Ана Богдановић Милосављевић: <i>Проналажење кључних речи у шекспиру</i>	6 Мб
Даница Вулићевић, Маријана Ратковић: <i>У судници – примена шехника критичкој мишљења кроз корелацију нејавних шема из дијологије и српској језика</i>	53 Кб
Mili Hilmo Selimotić: <i>Језишка култура Рашчављеније</i>	205 Мб
Олга Терзић: <i>Правовисна шорина славјевских ловаца на ђрешке</i>	3,1 Мб
Олгица Спасојевић: <i>Писање вичешчаних географских назива</i>	1,4 Мб
Сандра Рудњанин: <i>Књижевне речи и шјућице и њихова замена језичким стандардом</i>	1,6 Мб
Сандра Сеферовић: <i>Прави и нејрави објекти</i>	1,4 Мб
Саша Чорболоковић: <i>Крпежи без муке</i>	24,1 Мб
Снежана Мушкетки: <i>Изо Андрић, Аска и вук</i>	1,1 Мб
Татјана М. Крупежић, Горан Петровић: <i>Месец над шейсијом</i>	3,2 Мб

СТРАНИ ЈЕЗИЦИ

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Ана Станојловић: *My Special Trip (London/New York)* 47,8 Мб

РУСКИ ЈЕЗИК

Данијела Анђелковић: *Знакомство с достојримечайшельношћами штилици* 4,3 Мб

ИСТОРИЈА

Барбара Ивковић, Снежана Живковић: *Књижевности и науке сјајних Грка*

14,9 Мб

Весна Костић, Јелена Муцић: *Лондон јори!*

707 Кб

Јелена Лилић: *Школски музеј*

926 Кб

ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ

Velma Selimović: *Prostorno prikazivanje predmeta (ortogonalna projekcija)*

3,6 Мб

Маријана Бачанин, Марија Полимац и Мирјана Светозаревић:

Никола Тесла

4 Мб

ФИЗИКА

Драган Голубовић: *Чаша чистије воде*

3,4 Мб

БИОЛОГИЈА

Душица Комановић: *Екосистеми коинених вода, зајачавање могућности заштитице*

2,7 Мб

Сања Парезановић, Зорица Агановић, Ана Јеличић: *Дубершети и адолесценција: проблеми везани за период одрастања*

1,2 Мб

Вујадин Здравковић: *Крв и лимфа. Крвне ћелије. Трансфузија*

999 Кб

МАТЕМАТИКА

Душица Марковић: *Боја твоје шешира – Разлика за подстицање самостојнаје код ученика*

753 Мб

Маријана Мирковић, Тања Парзгановић: *Мостови нас сјајају*

498 Мб

Мирјана Кокерић, Синиша Булајић: *Познајте математичарке*

9,7 Мб

Оливера Каличанин, Драган Пазин: *Фибоначијев низ – Математика око нас*

3 Мб

ГЕОГРАФИЈА

Наталија Прерадовић: *Израда квиза из географије у програму језика Python 3*

4,7 Мб

Савица Булчевић: *Миграциона креињања*

7,9 Мб

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Марина Станојловић Мирчић: *Израда сјудије*

20,9 Мб

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Снежана Шалаи Тибор: *Пролеће у шуми, песма из Финске*

17 Мб

СРЕДЊА ШКОЛА

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Снежана Миљанић, Драгана Симић: *Електронски часопис: Модерна у европској и српској књижевности*

15 Мб

Јелена Вујовић: *Каг нас њесма (до)дирне – анџолоџија њесника мої краја*

4 Мб

Весна Мићић: *Почеци словенске њисменосџи – Свеџа браћа Ђирило и Меџоѓије*

15,7 Мб

Драѓана Богдановић, Јелена Богдановић и Милица Бошковић: *Колубарска биџика*

2,4 Мб

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Milena Denković: *Tinejdžeri i mediji*
Мб

22,1

ЛАТИНСКИ ЈЕЗИК

Наталија Станковић: *In insula Corcyra*

1,4 Мб

ЈЕЗИК, МЕДИЈИ, КУЛТУРА

Јелица Пајић: *Друшџивена одџоворносџи у креирању медијскої савџаја*

57,3 Мб

МАТЕМАТИКА

Данијела Драмићанин Денић: *Ариџмеџички низ – сџериџиџа и својсџива, формула за оџиџи члан*

6,5 Мб

ЗДРАВСТВЕНА НЕГА

Никола Савић: *Здравсџивено-васџиџни рад у џрзџенџиџи шећерне болесџи*

5,4 Мб

МИКРОБИОЛОГИЈА

Ана Јермић: *Узимање дриса*

1,2 Мб

СТАТИСТИКА

Ивана Миљковић, Сузана Стошџић: *Корелациона анализа џрименом џроџрама Excel*

288 Кб

РАЧУНОВОДСТВО

Сузана Стошџић, Ивана Милчев, Весна Петровић: *Надавка, џроѓаја и џлаћање роџу земљи*

7,8 Мб

Eduka portal

ПРВИ РАЗРЕД

Едука портал

Eduka portal

Столетни храст прича причу

ОШ „Милинко Кушић”, Ивањица

ПРИПРЕМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ

УГЛЕДНОГ ЧАСА ПРОЈЕКТНА НАСТАВА

Датум реализације пројекта	25. 1. 2019. год. први школски час (8.00–8.45)
Одељење	IЗ
Тема пројекта	<i>Столетни храст прича причу</i>
Време реализације	јануар
Наставни предмети са којима је тема повезана	Српски језик, Свет око нас, Личевна култура, Музичка култура
Циљ пројекта	Циљ пројекта је да се ученици упознају са значајем школске славе (Савиндан), која се обележава у свим школама.
Исходи пројекта	Ученици ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none">– сазнају ко је био Свети Сава и шта је све чинио за српски народ;– науче зашто се Савиндан слави као школска слава;– упознају се са правилима обележавања празника у школи;– отпевају <i>Химну Светом Сави</i>;– рецитију песме о Светом Сави;– изражајно прочитају приче о Светом Сави;– користе различите технике при дојењу;– направе презентацију (<i>PowerPoint</i>) о Светом Сави.

Исходи наставних предмета	<p>Српски језик:</p> <ul style="list-style-type: none"> – усмено одговара на постављена питања помоћу датих слика; – напамет говори краће књижевне текстове; – гласно чита, правилно и са разумевањем; – учтиво учествује у вођеном и слободном разговору. <p>Свет око нас:</p> <ul style="list-style-type: none"> – уочава значај великана у школама; – усваја знање о просветитељу; – сарађује са вршњацима у заједничким активностима. <p>Ликовна култура:</p> <ul style="list-style-type: none"> – користи материјал и прибор у складу са инструкцијама; – црта на различитим подлогама и форматима папира. <p>Музичка култура:</p> <ul style="list-style-type: none"> – пева по слуху Химну Светом Сави; – поштује договорена правила понашања при извођењу песме.
Носиоци активности	ученици, родитељи, наставник
Методе рада	метода демонстрације, метода разговора, метода читања и рада на тексту, метода практичних радова
Материјално-техничка основа	дигитална учионица, PowerPoint презентација, ученички радни листићи, енциклопедије
Начин праћења и евалуација	посматрање, бележење, процењивање, дискусија

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПРОЈЕКТНЕ ТЕМЕ/РАЗЛОЗИ ЗА ПОКРЕТАЊЕ ПРОЈЕКТА

Да ученици изgrade ново наставно средство и да га примене у настави.

Бисјером један ђриниц ...

Тако причу о бајке, али ова прича је истинита.

Расџко је био висок и снажан као *храст*, мудар и паметан као старац *столећни*. Отуда назив Столетни храст и жеља да се ученици упознају са начином живота Светог Саве и његовим великим делима које је чинио за српски народ.

Свети Сава је први српски учитељ и просветитељ.

ПРЕГЛЕД ПОТРЕБНИХ СРЕДСТАВА И МАТЕРИЈАЛА:

За овај пројекат је, поред компјутерске опреме, потребно припремити одштампане бојанке са ликом Светог Саве, обезбедити приступ причама и песмама о Светом Сави, енциклопедију *Немањићи*, пратећу музику за певање (с интернета).

ПРОЈКТНА ТЕМА КРОЗ ПРОЈКТНО УЧЕЊЕ

ПРЕГЛЕД ПОТРЕБНИХ СРЕДСТАВА И МАТЕРИЈАЛА:

Разговарамо о зимским празницима (крсна слава, Нова година, Божић). Ту је још један празник од великог значаја за школу и све нас. То је школска слава – Свети Сава. На различите начине могуће је подстаћи децу да иницирају прокретање ове пројектне теме, на пример:

- Постављање иконе Светог Саве у учионицу;
- Шта знате о Светом Сави? Ко је био Растко Немањић?
- Да ли сте у вртићу обележавали Савиндан?
- Колико вас је учествовало на приредби поводом Савиндана?

ИНИЦИЈАЛНА АКТИВНОСТ:

Гледамо први православни цртани филм за децу о Светом Сави. Филм аутора Ђакона Дејана Јовановића пружиће деци прилику да науче нешто ново и занимљиво о српској историји и православној вери. Филм се налази на следећем линку:

<https://www.youtube.com/watch?v=AziB1CS18U&t=6s>

РАЗВИЈАЊЕ ПРОЈЕКТА:

Коса његова бешче дуга, плава као зрело жито. Очи дубоке и модре као бескрајно небо пред кишу. Није се много смејао, али је увек био насмејан. Зрачио је Христовом љубављу, сви су га волели. Овако започињемо причу о *Свештом Сави*.

Разговарамо о одређеном филму.

ПОДЕЛА ЗАДАЉЕЊА ПО ГРУПАМА:

I група:

Уз помоћ родитеља пронаћи на интернету *Химну Свештом Сави* и научити напамет прву строфу. Одредити солисту групе.

Касније ће ова група имати задатак да помогне целом одељењу да научи *Химну Свештом Сави*.

II група:

Из прилога – Приче о Светом Сави, које ћу ученицима доставити путем е-учионице. Уз помоћ родитеља треба да преузму текст и по свом избору изаберу представника групе који ће причу прочитати и дати поруку приче.

III група:

Чланови групе добиће одштампане бојанке о Светом Сави, које ће да обоје (слободном техником). Ово група ће водити рачуна о изгледу школског панона у учионици.

IV група:

Путем е-учионице доставићу ученицима прилог (*Песме о Светом Сави*). Њихов задатак је да уз помоћ родитеља преузму садржај и науче песмицу напамет, по свом избору.

V група:

Уз помоћ родитеља пронаћи на интернету слике о Светом Сави. Сlike презетети и доставити учитељу. Заједничким радом стварамо презентацију која ће бити једна од крајњих продуката нашег пројекта.

ИКТ АКТИВНОСТ:

PowerPoint презентација (Свети Сава)

ИСТРАЖИВАЧКИ РАД:

Ученици истражују код куће (уз помоћ родитеља) о столетном храсту. Храст који је зелен током целе године. Храст у којем се хладу одморио и заспао Свети Сава. Према веровању, када је кренуо да ће на пут, окренуо се и благословио дрво речима:

„Каг си ме овако освежио, вајда златан био!”

Храст се налази у Источној Херцеговини, у месту Љубиње, на пола пута између Требиња и Мостара.

– Ученици могу да користе текстове из енциклопедија или текстове које нађу на интернету.

ЗАТВАРАЊЕ ПРОЈЕКТА:

- Презентација рада по групама; посматрање и процењивање успешности.
- Приказ ученичких радова и школског панона.
- *PowerPoint* презентација (Свети Сава), заједнички рад ученика и учитеља.
- Разговор о томе шта им је било најзанимљивије у процесу рада и да ли су имали потешкоћа у прикупљању материјала.

Напомена: На ЧОС-у биће одабрани ученици који ће присуствовати на школској приредби поводом Савиндана, коју организује старији ученици наше школе.

ДРУГИ РАЗРЕД

Едука рорта

Eduka portal

Стопама Мондријановог дизајна

ОПШТИ ПОДАЦИ	
Аутор:	Александра Филиповић
Разред:	Други разред
ОПШТИ МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ	
Тема:	Мондријанов дизајн
Циљ:	Стицање знања о стваралачком опусу Пита Мондријана
СРПСКИ ЈЕЗИК	
Наставна тема:	Језик (граматика)
Наставна јединица:	Глаголска времена
Тип часа:	утврђивање
Циљ:	<ul style="list-style-type: none">• оспособљавање ученика за разликовање основних облика за исказивање радње у прошлом, садашњем и будућем времену;• усвајање појмова садашњост, прошлост и будућност и примена на конкретним примерима у вези са животом и радом Пита Мондријана;• богаћење речника и културе изражавања;• подстицање креативности, прецизности и уредности у раду.
Наставна средства и помагала:	радни лист „Време вршења радње уз Мондријана”
МАТЕМАТИКА	
Наставна тема:	Геометрија
Наставна јединица:	Обим правоугаоника и квадрата
Тип часа:	утврђивање
Циљ:	<ul style="list-style-type: none">• оспособљавање ученика да одреде обим геометријске фигуре визуелно и рачунски без примене формула;• подстицање ученика да примене знања о обиму правоугаоника и квадрата на конкретне примере у вези са Мондријаном.
Наставна средства и помагала:	диференцирани задаци на два нивоа сложености, лењир

СВЕТ ОКО НАС	
Наставна тема:	Човек ствара
Наставна јединица:	Нова намена предмета направљених од различитих материјала
Тип часа:	обрада
Циљ:	<ul style="list-style-type: none"> • стицање знања о значају нове употребе старих предмета; • оспособљавање ученика за уочавање узрочно-последичног односа између рационалног коришћења већ употребљиваних предмета и количине отпада у окружењу; • подстицање одговорног понашања према животној средини; • развијање еколошке свести ученика.
Наставна средства и помагала:	уџбеник (59. страна), сајт „Стопама Мондријановог дизајна”
ЛИКОВНА КУЛТУРА	
Наставна тема:	Облици
Наставна јединица:	Дизајн предмета за свакодневну употребу
Тип часа:	обрада
Циљ:	<ul style="list-style-type: none"> • оспособљавање ученика да од коришћених предмета израде нове предмете за свакодневну употребу; • оспособљавање ученика да креативно и практично примени знања о раду Пита Мондријана на свој рад; • подстицање критичног односа ученика према свом и туђем раду; • оспособљавање ученика да на основу задатих критеријума врши самоевалуацију рада; • развијање сарадничких односа; • развијање оригиналности и креативности.
Наставна средства и помагала:	сајт „Стопама Мондријановог дизајна”, тегла, пластична флаша, картонска амбалажа, маказе, лепак, колаж, папири у боји, фломастери
Облици рада:	фронтални, групни, у пару, индивидуални, рад на тексту
Наставне методе:	дијалогска, демонстративна, рада на тексту, писаних радова, практичних радова

Коришћена литература:

- В. Дрезгић и сарадници, *Мајхематика 2б, уџбеник за 2. разред основне школе*, промотивни примерак, Едука, Београд, 2019.
- И. Јухас, М. Јовић, *Поуке о језику, Српски језик за други разред основне школе*, промотивни примерак, Едука, Београд, 2019.
- М. Манојловић, Б. Вељковић, *Свети око нас 2а, уџбеник за други разред основне школе*, промотивни примерак, Едука, Београд, 2019.

ТОК АКТИВНОСТИ

АКТИВНОСТИ

1. Емоционално-интелектуална припрема ученика за интегративни дан

Фронталним обликом рада ученицима саопштити да гледају видео-снимак са сајта „Стопама Мондријановог дизајна” (доступно на <https://sites.google.com/view/stopamamondrijanovogdizajna/>). Дати им задужење да обратe пажњу на геометријске облике и боје које се најчешће појављују у снимку. Након гледања снимка следи разговор кроз следећа питања:

- Који се геометријски облици најчешће појављују на снимку? (правоугаоници и квадрати)
- Које се боје најчешће појављују? (црвена, жута, плава)
- Које боје је најчешће позадина у његовим радовима? (беле боје)
- Шта је човек са снимка стално желео да усклади? (Желео је да усклади однос линија и боја.)
- Које врсте линија сте уочили на снимку? (криве, праве, изломљене...) Које су оне боје најчешће? (црне)
- Опишите укратко како је трајао развој његовог стила кроз време. (Кренуо је од најједноставнијих радова, које је временом усложњавао комбинујући различите геометријске облике и њихов распоред.)
- Које име је човек на почетку снимка показао? (Мондријан)

Потом саопштити ученицима да је на снимку заправо Пит Мондријан, познати холандски сликар, који показује своја дела.

Исходи:

- да одгледа видео-снимак и обрати пажњу на геометријске облике и боје;
- да разговара о видео-снимку.

АКТИВНОСТИ

2. Најава теме дана. Избор активности и формирање група.

Сваки ученик извлачи по један папирећ (Прилог 1). Критеријум за формирање група је боја папирећа који су ученици извукли. Формирају се четири групе које имају следеће називе и обележја:

ЦРВЕНОПИТ

ЖУТОПИТ

ПЛАВОПИТ

ЦРНОПИТ

Исходи:

- да одабере обележје групе.

АКТИВНОСТИ

3. Групни рад ученика – рад по станицама.

Све групе треба да прођу кроз све активности.

Српски језик – ученици унутар групе индивидуално раде на радном листу „Време вршења радње уз Мондријана” (Прилог 2). Када заврше задатке, треба да једни другима провере исправност урађеног.

Исходи:

- да пронађе слова и од њих састави глагол;
- да састављени глагол напише сва три глаголска времена;
- да препозна глагол у реченици и одреди време вршења радње;
- да задати текст препише како да глаголи буду у будућем времену;

Математика – ученици унутар групе индивидуално раде на диференцираним задацима на два нивоа сложениости (Прилог 3). Потребно је да најпре ураде задатке првог нивоа да би прешли на наредни ниво. Када заврше задатке, треба да провере једни другима исправност урађеног, а дозвољено је и вршити међусобно учење.

Исходи:

- да одреди обим обележених правоугаоника и квадрата на Мондријановој репродукцији визуелно и рачунски;
- да провери исправност урађеног;

Свет око нас – ученици у пару читају текст у уџбенику на 59. страни, а потом такође у пару одговарају на питања дата на сајту „Стопама Мондријановог дизајна” у оквиру станице Свет око нас.

Исходи:

- да прочита текст у уџбенику;
- да одговори на питања са сајта;

Ликовна култура – ученици у оквиру групе читају материјал дат на сајту „Стопама Мондријановог дизајна” у оквиру станице Ликовна култура. Потом имају задатак да, користећи материјал који су добили и донели од куће, обликују предмете за нову употребу. Важно је да сви украшавани предмети буду инспирисани сликама Пита Мондријана. На крају треба да фотографишу своје радове како би радови били објављени на овом сајту (*online* изложба ликовних радова). Када заврше, потребно је да изврше евалуацију својих радова.

Исходи:

- да прочита текст на сајту;
- да направи нови употребни предмет од већ коришћених предмета служећи се Мондријановим дизајном;
- да фотографише рад;
- да процени успешност урађеног.

АКТИВНОСТИ

4. Сумирање резултата рада.

Кроз игру „Мондријанови кодови” укратко се понављају садржаји обухваћени интегративним даном. Ученици траже садрживе кодове. Када пронађу код, скенирају га и одговарају на питања.

Исходи:

- да пронађе код;
- да одговори на питање.

АКТИВНОСТИ

5. Евалуација интегративног дана.

Ученици треба да попуне евалуациони листић (Прилог 4)

Исходи:

- да критички процени шта је било добро, а шта би требало променити у организацији и реализацији наставног дана.

Сви прилози доступни су на сајту „Стопама Мондријановог дизајна”
<https://sites.google.com/view/stopamamondrijanovogdizajna/>

Годишња доба

ОШ „Вук Караџић”, Ниш

СЦЕНАРИО ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ЧАСА ДРУГОГ РАЗРЕДА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ	
Наставни предмет	Свет око нас
Наставна тема	Кретање и оријентација у простору и времену
Наставна јединица	Годишња доба
Тип часа	1 час обраде, 1 час утврђивања
Облици рада	фронтални, индивидуални, групни
Наставне методе	метода разговора; аудио-визуелна; учење путем открића; илустративно-демонстративна; вербална; метода закључивања; аналишко-синтетичка метода; метода практичних радова.
Наставна средства и потребан материјал	рачунари са приступом интернету, пројектор, презентација, YouTube: https://learningapps.org , https://wordwall.net/sr материјал за ликовну радионицу
Циљеви	<ul style="list-style-type: none"> • значење појма годишња доба; • уочавање, препознавање, разликовање и именовање годишњих доба; • важне карактеристике годишњих доба; • уочавање промене дужине обданице и ноћи током године (краткодневица, равнодневица, дугодневица); • оспособљавање ученика да на основу датих садржаја надограде своје знање и закључују; • подстицање на слободно изражавање, мишљење и самосталност у одлучивању; • провера усвојености знања; • примена знања из свакодневног живота; • развијање логичког закључивања; • проширивање информатичке писмености; • развијање групне сарадње; • развијање комуникацијских вештина и критичког мишљења;

	<ul style="list-style-type: none"> • развијање такмичарског духа и међусобне сарадње; • мотивисање ученика на заинтересованост и константну активност; • развијање креативности и маште.
Активности ученика	<ul style="list-style-type: none"> • разговарају о променама које се дешавају у природи током смене годишњих доба; • на основу слика препознају и закључују о битним карактеристикама годишњих доба; • препознају на основу музичке композиције; • закључују на основу датих садржаја; • повезују делове у целину; • обележавају и препознају битне елементе; • одговарају на постављена питања кроз кратке одговоре; • примењују стечена знања на конкретни и припадни примери; • самостално проверавају знање кроз различите врсте алата за учење; • примењују креативност и логичко мишљење; • примењују информатичко знање; • примењују комуникацијску вештину; • самопроцењују степен усвојености садржаја; • такмиче се.
Активности наставника	<ul style="list-style-type: none"> • припрема одговарајуће листове, слике, графиконе...; • припрема активности кроз алате за учење; • подстиче ученике на дискусију; • помаже у формулисању одговора; • помаже у изради групних радова и њиховој презентацији; • подстиче и мотивише ученике на константну активност и заинтересованост; • даје јасна упутства за рад на часу; • покреће активности током којих су главни актери ученици; • подстиче ученике у самоодлучивању; • подстиче ученике на слободно, креативно изражавање; • подстиче ученике на самостало стицање знања и самопроцену усвојености; • подстиче вршњачко учење.
Исходи	<p>Ученик ће моћи да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • научи о појму годишња доба; • уочи, препозна, разликује и именује годишња доба; • научи о важним карактеристикама годишњих доба; • уочи промене дужине обданице и ноћи током године (краткодневица, равнодневица, дугодневица);

<p>Исходи</p>	<ul style="list-style-type: none"> • препозна језичку игру и разуме њено значење; • разликује одабране звуке и тонове; • надогради своје знање и закључује; • прочита и користи податке са једноставнијег сликовног дијаграма; • износи своје мишљење и самостално одлучује; • користи материјал и прибор у складу с инструкцијама; • проверава усвојено знање; • примењује знања из свакодневног живота; • развија логичко закључивање; • проширује информатичку писменост; • развија групну сарадњу, комуникацијску вештину и критичко мишљење; • развија такмичарски дух и међусобну сарадњу; • развија креативност и машту; • показује већу заинтересованост и константну активност.
<p>Корелација</p>	<p>Од играчке до рачунара, Српски језик, Ликовна култура, Математика, Грађанско васпитање, Музичка култура.</p>
<p>Литература</p>	<p>М. Манојловић, Б. Бурић, <i>Свети око нас, уџбеник за други разред основне школе</i>, Едука, Београд, 2019.</p>

СВЕТ ОКО НАС (ОБРАДА)

ТОК ЧАСА

ПРВА АКТИВНОСТ

На самом почетку часа уводимо ликове Винија Пуа и другара, који ће ученике водити и усмеравати током трајања наставе.

ДРУГА АКТИВНОСТ

Посматрањем сличица које чине годишња доба, ученици уочавају и објашњавају које се времене дешавају у природи. Долазимо до одговора да постоје четири годишња доба: пролеће, лето, јесен и зима. Најважније записујемо.

ТРЕЋА АКТИВНОСТ

Следи истраживачки рад. Ученике сврставамо у групе по годишњим добима (месецима када су рођени). Групе бирају представника који ће касније укратко излагати запажања групе. Свака група добија задатак да на основу слике истражи карактеристике сваког годишњег доба. Најважније записујемо.

ЧЕТВРТА, ПЕТА, ШЕСТА И СЕДМА АКТИВНОСТ

Следи постепено проширивање градива. Обраду сваког годишњег доба започињемо језичком игром. Следе основне карактеристике и појединости

сваког годишњег доба, а на крају интересантан задатак на основу кога ће ученици самостално проценити своје знање. Задаци су израђивани помоћу веб-алата **learningapps**. Кликком на сваки линк, који води до задатка, следи упутство за израду. Најважније записујемо.

ОСМА АКТИВНОСТ

Следи мисаони задатак за ученике: Да ли можете да претпоставите зашто смо вас данас поделиле у групе по нашем распореду? Ученицима на самом почетку часа није речено зашто их делимо у четири групе, нити зашто су групе на тај начин састављене. Да смо им на самом почетку часа поставиле то питање, сигурно да не би знали, али обрадом ове наставне јединице, групним и истраживачким радом допринеле смо да већина ученика закључи да су распоређени по годишњим добима (по месецима када су рођени).

ДЕВЕТА АКТИВНОСТ

Током овог дела часа уводимо математичку логику. Ученици јединачно и самостално решавају задатак представљен графикомом. Одговори записују на папир, а затим проверавамо тачност решења на слајду. Графикон на слајду појављују се без решења, а након одговора ученика појављују се и решење задатка.

СВЕТ ОКО НАС (УТВРЂИВАЊЕ)

ТОК ЧАСА

ПРВА АКТИВНОСТ

Час започињемо музичком композицијом *Четири годишња доба* Антонија Вивалдија. Ученици ослушкују прте токове музике, а могу и да заиграју уз ритам. Након што учитељ прекине композицију, ученици покушавају да одгонетну које су годишње доба слушали. Исти поступак понављамо за свако годишњег доба.

ДРУГА АКТИВНОСТ

Ученике делимо у четири групе по годишњим добима. Свака група добија материјал за рад. Задатак сваке групе је да представе годишње доба које је њихова група добила. Ученици су помоћу папира у боји, салвета, тупфера, штапића, картон, кнеп-папира израђивали радове који карактеришу одређено годишње доба.

ТРЕЋА АКТИВНОСТ

Током овог дела часа слајд води ученике на проверу знања кроз квиз израђен помоћу веб-алата **wordwall**. Кликком на линк ученици покрећу квиз. На овај начин ученици ће обновити стечена знања о ГОДИШЊИМ ДОБИМА. Групе, као и у претходној активности, носе назив ГОДИШЊЕГ ДОБА.

Када учитељ кликне на поље *start*, точак се заврти и одабере питање случајним одабиром. Питања немају понуђене одговоре, већ ће ученици, договарајући се у групи, дати могућа решења. Учитељице бележе резултате на табли. Проглашавамо победнике.

Лековито биље (интегрисана настава)

ОШ „Цана Марјановић”, Раља (Сопот)

Разред и одељење: II 2

Тип часа: обрада

Циљ часа: Стицање знања о лековитим биљкама, њиховом значају за свакодневни живот човека у прошлости и данас, као и начинима њихове употребе.

Развијање вештина коришћења информационо-комуникационих технологија (ИКТ) у учењу, практичном раду ученика и настави

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ ЧАСА

Образовни:

❖ стицање и проширивање знања о лековитим биљкама, препознавању лековитог биља, њиховом значају за човека.

Функционални:

- ❖ оспособљавање ученика за самостално учење и откривање нових садржаја;
- ❖ оспособљавање ученика за коришћење дигиталне технологије, како би учење и рад били занимљивији;
- ❖ развијање читалачких навика.

Васпитни:

- ❖ утицање на развој свести код ученика о значају лековитих биљака за живот;
- ❖ развијање поштовања према биљкама и потреба да се рационално користе;
- ❖ развијање односа сарадње и толеранције током рада.

Исходи часа:

- ученици су стекли знања о лековитим биљкама наших крајева;
- ученици знају да препознају лековите биљке у окружењу;
- ученици су стекли знања о њиховом значају и препознавању њихових својстава;
- ученици знају на који начин се користи лековито биље;
- ученици су се оспособили за самостално учење;
- ученици су се оспособили за коришћење дигиталне технологије с овог часа.

Корелација: На овом часу ученици повезују знања из различитих области у једну функционалну целину. На тај начин лакше разумеју и стварају свеобухватну слику о лековитом биљу.

Српски језик: Бајка као посебна књижевна врста (у овом случају народна бајка, као корелација са предметом Народна традиција); читање текста и одговарање на питања на основу њега; драмски текст (улоге у уводном делу часа, наратија)

Свет око нас: Жива и нежива природа

Ликовна култура: Илустрације бајке, фотографије лековитог биља

Музичка култура: Музика (аудио-запис) направљена и коришћена у бајци.

Време за реализацију: Један наставни час

Наставни објекат: Наставна јединица се реализује у дигиталној учионици, где сваки ученик има приступ интернету и посебан рачунар.

Наставне методе: метода разговора, рада на тексту, усменог излагања, самостално учење, интерактивно учење.

Наставна средства: полупрограмирани материјал (мултимедијална презентација), фотографије, рачунари, пројектор.

Облици рада: фронтални, индивидуални, групни

Уџбеник:

• Марина Вићентијевић, Весна Анђелић, Весна Ерчић, *Народна традиција за групе разред основне школе*, Атос, Крагујевац, 2012.

Литература:

- Петер Холајнон и Матео Фаља, *Бајке, цвеће, воће – деџа енциклопедија* (La vita delle Piante), Евро, Београд, 2004.
- *Ризница знања за младе. Биљни царство* (The children's treasury of knowledge), Југославија, Београд, 1980.
- Мирољуб Јевтовић, Владимир Живковић, *Пелагићев народни учитељ*, Слобода, Београд, 1972.
- М. Богичевић, *Технологија савремене наставе*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1994.

Рачунарски програми и веб-алати коришћени за реализацију часа:

За креирање бајке у уводном делу часа („Вилинска књига”), коришћени су програми *MAGIX Music Maker* и *Sony Vegas Pro 11*.

Текст бајке „Вилинска књига” је моје ауторско дело осмишљено управо за наставни час ради мотивисања ученика (уводна мотивација).

Фотографије коришћене за бајку су преузете са веб-сајта www.google.com након чега су едитоване у апликацији *Paint* и кориговане у *Adobe photoshop lightroom 4*.

Систематизација се одвија кроз квиз знања, направљеног у *Kahoot* сервису за прављење квизова.

Акцент главног дела часа је на програмираној настави као специфичном начину структурирања и организације наставне материје. Програмирани материјал је направљен у програму *Microsoft Office – PowerPoint*.

🕒 УВОДНИ ДЕО ЧАСА

У уводном делу часа, ученици гледају бајку „Вилинска књига” ради мотивације, подстицања заинтересованости, јачања радозналости али и мисаоног ангажовања, повезивања и разумевања.

Линк бајке (*Google Drive*):

<https://drive.google.com/file/d/1KII-4gmhhMnatM58Qkm71koOMJ9AzyhQ/view?usp=sharing>

Након што одгледају бајку, следи кратак разговор о самој бајци. Да ли се допала ученицима? Шта им се највише допало? Ко су ликови бајке? Ко су јунаци приче? Зашто? На који начин су излечили Вилин-краљицу? Шта је потребно за њено излечење?).

Најављујем наставну јединицу и говорим ученицима да ће на овом часу научити о лековитим биљкама, њиховом значају за свакодневни живот човека у прошлости и данас, као и о начинима њихове употребе.

⊕ ЦЕНТРАЛНИ ДЕО ЧАСА

Ученицима говорим да ће на овом часу радити самостално али на мало другачији начин. Пре него што покрену материјал, дајим им упутство за рад и објашњавам начин на који ће радити („Пре него што почнеш са радом, пажљиво прочитај упутство за рад. На свакој страни налази се краћи текст и задатак који треба да урадиш на основу њега. Тачно решење налази се на следећој страни материјала, али га немој гледати пре него што самостално не решиш задатке.

Уколико си тачно одговорила/одговорио на задатак, прелазиш на следећу страницу материјала. Ако твој одговор није тачан, поново прочитај текст, исправи грешку и тек онда настави са даљим учењем.”) Наглашавам да неће бити оцењивања, већ да им материјал омогућава да на занимљив начин науче нешто ново.

Ученици раде самостално, свако за својим компјутером и према свом темпу. Уз компјутер користе и свеске како би записивали одговоре на постављена питања. Ученици су покренули свој материјал на којем индивидуално раде.

Током њиховог рада, обилазим их и помажем им уколико постоје неке нејасноће. Ученици који заврше раније добијају материјал са занимљивим садржајем у виду презентације

Након самосталног рада ученика, следи систематизација кроз онлајн квиз Лековито биље израђеног у веб-интерактивном алату *Kahoot*. Ученици су подељени у два тима, чиме уједно развијамо тимски дух и сарадњу. Наизменично одговарају на питања из квиза. Након сваког одговора застајемо како би систематизација била што потпунија. Победник је тим који има више поена.

Линк за квиз: <https://play.kahoot.it/#/k/ccaf19be-f884-418b-84bc-9850468c72b2>

🕒 ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА

После систематизације градива следи игра препознавања (повратна информација).

Треба истаћи да су деца, за време летњег распуста имала задатак да сакупе што више биљака и од њих направе хербаријум. Те хербаријуме смо искористили за овај час и на основу изгледа препознавали лековите биљке које су учили на овом часу.

Ученици имају задатак да препознају лековито биље чије име извуку из кутије на столу. Такође, треба да кажу који део биљке се користи, када се бере и у чему се огледа њено лековито својство.

Домаћи задатак ученика је да, користећи интернет, пронађу и запису што више занимљивости о лековитим биљкама да бисмо на следећем часу израдили школски пано.

Евалуација часа

Евалуација часа је урађена на креативан и занимљив начин кроз евалуациону игру „Смајлићи и тужићи”, на крају часа. Коверте са смајлићима и тужићима смо залепили на таблу и сваком учнику је припало по два папирића како би на једном написали све што им се свидело на часу, а на другом свему што им се није допало. Папириће су убацивали у одговарајуће коверте. На овај начин смо проценили успешност часа и задовољство ученика, како бисмо у даљем раду унапредили структуру и садржај часа.

Запажања о часу и самоевалуацији

Овакав начин рада је показао да сви ученици могу бити активни у складу са својим могућностима. Улога учитеља је била наглашенија у самој припреми реализације часа. На часу је тако била улога координатора, да мотивише, подстиче, усмерава ученике и помаже уколико је помоћ била потребна. Ученици су током целог часа били активни, док су им активности и сам начин рада били изузетно занимљиви, с обзиром на то да су коришћене информационо-комуникационе технологије.

Ученици су успели да на лакши и модернији/савременији начин стекну знања о лековитим биљкама, њиховом значају за свакодневни живот човека у прошлости и данас, као и о значајним њиховим употребама. У завршном делу часа примењивали су стечена знања, примењивали научено. Поред тога, ученици су се оспособили за самостално учење и употребу дигиталне технологије заступљене на овом часу.

„Шаренорепа” – Гроздана Олујић

ОШ „Јован Поповић”, Крушевац

Апстракт:

У овој припреми за час приказале смо један од начина како можемо користити нове ИКТ у настави српског језика кроз вишеструку корелацију са другим наставним предметима. Методички поступак обраде текста путем вођеног читања остварили смо употребом ИКТ-а и учиниле приступачнијим и интересантнијим ученицима. Интересовање деце за рачунаре искористићемо у образовне сврхе. Смењивањем слајдова на ПП презентацији побудићемо и држати пажњу ученика. Њихово интересовање за рад на тексту изазваћемо и игром. Понављање наставних садржаја кроз језички квиз даје нам невероватне резултате. Ученици имају жељу за учењем, решавањем проблема, успехом и сарадњом са вршњацима развијајући такмичарски дух.

Осврт на појам вођено читање

Вођено читање је методички поступак у којем учитељ води ученике кроз књижевноуметнички текст постављањем питања, а ученици активно учествују у процесу читања. Књижевноуметнички текст је подељен на неколико делова. Ученици самостално читају део од дела а учитељ након сваког дела поставља питања. Различитим типовима питања мисаона активност ученика се подиже на виши ниво. Ток ученичких мисли се усмерава ка имагинацији (анализа почиње дословним тј. меморијским и интерпретацијским питањима која спадају у питања нижег реда и односе се на разумљање прочитаног – кроз рефлексију, а наставља се евалуацијским питањима која се сврставају у питања вишег реда и односе се на предвиђање будућих догађаја – кроз евокацију).

Постављањем питања вишег реда учитељ проширује ученички речник и унапређује ученичке могућности артикулације нових и креативних идеја. Ученици стварају нова знања интеграцијом нових поставки и концепција у већ постојеће знање. Подстакнути питањима, слободно изражавају своја мишљења, јер не постоји само један тачан одговор.

Кратак опис часа

Час изводимо у кабинету за информатику. Ученици седе у паровима, што позитивно утиче на сарадњу и комуникацију. Наставник покреће презентацију и путем занимљиве игре уводи ученике у час, објашњавајући начин рада. Ученици на својим рачунарима прате текст следећи упутства наставника. Након упознавања са

садржајем, радећи у групи, одговарају на питања која се појављују на њиховим мониторинзима после сваке тематске целине. Подстакнути разноврсним питањима, активно се укључују у разговор у којем слободно изражавају своје мишљење, стварају нове креативне идеје, обогаћују речник. Следи краћи разговор о тексту у целини и сумирање обрађеног градива путем мапе ума, као и записивање кључних података о тексту. У завршном делу часа саопштавамо домаћи задатак, реализујемо игру „Зоолошки врт” и на крају проглашавамо победника.

ОПШТИ ПОДАЦИ	
Назив школе:	ОШ „Јован Поповић”, Крушевац
Разред:	2. разред
Предавач:	Сандра Поповић и Милица Тренић
МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ	
Наставни предмет:	Српски језик
Наставна тема:	Књижевност
Наставна јединица:	„Шаренорепа” – Гроздана Олујић
Тип часа:	обрада
Циљ часа:	обрада, разумевање, тумачење и анализа бајке „Шаренорепа” Гроздане Олујић.
ЗАДАЦИ ЧАСА:	
Образовни задаци:	<ul style="list-style-type: none"> • обнављање и проширивање знања о бајци као књижевној врсти (народна и уметничка/ауторска бајка); • доживљавање, разумевање и тумачење бајке „Шаренорепа”; • читање текста са разумевањем; • развијање ученичке мотивације, истраживачког духа и сарадње у тиму.
Функционални задаци:	<ul style="list-style-type: none"> • оспособљавање ученика да књижевним текстовима приступају доживљајно, критички и стваралачки;
Васпитни задаци:	<ul style="list-style-type: none"> • проналажењем бајке развијамо ученичку машту, запажање, способност апстрактног мишљења, закључивања у току тумачења текста и њихову чулну имгинацију, а лепотом ове ауторске бајке, њеном тематиком и високим уметничким вредностима подстичемо ученике и на стваралачко мишљење, као и на креативно изражавање; • оспособљавање ученика за читање са разумевањем; • оспособљавање ученика да уочавају и издвајају значајне појединости у тексту и да своје утиске и закључке о бајци поткрепљују чињеницама из текста; • ученици користе рачунар у образовне сврхе; • развијају позитиван став према коришћењу рачунара на наставним часовима; • усавршавају вештину рада на рачунару; • увиђају предности које пружа употреба рачунара приликом учења; • увиђају да је рад у пару и групи користан.

Кључни појмови:	Вођено читање Примена ИКТ-а у настави
Облици рада:	фронтални, индивидуални, рад у пару и групни рад
Наставне методе:	<ul style="list-style-type: none"> • вербалне наставне методе (метода усменог излагања, метода дијалога, метода монолога); • текстуалне наставне методе (метода самосталног рада ученика – метода читања и рада на тексту, метода вођеног читања); • илустративне наставне методе (цртеж); • демонстративне наставне методе (показивање одговарајућих илустрација у функцији остваривања циља часа).
Наставна средства:	<ul style="list-style-type: none"> • текстуална средства (текст бајке у електронској форми, наставни листови са питањима у електронској форми, материјал за домаћи задатак у електронској форми); • визуелна средства (скривалица, илустрације, мапа ума, плакат „Зоолошки врт” сличнице разноврсних животиња, кутија са питањима); • мултимедијални садржај (задачак видео о животу тигрова, материјал за сличање програму <i>Paint</i>); • помоћно-техничка средства (видео-бим и рачунари у сврху пројектовања презентације у <i>PowerPoint</i>-у и прослеђивања материјала за рад ученицима).
Место извођења:	Кабинет за информатику
Стандарди постигнућа:	<p>СЈ.0.1.1. познаје основна начела вођења разговора;</p> <p>1СЈ.0.1.1. сумме на занимљив начин да почне и заврши своје причање;</p> <p>1СЈ.1.2.1. влада основном техником читања ћириличног и латиничког текста;</p> <p>1СЈ.0.1.3. казује текст природно, поштујући интонацију реченице;</p> <p>1СЈ.1.2.4. познаје и користи основне делове текста;</p> <p>1СЈ.1.2.5. одређује основну тему текста;</p> <p>1СЈ.1.2.8. процењује садржај текста на основу задатог критеријума;</p> <p>1СЈ.2.2.8. износи свој став о садржају текста;</p> <p>1СЈ.3.2.4. изводи сложеније закључке на основу текста и издваја делове текста који их поткрепљују; резимира наративни текст;</p> <p>1СЈ.3.3.1. пише јасним, потпуним, добро обликованим реченицама;</p>

	<p>1CJ.3.3.3. прилагођава језичко-стилски израз типу текста;</p> <p>1CJ.3.3.5. користи богат фонд речи (у односу на узраст);</p> <p>1CJ.3.5.1. тумачи особине, понашање и поступке ликова позивајући се на текст;</p> <p>1CJ.3.5.2. уочава узрочно-последичне везе међу догађајима у тексту;</p> <p>1CJ.3.5.3. тумачи идеје у књижевно-уметничком тексту, аргуменује их позивајући се на текст.</p>
Литература:	<p>Литература за наставнике:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Милија Николић, <i>Методика наставе српског језика и књижевности</i>, Учитељски факултет у Јагедини, 2006. • <i>Приручник за учитеље за наставу српског језика у другом разреду основне школе</i>, Едука, Београд • Марела Манојловић и Снежана Бабуновић, <i>Читанка за други разред, уџбеник за 2. разред основне школе</i>, Едука, Београд, 2019. • Миланка Берковић и Наталија Шарић, <i>Читанка за други разред, уџбеник за 2. разред основне школе</i>, Едука, Београд, 2019. • Т. Џексон, <i>Светска енциклопедија животиња</i>, ЈРЈ, Београд, 2008. <p>Литература за ученике:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Марела Манојловић и Снежана Бабуновић, <i>Читанка за други разред</i>, Едука, Београд, 2019.
Корелација:	<p>Ликовна култура – цртање.</p> <p>Светско нас – одлике животињских врста.</p> <p>Чувари природе – подстицање еколошки одговорног понашања.</p> <p>Од играчке до рачунара – развијање вештине рада на рачунару.</p>

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА И ОЧЕКИВАНЕ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА

Уводни део часа	<p>Наставник:</p> <ul style="list-style-type: none"> – најави „Језичке скривалице” и усмеравање ученичких активности у току поменуте игре. <p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> – активно учествују у игри; – дају одговоре на постављена питања.
------------------------	--

<p>Главни део часа</p>	<p>Наставник:</p> <ul style="list-style-type: none"> – најављује наставну јединицу; – објашњава начин обраде текста поступком вођеног читања; – фронтално даје повратне информације. <p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> – активно слушају објашњења; – самостално читају делове приказаног текста са монитора и дају одговоре на постављена питања; – тумаче идеје у књижевно-уметничком тексту, аргументују их позивајући се на текст и исказују своје виђење поуке текста.
<p>Завршни део часа</p>	<p>Наставник:</p> <ul style="list-style-type: none"> – сумирање обрађеног градива путем мапе ума; – усмеравање ученичких мисли и одговора ка формулисању јединствене поуке текста; – најављивање игре „Зоолошки врт“ уз објашњење начина на који се учествује у попутној игри; – артикулисање ученичких активности током игре; – задавање домаћег задатка. <p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> – формулисање и записивање поуке/поука текста; – активно учешће у игри.

ТОК ЧАСА

<p>Уводни део часа</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Како су основни градиво (о основним одликама и врстама бањи) ученици решавају Језичку скривалицу. (Прилог 1: Језичка скривалица у PowerPoint-у, изглед и питања). Сваки тачан одговор нам даје за право да откријемо по једно поље. (Откривањем скривалице добијемо слику на којој је приказан тигар.) – Након откривања свих поља, постављањем одговарајућих питања наставник води разговор с ученицима о животињи са слике: <ol style="list-style-type: none"> 1. Коју животињу видимо на слици? 2. Да ли неко зна да нам каже нешто о тигровима? 3. Чиме се тигрови хране? 4. Где они живе? 5. Да ли је неко видео тигра уживо? Где? – Наставник најављује и пушта кратак видео у трајању од пет минута, који приказује неколико енциклопедијских занимљивости о тигровима из рубрике <i>Да ли сте знали?</i>. (Видео се налази у оквиру PowerPoint презентације.)
------------------------	---

<p>Главни део часа</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Истицање циљева часа, најављивање наставне јединице и пројектовање наслова на видео-биму. (Наслов је у бојама тигрових шара.) – Како би мотивисао ученике да пажљиво прате час, наставник ће им рећи да ће на крају часа играти квиз који ће садржати питања о тексту. – Након објашњавања појма <i>вођеног читања</i>, као и начина рада на овом часу, наставник са свог компјутера шаље одговарајуће делове текста на ученичке рачунаре (услов је да су рачунари умрежени). (Прилог 2: Књижевноуметнички текст подељен на шест целина са питањима након сваке целине.) – Следи групни рад ученика на тексту и низ питања, која су прослеђена на ученичке рачунаре. – Питања отвореног типа не намећу ученику критичку анализу јер на њих не постоји само један одговор. Њима се од ученика тражи слободно предвиђање догађаја у току читања, што подиже ниво буности и концентracије на виши ниво, подстиче машту и критичко мишљење, а самим тим омогућава лакше разумевање садржаја. – По завршетку рада следи извештавање група, свака група, уз помоћ наставника, пројектује своје одговоре на видео-биму. – Ученици подстакајути разноврсним питањима, активно се укључују у разговор у којем слободно изражавају своје мишљење, упоређују међусобне одговоре, стварају нове креативне идеје и обогаћују речник. – Следи краћи разговор о тексту у целини и сумирање обрађеног градива. (Уочавамо тему и одлике текста у целини, записујемо податке о тексту у свескама – Прилог 5: Очекивани изглед записа у дечијим свескама.)
<p>Завршни део часа</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Наставник истиче кључне садржаје у виду мапе ума и на визуелни начин подсећа ученике на све о чему се говорило на часу. Следи краћи разговор о целини текста, формулација и записивање поуке/поруке текста. – Задавање домаћег задатак. Наставник обавештава ученике да ће им домаћи задатак задати у дигиталној форми и објашњава поступак и начин на који ће га радити (Прилог 3: Домаћи задатак). Ученици који немају могућности да задатак приме и ураде online, добијају штампани материјал.

– Наставник најављује игру „Зоолошки врт”, објашњава правила и уводи ученике у саму игру. Језичка игра је такмичарског и отвореног типа, што значи да се групе међусобно такмиче и може се играти докле год то време трајања часа дозвољава. Пред сам крај часа проглашавају се победници и поздрављају великим аплаузом. (Прилог 4: Правила игре и питања).

Еџика портал

Саобраћај

ОШ „Димитрије Прица”, Панчево

ОПШТИ ПОДАЦИ	
Разред и одељење:	II
Време реализације часа:	90 минута
Наставни предмети:	Свет око нас: Саобраћај – утврђивање Српски језик – „Излет на Палић” Будуће време – утврђивање Математика – Сабирање и одузимање двоцифрених бројева – утврђивање Ликовна култура: Далеко путовање – вежбање
Корелација:	Музичка култура, Физичко васпитање
Тип часа:	утврђивање, стваралачко, практичан рад
Циљ часа:	утврђивање сачених знања о саобраћају кроз повезивање грађива из различитих предмета при чему се сваком предмету посвећује једнака пажња.
ЗАДАЦИ ЧАСА:	
Образовни задаци:	<ul style="list-style-type: none">• препознавање и именовање средстава који олакшавају безбедно учешће у саобраћају;• савођење основних правила понашања у саобраћају која се односе на безбедно кретање пешака и превоз у возилима јавног саобраћаја;
Васпитни задаци:	<ul style="list-style-type: none">• развијање одговорности при раду у групи, схватање важности утицаја саобраћајних средстава на квалитет живота;
Функционални задаци:	<ul style="list-style-type: none">• прихватање и поштовање саобраћајних прописа и правила ради личне сигурности и сигурности других у саобраћају.
Наставне методе:	дијалогска, илустративна, демонстративна, решавање проблема (хеуристички приступ), игровне активности, практични рад
Наставни облици:	фронтални, индивидуални и групни

Наставна средства:	сличице, листићи са задацима, касетофон, илустрације, помоћна табла на којој се налази укрштеница, пројектор, пластелин, бојице, компјутер, уџбеници
Резултати - исходи часа:	<ul style="list-style-type: none"> – ученици умеју да наведу врсте саобраћајних средстава; – познају саобраћајна правила и понашају се у складу са њима; – разумеју важност поштовања саобраћајних правила; – користе материјале и прибор на безбедан начин; – изводе уз покрете музичке и традиционалне игре; – решавају текстуалне задатке са темом о саобраћају.
Очекивани проблеми и могућа решења:	Уколико се деси да ученицима нешто није јасно потрудићу се да им на најразумљивији начин објасним. Ако се појави проблем недисциплине, покушаћу то да решим тако што ћу баш те ученике ангажовати у раду.
Литература за ученике:	<p>М. Манојловић, Б. Ђурић, Свет око нас 2а, уџбеник за други разред основне школе, Едука, Београд, 2019.</p> <p>М. Станковић, С. Цветковић, Музичка вртешка 2, уџбеник са CD-ом за други разред основне школе, Едука, Београд, 2019.</p> <p>Мр Љ. Прћић, др Ј. Дражич, Музичке поуке 2, уџбеник из српског језика за други разред основне школе, Едука, Београд, 2019.</p> <p>И. Јухас, Математика 2а, уџбеник за други разред основне школе, Едука, Београд, 2019.</p>
Литература за наставника:	<p>Мр В. Поповић, Час за углед, зборник припрема за угледне часове за разредне наставе, Едука, Београд, 2017.</p> <p>С. Видељковић, Еколошки садржаји у настави природе и друштва, Учитељски факултет у Призрену – Лепосавић, Лепосавић, 2014.</p> <p>М. Вилотијевић, Дидактика – организација наставе, Завод за уџбенике и наставна средства и Учитељски факултет, Београд, 1999.</p>
Место извођења наставе:	учионица

Уводни део активности

Формирање ученика у три групе. Групе су хетерогене и формиране тако што сваки ученик извлачи сличицу из кутије на столу. Сви ученици који извуку исту сличицу представе једну групу.

Слика 1 – Прва група
(полицајци)

Слика 2 – Друга група
(пилоти)

Слика 3 – Трећа група
(капетани)

Затим свака група добија коверту у којој се налази одговарајући задатак на ком ће ученици заједно у групи радити и доћи до решења, а онда то саопштавају пред целим одељењем. У ковертама се налазе следећи задаци:

ПРВА ГРУПА

Формирање ученика у три групе. Групе су хетерогене и формиране тако што сваки ученик извлачи сличицу из кутије на столу. Сви ученици који извуку исту сличицу представе једну групу.

Решавај задатке и обој поља са добијеним решењима. Открићеш о чему ћемо говорити данас.

$4 + 8 = 12$

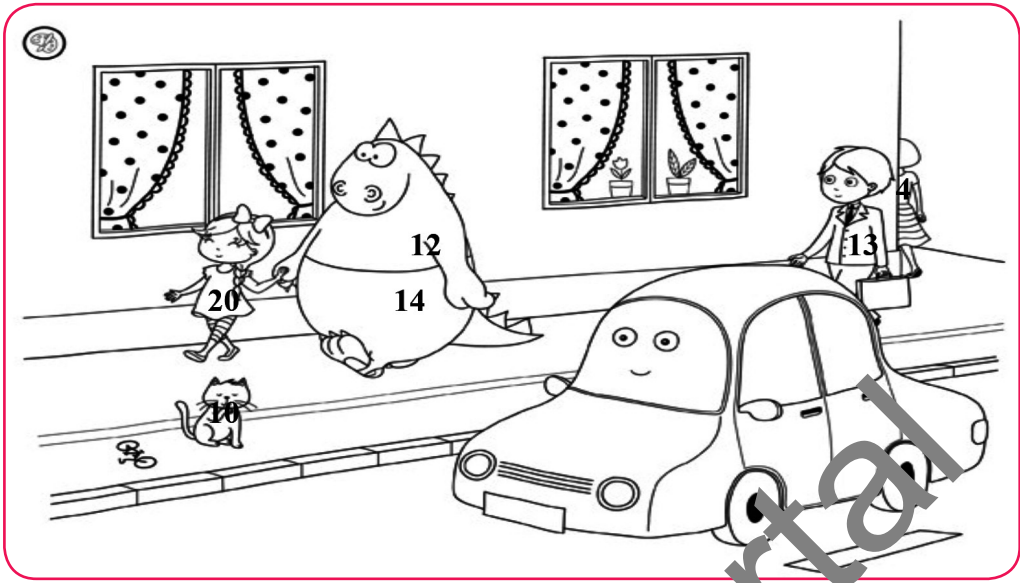
$6 + 7 = 13$

$9 - 5 = 4$

$8 + 6 = 14$

$3 + 7 = 10$

$15 + 5 = 20$

ПЕШАЦИ

ДРУГА ГРУПА

Моје превозно средство има два постојача... Шта?

У коверти за ову групу стоји загонетка и изрезана слова од картона која треба спојити да би се добило решење ове загонетке.

П	У	Т	П	И	К
---	---	---	---	---	---

ТРЕЋА ГРУПА

У следећим реченицама подвучи субјекте. Почетна слова подвучених субјеката унеси у дату табелу. Сакријеш о чему ћемо учити на овом часу.

Веверица сакупља лешнике.

Орао живи на високим планинама.

Зидар зида кућу.

Ајкула живи у мору.

Чавка чучи на чајцу.

Ивица пише да маћи задатак.

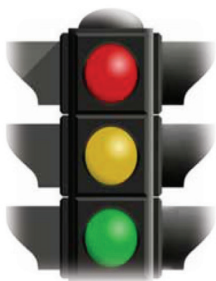
В	О	З	А	Ч	И
---	---	---	---	---	---

Свака група ради свој задатак, а учитељ прати и контролише њихов рад. Кад свака група заврши, разговарају о добијеним решењима. (Прва група добила је као решење ПЕШАЦИ, друга ПУТНИК и трећа ВОЗАЧИ.)

Шта мислите, децо, шта представља све ово заједно? (Све ово заједно представља УЧЕСНИКЕ У САОБРАЋАЈУ.). Шта је саобраћај? (Саобраћај је превоз људи и

робе превозним средствима.) Ко регулише саобраћај? (Саобраћај регулишу: семафор, саобраћајни знаци и саобраћајни полицајци.) Које врсте саобраћајних средстава, према средини одвијања, разликујемо? (Према средини одвијања, разликујемо следећа саобраћајна средства: друмска, водена и коинена.)

Куда пешачите сваког дана? (Свакој дана пешачимо од куће до школе.) Шта вам олакшава да безбедно пређете улицу? (Да безбедно пређемо улицу, олакшавају нам семафор, саобраћајни знаци, ознаке на коловозу, пешачки прелаз – зебра.) Приказати ученицима слике семафора и различитих саобраћајних знакова путем презентације.

Слика 4. Семафор за возила и пешаке

Слика 5. Саобраћајни знаци

Шта нам означавају боје на семафору? (Боје на семафору нам означавају: Црвена – Стојани, не прелази! Жућна – Припреми се, прелаз! Зелена – Слободно крени!). Које боје уочавамо на саобраћајним знацима? (На саобраћајним знацима уочавамо плаву и белу, црвену и жућну боју). Шта оне означавају? (Плава и бела – обавештење да је безбедан прелаз. Црвена и жућна – забрана кретања.)

Следи слушање песме *Како се прелази улица* Бранка Коцкице или (<https://www.youtube.com/watch?v=J7uY85O5xc>).

Ова песмица траје 2 минута и 22 секунде, деца је пажљиво слушају, а након преслушавања следи разговор. Какви су ваши утисци? Како сте се осећали док сте слушали ову песму? Ученици одговарају да им је осећај био леп, песма весела. Затим настављамо да разговарамо о песми. О чему се говори у песми? (У песми се говори о томе како треба да се прелази улица.) Шта се све помиње у песми? (У песми се помиње семафор, пешачки прелаз, аутомобил...) На основу песме закључујемо које су то правила пешака као учесника у саобраћају.

- пешак је обавезан да коловоз прелази на пешачком прелазу, „зебри”, и увек је најбезбедније прелажење улице на којој постоји семафор;
- да погледа лево и десно пре него што пређе улицу;
- да се не задржава на коловозу;
- не сме да прелази улицу испред или иза заустављеног возила.

Следи показивање слика са различитим саобраћајним ситуацијама. Разговор о њиховим запажањима. Како се ви понашате док се возите у аутомобилу, аутобусу? (У аутобусу или аутомобилу седимо на својим местима.) Којим особама бисте уступили место у аутобусу? (Место у аутобусу уступио/или дасмо старијим особама, мајкама са малом децом, трудницама...) Због чега? (Зато што су старији, беспомоћни...) Где седите када се возите у аутомобилу? (Када се возимо у аутомобилу, седимо на задњем седишту.) Како се понашате када улазите у аутобус? (Када улазимо у аутобус, сачекамо да се врати отворе и уђу старије особе, не ћурамо се.)

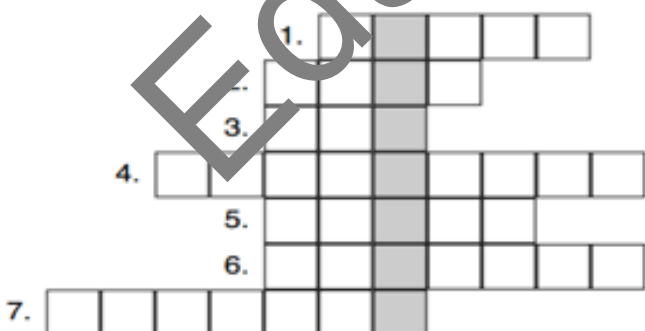
Слика 6. Саобраћајне ситуације

Рад на још једном задатку. Сваки ученик добија листић на којем се налази одређено саобраћајно средство. Задатак ученика је да на одређеним пољима залепе листић и напишу: 1. његов назив; 2. по чему се креће; 3. да ли си се возио/ла њиме. Уколико желе, ученици могу да испричају како им се допадала возња.

САОБРАЋАЈНА СРЕДСТВА	

САОБРАЋАЈНА СРЕДСТВА	

Након тога ученици раде на крстарици самостално и појединачно, јављајући се да напишу одговарајуће одговоре у њој, а она изгледа овако:

1. Има крила, небом лети, птица није, хајд' се сети!
2. Кад нас вози, иде по води, шта је то, ти погоди!
3. Ил' на струју, ил' на угаљ, за шине је везан скроз, ти погоди то је..
4. Шине нема, али тролу прати.
5. Најбоље иду низбрдо када је снег густ, кад деца не коче.
6. Има шине, а и тролу има...
7. Превезу по друму путника доста...

Главни део активности

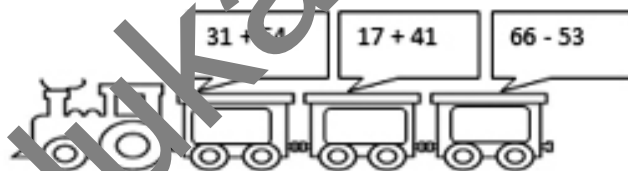
Објашњавање начина рада. Како су ученици на почетку подељени у три групе, следи само подела задужења. Следи рад ученика по групама. Праћење рада и евентуална помоћ у виду инструкција. Раде према следећим задацима:

ГРУПА – СРПСКИ ЈЕЗИК

1. Пажљиво прочитај текст „Излет на Палић”. (Језичке поуке, стр. 57.)
2. Изнеси своје утиске о прочитаном делу.
3. Пронађи непознате речи у тексту, покушај да објасниш.
4. Ко се припрема за излет?
5. Када ће се десити радња у овом тексту?
6. Пронађи све глаголе у будућем времену у тексту.
7. Којим превозним средством ће деца кренути на излет?
8. Како ће деца ући у аутобус?
9. Где ће сести?
10. Како треба да се понашају док се возе?
11. Шта нам поручује овај текст?
12. Сви маштамо о путовању. Напиши неколико реченица о заједничком путовању које ће се десити у будућности. (Где бисте желели да отпутујете? Којим превозним средством? Како бисте поставили своја правила понашања док се возите? Представи своје путовање у облику стрипа.)

ГРУПА – МАТЕМАТИКА

1. Израчунај вредност израза и решења упиши у предвиђеном вагону.

2. У тролејбусу су била 68 путника. На станици је изашло 23 путника. Колико је путника остало у тролејбусу?
3. У првом комбију је било 25 путника. У другом за 13 путника мање него у првом. Колико је путника било у оба комбија?
4. На аутобуској станици је 56 путника купило карте. Седишта у аутобусу има 45. Колико је путника остало да чека следећи ред возње?
5. На једној страни пешачког прелаза 18 пешака чека да пређу улицу. На супротној страни чека за 12 пешака више. Када се упали зелено светло за пешаке, колико ће укупно пешака прећи на пешачком прелазу?
6. Локомотива вуче два вагона. У првом вагону налази се 36 џакова пшенице, а у другом за 23 џака више. Колико џакова пшенице има у оба вагона?
7. У такмичењу у бициклизму учествовало је 56 учесника млађег узраста и 34 учесника старијег узраста. Којих учесника је било више и за колико?

(Тачност задатака проверавају тако што откривају коверте са решењима означене бројем задатка, тек када заврше са радом.)

Додатни задатак: Помоћу бројева нацртати омиљено превозно средство

ГРУПА – ЛИКОВНА КУЛТУРА

1. Пажљиво још једном прочитај текст „Излет на Палић”.
2. Илустрирај текст тако што ћеш своја осећања о доживљају пренети на папир.
3. Дај назив својој слици.
4. Помоћу пластелина направи своје омиљено превозно средство.
5. Приликом презентовања – импровизирај кретање направљених модела превозних средстава

Презентовање радова и провера урађених задатака. Све групе праве велики пано као повратну информацију. Размењују мишљења, идеје и честитају у изради паноа.

Заједничка игровна активност. Давање упутства за извођење музичке игре. Извођење игре уз покрете, слушање и хорско певање песме *Имају ли карте сви* (Музичка вршешка, стр. 32, CD – бр. 24).

Упутства:

Направићемо возић. Неки путници ће добити карте, неки не. Контролор треба на знак стој да пронађе путника без карте. Кад контролор пронађе путника без карте путник постаје контролор, а контролор путник.

Имају ли карте сви

Сад појачко креће воз
кондуктер је дао знак.
Да ли можда знате ви,
имају ли карте сви?
Ипак даље јури воз
за њим црног дима траг.
Шта ће бити, брате мој,
Кад кондуктер каже – стој!

Утисци ученика о активностима тематског дана. Похвала свим ученицима за учешће, залагање, труд, другарство.

Ружица Стојановић Ђорђевић

Множење и дељење

ОШ „Радислав Никчевић”, Мајур

Наставна тема:	Природни бројеви до 100
Наставна јединица:	Множење и дељење
Разред:	други
Тип часа:	утврђивање
Облик рада:	фронтални, индивидуални, групни
Циљ часа:	Утврђивање знања о табlici множења и дељења до 100.
Образовни задаци:	Утврђивање рачунских операција множења и дељења.
Функционални задаци:	Развијање мишљења, пајкње, памћења, посматрања. Оспособљавање ученика за примену усвојених знања.
Васпитни задаци:	Развијање уредности, систематичности, уредности, тачности. Оспособљавање ученика за сарадњу у оквиру тима.
Наставне методе:	вербална, текстуална, писаних радова, метода игре, хеуристичка
Наставна средства и помагала:	припремљени наставни листови, слагалица, PowerPoint презентације: Математичка игра и Лавиринт, два лаптопа, материјал за евалуацију
Образовни стандарди:	МА.1.1.2, МА.1.1.4., 1МА.2.1.3.
Исходи:	– множи и дели у скупу бројева од 0 до 100; – разуме и решава једноставне и кратке текстуалне проблеме који се свде на множење и дељење.
Корелација:	Ликовна култура, Српски језик

🕒 УВОДНИ ДЕО ЧАСА

- Ученици улазе у учионицу. На улазу сваки ученик добија картицу са задатком (3×8 , 5×8 , $15:3$, $18:3$). Ученици имају задатак да седну поред стола с бројем који представља резултат израза који су добили.
- Учитељица пре почетка часа припреми учионицу за рад.
- Након што су формиране групе учитељица истиче циљ часа:
Множење и дељење до 100 – записивање наслова на табли.

🕒 ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА

- Давање ученицима упутстава за рад: Ученике упутити да се осврну око себе и погледају распоред намештаја у учионици. Формиране су три групе. Свака група има своје место и задатак који ће почети да ради. Један сто је увек слободан за групе које буду брже решавале задатке. Сваки ученик са собом доноси савску и оловку.
- Давање кратких упутстава за рад:

1. група: Математичка игра: „Лавиринт”

Помози жабици да се сакрије у бари

54:6 5 8
7

2:9 7 3 6
3

32x4 7 4
8 6

4.

5.

6.

Упутство за игру:

Кликни и започни игру.

- Пажљиво израчунај и кликни на број који је решење.
- Ако си тачно решио задатак, број ће стати на одговарајуће место у лавиринту.
- Откриј следећи задатак и реши га на исти начин.
- На крају помоћи ћеш зеки, жаби и псу да прођу кроз лавиринт и дођу до циља.

2. група: Математичка игра: „Помози Снежани да нађе принца”

Упутство за игру:

Кликни на тастер „Почетак игре”

- Уз сваки задатак имаш три могућа одговора. Пажљиво израчунај и кликни на број који је решење.
- Ако си тачно решио задатак, лептирићи ће те одвести на нови задатак.
- Видећеш на крају да ли ће Снежана наћи свог принца.

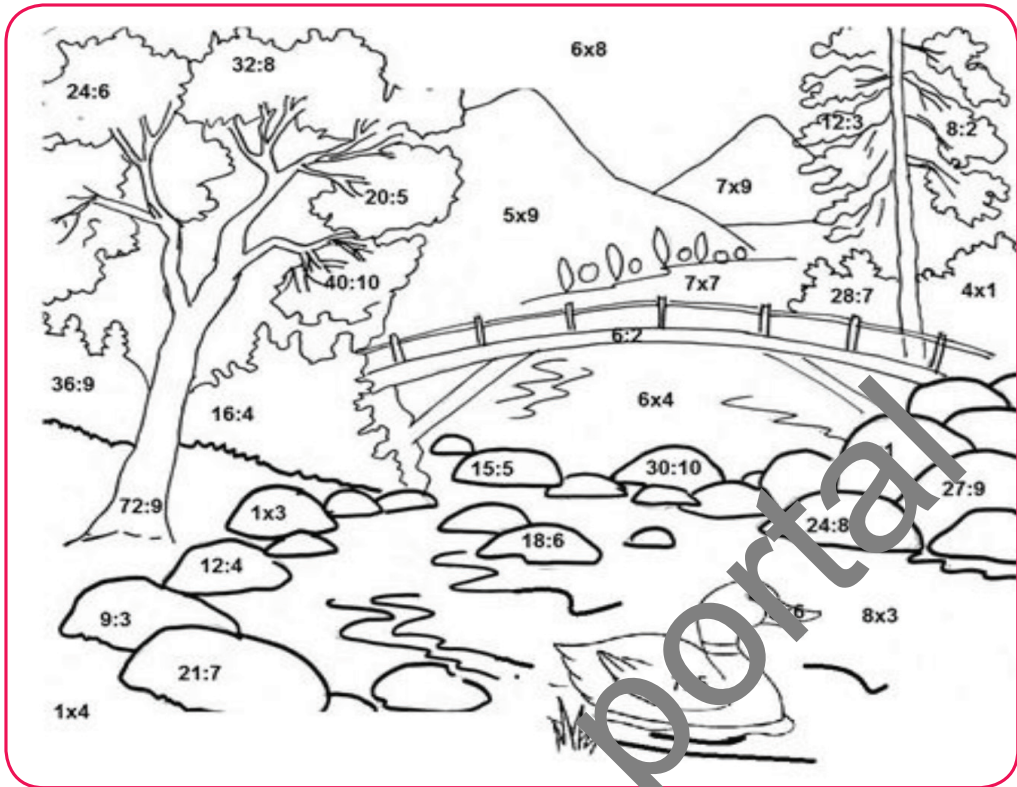
3. група: Бојење по бројевима

Ученици имају задатак да реше задатке, а затим да обоје поља на задати начин.

Израчунај резултат и затим обојите поља на следећи начин:

3 – браон; 4 – зелено; 24 – плаво; 35 – жуто; 36 – наранџасто; 48 – бело

56 – окер; 8 – зелено

4. група: Математичка слагалица

Правила рада у групи

Са ученицима укратко поновити правила групног рада:

- сви имају иста права;
- док један прича други слушају;
- свакоме дати довољно времена да изнесе своје мишљење;
- сваки предлог разматрати;
- чланови у групи се обраћати с поштовањем.

Ученицима сагласити да свака група када заврши рад, обавести учитељицу. Она ће извршити контролу и забележити који задатак је одређена група прешла.

Самосталан рад ученика у групама.

🕒 ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА

- Извештавање група, свака група извештава остале групе колико су математичких задатака прошли.
- Евалуација – Учитељица ученицима дели листиће за евалуацију и даје упутства за попуњавање листића.

Обој смешлића који представља твој доживљај овог часа.

dosadno

zamoreno

super

Процени и оцени свој рад и рад осталих чланова групе оценом од 1 до 3. Размени податке са осталим члановима групе. Израчунај број бодова за себе и број бодова за целу групу.

	нишало	достизањено	потпуно
Радно ли сам најбоље што могу.	1	2	3
Сарађивао/ла сам са другима.	1	2	3
Задовољан/на сам нашим резултатом.	1	2	3
Рад члана групе: име	1	2	3
Рад члана групе: име	1	2	3
Рад члана групе: име	1	2	3
Број бодова моје групе _____			

Ученици треба да обоје смешка који представља њихов доживљај овог часа. Затим треба да процене и оцене свој рад и рад осталих чланова групе оценом од 1 до 3. Потом размењују податке са осталим члановима групе и рачунају број бодова за себе и број бодова за целу групу.

- Синтеза укупних резултата – групе усмено извештавају разред до каквих су резултата дошли.

Литература:

Математика за 2. разред, Едука, Београд

ТРЕЋИ РАЗРЕД

Едука портал

Eduka portal

Речи умањеног и увећаног значења

О.Ш. „Јован Јовановић Змај”, Салаш,

Издвојено одељење у Метришу

ОПШТИ МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ	
Наставни предмет:	Српски језик
Разред и одељење:	III (ИО Метриш)
Временско трајање:	један наставни час
Место одржавања:	учионица
ПОСЕБНИ МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ	
Наставна тема:	ГраMATика
Наставна јединица:	Речи умањеног и увећаног значења
Тип часа:	обрада
Претходна и наредна наставна јединица:	„Прича о раку кројачу”, Десанка Максимовић – утврђивање; „Корњача и зец”, Езоп – утврђивање
Извори:	1) В. Цветановић, М. Милатовић, А. Јовановић, <i>Методика наставе српског језика</i> , Учитељски факултет, Београд, 1995. 2) Б. Првудашић, М. Цветковић, М. Плавшић, С. Цветковић, С. Живановић, <i>Жубор речи – Поуке о језику</i> , Едука, Београд, 2011. 3) С. Смилковић, <i>Настава српског језика и књижевности</i> , Учитељски факултет, Врање, 2002.
Општи стандарти постигнућа:	1СЈ.2.3.8. користи фонд речи примерен узрасту; употребљава синонине. 1СЈ.1.4.2. препознаје граматичке категорије променљивих речи (род и број зајед. именица). 1СЈ.2.4.2. препознаје подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве). 1СЈ.2.4.9. познаје значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, књигама из лектуре и сл.) и правилно их употребљава.

Циљеви наставног процеса:	уознавање језичких појава; овладавање граматиком и стилским могућностима српског језика; оспособљавање за служење језиком у усменој и писменој употреби и у различитим комуникационим ситуацијама.
Васпитно-образовни задаци:	<p>а) Образовни: схватање облика речи који имају увећано значење и облика који имају умањено значење, и њихове употребе у свакодневном изражавању.</p> <p>б) Функционални: уочавање и овладавање стилским могућностима и развој осећаја за лепо у говорном изражавању и у књижевности; богаћење активног речника.</p> <p>в) Васпитни: подстицање интереса ка језичким појавама и развој говорне културе и опште културе повезивањем знања са садржајима других предмета.</p>
Наставне методе:	писаних радова, дијалогска, рад на тексту, дискусија, кооперативно учење, илустрациона.
Наставни медији и дидактички материјали:	припремљени листићи, електронски рачунар, PowerPoint презентација, видео-бим, књиге, велика слика на хамеру
Облици рада у настави:	индивидуални, рад у паровима, групни, фронтални
Активности учесника у наставном процесу:	<p>а) Ученик: открива, решава задатке, проверава, сарађује са другим ученицима у раду, пише, чита, проналази реченица.</p> <p>б) Наставник: усмерава, прати, коригује, објашњава, пружа помоћ и подршку ученицима у раду, покреће презентацију.</p>
Корелација садржаја:	<p>Природа и друштво – знаменити људи из нашег краја.</p> <p>Од играчке до рачунара – рад на рачунару и задавање команди употребом тастатуре и миша; решавање задатака о знаменитим личностима из нашег краја.</p> <p>Ликовна култура – илустрације објеката и појава, уочавање контраста између великог и малог на објектима и илустрацијама.</p>

СТРУКТУРА И ТРАЈАЊЕ НАСТАВНОГ ЧАСА

<p>Уводни део часа 6 минута:</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Подела ученика у групе према слици коју извуку: динови и патуљци. – Коментари одговара – свака група налази свој „дом” на цртежу и описује га. – Групе раде на истом задатку – проналажење речи које означавају мало и велико.
<p>Истицање циља часа 2 минута:</p>	<ul style="list-style-type: none"> – На основу извештавања група уочава умањено и увећано значење речи. – Истицање циља часа и договор; објашњења наставника о начину рада на часу.
<p>Главни део часа 30 минута:</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Обрада садржаја помоћу PowerPoint презентације – умањено и увећано значење речи. – Уочавање на примерима најпре умањеног и увећаног значења именица. – Вежбе на примерима умањеног и увећаног значења именица фронталним радом. – Рад у групама на припремљеним листићима за умањено значење именица. – Организација рада ученика по ИОП-у на припремљеном материјалу. – Контрола урађених задатака заменом радова и праћењем презентације. – Рад у паровима на припремљеним листићима за увећано значење именица. – Контрола урађених задатака заменом радова и праћењем презентације. – Наставник све време рада у групама и у паровима обилази ученике, прати и усмерава рад. – Уочавање на примерима умањеног значења придева. – Уочавање на примерима умањеног значења глагола. – Вежбе на примерима умањеног значења придева и глагола. – Контрола урађених задатака заменом радова и праћењем презентације.
<p>Завршни део часа 7 минута</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Примена знања састављањем реченица у којима ће употребити умањено и увећано значење. – Читање и анализа примера ради уочавања речи умањеног и увећаног значења. – Презентација урађеног задатка ученика по ИОП-у и његово извештавање. – Задавање домаћег задатка.

ТОК НАСТАВНОГ ЧАСА

🕒 УВОДНИ ДЕО ЧАСА

- Формирање група ученика према сличицама које извуку. Сlike су: патуљци и цинови. Међусобно треба да пронађу остале учеснике из групе. Након тога, сви заједно одлазе до своје нацртане куће на хамеру: патуљци до кућице од сламе, а цинови до дворца.
- У групи ће наћи што више речи којима описују свој „дом”. Након довољно времена да уоче појединости, уз помоћ наставника говориће о томе шта су учили: какав је њихов дом и становници у њему. Циљ је да се уоче разлике између великог и малог.
- Подела припремљених листића с одломком из песме *Слон на сокаку* Драгана Радуловића. Групе раде на истом задатку, а циљ је да пронађу речи које означавају мало и велико и да их обележе црвеном (речи умањеног значења), односно зеленом бојом (речи увећаног значења). На исти начин ученици ће речи бележити током свих задатака на часу, а с истим циљем ради и ученик по ИОП-у на својим задацима.

Истицање циља часа

- Извештавање група, тако да наставник каже има ли у основном значењу, а свака од група чита редом умањено и увећано значење те речи које је пронашла и обележила.
- На основу оучених умањених и увећаних значења речи наставник ће истаћи циљ часа (умањено и увећано значење речи) и пружити објашњења о начину рада на часу.

🕒 ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА

- Обрада садржаја уз помоћ PowerPoint презентације. На почетку је слајд са називом наставне јединице и илустрацијама које подсећају на пређено градиво у уводном делу: патуљак и печурке, цин и дворца. Тако понављамо шта радимо на часу и проверавамо да ли су ученици то и упамтили (умењено и увећано значење речи).
- У следећем реду, на следећем приказу, подсећамо се именица и на примерима уочавамо њихово умањено и увећано значење. Након овога следи вежбање према свакој страни презентације за умањено и увећано значење речи. Ученици раде фронтално, а потом и појединачно, како би свако од њих учествовао у раду и одредио и умањено и увећано значење.
- Следећа вежба тражи виши степен мисаоног ангажовања ученика јер су у табели дате именице од којих су неке или основног или умањеног или увећаног значења, па ученик треба да, на основу те једне дате именице, открије преостала два значења. Овде наставник бира ученике према могућностима, тако да ученици слабијих постигнућа добију основне речи.

- Када се обраде садржаји на наведени начин, прелази се на рад у групама на припремљеним листићима за умањено значење речи. Групе раде на различитим задацима. Реч је о песми Лепо је све што је мало Душана Радовића, која је подељена на два дела од по три строфе. Наставник задаје задатке за рад група који су с истим бројем различитих појмова.
- Након што да упутстава за рад ученика по групама, наставник припрема организацију рада ученика по ИОП-у. Ученик ради на припремљеном материјалу, а то су картончићи с исписаним речима које су умањеног или увећаног значења. На сваком картончићу је написана само једна реч. Како коју реч извуче, он их разврстава, и то тако да у велику, зелену кутију ставља речи са увећаним значењем, написане зеленом бојом, а у малу, црвену кутију ставља речи са умањеним значењем, написане црвеном бојом. Њему у раду помаже асистент, а наставник га током рада обилази и прати.
- Пошто групе заврше са радом, следи контрола урађених задатака заменом ученичких радова, тако да рад једне групе гледа друга група. Праћењем презентације, на којој су дата решења задатака за обе групе, добијају се тачни одговори. Код неких речи могуће је наћи и више начина умањених и увећања, и то треба од ученика и прихватити и похвалити њихову креативност и труд, и истовремено истаћи да је то богатство нашег језика.
- Следећа вежба је рад у паровима на припремљеним листићима за налажење увећаног значења именица. Вежбање се одвија на песми Момчила Тешића Чиме се ко брани, где ученици на предвиђеном простору уписују увећана значења означених именица из песме. Сви парови раде на истом материјалу.
- Пошто парови заврше са радом, следи контрола урађених задатака заменом ученичких радова и, праћењем презентације на којој су дата решења задатака, добијају тачне одговоре.
- Као на почетку презентације за именице, такође уз помоћ презентације, уочавамо умањено значење придева, након што се подсетимо шта су придеви и наведемо неколико примера придева.
- Истим поступком се припремамо и за уочавање глагола. Најпре се подсетимо шта су глаголи и наведемо неколико примера глагола. Затим, помоћу презентације, уочавамо умањено значење глагола.
- Вежбање за умањено значење придева и глагола ученици раде у паровима на материјалу датом на припремљеним листићима. У написаним реченицама и у песми Љ. Ршумовића Гајите патке, они су издвојени и ученици треба да их напишу у умањеном значењу.
- Када заврши са речима, ученик који ради по ИОП-у боји сличице патуљака из уводног дела, како би их касније поставио на одговарајуће место на хамеру са сликама цина и на тај начин демонстрирао шта је умањеног а шта увећаног значења.
- Све активности ученика, групне и рада у пару, као и рад ученика по ИОП-у, прати наставник. При том он прилази ученицима, контролише њихов рад, даје им додатна објашњења и упутства како би сви успешно завршили задатке.

- Контрола урађених задатака заменом радова, као и у претходним случајевима, и праћењем презентације на којој су дати тачни одговори. Одговори ученика се анализирају и истичу. Уколико постоје и другачији одговори, они нису погрешни јер се може и на другачији начин рећи. Истиче се да је у томе богатство језика и креативност деце.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА

- На крају, у оквиру верификативне фазе, дати ученицима задатак да саставе реченице у којима ће употребити умањено и увећано значење – по једну за свако. Оставити довољно времена да ученици покажу да могу да примене стечена знања на часу састављањем реченица.
- Читање и анализа примера ради уочавања речи умањеног и увећаног значења. Наиме, када ученик прочита своју реченицу, остали ће рећи шта је умањено, односно увећано у њој.
- Ученик који ради по ИОП-у рећи ће коју је од добијених речи где разврстао, да ли у кутију с умањеним или увећаним значењем. Затим стичице патуљака и цинова поставити на одговарајуће место на хамеру.
- Задавање домаћег задатка: написати још по три реченице у којима ће употребити речи умањеног и увећаног значења.

Narodna priča „Tri leptira”

OŠ „Oktoih”, Podgorica

Razred:	III1
Tip časa:	proširivanje znanja
Nastavne metode:	dijaloška, demonstracija računarom, tekst metoda, ilustrativno-demonstrativna, metoda pisanja, stvaralačka metoda, metoda igre, učenje putem otkrića.
Nastavna sredstva:	pismo, laptop, projektor, „čahurice” (od kinder jajaja), tekst plakati, 40 „leptirića” (loptica), 2 „cvijeta” (kardice), 6 balona sa zanimljivostima o leptirima.
Oblici rada:	frontalni, grupni, individualni
Ishodi:	Tokom učenja učenik će moći da uz pomoć nastavnika: <ul style="list-style-type: none">– koristi i razumije pojam narodna priča;– prepozna mjesto i vrijeme učenja radnje;– prepozna pozitivne i negativne književne likove na osnovu njihovih postupaka;– objasni motive ponašanja likova;– prepozna rimski književni oblik;– stvara melodijena čati tekst;– usavršava motoriku i prirodne oblike kretanja.
Korelacija:	Priroda i društvo, Matematika, Fizičko vaspitanje, Muzička kultura, Ljudska kultura
Literatura:	M. Pajević, N. Vulić, A. Mujičić, <i>Kako to može 3 (udžbenik)</i> , Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Podgorica, 2007. M. Pajević, N. Vulić, A. Mujičić, <i>Kako to može 3 (priručnik za nastavnike)</i> , Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Podgorica, 2007.

OPŠTI METODIČKI DIO

🕒 UVODNI DIO ČASA

- Čitam pismo (Prilog br. 1) koje nam donosi „poštar“, u kojem se uz sadržaj nalazi i fleška sa kratkim filmom o leptirima (Prilog br. 2);
- Slijedi kratak razgovor o odgledanom filmu.

Najava časa

Pišem naslov na tabli. Formiranje grupa putem slučajnog odabira.

Učenici uzimaju čahuru u kojoj se nalazi obilježje grupe (žuti leptir, bijeli leptir, crveni leptir, crvena lala, bijeli ljiljan, sunce).

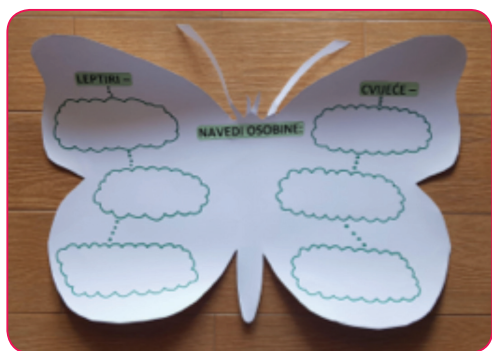
⊕ GLAVNI DIO ČASA

- Učenici čitaju tekst naglas;
- Analiza teksta (Prilog br. 3) praćena slajdovima sa projektora (Prilog br. 4).

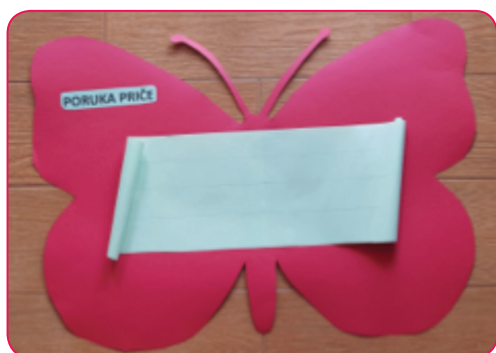
Slijedi rad po grupama.

I grupa: ŽUTI LEPTIR – određiti mjesto i vrijeme vršenja radnje, kao glavne i sporedne likove.

II grupa: BIJELI LEPTIR – pronaći osobine leptira i cvijeca

III grupa: CRVENI LEPTIR – napisati poruku priče

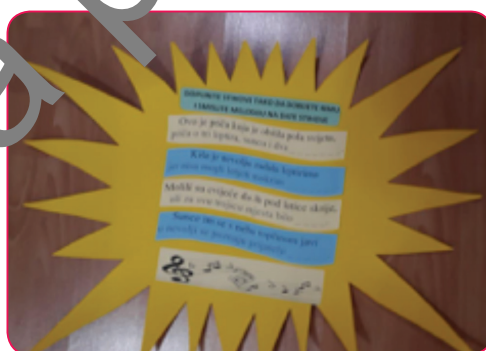
IV grupa: CRVENA LALA – poredati slike po redosljedu događaja i priči smisliti novi naslov

V grupa: BIJELI LJILJAN – jezičke igre: odrediti riječi umanjenog, sličnog i suprotnog značenja

VI grupa: SUNCICE – dopuniti stihove tako da se dublje zaima i smisliti melodiju na datu stihove (individualni, stvaralački rad)

Slijedi analiza i radenog.

🕒 ZAVRŠNI DIO ČASA

Takmičarska igra „Leptirići i cvijeće”

- Zadatak učenika je da riješe matematičke izraze koji se odnose na tablicu množenja i dijeljenja. Izrazi su ispisani na leptirićima (lopticama). U što kraćem vremenskom periodu pridružiti ih cvijetu kojem pripada.

„Poštar” donosi novo pismo (Prilog br. 5) sa zanimljivostima o leptirima. Zanimljivosti su u obliku čahurica i zakačene su na balonima punjenim helijumom. Svaki učenik uzima po jednu zanimljivost i čita je naglas.

Domaći zadatak: Zanimljivosti (Prilog br. 6) o leptirima ispisane su na papirićima. Učenici imaju zadatak da se međusobno povežu i prepisu što više zanimljivosti u svojim sveskama.

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

Едука портал

Eduka portal

Редосљед рачунских операција

О.Ш. „Октоих”, Подгорица

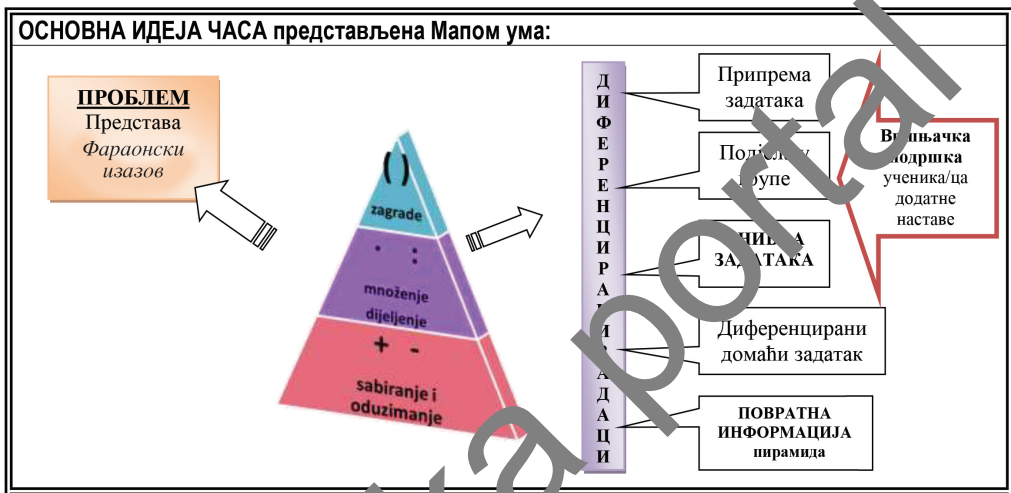
ОПШТЕ МЕТОДИЧКИ ДИО ЧАСА	
Наставни предмет:	Математика
Разред:	четврти
Час:	Први: 14:45 – 15:30
Датум:	24. март 2019. године
Наставна јединица:	Редосљед рачунских операција
Наставна тема:	Аритметика и алгебра
Тип часа:	<ul style="list-style-type: none">• стицање нових знања;• проширивање знања;• утврђивање и вјежбање;• обнављање;• систематизација;• провјеравање знања;• обучавање;• усавршавање;• комбиновани час;• програмизирана настава.
Облици рада:	фронтални, групни, индивидуални, рад у пару
Методе рада и учења:	<ul style="list-style-type: none">• метода усменог излагања;• метода разговора;• илустративно-демонстративна метода;• метода демонстрације;• метода писања;• учење путем открића;• метода практичних и лабораторијских радова;• метода читања и текст метода;• смислено вербално рецептивно учење;• практичносмиаоно учење;• дивергентно (стваралачко) учење;• конвергентно (логичко) учење;• рјешавање проблема;• кооперативно учење, у-у; у-н; учење по моделу.

<p>Наставни ситеми:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • проблемска настава; • егземпларна настава; • хеуристичка настава; • експериментална настава; • програмирана настава; • тимска настава; • интегративна настава; • индивидуална настава; • диференцирана настава; • менторска настава.
<p>Оперативни циљеви:</p>	<p>ЗНАЊА:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Знају да употребе правилан редослед рачунских операција у задацима. <p>ВЈЕШТИНЕ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Развијање међусобне сарадње, тимског духа и колектива као заједнице. <p>СТАВОВИ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Развијање осјећаја према себи, сопственим потребама и могућностима. • Развијање осјећаја међусобне подршке и подршке другима.
<p>Материјал и средства за рад:</p>	<p>радни листићи за ученике /це на додатној настави; радни листићи за поједу у групе, коверте са диференцираним задацима, материјал представе – Фараонски изазов; плакати за бојење, знаке и математичку пирамиду; наставни листићи – диференцирани домаћи задаци; презентација и квиз.</p>
<p>Технички уређаји:</p>	<p>Проектор, лаптоп, компјутерски звучници, фотоапарат.</p>
<p>Извори знања:</p>	<p>ЗА УЧЕНИКА:</p> <ul style="list-style-type: none"> • интернет страница: Математика за талентоване http://matematikaos.blogspot.com/2010/04/matematika-misli-o-matematici.html • уџбеник „У свијету математике” за четврти разред основне школе • презентација Рачунске операције • <i>Kubbu</i> он лине материјал: http://www.kubbu.com/student/?i=1&a=52224_mno_enj • квиз <i>Quizrevolution</i> на http://www.quizrevolution.com/ch/a180446/go/play <p>ЗА НАСТАВНИКА:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Енциклопедија за почетнике и Приручник за наставнике „У свијету математике” за четврти разред основне школе.

Корелација:

Црногорски – српски, босански, хрватски језик и књижевност –
 *Развија способност доживљавања и стварања умјетничких текстова.
 *Разумије и ствара краће умјетничке текстове
 Математика – *Упоредивање тачности и величина за запремину материјала, множе дијеле два броја.
 Музичка култура – Развијају интересовање за класичну инструменталну музику и примјењују је у конкретним примјерима.

ОСНОВНА ИДЕЈА ЧАСА представљена Мапом ума:

МОДЕЛ:

Становиште:	ПОШТУЈУЋИ МЕТОД РЕШАВАЊА РАЧУНСКИХ ОПЕРАЦИЈА, РЈШАВАМО МАТЕМАТИЧКЕ ИЗРАZE
Обим усвојених знања:	ПРИМЕНА РАЧУНСКИХ ОПЕРАЦИЈА У МАТЕМАТИЧКИМ ПРОБЛЕМИМА
Дубина усвојених знања:	<ul style="list-style-type: none"> рачунске операције првог реда – множење и дијељење; рачунске операције другог реда – сабирање и одузимање; употреба заграда у рачунским операцијама;
Критеријуми за усвајање знања:	<ul style="list-style-type: none"> Тачно урађени задаци у диференцираним групама; број урађених задатака и освојен број бодова у групама; висок ниво тимског рада и сарадње у групама током квиза; висок ниво тачности одговора на постављена питања; занимљива и свеобухватно представљање проблема кроз представу; конструкција питања ученика и ученица током дискусије; садржина одговора;
Идеје за наредне часове:	Програмирана настава у облику PowerPoint презентације у којој ће дјеца сама проверавати тачности задатака.

АРТИКУЛАЦИЈА ЧАСА

ТРАЈАЊЕ 5 мин.	Циљ активности	ФАРАОНСКИ ИЗАЗОВ представа Циљ: Представљење проблема редосједа рачунских операција
	Активности	Ученика/це: На сцену излази група ученика/ца драмске секције које постављају проблем овог часа како се то некада радило у Египту. <ul style="list-style-type: none"> • слушају представу; • доживљавају садржај; • обнављају основне математичке појмове; • постављају питања; • размишљају о постављеним проблемима; • учествују у дискусији и дефинисању проблема часа. Учитеља: Пушта музику како би створио атмосферу за почетак часа. <ul style="list-style-type: none"> • прати и посматра процес; • записује елементе на које је потребно поентирати. Сумира фараонски изазов и пита ученике о чему ћемо данас говорити. Редосједу рачунских операцијама , с тим тим изазује наставни циљ!
	Облици рада	Фронтално извођење <i>Представа је настала на часовима драмске секције у којој су ученици по групама креирали представу.</i>
	Наставна средства	сценографија, костимографија, лаптоп, звучници, интернет креда, табла, плакат са пирамидом, изразима, бројевима, знацима
	Темови садржаја	<ul style="list-style-type: none"> • Математички израз • Математички знаци • Редосјед рачунских операција
	Корелација	<ul style="list-style-type: none"> • Црногорски – српски, босански, хрватски језик и књижевност • Ликовна култура • Музичка култура

<p>Циљ активности</p>	<p>ПРВО ЗНАЊЕ ЗАТИМ ЗЛАТНИК представа</p> <p>Циљ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • примјењују редосљед рачунских операција у конкретним примјерима. • међусобна сарадња и помагања
<p>Активности</p>	<p>Ученика/це:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ученици/е су подијељени у групе на основу листића за диференцирану наставу и одређивање постигнућа. (прилог 4); • у свакој групи се налазе ученици вршњачки помагачи (ученици који су на часовима додатне наставе састављали задатке за своје другаре) који ће заједно са њима радити задатке, а истовремено радити провјеру или објашњење истих; <p>Правила рада:</p> <ul style="list-style-type: none"> • свака група добија 3 коверте са различитим тешкоћама задатака (5, 10, 15 златника) • свака група има почетних 20 бодова на које могу додати или им се може одузети одређени број бодова зависно од тачности задатка • сваки ученик у групи бира прво један задатак, ученик/ца им прегледа па могу бирати следећи • ученик/ца вршњачка помагачка ће прегледати задатке • на крају процеса ученик додјељује бодове за успјешну сарадњу у групи <p>Ученици/е у групама имају задатак да:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Раде задатак који одговара њиховом нивоу или за један задатак из нивоа више 2. Помогну плану групе уколико то тражи од њега 3. Однесу свој задатак вршњачком другу који прегледа задатак и даје бодове 4. Вршњачки едукатор мора да подстиче ученике да раде задатак, а не да им рјешава задатак. <p>Учесници у дискусији</p> <ul style="list-style-type: none"> • постављају питања другим групама <p>Училишта:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дијели листиће за подјелу у групе. Прати да ли је сваки ученик/ца пронашао своје мјесто за столом. • Дијели коверте за рад у групи објашњавајући правила рада. • Провјерава јасност инструкције • Прати рад у групама. • Помаже и усмјерава групни рад! • Води дискусију питањима: <ul style="list-style-type: none"> Како сте се осјећали током рада? Како сте доживјели улогу вашег друга, вршњачког помагача? На који начин сте сарађивали у групи? Је ли било проблема и како сте се суочавали са њима? • Дијели бодове за успјешну сарадњу у групи.

Облици рада	Индивидуални облик рада Рад у пару Групни облик рада
Наставана средства	листићи за подјелу у групе, коверте за групе са диференцираним задацима, ознака групе, материје и средства за извођење огледа (решо, уље, шећер, мастило и сл.), групне капљице, облак, љепило
Корелација	Природа и техника

ТРАЈАЊЕ 15 мин.	Циљ активности	ПИРАМИДА Циљ: Повратна информoација
	Активности	Ученика/це: <ul style="list-style-type: none"> • Реагују на садржај презентације • Објашњавају израду сваког задатка по наредбама по сљедећим правилима: Дефинишу и обнављају правила примјене редосједа рачунских операција. Свака група бира ниво и објашњава задатак. Учесници/е друге групе дају 5, 10 илио 15 златника за квалитет објашњења задатка. учесвују у сабирању бодова Успјешне групе добијају дипломе! Учитеља: <ul style="list-style-type: none"> • Презентују пирамиду на презентацији која и подстиче ученике/це да дођу до врха пирамиде као фараон. Сваки ниво пирамиде је тежи изазов. • Представља проблем и позива ученике/це да објасне његово рјешење. • Подстиче и мотивише ученике на рад кроз додатне изворе у презентацији. • Усмјерава и прати процес. Дели дипломе за најуспјешније групе.
	Облици рада	Рад у групама
	Наставана средства	лаптоп, презентација, пројектор, пројекционо платно
	Појмови садржај	Редосјед рачунских операција
Корелација	<ul style="list-style-type: none"> • Црногорски – српски, босански, хрватски језик и књижевност 	

ТРАЈАЊЕ 5 мин.	Циљ активности	МОЈА ПИРАМИДА ЗАДАТАКА Циљ: Увјежбавање редосљеда рачунских операција на три нивоа
	Активности	Ученика/це: <ul style="list-style-type: none"> • Учествују слушајући и коментаришући. • Реагују на коментаре наставника. • Бирају домаћи задатак који њима одговара. • Читају домаћи задатак. • Понављају шта је за домаћи задатак. Учитеља: <ul style="list-style-type: none"> • Провјерава са ученицима/ама шта смо учили. Говори да се знање на часу не завршава већ се наставља код куће кроз домаћи задатак. • Дијели домаћи задатак. • Провјерава јасност домаћег задатка. Закључак: <ol style="list-style-type: none"> 1. Редосљед рачунских операција се изводи према пирамиди. 2. До знања се долази корак по корак упорним вјежбањем и међусобним размислом. Када знате да неке нешто објасните, тек сте тада и ви то научили.
	Облици рада	фронтални облик рада
	Наставна средства	наставни листићи, пирамида задатака – 3 нивоа (лаки, тежи, најтежи)
	Појмови садржај	Редосљед рачунских операција
	Корелација	Математика, Црногорски – српски, босански, хрватски језик и књижевност
ТРАЈАЊЕ 3-5 мин.	Циљ активности	У ЖИВОТУ... Циљ: Примјена математичких проблема у свакодневном животу
	Активности	Ученика/це: <ul style="list-style-type: none"> • Реагују на наставни филм који им се показује и учествује у разговору и повезивању елемената које смо користили током часа. Сумирају утиске дана Учитеља: Како вам се допао час? Шта смо данас научили? Пушта наставни филм и прати реакције ученика/ца. Усмјерава ученике/це на систематизациони плакат.

Облици рада	фронтални облик рада
Наставна средства	Наставни филм, Пројектор, Лаптоп, Пројекционо платно
Корелација	Природа и техника
укупно трајање 50 минута	

Едука портал

КОМБИНОВАНА ОДЕЉЕЊА

Ефика портал

Eduka portal

Знаменитости мога места

О.Ш. „Милић Ракић Мирко”, Прокупље, Доње Кординце

ОПШТЕ МЕТОДИЧКИ ДИО ЧАСА	
Назив пројекта:	Знаменитости мога места
Избор теме пројекта:	На основу расправе и разговора с ученицима (након обраде наставне јединице „Неко живи у селу, неко у граду”, договорили смо се да у наредном периоду обиђемо град и боље се упознамо с оним што крију наше улице). Како радим у сеоској школи, ово је ученицима пружио могућност да се упознају са знаменитостима оближњег града у којем се налази матична школа.
Врста пројекта:	интегративни – међупредметни (Српски језик, Ликовна култура, Природа и друштво, Свет око нас, Историја, Народна традиција, Чуvari Природе)
Врста пројекта по трајању:	<ul style="list-style-type: none">• вишемесечни• (више пројекатних недеља, 4 месеца)
Време реализације пројекта:	октобар 2018 – јануар 2019.
Организација пројектне наставе:	Назив школе: комбиновано одељење 2. и 4. разреда
Циљ:	Упознавање ученика са знаменитостима места у којем су рођени (општине у којој живе), стицање и проширавање знања о истим.
Посебни циљеви:	Упознавање ученика са знаменитостима места у којем су рођени (општине у којој живе), стицање и проширавање знања о истим. <ul style="list-style-type: none">• упућивање ученика из сеоске средине да кроз интерактивну едукацију реализују заједничке активности кроз занимљиво упознавање нашег града;• проширивање видика ученика кроз интеркултуралну размену и заједничко стицање нових искустава;• развијање свести код деце ка очувању културне баштине и еко система;

	<ul style="list-style-type: none"> • унапређивање образовно-васпитног рада увођењем ваннаставних активности, водећи рачуна о компетенцијама за целоживотно учење и општим међупредметним компетенцијама. (Закон о основама система обр. и васп. („Сл. гласник РС”, бр. 88/2017); • развијање љубави према родном крају, развијање и неговање другарства, припадности групи и колективу; • схватање значаја рециклаже у очувању животне средине; • упознавање са занимањем туристичког водича у оквиру професионалне оријентације.
Исходи:	<ul style="list-style-type: none"> • знају да наведу које су знаменитости града; • знају основне карактеристике сваке знаменитости, називе институција и споменика; • умеју да издвоје важне чињенице из целице (одвајање битног од небитног); • умеју да склопе часовник; • умеју да нацртају карту Прокупља и означе знаменитости на истој; • разумеју значај институција и грађевина за традицију свог народа.
Продукти:	Часовници са дечијим цртежима на којима су приказане знаменитости града знаменитости Прокупља, филм о знаменитостима: https://youtu.be/KZd2fEfNIL4
Облици рада:	фронтални, индивидуални, у пару
Коришћене методе и модели рада:	учење откривањем, искуствена, егземпларна настава, проблематична настава, интегративна настава
Наставна средства:	фотоапарат, лаптоп, мобилни телефони, хамер, фломастери, бојице, лепак, ЦД, механизми за сатове
Ресурси (експерти, локације):	Народни музеј „Топлице”, Народна библиотека „Раде Драинац”, Прокупље, дечје одељење; брдо Хисар (црква Св. Прокопија, Латинска црква, Југ Богданова кула, средњовековна тврђава), парк Општине Прокупље, Спомен-парк Гвозденом пуку.
Коришћени извори у пројектном раду	уџбеници, интернет, архивски ресурси, интервјуи стручњака (кустос у музеју, професор историје, библиотекари...)
Начин презентације пројекта:	филм, часовници, карта

Активности наставника:	<ul style="list-style-type: none"> • планира, даје предлоге и инструкције, води разговор, усмерава у раду, подучава, укључује све ученике у рад, подстиче сарадничке односе и води ученике ка заједничком циљу; • припрема филм за презентацију пројекта; • сарађује са родитељима, школом и институцијама у граду.
Активности ученика:	<ul style="list-style-type: none"> • истражују, сликају, фотографишу и цртају; • препознају естетичке елементе у различитим контекстима, као што су национална и светска природна и културна баштина; • показују позитиван однос према сопственој и отраној култури, упознају и разумеју њихове вредности; • повезују културну и природну баштину са историјским и географским контекстом и доприносе очувању природних и културних добара; • шетња градом (промовишу здравље, заштиту здравља и здраве стилове живота); • сарађују и израђују карту (активно и конструктивно учествују у раду групе или параинтересе групе или пара стављају изнад својих); • пишу (рад са подацима и информацијама, користе податке из различитих извора и повезују са стеченим знањем из различитих области); • склапају часописе (практикују активности које подстицају одрживост/рециклажа).

ПРОЈЕКТНЕ АКТИВНОСТИ

Октобар, прва половина – фаза планирања:

Одабир теме пројекта, постављање циљева и исхода, укљученост свих ученика, предлози ученика о могућим посетама локалитета, фотографисања истих, укључивање у пројекат професора историје Иване Радоњић из матичне школе, предавање. Израда динамике реализације.

Октобар, друга половина – почетак реализације пројекта:

Након одабира теме договорили смо се о датуму посете Прокупљу. Довезли смо се на улаз у Прокупље из правца Ниша и одатле кренули у обилазак. Пратили смо локалитете, институције и знаменитости дуж главне улице. Посетили смо све основне и средње школе, библиотеку, музеј, дом културе, све важне споменике и на крају брдо Хисар, које је пуно значајних историјских локалитета. Овде нам се придружила професорика Ивана и разговарала са ученицима о значају и постанку средњовековних грађевина које се овде налазе.

Све занимљиво смо фотографисали.

Новембар: Подела задатака, истраживање о знаменитостима, осликавање знаменитости на папирима кружног облика величине ЦД-а, исписивање основних карактеристика.

Након посете Прокупљу ученици су сами одабрали себи привлачне знаменитости и израђивали слике и текстове о њима. Почели смо с основним школама, споменицима, институцијама и свако од њих је бирао по нешто док нисмо исцрпели све могућности.

Децембар: Прикупљање старих ЦД-ова, пластифицирање папира и склапање часовника.

Након што смо исцрпели све теме за истраживање, прешли смо на реализацију других активности. Прикупили смо старе дискове на које смо налепили слике. Слике смо претходно „пластифицирали“ самостално. Након тога учитељица и наставница историје обезбедиле су механизме и скалапали смо часовнике. Веома поучно искуство.

Јануар, прва половина: Цртање карте на хамеру и осликавање исте. Формирање карте „Знаменитости мога места” помоћу раније урђених цртежа.

У току једног дана исцртали смо контуре Прокупља и обележили главну саобраћајницу која спаја Ниш и Приштину, а пролази кроз центар Прокупља. Након тога ученици су залепили сличице знаменитости које су нацртали и осликали остале објекте, паркове и зелене површине.

Јануар, друга половина – презентација пројекта:

На родитељском састанку ученици су представили пројекат у виду филма. Приказани су часовници и карта.

Евалуација: У току реализације пројекта ученици су били веома активни.

Показали су изузетну зрелост и одговорност, међусобно сарађивали и допуњавали се, договарали се о начину рада. Како их је веома мало, упућени су били једни на друге и готово све радили у сарадњи. Договарали су се и делили задатаке.

Усвојили су и претходна знања о знаменитостима места у коме су рођени, знају да наброје знаменитости и да их локализују по деловима града, знају основне карактеристике сваке знаменитости.

Научили су да склопе механизам сата, што им је било веома интересно.

Показали су изузетну сарадњу и применили знање приликом израде мапе знаменитости.

Продукти пројекта су веома занимљиви и много су се допали родитељима на представљању пројекта.

Користила сам упитник како бих имала увид у то колико су ученици задовољни овим начином рада, колико су мотивисани и да ли су стекли нова знања, да ли су задовољни односом који учитељ, наставник и остали радници јавних институција имају према њима, да ли су имали могућност да искажу све што мисле и напредују у складу са својим могућностима.

Желим ученицима да пружим могућност да искажу своје мишљење и активно учествују у процесу наставе у било ком погледу.

„Јасенов лист” Гроздана Олујић

О.Ш. „Мара Јанковић”, Кусић

ПИСАНА ПРИПРЕМА ЗА ЧАС				
Предмет:	Српски језик			
Разред:	I, II, III, IV			
Наставна тема:	Тематски дан – ЈЕСЕН			
Наставна јединица:	„Јасенов лист” Гроздана Олујић			
Циљ часа:	Повезати знања о јесени са причом и искуством које ученици имају.			
Задаци часа:	Подстаћи ученике да повезују знања и искуства која имају о јесени као годишњем добу са њеним знањима.			
Стандарди:	1СЈ.0.1.1. познаје основна начела водења разговора: уме да започне разговор, учествује у њему и оконча га; пажљиво слуша своје саговорнике. 1СЈ.1.2.1. влада основном техником читања ћириличног текста.			
Литература:	Прича „Јасенов лист”, Лвана Јухас, Моња Јовић, <i>Поуке о језику</i> , Едука			
Наставна средства:	ИКТ опрема, ЦП, наставни листићи			
Корелација:	Јанковићева култура, Музичка култура, Свет око нас			
Тип часа:	обрада			
Структура и садржај часа	Облик рада	Наставна метода	Активност ученика	Активност наставника
Уводни део часа Певамо песму под називом „Јесења песма” Душка Радовића. Откривање слагалице.	фронтални; индивидуални.	вербална; текстуална; аудитивна; демонстративна; илустративна.	слушају; певају; посматрају; откривају; уочавају; закључују; говоре.	показује; објашњава; усмерава; подстиче.

Структура и садржај часа	Облик рада	Наставна метода	Активност ученика	Активност наставника
<p>Главни део часа Читам ученицима причу „Јасенов лист” Гроздана Олујић.</p> <p>Анализа приче:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ко је главни јунак ове приче? • Шта се све дешавало јасеновом листу? • Како се он понашао? • Шта је све говорио? • Шта је било на крају? <p>Рад у групама – по разредима:</p> <p>Први разред Илуструјте причу „Јасенов лист”.</p> <p>Други разред Представи причу „Јасенов лист” кроз стрип.</p> <p>Трећи разред Промените крај приче „Јасенов лист”. Почните од последње реченице: <i>...Најслепији сам, најлепши, а нико ми није равни!</i></p> <p>Четврти разред Пронађите: 1. група – све именице у причи. 2. група – све глаголе у причи. 3. група – све придеве у причи. – Извештавање група.</p>	<p>фронтални; индивидуални.</p>	<p>вербална; текстуална; писаних радова; илустративна.</p>	<p>слушају; размишљају; учавају; анализирају; читају; пишу; цртају; извештавају.</p>	<p>чита; објашњава; анализира; упућује; подстиче; мотивише; усмерава; показује; слуша.</p>

Структура и садржај часа	Облик рада	Наставна метода	Активност ученика	Активност наставника
Завршни део часа Правимо мапу ума. Каква је ЈЕСЕН?	фронтални; индивидуални; групни.	вербална; текстуална; писаних радова; илустративна.	слушају; размишљају; пишу; читају; цртају; објашњавају.	објашњава; подстиче; мотивише; анализира; усмерава; упућује;

ПИСАНА ПРИПРЕМА ЗА ЧАС				
Предмет:	Математика			
Разред:	I, II, III, IV			
Наставна тема:	Тематски дан – ЈЕСЕН			
Наставна јединица:	Јесењи задаци – сабирање и одузимање			
Циљ часа:	Поновити стечена знања о бројевима, сабирању и одузимању.			
Задаци часа:	Повезати стечена знања из математике с искуством.			
Стандарди:	МА.1.1.1. прочита и запише различите врсте бројева. МА.1.1.4. изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом кад је то потребно. МА.2.1.1. упореди по величини бројеве записане у различитим облицима.			
Литература:	Уџбеници математике 1–4. разреда, Ивана Јухас (Едука)			
Наставна средства:	ИКТ опрема, ПП, вага, новчанице, корпе, воће и поврће			
Корелација:	Ликовна култура, Српски језик, Свет око нас, Музичка култура			
Тип часа:	понављање			
Структура и садржај часа	Облик рада	Наставна метода	Активност ученика	Активност наставника
Уводни део часа Певамо песму под називом „Јесења песма” Душка Радовића. Слајд са текстом се налази на презентацији.	фронтални; индивидуални.	вербална; текстуална; аудитивна; демонстративна; илустративна.	слушају; певају; посматрају; откривају; уочавају; броје; закључују; говоре.	показује; објашњава; усмерава; подстиче.

<p>Ученици посматрају слајд и рачунају. Колико смо ствари купили? Колико смо ствари продали? Шта смо и за колико више урадили?</p>				
<p>Главни део часа Рад у групама - по разредима</p> <p>Игра „Јесења пијаца”</p> <p>У једном делу учионице постављене су клупе на којима се налази воће, поврће, вага и новчанице од 10, 20, 50 и 100 динара.</p> <p>Први разред Ученици првог разреда ређају воће и поврће (по 3 паприке, 2 лула, 5 кромпира, 1 дињу, 4 брескве, 5 ораха, 5 лешника, 5 јабука, 4 крушке, 4 краставаца...)</p> <p>Други разред Ученици другог разреда купују воће и поврће (1 кг кромпира, 1 дињу, 3 паприке, 1 кг краставаца...)</p>				

<p>Трећи разред Ученици трећег разреда плаћају оно што ученици другог разреда купују.</p> <p>Четврти разред Ученици четвртог разреда мере воће и поврће и наплаћују продату робу.</p> <p>Рад у паровима – по разредима: Решавање задатака на листићу. Сваки пар из једног разреда решава задатке на свом листићу.</p> <p>Извештавање о решењима задатака.</p>				
<p>Структура и садржај часа</p>	<p>Облик рада</p>	<p>Наставна метода</p>	<p>Активност ученика</p>	<p>Активност наставника</p>
<p>Завршни део часа Сви ученици имају по 5 ораха. Они сима изражавају (не) задовољство како им је било на часу. Број ораха је исти као оцена. Бројимо орахе. Сумирамо утиске.</p>	<p>Фронални; индивидуални; групни.</p>	<p>вербална; демонстративна.</p>	<p>слушају; размишљају; објашњавају; анализирају; закључују.</p>	<p>објашњава; подстиче; мотивише; усмерава; упућује;</p>

ПИСАНА ПРИПРЕМА ЗА ЧАС				
Предмет:	Ликовна култура			
Разред:	I, II, III, IV			
Наставна тема:	Тематски дан – ЈЕСЕН			
Наставна јединица:	Дрво у јесен			
Циљ часа:	Усвајање знања о карактеристикама годишњег доба јесени кроз тимски рад и ситуације вршњачког учења. Усвајање различитих техника ликовног изражавања кроз ситуације вршњачког учења.			
Задаци часа:	Развијање визуелне перцепције; обнављање и проширивање знања о јесени и променама природе у јесен; уочавање карактеристика јесени; развијање манипулативне спретности кроз разноврсне активности у току процеса израде.			
Литература:	Марија Бузаши, <i>Ликовна култура</i> , Београд			
Наставна средства:	ИКТ опрема, ПП, хамер, тампоне боје, лепак, суво лишће, коре дрвета			
Корелација:	Српски језик, Музичка култура, Свет око нас, Природа и друштво			
Тип часа:	Обрда вежбе			
Структура и садржај часа	Облик рада	Наставна метода	Активност ученика	Активност наставника
Уводни део часа Игра асоцијација Решавање асоцијације – јесен. Груписање ученика по групама (разредима) 1. разред – јасен 2. разред – храст 3. разред – багрем 4. разред – бреза	Фронтални; индивидуални.	вербална; текстуална; аудитивна; демонстративна; илустративна.	слушају; посматрају; откривају; уочавају; закључују; говоре.	показује; објашњава; усмерава; подстиче.

Структура и садржај часа	Облик рада	Наставна метода	Активност ученика	Активност наставника
<p>Главни део часа Рад у групама – по разредима:</p> <p>Први разред Цртају дрво у јесен на малом папиру. Своје радове сви ученици лепе на хамер.</p> <p>Други разред Ученици заједно цртају једно велико дрво на хамеру. Свако од ученика има свој задатак. Неко црта стабло, неко гране, неко лишће. Остали ученици боје.</p> <p>Трећи разред Ученици заједно цртају на хамеру једно велико дрво. Неко црта лишће, неко гране, неко боји, неко лепи кору дрвета на стаблу.</p> <p>Четврти разред Ученици заједно цртају на хамеру једно велико дрво. Неко боји лишће, неко прави отиске од лишћа, неко црта гране, неко лепи кору дрвета на стаблу.</p>	<p>фронтални; индивидуални; групни; у пару.</p>	<p>вербална; текстуална; аудитивна; илустративна.</p>	<p>слушају; развишљају; уочавају; анализирају; лепе; боје; цртају.</p>	<p>објашњава; анализира; упућује; подстиче; мотивише; усмерава; показује; слуша.</p>

Структура и садржај часа	Облик рада	Наставна метода	Активност ученика	Активност наставника
Завршни део часа Ликовна изложба радова ученика. Певање песме о јесени „Тихо, тихо пада”.	фронтални; индивидуални; групни.	вербална; илустративна.	слушају; размишљају; анализирају; певају; образлажу.	објашњава; подстиче; мотивише; усмерава; упућује.

ПИСАНА ПРИПРЕМА ЗА ЧАС				
Предмет:	Физичко васпитање			
Разред:	I, II, III, IV			
Наставна тема:	Тематски дан – ЈЕСЕН			
Наставна јединица:	„Покренимо нашу децу” – Вежбе и стварије			
Циљ часа:	Развијање интересовања за игру и свакодневну физичку активност			
Задаци часа:	СТИЦАЊЕ ЗНАЊА О ПОТРЕБИ РЕДОВНЕ ФИЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ; развијање интересовања за бригу о здрављу; оспособљавање ученика да правилно изводе вежбе.			
Литература:	Приручник <i>Покренимо нашу децу</i>			
Наставна средства:	ИКТ, ПЦ, обручи			
Корелација:	Српски језик, Музичка култура, Свет око нас, Природа и друштво			
Тип часа:	Вежбање			
Структура и садржај часа	Облик рада	Наставна метода	Активност ученика	Активност наставника
Уводни део часа Објашњавање правила понашања, начина рада... Радимо јутарњу гимнастику: поздрав Сунцу, загрли себе...	фронтални; индивидуални.	вербална; демонстративна.	слушају; посматрају; откривају; учавају; закључују; вежбају.	показује; објашњава; усмерава; подстиче.

Структура и садржај часа	Облик рада	Наставна метода	Активност ученика	Активност наставника
<p>Главни део часа Откривањем тајанственог писма, које је представљено јесењим плодовима, откривамо наслов: Јесење играрије. Како можемо да се играмо током јесењих дана? Зашто су нам јесењи плодови важни?</p> <p>Активност: Причам ти причу Имитирамо покрете из свакодневног живота: облачимо се, везујемо пертле, идемо напоље, идемо у воћњак, беремо јабуке, из даљине је долетела рода и стоји на једној нози, идемо у шуму, скупљамо лишће, грмче дрвећа се поклањају, скачемо као зечићи, врапчићи, удишемо свеж ваздух... исписујемо стопалом име...</p> <p>Активност: Плеши и заледи се Ученици слушају песме о јесени.</p>	<p>фронтални; индивидуални.</p>	<p>вербална; демонстративна.</p>	<p>слушају; посматрају; откривају; учавају; закључују; вежбају.</p>	<p>показује; објашњава; усмерава; подстиче.</p>

<p>Плешу у ритму музике. Кад музика стане, стану (заледесе) и ученици.</p> <p>Активност: Хваталица с ометањем Сви ученици се налазе у ограниченом простору. Учитељ одређује ловца и ученика којег ће ловац да јури. Остали ученици су у слободној формацији у задатом простору. На договорени знак, ловац покушава да ухвати свог противника, а остали ученици га ометају изводећи блокаде телом са рукама на леђима. Ловац нема право да одгурује рукама ученике који га блокирају, већ их само може заобилазити. Када ловац ухвати бегунца он постаје ловац, а док је ученик се бира за бегунца. Могу се одредити и два ловца који хватају бегунца. Игра је одлична као вежба кретања играча у одбрани у спортским играма:</p>				
---	--	--	--	--

<p>рукомету, кошарци или фудбалу.</p> <p>Активност: Вук и овце На терену простор од три метра је шума, а ван тога је пашњак. У шуми је вук, остали су овце. Овце покушавају да протрче кроз поље. Ухваћени постају вукови и заједно са првим вуком лове остале.</p>				
<p>Структура и садржај часа</p>	<p>Облик рада</p>	<p>Наставна метода</p>	<p>Активност ученика</p>	<p>Активност наставника</p>
<p>Завршни део часа Завршна активност: Огледало Ученици стоје у паровима окренути један према другом лицем у лице. Између држе обруч. Један од њих прави гримасе а други ученик понавља исте покрете. Покретима показују осећања која је у њима изазвао овај час.</p>	<p>фронтални; индивидуални: у пару.</p>	<p>вербална; демонстративна.</p>	<p>слушају; размишљају; анализирају; вежбају; праве гримасе.</p>	<p>објашњава; подстиче; мотивише; усмерава; упућује;</p>

Звонимирка Јовичић

Земљиште није само земљиште

О.Ш. „Моша Пијаде”, Жагубица

ОПШТИ ПОДАЦИ	
Разред:	Четвороразредно комбиновано одељење
ОПШТИ МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ	
Тема:	Земљиште
Циљ:	<ul style="list-style-type: none">• Стицање знања о настанку земљишта и о значају земљишта за живи свет.
Наставни предмет: Српски језик	
Наставна тема:	Књижевност
Наставна јединица:	<ul style="list-style-type: none">• „Ветар сејач”, Мира Алчковић• „Лепо је свјетло што је мало”, Душан Радовић• „Љубавна песма”, Милован Данојлић• „Позно јесње јутро”, Исидора Секулић
Тип часа:	обред
Циљ:	<ul style="list-style-type: none">• учествовање комуникације са текстом;• анализа песама и описног текста уз уочавање веза са земљиштем као условом живота за сва бића;• уочавање песничких слика у песама;• уочавање описа у описном прозном тексту;• богаћење речника ученика.
Наставна средства и помагала:	Текстови, радни листови за сва четири разреда, наставни листови за трећи и четврти разред, картице црвене и картице зелене боје, мобилни телефон или таблет
Наставни предмет: Математика	
Наставна тема:	<ul style="list-style-type: none">• Геометрија• Геометријске фигуре и њихови међусобни односи• Површина

Наставна јединица:	<ul style="list-style-type: none"> • Правоугаоник, квадрат, круг и троугао • Обим геометријских фигура • Обим правоугаоника и квадрата • Површина правоугаоника и квадрата
Тип часа:	утврђивање
Циљ:	<ul style="list-style-type: none"> • уочавање и разликовање површи облика правоугаоника, квадрата, круга и троугла; • утврдити поступак израчунавања обима правоугаоника и квадрата без примене формула; • утврдити поступак израчунавања обима правоугаоника и квадрата; • утврдити поступак израчунавања површине правоугаоника и квадрата.
Наставна средства и помагала:	Радни лист „По угледу на старе Египћанине“, радни лист „Помози фараонима да пронађу парцеле“ уџбеници математике

Наставни предмет: Свет око нас / Природа и друштво

Наставна тема:	<ul style="list-style-type: none"> • Разноврсност природе • Нежива природа • Рад, енергија, производња и потрошња
Наставна јединица:	<ul style="list-style-type: none"> • Својства земљишта • Земљиште • Обновљиви и не обновљиви извори енергије
Тип часа:	обрада
Циљ:	<ul style="list-style-type: none"> • стицање знања о својствима земљишта; • проширивање раније стечених знања о врстама земљишта; • стицање знања о изворима енергије.
Наставна средства и помагала:	Софтвер за учење по станицама и концентричним круговима, уџбеници, лаптоп

Наставни предмет: Ликовна култура

Наставна тема:	<ul style="list-style-type: none"> • Обликовање • Облици • Орнаментика • Везивање облика у тродимензионалном простору и равни
-----------------------	---

Наставна јединица:	<ul style="list-style-type: none"> • Обликовање меких материјала поступком додавања: <i>Скулптуре од глине</i> • Везивање и спајање облика: <i>Скулптуре</i> • Тродимензионална орнаментика: <i>Шаре на грнчарским производима</i> • Органозовање тродимензионалних облика у простору: <i>Скулптуре</i>
Тип часа:	утврђивање
Циљ:	<ul style="list-style-type: none"> • проширивање знања о вајању; • израда постављеног ликовног задатка.
Наставна средства и помагала:	Радни лист, ученички радови, материјал за рад, мобилни телефон или таблет.

Облици рада

фронтални, групни, индивидуални

Наставне методе

дијалогска, демонстративна, рада на тексту, писаних радова, практичних радова

Коришћена литература

Списак коришћене литературе због обимности доступан је на https://obrazovanje.ms.satiriceda.blogspot.com/p/blog-page_71.html

ТОК АКТИВНОСТИ

АКТИВНОСТИ	ИСХОДИ Ученик зна, може, уме:
<p>1. Емоционално-интелектуална припрема ученика за интерактивни дијалог</p> <p>Ученици су имали задатак да се код куће припреме – кратак запис шта знају о земљишту. Извештавају почев од најмлађих. Серији ученици прате излагање и постављају питања у усменој форми на основу текста који су чули.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – прочита запис о земљишту; – постави питање на основу одслушаног текста.
<p>2. Најава теме дана, избор активности и формирање група. Групе се формирају извлачењем једне од следећих цедуљица:</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: flex-end;"> <div style="text-align: center;"> <p>Египћани</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>Читалићи</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>Ликовњаци</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>Истраживачи</p> </div> </div>	<ul style="list-style-type: none"> – одабере обележје групе којој припада.

<p>3. Групни рад ученика: Рад по станицама. Формиране су четири групе, али при том извршити потребна реструктурирања тако да буду хетерогене по саставу.</p> <p>Српски језик: Унаутар групе ученици раде на радним листовима који су саставни део ове припреме, а затим следи и рад на задацима из читанки и наставних листова (материјал ће бити послат у облику прилога). Повратна информација се обезбеђује на тај начин што старији чланови групе подизањем картица зелене и црвене боје вреднују одговоре млађих. На самом крају пишу по једну реченицу о томе шта им се допало током рада у оквиру ове станице.</p> <p>Математика: Унутар групе ученици раде најпре на радном листу под називом „По угледу на старе Египћане”, подсећајући се при том својстава геометријских фигура и потребних формула, а затим раде и на радном листу под називом „Помози фараонима да пронађу парцеле”. За потребе овог часа учитељ или старији ученици су, пре његове реализације, припремили од стиропора и глине (или глинамола) модел египатских парцела које је наводно поплавила река Нил. Парцеле поделити тако да су две облика правоугаоника, (правоугаоници нису истих димензија), једна облика квадрата, једна облика круга, а једна облика троугла. Раде према упутству са радног листа, а потом раде на задацима из уџбеника. Повратна информација и евалуација врши се на исти начин као и на часу Српског језика.</p> <p>Свет око нас/Природа и друштво: Ученици по концентричним круговима раде на софтверу за учење, који садржи четири станице за учење. Када ученик заврши са радом на одговарајућој станици, прелази на израду задатка из уџбеника.</p> <p>Ликовна култура: ученици раде према упутствима са радног листа под називом „Ми смо мали ликовњаци”.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – прочита песму, пронађе и прогумачи непознате речи, одговори на питања испод текста или у наставним листовима; – да уочи парцеле облика правоугаоника, квадрата, круга и троугла; – да без примене формуле израчуна обим правоугаоника и квадрата; – да применом одговарајуће формуле израчуна обим и површину правоугаоника и квадрата; – да изврши потребна мерења и резултате испод; – да напише користећи египатски начин записивања бројева; – именује својства земљишта; – објасни како је настало земљиште; – наведе врсте земљишта, уочи сличности и разлике међу њима; – наведе изворе енергије, природна богатства наше земље; – изради од глинамола тражене елементе и повеже их у јединствену целину.
<p>4. Сумирање резултата рада: Укратко се понављају садржаји реализовани у оквиру свих станица и уочава се веза међу њима. Поставља се заједничка изложба радова.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – да укратко изнесе садржај онога што је рађено у оквиру интегративног дана.

Eduka portal

ЧАС

за углед

Зборник припрема
за угледне часове
разредне и предметне
наставе у основној
и средњој школи

5

eduka

Eduka portal

СРПСКИ ЈЕЗИК

Едука портал

Eduka portal

Јабука као књижевни мотив

ОШ „Милица Павловић”, Чачак

Разред и одељење	5, 6, 7, 8.
Наставна јединица	Јабука као књижевни мотив
Тип часа	обнављање, утврђивање и проширивање знања
Циљеви и задаци часа	<p>проширивање знања о симболици јабуке путем корелације Српског језика са градивом из следећих предмета: Географија, Историја, Биологија, Енглески језик, Немачки језик, Музичка култура и Ликовна култура;</p> <ul style="list-style-type: none">– тематско повезивање наставних садржаја из различитих наставних предмета;– развијање компетенција ученика за одрживи развој;– изграђивање здравог стила живота;– формирање ставова о значају природе;– мотивисање за стицање нових сазнања и вештина;– навикавање на коришћење ИКТ средстава (корелација са информатиком и рачунарством);– припрема за даљно образовање путем усвајања трајних функционалних знања.
Образовни исходи и компетенције	<p>Ученик је у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none">• чита са разумевањем и коментарише дела у складу са својим узрастом;• анализира идејне слојеве и препозна универзалне вредности књижевног дела;• критички промишља о значењима мотива књижевног дела и аргументовано образлаже свој став;• самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; негује и развија лична интересовања;• стиче нова знања и да их повеже са сопственим искуством и околностима у којима живи;• развија свест о дејству људских активности на животну средину и природу; усваја ставове о неопходности очувања околине и развија способности активног деловања ради очувања средине у школи, непосредној околини и породици;

	<ul style="list-style-type: none"> • проналази, повезује и тумачи експлицитно и имплицитно садржане информације у књижевном и неуметничком тексту; • проналази потребне информације у нелинеарном тексту; • упознаје значење фразеологизама и устаљених израза који се јављају у литерарним и медијским текстовима; • промовише и негује своју националну и светску културну баштину; • користи одређена средства из области информационо-комуникационих технологија; • препознаје естетичке елементе у различитим контекстима као што су: уметничко стваралаштво, национална и светска природна и културна баштина, језичка култура у уметничком и у неуметничком домену; • користи податке из различитих извора и начине добијања података и на основу тога проценује њихову поузданост и препознаје могуће грешке уз помоћ наставника; • активно и конструктивно учествује у раду групе или пара; поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи или пару.
Кључни појмови	књижевни мотив, јабука, природа, здравље, одрживи развој.
Облици рада	фронтални, индивидуални, групни рад (рад у паровима).
Наставни методи	дијалогски, монолошки, текстуални, интерактивни метод.
Наставна средства	читање, пројектор, наставни листићи.
Предметна корелација	Српски језик и књижевност
Књижевност	<p>Књижевна дела са мотивима јабуке.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Филмска изражајна средства: поређење, метафора, епитет, категорија. • Ученици пишу песме чија је тема јабука. • Мотив јабуке у епским и у лирским народним песмама. • Мотив јабуке у ауторској књижевности. • Некњижевни текстови: П. Софрић Нишевљанин, <i>Главније биље</i>; • В. Чајкановић, <i>Речник српских народних веровања о биљкама</i>. • Вук Караџић, <i>Српски рјечник</i>
Лексикологија	<ul style="list-style-type: none"> • Фразеолошки изрази са мотивима јабуке. • Особине јабука: црвене, жуте, пегаве, сочне, ситне, крупне, жуте, мирисне, слатке, киселе...

Грађење речи	Породица речи од корена јабука. Именослов сорти јабука.
Језичка култура	Техничка нарација (упутства). Читање и разумевање нелинеарних елемената текста: дијаграми, графикони. (дијаграми раста производње и извоза).
Међупредметне корелације	Географија, Историја, Биологија, Енглески језик, Немачки језик, Музичка култура, Ликовна култура, Грађанско васпитање
Историја, Народна традиција	<ul style="list-style-type: none"> • Јабука у митологији (Грчка, Рим, Маје, Кина). • Веровања код Срба – јабука као саставни део свадбених и верских церемонија.
Енглески језик	Apple crumble (ученици преводе лекцију из уџбеника за енглески језик за 5. разред).
Немачки језик – техничко приповедање	Klassischer Apfelstrudel (ученици тумаче немачке речи у рецепту на основу контекста помоћу сличног рецепта на српском језику).
Математика	<p>Венови дијаграми (у грађењу речи, у повезивању наслова из народне и ауторске књижевности)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Један воћар је посадио пет редова јабука и у сваком је било по седам калемова. Следећег пролећа није пролистало пет калемова. Остали јесу. Шта треба да израчунаш? (Примило се, пролистало је 30 калемова.) • Изабери стабло јабуке у окружењу. Дужним метром измери обим стабла у висини рамена (око 1,5 m од земље). Добијени број подели са 1,5 и добијеш релативну старост стабла. Код листопадног дрвећа, стабла годишње повећавају свој обим (дебљину) за око 2,5 cm. Где можете искористити ово истраживање?
Музичка култура	Ђовани Росини, <i>Вилијам Тел</i> Ученици компонују мелодију за песму <i>Ево јабука!</i>
Географија	Највећи произвођачи јабука у свету. Гајење јабука у Србији (пораст производње, високи приходи од извоза, нарочито у Русију).
Грађанско васпитање	<ul style="list-style-type: none"> • Светски дан јабука – 20. октобар. • Проблеми савременог друштва у производњи органске хране; заштита потрошача; права на информисаност и учешће јавности у вези са заштитом животне средине; хигијена и здравље; одрживо коришћење природних ресурса; правилан однос према домаћим сортама јабука; како се заштити од штетних утицаја пестицида на здравље.

Биологија Чувари природе	<ul style="list-style-type: none"> • Органска производња јабука; примена одговарајућих механичких и биолошких мера у воћњаку. • Храна припремљена на традиционалан начин. • Здрава храна: цеђени сок од јабуке; јабуково сирће.
Физика	Откриће Исака Њутна.
Ликовна култура	Ученици сликају мотиве јабука; ликовна дела са мотивом јабуке
Информатика и рачунарство	Ученици траже на интернету садржаје са темом јабуке, и бирају за свој групни рад. Продукте свог рада постављају на сајт школе.
Практичан рад	Ученици спремају питу са јабукама.
Литература за наставника	<p>М. Арсић, <i>Како унапредити настава</i>, Виша школа за образовање васпитача, Крушевац, 2000.</p> <p>Младен Вилотијевић, <i>Дигакшика 1-2</i>, Учитељски факултет, Београд, 2000.</p> <p>Јован Ђорђевић, <i>Савремена настава</i>, Научна књига, Београд, 1981.</p> <p>Иван Ивић, Ана Пешикан, <i>Анализа учење</i>, Институт за психологију, Београд, 2001.</p> <p>https://ossindjelicsteva.wordpress.com/2016/04/21/</p> <p>http://www.osmilicapavlovicacacak.edu.rs/index.php/home/492-uglasna-cas-moja-zuko-zelena-jabuko.html</p> <p>https://www.polizealja.com/opstanak-jabuke-u-srbiji/</p>
Литература за ученике	<p>Читанке за основну школу, Едука, 2014, 2015, 2016, 2017.</p> <p>Вук Караџић, Српски рјечник 1818, 1852; Речник српскохрватског књижевног језика, МС, 1967.</p>
(Само) евалуација и корекција	<p>Час је изведен са четири одељења: присуствовало је по једно одељење 5, 6, 7. и 8. разреда.</p> <p>Ученици су били распоређени по одељењима, а одељења по групама. Неопходно је да учествују предметни наставници као асистенти, како би током часа могао да се организује групни рад.</p> <p>Потребан је пројектор за приказивање презентација из различитих области.</p> <p>Пожељно је да час да траје 60 мин или два школска часа.</p> <p>Унапред треба припремити и декорисати простор, донети материјал за прављење пите са јабукама (у школској кухињи припремити довољну количину пите за послужење на крају часа). Садржаји могу да се селекују и прилагоде различитим узрастима. Не морају да се реализују на једном часу.</p> <p>Састав ученика и структура часа су променљиви; може се радити са одељењима која су учествовала у обележавању Дана јабука у другом улогама што ће омогућити да се сагледа у којој су мери напредовали у домену истраживачких техника и у домену представљања групних радова.</p>

Временска артикулација и садржај часа

Уводни део часа (10 минута)

Мотивациони разговор на тему стихова Ј. Ј. Змаја: Где год нађеш згодна места, ту дрво посади! А дрво је благодарно па ће да награди...

Асоцијације на јабуке: колачи, пите, сок... Када се наведе асоцијација на питу са јабукама, одабрати ученике који ће да је спремају на лицу места. Одабрати оне који умеју да наведу састојке и опишу процес припреме.

Међу асоцијацијама наводе се и пренесена значења: срећа, љубав, нежност, топлина, радост, раздраганост, ведрина...

Јабука као симбол (здравље, младост, сочност, једрина, снага, мирис...)

Јабука у Вуковом Српском рјечнику (1852):

Јабучило – име коњу Момчилову:

Момчил' има коња Јабучила,
Јабучила, коња крилатога...

Шаљива песма: Ја ћу теби понуде донети:

С јаблан' дрва јаблански јабука,
Суви шљива са сирови грана...

Предање: јабучица, у нас се приповиједа да Адам ону јабуку што му је Јева дала да изије, није прождро, него је сажватао па му стала у грлу и отуда у људи да је постала јабучица, које жене немају. (Адамова јабучица).

Ученицима предочити чиме ће се бавити (припремити садржаје на слајдовима):

Пети разред

- **Сликање, цртање и вајање**
- цртање јабука
- **Биологија**
- делови биљке: плод, цвет, корен
- **Српски језик**
- описивање

Шести разред

- **Енглески језик**
- рецепт за колач од јабука
- **Чувари природе / Грађанско васп.**
- здрава (органска) храна
- **Српски језик**
- грађење речи: породица речи

Седми разред

- **Историја**
- грчки мит
- **Верска настава**
- дрво слознања добра и зла
- **Српски језик**
- књижевна дела

Осми разред

- **Немачки језик и Српски језик**
- рецепт за штрудлу са јабукама
- техничко описивање
- **Музичка култура**
- мелодија на стихове песме
- **Информатика и рачунарство**
- Филмови, књижевна дела, песме
- **Географија**
- производња јабука

Пети разред	Шести разред	Седми разред	Осми разред
Српски језик Описивање	Српски језик Грађење речи: породица речи	Српски језик Књижевна дела са мотивима јабуке	Српски језик Некњижевни текстови
Сликање, цртање и вајање Цртање јабука	Енглески језик Превод рецепта за колач од јабука	Историја Јабука у митологији (Грчка, Рим, Маје, Кина)	Географија Производња јабука у свету; потенцијали Србије
Биологија Делови биљке: плод, цвет, корен	Грађанско васпитање Светски дан јабука – 20. октобар	Грађанско васпитање Здрава (органска) храна	Верска настава Дрво спознања добра и зла
Математика Задаци	Музичка култура Компоновање мелодије за песму <i>Ево јабука!</i>	Физика Откриће Исака Њутна	Француски језик Телескоп Описивање: рецепт за штрудлу са јабукама
			Ликовна култура Јабука у уметности

Главни део часа (35–40 минута)

Наставник у улози водитеља приказује презентације са садржајима који су у складу са темама које имају разреди/одељења/групе. Води разговор, усмерава и систематизује речено на припремљеној табли/постеру.

Књижевноуметничка дела са мотивима јабуке:

<i>Женидба Душанова</i>	Епска народна песма
<i>Зидање Скадра</i>	Епска народна песма
<i>Смрт Мајке Југовића</i>	Епска народна песма
<i>Ропство Јанковић Стојана</i>	Епска народна песма
<i>Биберче</i>	Народна бајка
<i>Биберице</i>	Љубиша Ђокић
<i>Златна јабука и девет пауница</i>	Народна бајка
<i>Манасџа</i>	Васко Попа
<i>Јабука на дрвету</i>	Вељко Петровић
<i>Доживљаји Николетине Бурсаћа</i>	Бранко Ћопић

Српски рјечник Речник симбола	Вук Караџић Шевалије, Гербрант
<i>Главније биље у веровању Срба</i>	Павле Софрић Нишељанин
<i>Ево јабука!</i>	Војислав Илић Млађи
<i>Снежана и седам патуљака</i>	Браћа Грим
<i>Добро дрво</i>	Шел Силверстејн
<i>Чудак Џони Јабуково Семе</i>	Америчка бајка

Симбол и метафора у књижевности – златна јабука:

Јабука је плод који одржава младост. Симбол је обнове и вечне свежине, али има и друга значења која се откривају у контексту.

<i>Зидање Скадра</i>	<i>Женидба Душанова</i>	<i>Смрт Мајке Југовића</i>
Имао сам <i>од злата јабуку</i> ... Ал' ми данас паде у Бојану те је жалим, прежалит' не могу...	...на кули је копље ударено, на копљу је <i>од злата јабука</i> : ти стријељај кроз прстен јабуку!	Моја руко, <i>зелена јабуко</i> , Гдје си расла, гдје л' си устргнута! А расла си на криоцу моме, Устргнута на Косову равном!
<i>Ропство Јанковић Стојана</i>	<i>Манасија</i>	
Ој Стојане, <i>јабуко од злата</i> ! Мајка те је већ заборавила, Снае Јеле заборавит нећу; Снао Јело, неношено злато!	Плаво и златно Последњи прстен видика Последња <i>јабука сунца</i>	

„Он јој назове помоз' Бог и запита је, за што плаче, а она му одговори да је то дрво под којим сеђаше, родило *ћри златне јабуке*, да јој је отац заповедио да чува, али дође ала испод земље те за три јутра однесе све три јабуке једну по једну, те сад не сме оцу да каже, а отац сазвао сутра силне госте да им покаже што му је Бог дао.”

(Бидерче)

„Био један цар, па имао три сина и пред двором *златну јабуку, која за једну ноћ и узвешта*, и узре, и неко је обере...”

(*Златна јабука и девети ђауница*)

„Ницо, *јабуко моја*, чувај се кад тамо одеш – брижи се напомиње матери.”

(*Дождљаји Николејине Бурсаћа*)

Пословице: Ако желиш јабуку, мрши се да протресеш дрво. Црв не чини јабуку...

Ц. Шевалије, А. Гербрант, Речник симбола

Јабука (плод и стабло) има више симболичних, наоко различитих, а ипак блиских значења:

- јабука раздора коју је Перис дао Афродити;
- златне јабуке у врту Хеспериде као воће бесмртности;
- јабука коју су загризли Адам и Ева;
- јабука у песми над песмама која приказује плодност божје речи, њен укус и мирис;
- средство спознаје;
- плод стабла живота;
- плод стабла спознаје добра и зла;
- спознаја која сједињује и подарује бесмртност, или узрокује пад.

Завршни део часа (15–20 минута)

- Завршна презентација са резимеом.
- Презентација групних радова.
- Евалуација урађеног са прецизном повратном информацијом о педагошким ефекатима рада. Ученици оцењују читав процес, своју улогу и допринос њему.
- Дегустација пите са јабукама.

Слађана Галушка, Драгана Јањић, Наташа Томић и Бојана Весковић

Мој дека је био трешња

ОШ „Свети Сава”, Београд

Реализатори: Драгана Јањић, наставница српског језика и грађанског васпитања, Наташа Томић и Бојана Весковић, наставнице технике и технологије и информатике и рачунарства, и Слађана Галушка, библиотекарица.

У раду се приказује ток пројекта „На крилима књиге”, реализованог током 2018/2019. школске године и јавни час на ком су представљени пројекат и производи пројекта.

Циљ пројекта:	Оспособљавање ученика за анализу и тумачење романа <i>Мој дека је био ирешња</i> , самостално креативно стваралаштво и презентовање тока и производа пројекта кроз јавни (угледни) час.
Задачи:	<ul style="list-style-type: none">– оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видovima његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);– оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видovima његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);– оспособљавање за читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање романа <i>Мој дека је био ирешња</i>;– подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво кроз писање приказа романа и осмишљавање свих елемената сценарија телевизијске емисије (најава, интервју, рекламе, квиз за гледаоце);– развијање медијске и дигиталне писмености ученика;– подстицање ученика на ликовно стваралаштво;– развијање међупредметних компетенција ученика кроз интердисциплинарно повезивање садржаја више наставних предмета;– оспособљавање ученика за самостално учење и рад у групи, развијање сарадничког односа и вештина комуникације код ученика;

- оспособљавање ученика да јасно изражавају своја размишљања и запажања о активностима у пројекту;
- развијање културе изражавања кроз јавни наступ и презентовање одељењског пројекта ученицима других одељења шестог разреда;
- оспособљавање за читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање романа *Мој дека је био трешња*,
- подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво кроз писање приказа романа и осмишљавање свих елемената сценарија телевизијске емисије (најава, интервју, рекламе, квиз за гледаоце);
- развијање медијске и дигиталне писмености ученика;
- подстицање ученика на ликовно стваралаштво;
- развијање међупредметних компетенција ученика кроз интердисциплинарно повезивање садржаја више наставних предмета;
- оспособљавање ученика за самостално учење и рад у групи, развијање сарадничког односа и вештина комуникације код ученика;
- оспособљавање ученика да јасно изражавају своја размишљања и запажања о активностима у пројекту;
- развијање културе изражавања кроз јавни наступ и презентовање одељењског пројекта ученицима других одељења шестог разреда;

Ток пројекта:

Идеја за пројекат је настала на часовима грађанског васпитања. Ученици су уочили један проблем у својој заједници који сматрају важним: мали број активности којима се промовишу књиге и читање за децу њиховог узраста. Решење проблема су видели у томе да они осмисле неку такву активност.

Договорено је да ће се бавити романом „Мој дека је био трешња” на нов начин – кроз телевизијску емисију у којој би гости били ликови романа. Активности су започеле обрадом романа на часовима српског језика. Ученици су анализирали роман, разговарали о доживљајима јунака, препознавали поједине ситуације из света књиге у свом животу, откривали поруке и писали приказе. Одабрали су најузбудљивији део романа који су назвали „Дрвеће дише”. На часовима грађанског васпитања и веронауке радња романа је послужила да ученици промишљају о свом односу према члановима породице, као и о томе на који начин би могли да побољшају комуникацију са ближњима.

Ученици су затим осмишљавали питања за све јунаке књиге и одговоре који би они дали. На основу интересовања ученика, одређени су учесници емисије, водитељ и шест ликова који ће бити њени гости. Уз помоћ наставнице српског језика и грађанског васпитања и библиотекарке одабрана су питања и одговори.

Питања су се односила на догађаје у роману, али и на оне након самог садржаја

Како се радња романа дешава у граду и селу, ученици су разговарали о разликама једног и другог начина живота и о важности боравка у природи. Осмислили су питања баш у вези са овом темом, тако да говоре о измишљеним дешавањима. Реализација пројекта је повезана и са садржајем технике и технологије и информатике и рачунарства (рад у програмима *Google SketchUp* и *Envisioneer* и развијање медијске писмености). Ђаци су телевизијску емисију назвали „На крилима књиге” и осим разговора са ликовима, припремили су рекламе и наградну игру за гледаоце. Неколико девојчица је направило плакат за емисију.

Методе рада: пројект метода, сарадничко учење, усмено излагање, читање и рад на тексту, разговор, писање, метода практичних радова, квиз метода, евалуација. Наставна средства: књига, рачунар, плакат, приказ романа, сценарио телевизијске емисије, квиз питања, пројектор, презентација, камера.

Коришћење ИКТ-а: Ученици су у раду у школској библиотеци израдили презентацију за угледни час и након њега је дорадили, додавањем слика са тог часа. На часовима технике и технологије радили су у програмима *Google SketchUp* и *Envisioneer*.

Иновативност, интерактивност, интердисциплинарност: Заједнички рад наставника и библиотекара са ученицима током пројекта доприноси развијању читалачке, медијске и дигиталне писмености ученика као и успешној изради и представљању решења пројектног задатка. Ученици се подстичу да размишљају о прочитаној књизи на другачији начин него што је то уобичајено и имају прилику да повежу елементе читалачке (читање и разумевање текста), медијске и дигиталне писмености (израда различитих медијских порука и рад на рачунару). Кроз припрему материјала за емисију и израду пројектног задатка, ђаци раде у групама и развијају иницијативу, креативност и сарадњу, вреднују и самовреднују постигнућа.

Угледни и јавни час на ком је презентован пројекат

Наставна тема:	Хвала сунцу, земљи, трави
Наставна област:	књижевност
Наставна јединица:	„Мој дека је био трешња” – „На крилима књиге”
Време реализације:	7. март 2019.
Тип часа:	утврђивање
Циљ часа:	Представљање пројекта „На крилима књиге” ученицима других одељења
Образовни задаци:	– активно учествовање у разговору о делу; – стицање вештина презентације.

Функционални задаци:	<ul style="list-style-type: none"> – оспособљавање ученика за доживљавање, разумевање и тумачење романа; – способљавање ученика да јасно изражавају своја размишљања и запажања о активностима у пројекту; – оспособљавање ученика за правилно, јасно и течно усмено излагање.
Васпитни задаци:	<ul style="list-style-type: none"> – Развијање љубави према књижевности, читању и разговору о прочитаном делу; – Јачање чулног, литерарног и језичког сензибилитета ученика; – Развијање културе изражавања кроз јавни наступ и презентовање одељењског пројекта ученицима других одељења шестог разреда.
Наставне методе:	дијалoшка, текстуална, играње улога
Облици рада:	фронтални, индивидуални, рад у групи
Наставна средства:	плакат, сценарио емисије, реквизити за рекламе, презентација, рачунар, награде за публику, камера.
Корелација:	Српски језик, Грађанско васпитање, Техника и технологија, Информатика и рачунарство, Веронаука, Ликовна култура.
Развијање образовних стандарда:	<p>CJ.1.2.5. свој језик прилагођава медијуму изражавања, (говору, односно писању), теми прилици и сл.; препознаје и употребљава одговарајуће језичке варијетете (формални или неформални).</p> <p>CJ.2.2.1. саставља експлицитни, наративни и дескриптивни текст, који је целовит и кохерентан.</p> <p>CJ.2.3.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева.</p> <p>CJ.2.4.5. препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, хипербола, традиција, метафора, контраст).</p> <p>CJ.2.4.6. одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност.</p> <p>CJ.3.4.6. тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело.</p> <p>CJ.3.4.7. изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже.</p>

I Уводни део часа (3 минута)

Наставник поздравља све ученике и наставнике који присуствују угледном часу и најављује циљ часа – представљање пројекта „На крилима књиге” реализованог у одељењу VI5 у оквиру кога је обрађен роман *Мој дека је био шрешиња*. Говори како је одабрана тема, који су циљеви пројекта и истиче интердисциплинарност током активности и новине у раду. Наиме, ученици VI5 су предложили да се роман представи кроз разговор са његовим ликовима. Та идеја је повезана са садржајем више наставних предмета и осмишљена је телевизијска емисија.

II Главни део часа (36 минута)

1. Две ученице представљају ток пројекта: на часовима српског језика, грађанског васпитања и веронауке је тумачен садржај романа *Мој дека је био шрешиња*, на часовима технике и технологије ђаци су у програмима *Google Sketch-Up* и *Envisioneer* цртали сеоско домаћинство на тему *Мој дека је био шрешиња*, на часовима информатике и рачунарства разговарали су о изради различитих медијских порука за одређену публику и са одређеном намером. Њихово излагање прати презентација. Затим најављују телевизијску емисију кроз коју ће публици представити роман.

2. Приказ: Водитељ емисије поздравља гледаоце и позива једну ученицу да их подсети на садржај романа кроз приказ.

3. Интервју: Водитељ емисије представља госте, јунаке романа, и разговара са Тонином, деком Отавијаном и трешњом Фелече.

4. Рекламе: Троје ученика изводе рекламе.

5. Интервју: У наставку емисије водитељ разговра са Корином, баком Теодолиндом и гуском Алфонсини.

6. Квиз, наградна игра и гледаоце: Након разговора са јунацима романа водитељ се обраћа гледаоцима и поставља им пет питања. Ђаци који тачно одговоре на питање, добију награду, чоколадицу.

III Завршни део часа (3 минута)

Наставник и библиотекар позивају ученике VI5 да изнесу утиске о активностима током пројекта. Како да је било веома забавно док су припремали емисију, свидело им се читаво племе и што праве рекламе. Имали су трему пред овај час, али је све протекло одлично. Поносни су што су представили својим друговима роман на један посебан начин, који су сами осмислили. Ђаци у публици су рекли да је час био веома интересантан, посебно су им се свиделе рекламе и квиз. Наставница пита да ли су у емисији чули нешто чега нема у роману и они кажу да је то део текста који говори Корина, која је у роману тек рођена.

Наставници и библиотекар похваљују ученике за добро урађене задатке и креативност током пројекта и активности на јавном часу.

Наставници и библиотекар су оценили активности пројекта веома успешним. Пројекат је представљен на сајту школе на страни <http://www.ossvetisavabg.edu.rs/index.php/skolska-biblioteka/nastavni-materijal>. Постављена је презентација о току пројекта, коју су направили ученици, сценарио емисије и прилог који су израдили наставници и библиотекар.

Репоража као новинарски жанр; Основни елементи репортаже и снимање репортажа.

ОШ „Радоје Домановић”, Бошњаце

Наставни предмет:	Српски језик
Разред и одељење	осми
Наставна тема:	Ко то тамо игра
Наставна јединица:	Репоража као новинарски жанр; Основни елементи репортаже и снимање репортажа.
Време реализације:	2 часа
Тип часа: 1. час	обрада
Облик рада:	фронтални, индивидуални, групни
Циљ часа:	Упознавање ученика са новом врстом новинарског жанра, репортажом.
Образовни задаци:	<ul style="list-style-type: none">– утврђивање новинарских жанрова обрађених у ранијим разредима: вести и извештај;– унапређивање и оспособљавање ученика за самостално писање и снимање репортаже.
Функционални задаци:	<ul style="list-style-type: none">– стицање знања, умења, развијање креативности, снажљивости применљивих у свакодневном животу;– развијање говорне културе, логичког размишљања и радозналости за свет који нас окружује.
Васпитни задаци:	<ul style="list-style-type: none">– подстицање и развијање истраживачког духа код ученика, међусобне сарадње;– подстицање на креативност, снажљивост и развијање потребних навика у говорној култури ученика.
Исходи:	Ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none">– састави текст репортажног типа (искуствени или фикционални);

	<ul style="list-style-type: none"> – препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину; – доследно примени правописну норму; – говори на задату тему поштујући књижевнојезичку норму; – разликује књижевноуметнички од публицистичког функционалног стила; – састави кохерентан писани текст у складу са задатом темом наративног и дескриптивног типа; – користи технички и сугестивни опис у изражавању.
Наставне методе:	дијалoшка, текстуална, истраживачка, снимљени материјал ученичких репортажа.
Наставна средства:	<i>Граматика 8, Дар речи</i> , табла, креда, дневне новине, видео репортаже са интернета, ПП презентације...
Образовни стандарди:	CJ.1.2.2, CJ.2.2.2, CJ.3.2.2, CJ.3.2.3.
Корелација:	Биологија, Географија, Историја
Литература за наставнике:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Милија Николић, <i>Методика наставе српског језика и књижевности</i>, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1999. 2. Добрила Летић, Мр Јован Вуксановић, <i>Српски језик и књижевност</i>, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2001. 3. Јелена Л., <i>Списић / Рејортиража у настави српског језика</i>, <i>Уздания XI/1</i>, стр. 75–85 (Универзитет у Крагујевцу/ Факултет педагошких наука у Јагодини/ Катедра за филолошке науке), 2014.
Литература за ученике:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Драгана Ђећез Иљукић, Јелена Срдић, Слађана Савовић, Светлана Вулић, <i>Дар речи</i>, Граматика за осми разред основне школе, Нови Логос, Београд, 2010. 2. Наташа Станковић Шошо, Драгана Ђећез Иљукић, Јелена Срдаћ, Слађана Савовић, Светлана Вулић, <i>Рагна свеска за српски језик за осми разред основне школе</i>, Нови Логос, Београд, 2010.

Ток првог часа

УВОДНИ ДЕО ЧАСА (10 минута)

У уводном делу часа ученици утврђују научено градиво из ранијих разреда о основним облицима новинарског изражавања – о *вести* и *извештају*. Утврђивање прати ПП презентација о одликама карактеристичним за вест и извештај. Након утврђивања одлика о обрађеним облицима новинарског изражавања, ученици читају одабране вести из дневних новина: „Политика”, „Блиц”, „Вечерње новости”.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА (30 минута)

Упознавање са новим појмом новинарског изражавања – репортажом. **Репортажа** (fr. *reportage*), извештавање, скупљање и достављање политичких и других новости у дневним листовима; врста новинарског изражавања која одређени актуелни догађај или питање приказује новинарским стилом, начелом, то јест занимљиво и разумљиво; за разлику од вести и извештаја, у којима новинар тежи објективности, аутор репортаже, поред објективног извештаја, износи и сопствене емоције и личне ставове (мишљење, коментари), чим се репортажа приближава књижевноуметничком тексту. Репортажа, попут вести и извештаја, одговара на питања: КО, ШТА, ГДЕ, КАД, КАКО, ЗАШТО. Може се рећи да је репортажа проширени извештај који садржи лични коментар аутора и, за разлику од извештаја, може бити написана у првом лицу. У српској књижевности је многе, узбудљиве и уметнички вредне репортаже написао Милош Црњански.

С одликама репортаже упознајемо се користећи ПП презентацију. Подсећам ученике на чињеницу да се са репортажама, гледајући телевизијски програм, срећу свакодневно, а теме репортаже могу бити различите: културноисторијски споменици, одређене личности, стари занати, загађеност природе и друго.

У даљем току часа ученици гледају репортаже које се налазе на **YouTube** страници на следећим линковима:

https://www.youtube.com/watch?v=EC7B_rmNKXk

<https://www.youtube.com/watch?v=BMwp-cL13IM>

Након гледања репортаже анализирамо и проналазимо у њима елементе који их чине репортажама.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА (5 минута)

Домаћи задатак

Подела ученика на групе и додељивање тема по групама за снимање репортажа. Теме су следеће: Црква у селу; Моје село; Загађеност природе; Стари занати у мом крају. Ученици имају временски рок од три дана да сниме своје репортаже.

Тип часа: 2. час	утврђивање и анализа ученичких радова
Облик рада:	индивидуални, групни
Циљ часа:	Самостално креирање репортаже према одређеним смерницама.
Наставна јединица:	Репоража као новинарски жанр; Основни елементи репортаже и снимање репортажа.
Образовни задаци:	<ul style="list-style-type: none"> – утврђивање о новинарском жанру репортажа обрађеном на претходном часу; – оспособљавање ученика за самостално писање и снимање репортаже.
Функционални задаци:	<ul style="list-style-type: none"> – стицање знања, умења, развијање креативности, сналажљивости применљивих у свакодневном животу; – развијање говорне културе, логичког размислања и радозналости за свет који нас окружује.
Васпитни задаци:	<ul style="list-style-type: none"> – подстицање и развијање истраживачког духа код ученика, међусобне сарадње; – подстицање на креативност, сналажљивост и развијање потребних навика у говорној култури ученика.
Наставне методе:	дијалoшка, текстуална истраживачка, снимљени материјал ученичких репортажа, ПП презентација.
Наставна средства:	Граматика 8, <i>Дар речи</i> , табела, креда, видео репортаже ученика.

Ток другог часа

УВОДНИ ДЕО ЧАСА (7 минута)

У уводном делу часа ученици утврђују научено градиво са претходног часа о репортажи. Утврђивање прати ПП презентација о одликама репортаже.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА (30 минута)

Један од ученика из групе представља репортажу коју је група снимила. Неки од ученика су се боље организовали приликом снимања репортажа. Након прегледаних репортажа уследила је анализа. Ученици су на примерима своје репортаже и репортажа својих другара проналазили одлике које треба да има ова врста новинарског изражавања, али и недостатке. Учили су на сопственим грешкама. Похвалила сам их што су се приликом снимања репортажа ослонили на своје знање из информатике. Наравно, препознали су и шта недостаје њиховим репортажама, али на грешкама се најбоље учи.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА (5 минута)

У завршном делу часа ученици су гласали за најбољу репортажу тако што су могли да гласају за све остале осим за своју.

ОПШТИ МЕДОТИЧКИ ПОДАЦИ	
Разред:	Осми
Наставни предмет:	Српски језик
Наставна тема:	Савиним стопама
Наставна јединица:	Милорад Павић, <i>Предео сликан чајем</i>
Тип часа:	Обрада новог градива
Циљ часа:	<p>Задаци часа:</p> <p>1. Образовни задаци наставне јединице:</p> <ul style="list-style-type: none">• тумачење одломка из романа <i>Предео сликан чајем</i>;• истицање сликовитости, изражајности и динамичности језика Милорада Павића. <p>2. Функционални задаци наставне јединице:</p> <ul style="list-style-type: none">• оспособити ученике да знања из више различитих предмета синтетички повежу у целину;• подстићи ученике да самостално изражавају мисли, анализирају и тумаче уметничка дела и пореде их;• развијати код ученика моћ запажања и закључивања, тј. оспособити их да уоче битне карактеристике тековина једне епохе (средњовековне Србије), али и да сагледају њен огроман значај у савременом тренутку. <p>3. Васпитни задаци наставне јединице:</p> <ul style="list-style-type: none">• ученици се васпитавају да поштују и чувају своју културну и уметничку баштину, да негују своју веру, али и да поштују културне баштине и вероисповести свих осталих народа;• заинтересовати ученике за више врста уметности и указати им на лепоту уметничких дела;• упутити ученике на тимски рад који афирмише међусобну сарадњу, добру комуникацију и пријатељство.

Исходи часа:	<ul style="list-style-type: none"> – ученици ће умети да повежу знања из више различитих области (српски језик, књижевност, историја, географија, религија, музика, сликарство) у једну целину; – уочиће на који начин су различите области повезане; – умеће да изразе мишљење о различитим уметничким делима; – научиће да буду део тима и да се међу собом договоре о функционисању истог.
Наставне методе:	монолошка, дијалошка, текст метода, метода показивања
Наставни облици рада	фронтални, индивидуални, групни
Наставна и помоћна средства:	Зорица Несторовић и Златко Грушановић, Чланак <i>Речи мудросџи</i> , Клет, Београд, 2016. табла, креда, презентација.
Корелација	Верска настава, Музичка култура, Ликовна култура, Географија, Историја.
Место и услови рада:	кабинет за српски језик У кабинету имамо пројектор који је потребан за приказ садржаја презентације.
Литература за наставника:	<p>Зона Мркаљ, <i>Наставна историја и пракса 1</i>, Клет, Београд, 2010.</p> <p>Милија Николчић, <i>Методика наставе српског језика и књижевности</i>, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2012.</p> <p>Павле Илић, <i>Српски језик и књижевност у наставној историји и пракси</i>, Змај, Нови Сад, 2006.</p> <p>Симона Маринковић, <i>Методика креативне наставе српског језика и књижевности</i>, Креативни центар, Београд, 2000.</p> <p>Миљана Петровачки и Гордана Штасни, <i>Методички системи у настави српског језика и књижевности</i>, Филозофски факултет, Нови Сад, 2010.</p> <p>Павле Илић, Оливера Гајић и Миланка Маљковић, <i>Криза читања</i>, Градска библиотека Нови Сад, Нови Сад, 2008.</p>
Артикулација часа	
Временска структура часа:	<ul style="list-style-type: none"> – уводни део часа: 10 минута – главни део часа: 25 минута – завршни део часа: 10 минута

УВОДНИ ДЕО ЧАСА (10 минута)

Уводни део часа има мотивациони карактер. Наставник ученицима пушта композицију *Аџи Паршене*, византијску химну коју је компоновао Свети Нектарије Егински, у извођењу Дивне Љубојевић. Тражи од ученика да размисле да ли је реч о литургијској (духовној) или световној музици, на ком језику је испевано дело и да, пажљивим слушањем, запишу речи и имена која препознају у композицији. Ученици препознају да је реч о духовној музици која је испевана на грчком језику, а на основу понављања имена Марија, закључују да је у песми реч о Богородици. Надовезујући се на одговоре ученика, наставник поставља питање због чега је Грчка значајна свим православним народима. У наставку се прописемо легенде по којој је настала Света Гора, чија заштитница је Богородица. Ученици говоре чињенице које знају о Светој Гори и манастиру Хиландар. Истичемо значај Хиландара кроз векове, као и значај ходочашћа која трају до данас.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА (25 минута)

Наставник саопштава ученицима да ће се упознати са одломком из романа *Предео сликан чајем* и стваралаштвом Милорада Павића. Следи читање текста, након чега се прочитани текст анализира. Наставник пре свега тражи да ученици одреде време и место дешавања радње. Истичемо личности и тема дела. Ученици сагледавају шта је све потребно Атанасију Свилару за одлазак на Свету Гору. Детаљно се одговара на питање каква је била процедура за ходочашће и улазак на Свету Гору, тј. у манастир Хиландар. Наставник тражи да ученици саопште шта су ново сазнали о Светој Гори из Павићевог текста. Истичемо како је организован живот на Светој Гори; како кивити монаси, како се хране и шта значи пост у православној вери; како се монаси понашају након смрти. Наставник поставља питање каква су правила о понашању на Светој Гори и ко је и када прекршио правило. Даље се истичу савети које је Василија дала Атанасију Свилару и анализира се њихово дубоко значење. Ученици износе своје мишљење о саветима и запажањима Василије и детаљно анализирамо све што је речено о Хиландару, трећем дану пестине. Заједно покушавамо да одгонетнемо наслов дела Милорада Павића. Ученици се баве језиком и стилем Милорада Павића и треба да закључе којим поступцима се постиже динамичност, изражајност и сликовитост језика.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА (10 минута)

У завршном делу часа наставник организује квиз, дели ученике у четири групе и саопштава правила игре. Квиз се састоји од десет питања и наставник га приказује у облику презентације. Будући да је наставна јединица *Предео сликан чајем* Милорада Павића последња наставна јединица у одељку Савиним стопама, квиз је заправо синтеза пређашњег градива. Ученици се у групама договарају и заједнички одговарају на постављена питања. Након сваког постављеног питања наставник оставља ученицима одређено време да одговоре на исто и да након тога, на наставников знак, подигну папир на коме су записали одговор. Наставник бодује одговоре ученика и проглашава победника игре.

Домаћи задатак:

Ученици имају домаћи задатак да погледају емисију *Трај: Приче са Свете Горе*, аутора Новице Савића у продукцији Радио-телевизије Србије. Наставник упућује ученике да емисију тј. телевизијску репортажу гледају с оловком и папиром у руци и да записују тезе и нове чињенице које сазнају из емисије, јер ће на почетку следећег часа изнети своје мишљење о томе. Ученици имају задатак да сажму нове чињенице које су сазнали у емисији и да их саопште. Овакав домаћи задатак је својеврсна вежба језичког изражавања. Поред тога, на овај начин се афирмишу и позитивне стране техничких помагала у настави. Уколико технички услови у школи дозвољавају, емисију је могуће гледати и у школској библиотеци, што је препоручљиво, јер школски библиотекар том приликом може да упуту ученике и на различиту литературу која може бити подстицајна за ученике, а тиче се српске средњовековне државе, историје, књижевности, династије Немањича, Свете Горе и Хиландара.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ

„Предео сликан чашем

Младен Павић (1929–2009)

Књижевни род: епика.

Књижевна врста: роман (одломак).

Ликови: Атанасије Свилар, Василије

Тема: Путовање (ходочашће) Атанасија Свилара на Свету Гору.

Квиз

Бодови 1. група

2. група

3. група

4. група

Наставна обрада *Дневника Ане Франк*

ОШ „Петефи Шандор”, Нови Сад

Разред:	VII
Наставни предмет:	Српски језик
Наставна јединица:	Наставна обрада <i>Дневника Ане Франк</i>
Временско трајање часа	Два школска часа (90 минута)
Временска структура часа:	Уводни део часа: 10 минута Главни део часа: 70 минута Завршни део часа: 10 минута.
Место рада:	кабинет за српски језик (предлог: испред споменика који сведочи о страдањима за време Другог светског рата)
Тип часа:	обрада новог материјала
Облици рада:	комбинавање фронталног, индивидуалног и групног рада
Наставне методе:	комбинавање обавештајних (комуникационих), општих (личних) и стручних (специјалних) метода
Наставна средства:	<i>Дневник Ане Франк</i> , Читалачки дневници ученика и прибор за писање
Образовни задаци:	<ul style="list-style-type: none">• упознати ученике са животом и делом Ане Франк;• упознати ученике са Дневником Ане Франк;• проширити знање ученика о књижевно-теоријским појмовима;• упутити ученике на могућа компаративна читања са другим књижевним делима исте или сличне тематске оријентације;• подстицати ученике да самостално читају, доживљавају и тумаче књижевно дело.

Васпитни задаци:	<ul style="list-style-type: none"> • развијати љубав према уметности; • развијати уметнички укус; • истицати природне и духовне вредности; • богатити стваралачку и репродуктивну машту; • стварати читалачке навике.
Функционални (практични) задаци:	<ul style="list-style-type: none"> • подстицати читалачку радозналост и маштовитост; • побуђивати критички и истраживачки дух ученика; • оспособљавати ученике за разумевање и сазнавање књижевног дела; • оспособљавати ученике за самосталан рад; • развијати код ученика способности за запажање и упоређивање, закључивање и доказивање, анализу и синтезу; • развијати способност систематизације знања и примене научног у свакодневном животу.
Корелација:	<p>Историја: Историјски контекст.</p> <p>Биологија: Правилна исхрана (и последице неправилне исхране). (Да ли су правила исхране и здравље повезани? Да ли је битна правилна исхрана? Шта се подразумева под здравим организмом? Која је то здрава исхрана?) Важност природе.</p> <p>Грађанско васпитање: Култура даривања. Рођендан – историјски аспект и савремени обичаји или честитање рођендана као облици васпитања, поштовања и пријатељства. Другарство и пријатељство – сличности и разлике. Дечја и људска права и кршење истих. Дискриминација.</p> <p>Верска настава: Бог и молитва.</p> <p>Час са педагогом и(ли) психологом: Депресија. Пубертет. Менструација. Мушко-женски односи. Сексуалност. Како решити ми се неко допада? Конфликт и како га решити? Туна – песницама или речима? Индивидуалност. Породица и ја. Други и ја. (Неке од тема могу да буду обрађене и на часу одељењског старешине.)</p>
Учесници:	Наставник и ученици
Напомена о облику реализације:	„Читамо и пишемо са Аном Франк” ¹ је заправо радионица у којој изложба служи као полазна тачка. Специјално је дизајнирана за младе и пружа преглед живота породице Франк. Поред тога, изложба се фокусира на Анин таленат за писање – представљена је Анина љубав према писању, као и одломци из њених текстова.

¹<http://danisecanja.rs/citamo-pisemo-sa-anom-frank/>

	<p>Радионица је намењена ученицима од 3. до 8. разреда основне школе.</p> <p>Петефијеви ђаци имали су ту привилегију да се с Аном Франк, уместо предвиђене две, друже пуне три недеље, што заправо и не треба да чуди, јер нашу школу похађа више од 1 500 ученика. Током те три недеље (9–30. септембра) изложбу су посетили и у радионици учествовали ученици 31 разреда (или прецизније: ученици трећег (три одељења), сви ученици петог (шест одељења), сви ученици шестог (шест одељења), сви ученици седмог (шест одељења), сви ученици осмог (осам одељења) и мађарско одељење осмог разреда док је 31. разред био гостујући – наиме, посетили су нас ученици осмог разреда Приватне основне школе „Тврђава” из Петроварадина).</p> <p>Остали подаци о реализацији налазе се на ЦД-у из Дневник.</p>
<p>Литература:</p>	<p>Извори:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Биљана Албахари, Бојана Анђелић и др. <i>Приручник за наставнике: Упоредна графичке новине, књижевности и архивске грађе у учењу о Холокаусту на примеру едукативној концепцији и збирки илустрираних новела „Естер”, Тераформинг, Београд, 2018.</i> • Невена Бајалица и Мишко Станковић, <i>Едукативна методологија Куће Ане Франк у Амстердаму</i>, Методички видци, (71–91), Филозофски факултет, Нови Сад, 2017. • Драгиша Живковић, <i>Темања књижевности са теоријом имености</i>, Завод за уџбенике и наставна средства / Завод за издавање уџбеника, Београд/Нови Сад, 1992. • Ана Франк, <i>Дневник Ане Франк</i>, Book, Београд, 2009. <p>Методичка литература:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Павле Илић, <i>Српски језик и књижевност у наставној теорији и пракси</i>, Прометеј, Нови Сад, 1997. • Павле Илић и др. <i>Криза читања – комплексан педагошки, књигоуролошки и општедруштвени проблем</i>, Градска библиотека, Нови Сад, 2007. • Милија Николић, <i>Методика наставе српској језика и књижевности</i>, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2006. • Драгутин Роксандић, <i>Методика књижевне одгоја и образовања</i>, Школска књига, Загреб, 1988. • Ерик Ценсен, <i>Сујер наставља</i>, Едука, Београд, 1995.

Прилози се налазе на ЦД-у: Методички приступ Дневнику Ане Франк, истраживачки задаци, опис радионице и изложбе.

Глаголи и глаголски облици

ОШ „Ђорђе Симеоновић”, Подгорац

Предмет:	Српски језик и књижевност
Разред:	пети
Тип часа:	утврђивање
Кључне речи:	глаголи, времена, глаголски вид и реч, глаголске основе
Исходи:	Ученик ће бити у стању да правилно употребљава глаголске облике, препознаје категорије глаголског рода и вида, одређује у једноставнијим примерима инфинитивну и презентску основу.
Облици наставног рада:	фронтални, групни
Наставне методе:	игровна, усмено излагање, дијалогска
Облици рада:	комбиноване фронталног, индивидуалног и групног рада
Наставна средства:	презентација, рачунар, пројектор, припремљени листићи и сцеографија за игру
Место одвијања наставе:	класница српског језика
Корелација:	информатика, унутарпредметна корелација – вештина читања и разумевања прочитаног
Литература за наставника:	1. М. Николић, <i>Методика наставе српског језика</i> , ЗУНС, Београд, 2009. 2. С. Маринковић, <i>Креативна методика српског језика</i> , Креативни центар Београд, 2008. 3. Кетлин Гулд Ланди, <i>Заинтересујте ђаке за учење</i> , Креативни центар, Београд, 2013.
Литература за ученике:	Јелена Журић, др Јелена Ангеловски, <i>Жубор језика – српски језик и језичка култура са вежбањима</i> , Едука, Београд, 2018.
Иновације:	игра, улазак ученика у улоге као оквир за утврђивање градива.

УВОДНИ ДЕО ЧАСА

Активности наставника:

Час утврђивања је осмишљен као игра решавања мистерије. Ученици ће бити у улози тајних агената који решавају случај крађе књига из библиотеке, а до откривања починиоца водиће их задаци из области глагола и глаголских облика. (Цео ток часа прати презентација с одоварајућим илустрацијама које имају улогу да допринесу атмосфери потребној за игру.) Приликом одабира начина мотивације наставник је водио рачуна о узрасту ученика, теми часа и жељеним исходима часа. Како би код ученика пробудио знатижељу, наставник их уводи у игру тако што ће им саопштити да ће тог дана бити тајни агенти, а затим ће прочитати извештај са презентације који гласи:

У ноћи између 21. и 22. марта у библиотеци Основне школе "Борје Милоновић" догодила се крађа. Из библиотеке су нестали сви примерци књиге „Лили Ема“. За сада непознати починилац за собом је оставио 4 трага: празну кесу са кључеве кабинетна српског језика, дуго и трагове ципела. Два докази упућују на две особе које су претходног дана последње вјечере школском ходнику: шекица Ружа и малолетна ученица НН. Наиме, према подацима досљудним главном истражиоцу, шекица Ружа је појавила се у школу, а након завршетка часова, криковала поменућу ученицу НН јер је ова шетала по очишћеном ходнику једући чипс и остављајући за собом блатнаве трагове. Иста ученица је од шекице тражила кључеве библиотеке које након оставе шекица Ружа чува, тврдећи да је нешто у кабинету заборавила.

Задатак ученика иста је да се у групу проуче даје трагове, реше задатке који се из сваког трага крију и открију починиоца.

Срећно!
истражиоца,

Ваш главни

Бојана Ракоњац

За овакав начин мотивације наставник се определио имајући у виду узраст ученика. С обзиром на то да су ученици пети разред и да још воле игру, блиско им је и занимљиво све што на игру подсећа. Све то доприноси већој заинтересованости. Затим следи разговор о утисцима које је извештај на њих оставио.

Активности ученика:

Ученици слушају извештај. Подстакнути наставниковим питањима ученици говоре: извештај их је веома заинтересовао, пун је изненађења, били су у

неизвесности јер су размишљали шта се десило и да ли је то заиста истина.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА

Активност наставника:

Наставник дели ученике у две групе и објашњава начин рада:

Сваки траг, који је починилац оставио, заправо носи са собом групу задатака из области глагола и глаголских облика. За сваку групу задатака ученици имају одређено време да реше. Затим са решењима долазе код истражитеља, наставника. Уколико су задаци тачно решени, он им даје папир са једним тачним податком који их води ка решењу мистерије. Уколико су задаци нетачни, садрже грешку, ученици добијају такође папир са једним податком о случају, али лажним. Затим се прелази на следећу групу задатака и тако редом. Тек на крају часа, када ученици захваљујући подацима које су добили одговоре на питања: када, како, зашто и ко је извршио крађу и тако саставе причу и реше мистерију, сазнаје се победнички тим. Задаци за ученике су распоређени по нивоима и налазе се на презентацији.

1. група задатака се односи на инфинитив као основни облик глагола (Кесица чипса – када је извршен злочин),
2. група задатака се односи на одређивање глаголског рода и глаголског вида (Кључеви – како је извршен злочин),
3. група задатака се односи на одређивање инфинитивне и презентске основе (Дугме – зашто је извршен злочин),
4. група задатака се односи на грађење и препознавање глаголских облика у конкретним примерим (Трагови ципела – ко је извршио злочин).

Када су сви задаци решени, наставник тражи од ученика да попуне наставни листић и тако напишу причу о злочину.

Активности ученика:

Ученици слушају уводна наставника, а затим приступају изради задатака како се отварајући по један слајд презентације. Представници група одлазе код наставника и проверена предвиђеног за рад. Читају наглас своје одговоре и наставник им даје тачан или нетачан податак о времену извршења злочина у зависности од тога дали су им одговори тачни. Затим се приступа изради наредне групе задатака и тако редом. На крају ученици састављају своју причу о злочину попуњавањем унапред предвиђеног наставног листа.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА

Активности наставника

Наставник тражи од представника сваке групе да прочита састављену причу. Док они читају, наставник открива поља КАДА, КАКО, ЗАШТО је извршен злочин и КО је починилац. Тада се сазнаје победничка група.

Активности ученика

Ученици читају своју причу о извршеном злочину. Добијају повратну информацију о тачности урађених задатака и тако процењују свој рад.

Домаћи задатак: Ученици добијају решења задатака. За домаћи је потребно урадити анализу рада група која ће за сваку групу показати шта су јој биле јаке, а шта слабе тачке везане за ову област.

Прилог 1. Формулар за попуњавање приче о крађи

1. Злочин је извршен у _____ часова
2. Разлог злочина је _____

3. Како је крађа извршена? _____
4. Починилац је _____

Прилог 2. Тачни и нетачни подаци о злочину

Тачни

1. ЗЛОЧИН СЕ ОДИГРАО ТАЧНО У 16 ЧАСОВА.
2. ПОЧИНИЛАЦ ЈЕ САЧЕКАО ДА БИБЛИОТЕКАР НАПУСТИ СВОЈЕ РАДНО МЕСТО, А ЗАТИМ НЕПРИМЕТНО УШАО У БИБЛИОТЕКУ.
3. ЖЕЛЕО ЈЕ ДА ПОМОГНЕ УЧЕНИЦИМА 8/3 КОЈИ НИСУ НА ВРЕМЕ УЗЕЛИ ЛЕКТИРУ.
4. ПОЧИНИЛАЦ ЈЕ ТЕТКИЦА РУЖА КОЈА ЈЕ НАМЕРАВАЛА ДА, ПОСЛЕ ОБРАДЕ ЛЕКТИРЕ, КЊИГУ ВРАТИ У БИБЛИОТЕКУ.

Нетачни

1. ЗЛОЧИН СЕ ОДИГРАО ТАЧНО У 12 ЧАСОВА.
2. ПОЧИНИЛАЦ ЈЕ ИЗВРШИО ЗЛОЧИН ДОК ЈЕ БИБЛИОТЕКАР БИО НА РАДНОМ МЕСТУ.
3. ЖЕЛЕО ЈЕ ДА ЗАРАДИ ПРОДАЈОМ КЊИГА.
4. ПОЧИНИЛАЦ ЈЕ УЧЕНИЦА НН.

Прилози се налазе на ЦД-у.

Глаголи и глаголски облици

ОШ „Душан Јерковић”, Рума

Предмет:	Српски језик
Разред:	седми
Наставна јединица:	<i>Плави чујерак</i> , Мирослав Антић
Тип часа:	обрада
Трајање:	један школски час
Облик рада:	комбиновани (групни, фронтални, индивидуални)
Наставне методе:	комбиноване (вербалне - текстуална, метода решавања проблема, демонстративна, ниво активности)
Образовни циљеви:	<ul style="list-style-type: none">– читање, доживљавање, разумевање и тумачење прочитане песме;– упознавање ученика са животом и радом песника Мирослава Мике Антића;– препознавање обележја лирске песме;– препознавање мотива, главног мотива, песничке слике, композиције песме итд.;– оспособљавати ученике за разумевање и самостално тумачење књижевног дела;– подстицати ученике да самостално читају, доживљавају и тумаче књижевно дело.
Васпитни циљеви:	<ul style="list-style-type: none">– пробудити љубав према уметности;– гајити позитивна осећања према свету који нас окружује;– развијати љубав према књижевности;– утицати на формирање позитивних духовних и моралних вредности;– стварање читалачких навика.
Функционални циљеви:	– прецизним истраживачким задацима оспособљавати ученике за самосталан рад.
Кључне речи:	лирска песма, Мика Антић, мотиви, песничке слике, лирски субјекат, песник, боем

Литература за ученике:	Збирка песама Мирослава мике Антића <i>Плави чујерак</i> , било које издање
Литераура за наставнике:	Милија Николић, <i>Методика наставе српској језика и књижевности</i> , Завод за уџбенике, Београд, 2012. Оливера Радуловић, <i>Књижевни јојмовник за ученике виших разреда основне школе</i> , Едука, Београд, 2012.
Корелација са другим предметима:	Техничко и информатичко образовање, Ликовна култура.
Неопходна наставна средства и материјали:	рачунари, видео-бим, дигитална учионица (кабинет информатике и рачунарства), мобилни телефони, презентација, различити програми и апликације.
Стандарди:	<p>СЈ.1.1.1. разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи.</p> <p>СЈ.1.1.4. разликује основне делове текста и књиге (наслов, наднаслов, поднаслов, основни текст, поглавље, пасус, фуснота, садржај, предговор, поговор), препознаје цитат; служи се садржајем да би пронашао одређени део текста.</p> <p>СЈ.1.1.5. проналази и издваја релевантне информације из текста према датим критеријумима.</p> <p>СЈ.1.1.7. повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту.</p> <p>СЈ.1.1.8. чита једноставне нелинеарне елементе текста: легенде, табеле, дијаграме и графиконе.</p> <p>СЈ.1.2.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу).</p> <p>СЈ.1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу.</p> <p>СЈ.1.2.5. свој језик прилагођава медијуму изражавања* (говорно односно писању), теми, прилици и сл.; препознаје и употребљава одговарајуће језичке варијетете (формални или неформални).</p> <p>СЈ.1.4.2. разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност).</p> <p>СЈ.1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму.</p> <p>СЈ.1.4.4. препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац).</p> <p>СЈ.1.4.5. препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: нарација, дескрипција, дијалог и монолог.</p>

- CJ.1.4.6.** препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, ономатопеја).
- CJ.1.4.7.** уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...
- CJ.2.1.1.** чита текст користећи различите стратегије читања: „летимично читање” (ради брзог налажења одређених информација); читање „с оловком у руци” (ради учења, ради извршавања различитих задатака, ради решавања проблема).
- CJ.2.1.4.** разликује све делове текста и књиге, укључујући индекс, појмовник и библиографију и уме њима да се користи.
- CJ.2.1.5.** проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима).
- CJ.2.2.5.** зна правописну норму и примењује је већини случајева.
- CJ.2.4.1.** повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања.
- CJ.2.4.2.** повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела, одређује на род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација.
- CJ.2.4.5.** препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, хипербола, градација, метафора, контраст).
- CJ.2.4.6.** одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност.
- CJ.3.2.1.** организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе, одређује прикладан наслов тексту и поднаслов деловима текста.
- CJ.3.2.2.** саставља аргументативни текст.
- CJ.3.2.5.** зна и доследно примењује правописну норму.
- CJ.3.4.3.** разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу.

Истраживачки задаци:

Ученицима је у Google учионици (Прилог 1):

1. поновљен задатак дат на часу (прочитати одабране песме Мирослава Антића);
2. постављен је линк на ком могу пронаћи и прочитати збирку;
3. постављен је линк на коме могу да чују Мирослава Антића док чита неколико својих песама

<https://www.thinking.com/scene/1154460349450158081>;

4. и тест који треба да ураде: *Поезија је њорда љуна невидљивих сувенира* (Прилог 2):

- Ученици гледају снимке на којима су чланови породице (мама и отац) Мирослава Антића и говоре о њему;

https://www.youtube.com/watch?time_continue=3&v=dYV0r9DME

https://www.youtube.com/watch?v=XJ188_LiEQw

- проналазе одредницу боем на страници из речника (дата је слика странице) и одговарају на питање да ли је Мирослав Антић био боем.

Ток часа:	Активност:	Активност ученика:	Активност наставника:
Уводни део часа (5–10 минута) :	– анализа истраживачких задатака (Прилог 3 и 4)	– анализирају одговоре; – проналазе и отклањају стилске, језичке и правописне грешке.	– чита одговоре, помаже у анализи; – поставља питања о одабиру извора на коме ће заснивати свој одговор, о могућности тражења нових извора, ослањању на претходна ученичка знања о Мирославу Антићу и његовој поезији.
Средишњи део часа (30–35 минута):	– утисци о збирци, најлепше песме;	– износе утиске, истичу песме које су им се највише свиделе.	– на основу изабраних песама дели ученике у групе.

	<p>– одређивање књижевно-теоријских појмова (квиз).</p> <p>– ученици раде у групама: https://youtu.be/Q4HlGsYGobg</p> <p>– ученици раде у групама (свака група има свој задатак):</p> <p>1. задатак На талону распоређују стихове, мотиве, наслове песама. После провере ученици попуњавају талон решењима осталих група. (Прилог 5)</p> <p>2. задатак Читају материјал проналеге грешке и нелогичности, припремају се да их образложе. (Прилог 6)</p>	<p>– разликују књижевни род и врсту, препознају особине љубавне поезије и језика коришћеног у збирци песама, препознају слободан стих, одређују тему;</p> <p>– читају задатке, уочавају, распоређују, препознају песме, стихове, мотиве;</p> <p>– исправљају грешке, поређују своја решења.</p>	<p>– помаже ученицима да изаберу име групе (наслов песме);</p> <p>– води квиз, објављује резултате;</p> <p>– прати, подстиче, проверава решења користећи презентацију (Прилог 7);</p> <p>– подстиче важност критичког одабира различитих материјала до којих се може доћи захваљујући интернету.</p>
<p>Завршни део часа (10 минута):</p>	<p>– читање записа Мирослава Антића „О љубави и још по нечем...“ (Презентација, слајд 12)</p> <p>– питања:</p>	<p>– процењује важност прочитане збирке, даје своје мишљење.</p>	<p>– чита запис, помаже у доношењу закључка;</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Колико је ова песничка збирка важна да разумемо себе и своју околину, савладамо збуњености оним што се дешава у нама и око нас? • Да ли нас оваква поезија може припремити за будућност? <p>– домаћи задатак (е-учионица): Поново прочитај речи Мирослава Антића и писмено одговори песнику. (Прилог 9)</p>		<p>– задаје домаћи задатак.</p>
--	--	--	---------------------------------

Прилози се налазе на ЦД-у.

Едипка портал

Заљубљени Змај

ОШ „Карађорђе”, Горњи Матејевац, Ниш

Наставна јединица:	Јован Јовановић Змај, <i>Ђулићи</i>
Разред:	осми
Тип часа:	обрада књижевности
Облици рада:	групни, индивидуални и фронтални
Наставне методе:	дијалoшка, истраживачка, демонстративна
Циљ часа:	<ul style="list-style-type: none">– књижевнотеоријско тумачење изабраних песама из збирке <i>Ђулићи</i>;– уочавање значаја органске хемије и повезивање стечених знања из хемије са тумачењем поезије;– проширивање знања из хемије ван наставних оквира и стицање нових сазнања о органским једињењима.
Образовни задаци:	<ul style="list-style-type: none">– подсећање ученика на песникове биографске податке и проширивање знања о њему;– књижевнотеоријска интерпретација песама из читанке;– подсећање на обрађене књижевнотеоријске појмове;– подсећање ученика на препознавање биолошки важних органских једињења као што су естри;– препознавање ученика са новим групама и својствима биолошки важних органских једињења.
Функционални задаци:	<ul style="list-style-type: none">– оспособљавање ученика за тумачење ауторских љубавних песама;– уочавање мотива љубави у књижевним делима и његово повезивање са спознајним светом ученика;– примењивање научног градива из теорије књижевности на конкретном примеру;– мотивисање ученика за читање Змајевих збирки <i>Ђулићи</i> и <i>Ђулићи увеоци</i>;– разумевање појава у људском организму на примеру заљубљености и љубави као осећања;

	<ul style="list-style-type: none"> – подстицање ученичке radoznalosti и потребе за saznaњem и објашњeњem појава кроз тумачење љубавне поезије Змаја; – оспособљавање ученика да користе и разумеју језик хемије.
Васпитни задаци:	<ul style="list-style-type: none"> – уочавање утицаја љубави на стваралаштво; – подстицање ученичког стваралачког и истраживачког духа; – неговање љубави према читању љубавне поезије; – истицање значаја породице; – развијање интересовања за хемију.
Кључни појмови:	збирка песама, љубавна поезија, романтизам, дитирамб, мотив
Кључне речи:	лирска песма, Мика Антић, мотиви, песничке слике, лирски субјекат, песник, боем
Стандарди:	CJ.1.1.5, CJ.1.4.2, CJ.1.4.9, CJ.3.4.3, CJ.3.4.6, CJ.3.4.7
Наставна средства:	звучни запис (Тихо ноћи...), фотографије (заљубљених парова, мозга), радни листови, врећице са различитим мирисима, читанка, ПП презентација, веза са појмовима и садржајима из хемије, анкетни листови, онлајн-алат (модули-вежбе) https://learningapps.org/ , Напомена: Сви ИКТ садржаји су остављени на блог http://umenje2.blogspot.com/p/blog-page.html
Корелација:	Хемија, Биологија, Музичка култура
Литература:	Јован Деретић, <i>Историја српске књижевности</i> , Просвета, 2004. Др Оливера Радловић, <i>Књижевни појмовник</i> , Едука, 2012. Милија Николић, <i>Методика наставе српског језика</i> , ЗУНС, Београд, 2006. Симеон Маринковић, <i>Креативна настава српског језика</i> , Креативни центар, Београд, 2003.

УВОДНИ ДЕО ЧАСА (5 минута)

Активности наставника:

На табли исписујемо појам ОСЕЋАЊА. Постоји и друга реч за исти појам. Неко ће рећи да је та реч ЕМОЦИЈА. Како се зову речи које имају различит облик, а исто или слично значење? (*синоними*)

Кажите прву асоцијацију на ову именицу. Наставник исписује ученичке асоцијације на реч *осећања*: љубав, срећа, радост, туга, јад, понос, задовољство, заинтересованост, одушевљење, усхићење, radoznalost, итд... Кључни појам за данас је реч љубав – подвлачимо је.

Пре него што се пређе на данашњи задатак, ученици ће попунити анкету да се види да ли међу њима има заљубљених. Ученици ће добити анкетне листиће

и поунити их, а затим према броју одговора пронаћи се на скали заљубљености (листић је у прилогу).

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА: (35 минута)

Љубав је толико компликована, чак и кад изгледа једноставно, да су се морали састати предмети Српски и Хемија да открију њену тајну. Хемија ће из угла хемије објаснити ову појаву. Српски ће кроз песме из збирке Ђулићи Ј. Јовановића Змаја показати како су песници због љубави и у име љубави говорили о овом посебном осећању.

Пишемо наслов на табли, а ученици записују у свеске.

За почетак, шта значи фраза да између некога „има хемије“?

Наставник хемије сада поставља фотографије заљубљених (фотографије су у прилозима), а наставник српског покреће разговор о њима.

Питање је зашто је тај неко са слике изабрао баш ту особу? Очекујемо да ће одговори бити: лепа је. Подстицајно питање је: Због чега? (*Јер има илаву, црну, коврцаву косу...*).

Наставник српског пита којим чулом се запајају сви наведени придеви? (*вид*) Којом стилском фигуром сте навели ове разлоге заљубљености? (*ејшћешима*) Која чула, осим вида, спомињемо кад говоримо о поизији? (*вид, слух, додир, мирис...*)

Наставник хемије пита која чула хемија не испитивају? (*укус*) Зашто?

Укус је често повезан са још једном особином. Којом? (*мирис, њј. арома, мирис и укус*). Која органска и биолошки важна једињења имају карактеристичну арому? (*естри*). Да ли се може испитивати укус естера? (*Да*) Зашто? (*Јер су то органска неопијовна једињења њријатној куку која се могу наћи у воћу, њоврћу и цвећу*).

Наставници дају ученицима готово неоплатнене врећице да омиришу различите биљке, пријатне мирисе и да их преко знају (*лаванда, лимун, чај од нане, камилице, ружа, банана, јајода, чоколада, ормано, досиљак...*).

Наставница хемије пита ученике која органска једињења су заслужна за пријатан мирис ових супстанци? (*естри*)

Јесу ли то искључиво природна једињења? (*Не. Могу се добити и у лабораторији: њарфемидразин, ароми догази њрехрамбеним њроизводима...*)

Да ли је мирис једна од особина која нас привуче некој особи? Постоји ли карактеристичан мирис нашег тела, сличан естрима у биљкама, мада тешко уочљив нашим чулима? То може бити и мирис зноја, али феромони су обично тешко уочљиви нашем чулу мириса. Мозак их региструје несвесно.

Због свега овога на невидљивом нивоу, имамо различите видљиве симптоме заљубљености. То је оно понашање због ког кажемо да се „заљубио па памет изгубио“. Таквих је овде, видели смо из анкете, било.

Наставник хемије у сарадњи с учеником поставља пано са фотографијама мозга и хемијских једињења.

Мозак, ум, стварно има везе са заљубљеношћу. Научно је доказано деловање низа једињења и центара мозга на наш организам у време заљубљености. Наставник хемије објашњава улогу датих једињења у процесу заљубљености: вазопресин и окситоцин задужени су за приврженост и верност, феромони за привлачност и одабир партнера, тестостерон и естроген за привлачност такође,

уз препознатљиве симптоме заљубљености – лупање срца, лептирићи у стомаку... Ту су и допамин, норадреналин, серотонин за појачавање осећаја задовољства и среће.

На која већ познате формуле, рађене на часу хемије, подсећају ове нове хемијске формуле? (*На орјанска једињења уљоводонике: цикличне и ацикличне, ароматичне, на кетоне, естере...*)

На основу чега сте то препознали? (*На основу карактеристичне структуре уљеникових ајнома и присуства функционалних група.*)

Ово су ипак нове групе биолошки важних органских једињења (*хормони, феромони...*) о којима ћете више и детаљније говорити у средњој школи. Већ и сада можете увидети и схватити њихов значај, тј. само неке аспекте њиховог значаја који је веома велик. Овог пута концентрисали смо се на љубав.

Наставник српског: О томе, тј. о физичким реакцијама насталим због дејства ових хемијских једињења презентацију су припемиле Даница и Сара. Док другарице буду излагале, записаћете све симптоме (требаће нам у даљем раду).

https://drive.google.com/file/d/1URBf6rRXLz_mkUMrg82fK3z7oTH-plk5/view?usp=sharing

Другарице су нам скренуле пажњу на то да су неки од симптома препознати и у Змајевој поезији. Они, наравно имају корене у његовом животу. Управо с освртом на тај део живота кад је и Змај био заљубљен.

https://drive.google.com/file/d/1URBf6rRXLz_mkUMrg82fK3z7oTH-plk5/view?usp=sharing

Немања и Филип су направили презентацију. Две ученице излажу, у позадини се тихо чује Змајева песма Тихо ноћи у извођењу девојачког хора Колибри.

<https://www.youtube.com/watch?v=R2Cjy23es>

Позвани ученици излажу свој рад.

Ученици завршавају своју презентацију податком да је Змај написао збирку *Ђулићи*, што у преводу значи ружа да се и његова жена звала Ружа. Наставник подсећа ученике на чињеницу да је мирис руже пријатан и да зато изазива пријатна осећања. Песма коју су слушали је из збирке *Ђулићи* и мотивисана је лепим осећањем љубави према породици и жени.

Ђулиће је Змај објавио у Новом Саду 1864. године. То је збирка љубавних песама, једноставних и лепих. Има их 73, и као што смо већ чули од ваших другара, и посвећене су Ружи Личанин. Данас ћемо на часу читати песме које се налазе у вашим читанкама. Све немају наслове, већ су обележене римским бројевима.

С обзиром на начин извођења песме, ком књижевном роду припада песма *Тихо ноћи*? Којој књижевној врсти? Коју смо одлику лирике препознали док смо слушали песму? (*музикалност, ритмичност, нежност*)?

Наставник чита песме.

Разговор о утисцима после читања. Које је осећање присутно? Који симптом заљубљености препознајете? (*Наставник подсећа ученике да додедају белешке које су направили током презентације група, а очекивани одговор је оисесивност. Песма је сјора, као када се усјори рад срца.*)

Да се подсетимо који хормони су се лучили у Змајевом телу док је био толико силно заљубљен? Дакле, из тог хемијског дешавања у телу настаје поезија. Ми

ћемо сада, радећи у групама, видети какав то језички, мисаони, стилски склоп, чини поезија заљубљеног човека.

Сада наставник дели ученике у 4 групе (*Феромони, Ружа, Градација и Рима*). Свака група има по један задатак (задатке лепимо на таблу) и 10 минута за припрему одговора. Задаци су следећи:

- Одредите кључни мотив, а затим одредите конкретне мотиве и њихову улогу. (Зашто су они присутни, тј шта се њима постиже?);
- Именујте осећања која прате водећи мотив и објасните своја знањања. (Очекује се да ће ученици препознати заљубљеност, нежност, усхићење, радост.);
- Дефинишите подвучене стилске фигуре и образложите њихову улогу. Шта се постиже њом?

Месечина, ал месеца нема; Од тога се поноћ засијала; Илићу: лане; Да њим назовем, Мој румени цвет

- Препознајте версификационе елементе: одредити врсту стиха, ритам, риму; препишите рефренски стих; смисли мелодију за 47. *Булић*.

Наставник свакој групи даје радни лист у који ученици бележе одговоре.

Након истека времена води се разговор о резултатима рада.

Ученици своје одговоре лепе на празна поља плаката.

Група која је имала задатак да смисли мелодију за 47. *Булић* отпевала је песму, што је изазвало посебно задовољство свих учесника наса.

Из излагања група и разговора који наставник води са сваком групом о задатку, долазимо до закључака да је главни мотив песме љубавна недоумица заљубљеног лирског субјекта како показати величину своје љубави, тражење имена за драгу, нежност која се огледа у тепању (љубо, снаго, лане, благо). Тражи помоћ од драге јер њему ниједан начин именовања не одговара, желећи на тај начин да покаже да је његова љубав неизмерна.

Стилске фигуре су епитет, метафора и хипербола. Улога им је да помогну у приказивању чисте и искрене љубави. Хиперболом песник сугерише да је његова емоција непоновљива. Метафором *граја је цвети* песник говори о њеној лепоти, јер је цвет симбол лепоте у природи.

Песма има кратке стихове испевана је у петерцу и шестерцу, који се смењују у песми. Рима се јавља тек понегде (лепа-тепа, свет-цвет). Рефренски стих је *Кажу ми, кажи*. Мелодичност у песми се постиже кратким стихом који јој даје динамичку вреднину.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: (5 минута)

На крају ученици у алату *learningapps* раде вежбу, квиз преко својих телефона у оквиру група у којима су радили. <https://learningapps.org/view7579829>

Као нека врста закључка: Можда хемија и наука дају објашњења и научне доказе заљубљености, али љубав је јединствено, сложено и тешко објашњиво осећање, неисцрпан извор инспирације за песнике, писце, уметнике.

Домаћи задатак је да од усвојених термина из хемије и српског напишу кратку љубавну песму или састав.

Пример: *Док ми конѝрасиѝ осећањима хара
Оксиѝоцин ѝокушава да ме завара*

Народна бајка *Биберче*

ОШ „Светозар Милетић”, Тител

Редни број часа:	136. час
Разред и одељење:	V ₁
Датум:	04.04.2019.
Наставна област:	Књижевност
Тип часа:	обрада
Облици рада:	фронтални, индивидуални и групни
Наставне методе:	дијалoшка, монолошка, текстoвална и хеуристичка
Наставна средства:	Моња Јовић и Јелена Жупић, <i>Читанка за петти разред</i> , Едука Вук Стефановић Караџић <i>Српске народне приповејке</i> , интернет
Наставни циљеви:	<ul style="list-style-type: none">• Образовни циљ: Проширити и утврдити знања о бајкама, тј. жанровским облицима народне бајке.• Васпитни циљ: Побудити љубав према народној књижевности. Усмеравати ученике ка етичким вредностима народног стваралаштва и утицати на формирање позитивних духовних и моралних вредности ученика сагледавањем вредности добра и погубности зла.• Функционални циљ: Побудити интересовање ученика и за друге народне бајке. Оспособљавање ученика за препознавање истинских људских вредности и њиховог значаја у остварењу животних циљева.
Исходи:	<ul style="list-style-type: none">– ученици разликују типове књижевног стваралаштва – усмену од ауторске књижевности;– разликују основне књижевне родове: лирику, епiku и драму;– препознају да је бајка усмени прозни облик;– уочавају битне елементе бајке као књижевноуметничког текста: мотив, фабулу, време и место радње, ликове;– износе свој став о конкретном делу и аргументовано га образлажу.

Образовни стандарди:	Основни ниво: CJ.1.1.1. CJ.1.3.15. CJ.1.3.17. CJ.1.4.2. CJ.1.4.5. CJ.1.4.6. CJ.1.4.7. CJ.1.4.9. Средњи ниво: CJ.2.4.7. CJ.2.4.8. CJ.2.4.9. Напредни ниво: CJ.3.4.2. CJ.3.4.6. CJ.3.4.7. CJ.3.4.8.
Кључни појмови:	народна бајка, одлике народне бајке, књижевни јунак.
Активности наставника:	Осмишљава и организује рад, прави групе ученика у складу са њиховим способностима и интересовањима, осмишљава истраживачке задатке за рад код куће и на часу, започиње и води разговор, чита/пушта аудио-снимак бајке, слуша, мотивише ученике, прати и процењује њихов рад.
Активности ученика:	Слуша, учествује у раду и разговору, реализира чита, пише, решава задатке.
Међупредметне компетенције:	Комуникативна компетенција, компетенција за сарадњу, естетска компетенција, дигитална компетенција, компетенција за решавање задатака.
Корелација:	Вертикална унутарпредметна корелација са сазнањима која су ученици стекли у млађим наредима; корелација са наставом географије, ликовне културе и информатике.

САДРЖАЈ ЧАСА:

УВОДНИ ДЕО ЧАСА (5 минута):

На почетку часа наставник проверава да ли су ученици урадили истраживачке задатке који су им били задати на једном од претходних часова. Ученици су већ тада подељени на групе и свака група је добила конкретан задатак у складу са могућностима и интересовањима ученика.

Наставник напре говори о Вуковој подели народне прозе на мушке и женске приповетке. Тада је бајке Вук назвао женским приповеткама. Вук их је сакупио и бележио и објавио 1853. године у књизи *Српске народне њриповјетке*. Наставник подсећа ученике на одлике бајке и допуњавање њиховог знања о овој прозној врсти. Ученици знају да су бајке препознатљиве по: фантастичним бићима (ученици наводе којим), нестварним догађајима, а пре свега по сукобу добра и зла, у коме добро на крају тријумфује, по устаљеном почетку (*Био једном један...*). Ученици наводе ко су најчешћи јунаци бајке, како досежу свој циљ (препреке које морају да савладају). Истичу се бројеви који се у бајкама понављају (три, седам, девет).

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА (30 минута):

Наставник пушта аудио-запис бајке са дигиталног издања читанке. Након тога ученици износе своје утиске.

Затим следи разговор о бајци и рад група на својим задацима.

I група:

1. Ову фантастичну причу можемо поделити на целине и свакој целини одредити наслов. На пример: Мајчин сан или Сусрет Биберчета и царева кћери. Даље настави сам/а.
2. У свет ове чудесне бајке народни приповедач те уводи мотивом сна. Какву улогу има сан у приповеци Биберче?
3. Сачини сиже бајке (укратко препричај ову бајку).

II група:

1. Пратићемо авантуре једног младића, ситног као биберово зрно. Шта Биберчета покреће да крене у свет: мајчине сузе и туга или младалачка заљубљеност? Свој одговор поткрепи одломком из дела, пронађи га и препиши.
2. На кога прво наилази на путу у непознато?
3. На колико препрека Биберче наилази на свом путу?
4. Зашто без оклевања одлучује да помогне царевој шперти?
5. Како се Биберче досетио да превари алу и врати магичне бабуке царевој кћери?
6. Царева кћи и Биберче допали су се једно другом већ при првом сусрету. Из ког дела бајке то откриваш?
7. Над градом се надвила опасност. Ниједан мушкарца нема довољно храбрости да се бори с алом. Шта Биберчета мотивише да сагледа неман?
8. Ко су помагачи, а ко непријатељи главног јунака?

III група:

1. Шта у борби с алом представља Биберчетова снага или Биберчетова сналажљивост и храбро срце? Свој избор докажи примерима из бајке.
2. Анализирај лик Биберчета.
3. Ученик који воли цртање може да нацрта како замишља главног јунака или неку сцену из бајке.

IV група:

1. Зашто царева кћи размишља о Биберчету као о свом спасиоцу?
2. Какав је везеник царева кћери? Чиме се служи да оствари свој циљ? Каква га казна стиже?
3. Коју награду добија Биберче?
4. Чему нас учи ова бајка?

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА (10 минута):

Свака група излаже своје резултате рада, а затим се сумирају одлике и поруке бајке као књижевног рода. С обзиром на то да је у свакој групи по један ученик који воли рад на рачунару и добар је у томе, он је задужен да уради један до два слајда у коме ће најбоље представити резултате рада своје групе. Коришћењем рачунара на часу и израдом PowerPoint презентације, и сам групни рад добио

је на квалитету, али је изузетно утицао и на мотивисаност ученика да прате извештавање свих група.

АНАЛИЗА ЧАСА:

Час је био веома продуктиван и занимљив. Ученици воле да раде у групи, мада на овом узрасту немају изграђен осећај за рационално коришћења времена, па наставник мора да води рачуна о томе и евентуално их подсећа колико им је времена преостало. Идеално би било када би се овакав тип часа могао организовати као блок-час да ученици не би прекидали рад, већ наставили, а самим тим би било више времена за анализу бајке и извештавање сваке групе би било сврсисходније.

Ученици су били изузетно мотивисани за рад самом чињеницом да су могли да бирају ко ће који задатак радити у оквиру своје групе, у складу са својим способностима и интересовањима.

На крају часа, добили смо интересантне материјале у виду цртежа и ученичких радова на паноима, као и *PowerPoint* презентацију.

Напомена:

Важно је нагласити да је ово први час по плану пројекта „*Бидерче – народна бајка* као вечита инспирација” и да је он испланиран за наредна два месеца кроз неколико одабраних наставних јединица и тачно утврђене активности. Презентација пројекта је осмишљена за сам крај школске године кроз извођење сажетог текста истоимене драме заједно са Лубише Ђокића. То извођење било је круна двомесечног рада и употпуњено је сценографијом, маскама, паноима и *PowerPoint* презентацијом. Све су израдили сами ученици на часовима српског језика и ликовне културе, уз свесрдну помоћ својих наставника. Такође, сами су осмислили, нацртали плакате, израдили и улазнице за своју представу, лепили афише по свом месту и побринули се да за њихов рад и труд, сем родитеља и другара, чују и наредна, али заинтересовани мештани. Презентација пројекта је организована у холу школе, који је био уређен као позорница са довољним бројем места за столице за све заинтересоване, међу којима је био највећи број ученика осталих два одељења петог разреда.

Прилози се налазе на ЦД-у.

Проналажење кључних речи у тексту

ОШ „Рада Миљковић”, Јагодина

Наставни предмет:	српски језик
Наставна јединица:	Проналажење кључних речи у тексту
Тип часа:	вежбање
Корелација:	географија
Циклус:	Други
Разред:	Осми
Тема(е) из програма предмета:	1. Језичка култура – кључне речи у тексту 2. Привреда Србије – туризам
Тема сарадничког часа:	Кључне речи
Циљ сарадничког часа:	<ul style="list-style-type: none">– обнављање и издвајање знања из књижевности и језичке културе;– обнављање знања о књижевницима и књижевним јунацима као припрема за завршни испит;– вежбање проналажења речи значајних за решавање задатака;– проналажење кључних речи, њихово издвајање и повезивање у систем;– израђивање промотивних материјала, засновано на проналажењу кључних речи као помоћи у истицању битних података.
Трајање часа:	45 минута
КОМПЕТЕНЦИЈЕ	
Кључне компетенције:	<ul style="list-style-type: none">• комуникација;• сарадња и тимски рад;• рад са подацима и информацијама;• естетичка компетенција;• предузетништво.

<p>Предметне компетенције (исходи):</p>	<ul style="list-style-type: none"> – ученици препознају, знају и разврставају различите кључне речи у вези са значајним женама у књижевности; – знају основне податке о датим књижевним делима и њиховим ауторима; – примењују усвојено знање на конкретним примерима; – ученици утврђују знања о подели привреде на секторе са посебним освртом на место туризма у привредним секторима. – разврставају кључне речи према критеријуму природне и антропогене туристичке вредности. 																												
<p>Стандарди:</p>	<p>CJ.1.1.5. CJ.1.4.1. CJ.2.1.5. CJ.2.4.1. CJ.2.4.2. CJ.3.1.2. CJ.3.2.1. CJ.3.4.1. GE 2.3.3. GE 2.4.4</p>																												
<p>Кључни појмови:</p>	<p>кључне речи, књижевни лик, књижевник, противни материјал</p>																												
<p>Литература:</p>	<p>https://www.opstinatitel.rs/ https://www.sic.rs/ https://www.vrbas.net/ https://www.valjevo.rs/ http://www.aleksandrovac.rs/</p>																												
<p>Главни делови сарадничког часа са временским одређењима – секвенце:</p>	<p>1. Мотивациони увод: Ученици решавају асоцијацију.</p> <table border="1" data-bbox="391 720 1169 1057"> <thead> <tr> <th>А</th> <th>Б</th> <th>В</th> <th>Г</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>улаз</td> <td>орган</td> <td>инструмент</td> <td>задатак</td> </tr> <tr> <td>народ</td> <td>коро</td> <td>жице</td> <td>загонетка</td> </tr> <tr> <td>капија</td> <td>љубав</td> <td>класична музика</td> <td>асоцијације</td> </tr> <tr> <td>излаз</td> <td>мана</td> <td>пицикато</td> <td>проблем</td> </tr> <tr> <td>БРАТА</td> <td>СРЦЕ</td> <td>ВИОЛИНА</td> <td>РЕШЕЊЕ</td> </tr> <tr> <td colspan="4" style="text-align: center;">КЉУЧ</td> </tr> </tbody> </table> <p>Након решене асоцијације, наставница српског објашњава циљ часа и начин рада. Подсећа ученике на то шта су кључне речи и зашто су важне, како за учење, тако и за решавање различитих проблемских задатака.</p> <p>2. Подела у групе и рад: Разбројавањем се врши подела у групе. Ученици добијају загонетке у којима, на основу кључних речи, треба да препознају значајну жену из српске књижевности. Њену слику треба да ставе на карту и тиме означе место за које је везано њено стваралаштво или живот. Свака од пет група испред себе има карту Србије и слике које су у вези са загонеткама. На зиду је и велика карта Србије.</p> <p style="text-align: center;">ЗАГОНЕТКЕ</p> <p>1. Девојчица се огледала у једном од три језера која су красила њен Ердевик кад је почела да пада летња киша.</p>	А	Б	В	Г	улаз	орган	инструмент	задатак	народ	коро	жице	загонетка	капија	љубав	класична музика	асоцијације	излаз	мана	пицикато	проблем	БРАТА	СРЦЕ	ВИОЛИНА	РЕШЕЊЕ	КЉУЧ			
А	Б	В	Г																										
улаз	орган	инструмент	задатак																										
народ	коро	жице	загонетка																										
капија	љубав	класична музика	асоцијације																										
излаз	мана	пицикато	проблем																										
БРАТА	СРЦЕ	ВИОЛИНА	РЕШЕЊЕ																										
КЉУЧ																													

Сакрила се испод једног дрвета и посматрала како кроз кишне капи сунце ствара дугу. Дуга је изгледала као нека небеска река! Једног дана написаће причу о њој. Написаће је лако јер бајке могу да се нађу свуда око нас, само ако их потражимо. Она је пронашла Принца облака, Камен који је летео, Снежни цвет, Звездане лугалице и посебну ружу од седефа.

(Гроздана Олујић)

2. Трчала је крај реке Колубаре док јој је ветар мрсио дугу црну косу. Удисала је мирис покошених ливада и смешила се белој ради која је преживела оштре српове косача. Читала је о српској историји и била поносна на своје порекло. Детињство у Бранковини је нешто чега се сећала са носталгијом. Поред руског, словеначког, бугарског и француског, говорила је језик биљака и животиња. Иако одрасла, лако се споразумела са децом. Живот је проткала музиком, иако се бојала да слуша у самоћи. Говорила је неколико језика. Сретно је чућивала позив људима да буду добри, племенити, поносни, постојани, да поштују људе другачијих уверења и начела, мишљења, боја и вера, и да буду строги према својим манама као и према туђим.

(Дасанка Максимовић)

3. Када неко нешто много жели, онда то и оствари. Родила се у малом месту крај реке Тителу подножју Тителског брега. Нежна грађа и честе бедности нису је спречили да дипломира математику и придобие науке. Свој измаштани свет, који је створила као девојчица скривајући се у једном старом бурету, преточила је у стварност. Њена машта није имала географске границе, слободно је путовала куд год је зажелела. Девојчица је одрасла и пропутовала Норвешку, Шведску, Немачку, Велику Британију, Француску, Италију. Била су чувена окупљања у њеној кући, једном недељно где се говорило о књижевности, музици, позоришту, сликарству. Рушила је стереотипе и предрасуде, па је постала прва жена члан Српске академије наука и уметности.

(Исидора Секулић)

4. Родила се у Црној Гори, али је завршила школу у Врбасу. Обилазила је археолошка налазишта у околини, а када је завршила гимназију у Карловцима, схватила је колико је историјски контекст значајан за живот и карактер људи. У своје приче на велика врата уводи свет руинираних и готово заборављених Сремских Карловаца, у којем су поред Срба, нашли уточиште и Немци, Јевреји, Мађари, Руси и други. Њена путовања су путовања у путописе, обично оне које се налазе у нама самима.

(Вида Оињеновић)

5. Мајчина љубав је безусловна, она је свезаштитна, свеобухватна. Пошто је безусловна, не може се ни контролисати ни стећи. Мајке се жртвују, дају све од себе, само да деци буде добро. Она је била мајка са великим М. Планинско село, опустело после рата, било је пуно удовица са децом. Деца су радила на њивама јер одраслих мушкараца није било много. Она није желела да рад у пољу буде све што ће њена деца знати. Праћена скептичним погледима и понеким негодујућим одмахивањем главом као и шапућањем иза леђа, није се обазирала на сеоске приче, већ је синове послала у школу. Неписмена удовица је знала вредност учења и школу је видела као могућност да јој деца живе боље, а муке које је имала вишеструко су јој биле награђене.

(Мислима из Грве бразде)

6. Некада се подразумевало да мајка морају бити поносне кад деца оду у рат. Наша јунакиња је била једна од тих мајки. Историја је не препознаје, али књижевност јој је ставила ореол. Да је стварно живела имала би дворце у Прокупљу, као њен књижевни супруг. Са кула својег двора слушала би жубор Топлице и чекала вести са Косова. Вести би дуго путовале, а кад би крај цркве Светог Трокопија пројурио Дамјанов зеленко, знала би да нису поре. Као у песми, била би поносна, а бол би јој раздвојила срце. Ни историјска, ни књижевна прича за њу не би ипак била срећан крај.

(Мајка Јујовића)

7. Стржи мирно и гледа на град са Куле Небојше. Она им је припала у подели земље. Лепа је то кула, неосвојива, чврста. Њеном мужу то није довољно. Хоће коња и сокола, а она је та која мора да му их обезбеди. Она то не жели. Начин јој се не свлађа, а налази се у безизлазној ситуацији. Биће крива како год да уради. Сада гледа у Дунав који протиче крај куле. Зна да се друга река улива у њега и да заједно теку, баш као две сестре, или два брата који су заједно јачи, непобедиви. Зна шта јој је чинити. Стеже у руци молитвену чашу.

(Анђелија Јакшић)

3. Језичка вежба: Ученици извештавају и проверава се тачност. Презентација на којој је мапа Србије и на којој се на клик отварају решења све време прати излагање ученика. Ученици дискутују са наставницом српског о значајним женама српске књижевности. Дискутују о томе која им је кључна реч помогла за решавање загонетке.

4. Промотивни материјали: Ученици добијају текстове о градовима које су обележили. Градови су Шид, Тител, Александровац, Врбас и Ваљево. Налазе кључне речи и на припремљеном материјалу праве промотивни флајер за то место. Свака група извлачи по један град о коме ће говорити и за који ће правити промотивни флајер. Наставник географије разговара са ученицима о природним и културним знаменитостима градова које су обележили, које би као туристички водичи у овим градовима представили туристима.

5. Презентација флајера: Галеријска шетња.

6. Евалуација часа: Своје задовољство часом ученици подизањем прстију једне руке оцењују од 1 до 5.

Прилози се налазе на ЦД-у

Едукативни портал

У судници

ОШ „Братство-јединство”, Панчево

Наставна тема:	<i>У судници</i> – примена техника критичког мишљења кроз корелацију наставних тема из биологије и српског језика
Наставне јединице:	Српски језик <ul style="list-style-type: none">• Језичка култура: Расправа• Језичка култура: Аргументација• Стили јавне комуникације Биологија <ul style="list-style-type: none">• Загађење и заштита водених екосистема• Уништавање и заштита биодиверзитета
Тип часа:	систематизација, увежбавање и примена
Циљ часа:	Неговање критичког мишљења код ученика кроз успостављање међутематских и међупредметних веза и креативну примену стечених знања.
Образовни исходи:	Српски језик <ul style="list-style-type: none">• увођење ученика у одлике расправе уз одговарајуће доказе или аргуменације;• супростављање различитих теза аргументованих чињеницама и сопственим закључцима;• утврђивање знања о стилима јавне комуникације (административном, научном, публицистичком);• развијање критичког мишљења: успостављања нових веза, креативне примене знања у новим ситуацијама, решавање нерутинских проблема;• утврђивање знања о средствима вербалне и невербалне комуникације. Биологија <ul style="list-style-type: none">• утврђивање знања о последицама загађења;• развијање свести о сопственом доприносу у спречавању загађења воде;• утврђивање знања о мерама заштите.
Функционални исходи:	Српски језик <ul style="list-style-type: none">• оспособљавање ученика за расправу, одбрану и доказивање изнетих теза уз поштовање елемената расправе;

	<ul style="list-style-type: none"> • оспособљавање ученика за формирање аргумената из понуђених текстова (лекције о екологији); • оспособљавање ученика за употребу различитих функционалних стилова у зависности од комуникацијских потреба и ситуационог контекста. <p>Биологија</p> <ul style="list-style-type: none"> • развијање аналитичког мишљења; • развијање способности активног слушања; • увежбавање изражавања мишљења; • развој и подстицање културе комуникације.
Васпитни исходи:	<p>Српски језик</p> <ul style="list-style-type: none"> • развијање критичног и самокритичног става при сучељавању, одбрани и доказивању изнетих теза; • неговање језичке културе ученика; • неговање сарадничке, али и такмичарске везе међу ученицима; • развијање друге перспективе кроз играње улога. <p>Биологија</p> <ul style="list-style-type: none"> • развијање позитивног и одговорног односа према животној средини; • подизање нивоа свести о значају очувања водених екосистема; • развијање свесности последица уништавања водених екосистема и бриге за њихово очување.
Кључни појмови:	<p>Српски језик</p> <p>Расправа; аргументација; аргументи, докази; функционални стилови: административни, научни, публицистички; чињеница, мишљење; вербална и невербална комуникација.</p> <p>Биологија</p> <p>водени екосистеми, угроженост биодивезитета, заштита биодивезитета</p>
Образовни стандарди:	<p>Српски језик</p> <ul style="list-style-type: none"> • СЈ.1.1.6. разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног. • СЈ.1.1.7. повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту. • СЈ.3.1.3. издваја из текста аргументе у прилог некој тези (ставу) или аргументе против ње; изводи закључке засноване на сложенијем тексту. <p>Биологија</p> <ul style="list-style-type: none"> • БИ 1.4.6. Разуме утицај човека на биолошку разноврсност (сеча шума, отпад, загађење).

	<ul style="list-style-type: none"> • БИ 2.4.8. разуме последице загађења воде, ваздуха и земљишта као и значај очувања природних ресурса и очувања енергије. • БИ 3.4.7. познаје механизме деловања мера заштите животне средине, природе и биодиверзитета.
Облици рада:	групни, индивидуални,
Наставне методе:	дијалoшка, истраживачка, игровна
Наставна средства:	Наставни листови (у прилогу: 1. изводи из Закона о заштити животне средине; 2. изводи из лекције о загађењу водених екосистема; табела критеријума за процену успешности)
Место извођења:	Кабинет за презентације
Ток часа: Увод: 5 до 7 мин.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Представљање циља часа – Даница Вулићевић 2. О значају екологије – Марјана Рајковић, наставница биологије 3. О елементима вербалне и невербалне комуникације који су важни за убедљивост наступа – Даница Вулићевић, наставница српског језика 4. Пропозиције суђења – Судија (одабрани ученик/-ица)
Главни ток часа: суђење (35 минута)	<p>1) Припрема суђења (10 минута):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ученици су имали домаћи задатак да понове лекцију о загађењу водом, делимично се упознају са Законом о заштити животне средине. Поделили су улоге: судија, тужилаштво, одбрана и оптужени. Добијају материјал: изводе из закона (прилагођено) и изводе из лекција. 2. Тема „посматрача”: адвокатски тим има три члана, који заједно припрема одбрану; трочлано тужилаштво такође. Тимови припремају одбрану односно тужбу, а представници тимова – излагачи јесу адвокат и тужилац. 3. Припрема се и судија – он/она добија материјал с појмовима везаним за критичко мишљење, а материјал треба да му/јој помогне у процени излагања оптуженог, адвоката и тужиоца. 4. Остали ученици су порота. Они добијају материјал на основу кога ће процењивати успешност наступа: подсетник – особине функционалних стилова; аргумент, чињеница, мишљење. Улоге се бирају по принципу добровољности. <p>Оптужени Н. Н. терети се да је неправилним деловањем, гј. одлагањем беле технике у реку Тамиш, допринео загађењу животне средине, према члану 103 Закона о заштити животне средине.</p>

	<p>2) Излагања: судије, оптуженог, тужиоца, одбране, сведока. (5–7 мин.). Сваки од учесника има по минут за своје излагање. Након што судија, потом оптужени, па тужилац и најзад, адвокат одбране заврше излагање, тужилац има право да оптуженом постави два питања, а затим и адвокат одбране. Унакрсно испитивање сведока одбране односно тужбе такође траје по минут.</p> <p>3) Припрема завршне речи/извештаја/ записника: у тимовима (5–7 минута)</p> <p>4) Завршна реч свих актера: оптужени, тужилац, адвокат (3 минута)</p> <p>5) Судија позива пороту да образложи одлуке.</p> <p>6) Образложење одлука пороте по групама (5 минута)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Представници групе поротника на основу евиденције коју су водили у својим табелама (в. прилог: Табела процена) саопштавају да ли је оптужени крив према оптужници повреде члана 103 Закона о заштити животне средине. 2. Представници група поротника образложу став групе, као и да ли је оптужени крив за лакшу или тежу повреду закона. <p>7) Судија изриче пресуду: крив/ни, крив/на по оптужници, образложење и казну, уколико је има.</p>
<p>Завршни део часа (10 минута)</p>	<p>Ученици из поротничких група коментаришу ученичке наступе према принципу једна добра црта – једна лоша – једна добра. Користе аргументе.</p> <p>Домаћи задатак: Извештај са суђења.</p>
<p>Литература</p>	<p>Гордана Штасни и Наташа Добрић, <i>Српски језик и језичка култура 8</i>, Едука, Београд, 2012.</p> <p>Наташа Добрић, Гордана Штасни и Маја Живадиновић, <i>Српски језик и језичка култура 8 – радна свеска</i>, Едука, Београд, 2011.</p> <p>Весна Срчински Миковиловић, Даница Ђурић, <i>Биологија за 8. разред основне школе</i>, Едука, Београд.</p> <p>Стефан Маринковић, <i>Методика креативне настаје српског језика и књижевности</i>, Креативни центар, Београд, 2003.</p>

Jezička kultura. Raspravljanje

Mostar, BIH

Razred:	9.
Nastavna oblast:	Jezička kultura i stvaralaštvo/medijska kultura
Tip nastavnog časa:	obrada
Nastavni oblici:	frontalni i individualni, grupni rad, rad u paru
Ishodi:	<ul style="list-style-type: none">– spoznati važnost argumentacije te jasno iznositi svoje dokaze izražavajući misli i stavove u usmenoj i pismenoj komunikaciji;– slušati i primjereno učestvovati u raspravi.
Ciljevi časa:	<p>a) obrazovni Učenik će:</p> <ul style="list-style-type: none">– slušati i primjereno nastupati u raspravi;– spoznati važnost argumentacije te jasno iznositi svoje dokaze izražavajući misli i stavove u usmenoj i pismenoj komunikaciji;– znati da se raspravi kritičko razmatranje teme na osnovu iznesenih dokaza za ili protiv;– objektivno svoje mišljenje i učestvovati u raspravi. <p>b) vaspisni Učenik će:</p> <ul style="list-style-type: none">– razvijati saznanja o važnosti raspravljanja o svim društvenim temama iznoseći svoje mišljenje potkrijepljeno argumentima;– razvijati kulturno i pristojno ophođenje prema drugima te biti podstaknut na prihvatanje različitih mišljenja. <p>c) funkcionalni Učenik će:</p> <ul style="list-style-type: none">– razvijati sposobnost analize, izdvajanje bitnog, sažimanja, argumentacije, zaključivanja, povezivanja sadržaja iz različitih izvora. <p>d) komunikacijski Učenik će:</p> <ul style="list-style-type: none">– razvijati sposobnost aktivnog slušanja, učestvovanja u raspravi iznoseći vlastite argumente i dopuštajući drugima da iznesu svoje.

Tok časa (artikulacija) – 1. ČAS	
Uvodni dio: 5 min	Aktivnosti za učenike
<p>Uvod u učenje: <i>Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?</i></p> <p>AKTIVNOST 1. Učenici treba da objasne rječničku odrednicu <i>rasprava</i>. „Olujom ideja” zapisuju svoja razmišljanja o zadanom pojmu. Slijedi čitanje i analiza. RASPRAVA – usmeni razgovor o zadanoj temi (diskusija):</p> <ul style="list-style-type: none"> – debata (pretresanje problema); – pisano razmatranje određene teme; – suđenje, ročište, rješavanje spora na sudu. <p>Na osnovu natuknica zajednički zaključujemo da je rasprava oblik komunikacije kojim se, na osnovu iznesenih tvrdnji i suprotstavljenih mišljenja, razmatra neka tema.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – usmeno se izražava, razgovara; – aktivno sluša, saraduje, istražuje, bilježi.
Glavni dio: 30 min	Aktivnosti za učenike
<p>Kroz učenje: Koje nastavne aktivnosti će učenici realizovati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje, tako ostvarili ciljeve časa?</p> <p>AKTIVNOST 2. Najaviti običnu raspravu i polazni tekst Prodaje li reklama proizvod? Čitanje polaznog teksta i razgovor o utiscima, određivanje teme.</p> <p>AKTIVNOST 3. Istraživanje u grupnom radu. Učenici su na prethodnom času podijeljeni u pet grupa po četiri učenika. Vrijeme rada je 15 minuta.</p> <p>Prva grupa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sažmi temu teksta i iskaži je u jednoj rečenici. (Tema: <i>Reklame i njihov uticaj / Kako nam reklame kroje život...</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> – usmeno se izražava o slušanom; – čita i snalazi se u tekstu, istražuje, saraduje; – razgovora i razmjenjuje mišljenje; – bilježi zapaženo i bitno;

Naglasiti im da tema rasprave mora da bude aktuelna.

- Ispišite ključne riječi iz teksta. (Učenici izdvajaju ključne riječi: snažan uticaj, oglašivači, kupovina, prodaja, prenaplašenost tvrdnji o proizvodu, navođenje na kupovinu, mediji, televizijske i radijske reklame, oglasi u časopisima, novinama, oglasni panoji/ tzv. džambo plakati, ciljna grupa, tehnike i metode prodaje, slavne osobe, stručnjaci, manipulacija, hitnost, učenje...)

Druga grupa:

- Dijelovi pisane rasprave grafički su odijeljeni, uočljive su tri cjeline: uvod, razrada i zaključak.
- Jednom rečenicom iskažite o čemu se govori u svakom dijelu rasprave.
- Naslovi kompozicijske dijelove jednom rečenicom ili potkrijepiti citatom.

Uvod: Postavljanje teze, tvrdnje, najava problema

Razrada: Analiza problema: za ili protiv (dokazivanje ili osporavanje teze, argumenti).

Zaključak: Kritičko obrazlaganje (prijedlog rješenja, najbolje je tzv. srednje rješenje)

Treća grupa:

- Dokaži tvrdnju na osnovu teksta da je opravdana svaka reklama koja informiše. (Informativnost reklama klijencu štedi vrijeme i novac, pomažu u odluci o kupovini proizvoda. Pojeftinje obrazovne ustanove reklamiraju svoje usluge i uslove plaćanja. Jeftiniji proizvodi ne mora biti loš ako se reklamiraju. Stručnjaci daju reklamama ozbiljniji dimenziju...)

Četvrta grupa:

- Dokaži tvrdnju na osnovu teksta da je nepoželjna svaka reklama koja obmanjuje i kojom se manipuliše. (Mnogi oglašivači preuveličavaju tvrdnje o vlastitom proizvodu. Neprimjerene reklame na internetu. Mnoge reklame ciljaju na djecu koja ne mogu kritički rasuđivati o reklamnim proizvodima. Obmana potrošača jedinstvenim prilikama za kupovinu. Plakati dekoncentrišu vozače...)

- aktivno sluša, analizira;
- izdvaja bitno i sažima;
- argumentuje, zaključuje učestvujući u raspravi;

- usmeno se i pismeno izražava;
- rješava zadatke;

<p>Peta grupa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kakav je autorov stav o reklamama? Da li je cilj raspravljačkog teksta ponuditi rješenje problema? (Cilj reklame je nagovoriti na kupovinu, ali kad naučiš prepoznavati reklamne tehnike, spremniji si odabrati proizvod koji ti je zaista potreban.) Zaključiti da cilj rasprave nije prihvatanje ili opovrgavanje jednog mišljenja, već rasvjetljavanje teme koja će nam pomoći, na osnovu iznesenih argumenata, oblikovati vlastito. • Ispitaj jezik raspravljačkog teksta na osnovu datog uzorka. Posluži se udžbenikom. Objektivnost, aktuelnost tema, raspravljanje o problemu, ne nudi se rješenja, složene nezavisne i zavisne rečenice (višestruko složene rečenice), glagoli koji iskazuju misaone procese, misaone imenice, navođenje tuđih mišljenja, nema metaforičnosti... <p>AKTIVNOST 4. Objava rezultata grupnog rada, prezentacija/izlaganje predstavnika grupa i korekcije.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – aktivno sluša; – iznosi svoja zapažanja, komentariše, argumentuje svoje mišljenje.
<p>Završni dio (sinteza): 10 min</p>	<p>Aktivnosti za učenike</p>
<p>AKTIVNOST 5. Tehnika „Groz“ sinteza je urađenog u toku časa, zasnovano na ishodima učenja. Ovu aktivnost prati i nastavnikova prezentacija.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – ponavlja naučeno.
<p>Domaći zadatak:</p>	<p>Nakon učenja: Kako ćete pomoći učenicima da rezimiraju i primjene naučeno ili da postave ciljeve za sljedeći čas? Šta će učenici uraditi da vježbaju i prošire znanje o ovome što su naučili na ovom času? Učenici dobijaju zadatak da se obavijeste o pravilima raspravljanja i elementima dobre rasprave. Najaviti čas jezičke kulture – priprema za pismeni zadatak.</p>

Izgled table:	<p style="text-align: center;">Raspravljanje</p> <ul style="list-style-type: none"> • usmeni razgovor o zadanoj temi – diskusija • pisano sistematsko razmatranje određene teme <p>Suprostavljanje mišljenja – kulturna i pristojna komunikacija Tvrdnja Dokaz – argument Kritičko obrazlaganje</p>
Naziv nastavne jedinice: Jezička kultura, raspravljanje/usmena rasprava – SUDNICA, priprema za pismeni zadatak	
Tok časa (artikulacija) – 2. ČAS	
Uvodni dio: 5 min	
<p>Uvod u učenje:</p>	<p><i>Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, ciljeve učenja i aktivnosti?</i></p> <p>Učenici su imali domaći zadatak obavijestiti se o pravilima dobre rasprave.</p> <p>AKTIVNOST 1. Tehnikom „Grozđ” uobličavamo saznanja do kojih su učenici došli istraživanjem u vidu domaćeg zadatka.</p> <p>Očekivani odgovori: Rasprava protiče u demokratskoj atmosferi, međusobno poštovanje učesnika, slušanje sagovornika; uočavanje svojih misli, svog stava; razumljive, jasne misli, bez poštapanja; poštovanje zadanog vremena i upadanja u riječ...</p>
Glavni dio: 30 min	
<p>Kroz učenje:</p>	<p>Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i time ostvarili ciljeve časa?</p> <p>AKTIVNOST 2. Najava teme: Učenicima najavljujem temu Usmeno raspravljanje i „olujna ideja” napisati teme koje zanimaju učenike. Svaka grupa smišlja i predlaže temu razredne rasprave. Predstavnici grupa izvještavaju o svojim idejama. Najzanimljiviju odabiraju kao temu razredne rasprave. Učenici su podijeljeni u 3 grupe po 6 učenika.</p> <p>(Teme: • Od džeparca se može/ ne može uštedjeti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jesmo li opterećeni ili lijeni? • Je li đak generacije uvijek naj ličnost?) <p>Odabrana tema za raspravu: Od džeparca se može/ ne može uštedjeti. Teme se poživaju sa problemskim člankom koji je obrađen/ ili se može obraditi na prethodnim časovima.</p> <p>AKTIVNOST 3. Grupni rad. Podijeliti učenike u dvije grupe od kojih je jedna afirmacijska, druga negacijska. Učenici preuzimaju ulogu osobe koja zastupa neki stav sa kojima se vi ne morate slagati.</p>

Grupe moraju imati podjednak broj članova, svi saraduju, pišu bilješke, natuknice, dogovaraju se, usaglašavaju stavove u trajanju od 7 minuta.

AKTIVNOST 4. Članovi grupa sjede ukруг, jedni nasuprot drugima, a sudije u sredini kruga. Raspravu najavljuje nastavnik, a zatim slijede uvodna izlaganja predstavnika. Nakon njih članovi suprotstavljenih grupa se javljaju za riječ i iznose stavove za tvrdnju ili protiv nje.

Poštuje se zadano vrijeme. Uloga sudija je veoma važna, jer se nakon rasprave određuje argumenti za i protiv te određuje pobjednik rasprave. Svaki sudija pojedinačno glasa za jednu grupu i obrazlaže svoj izbor.

(Za: mogu štedjeti ako kupujem najpotrebnije, treba znati štedjeti i s malim iznosom...)

(Protiv: iznos džeparca nije dovoljan, ne mogu priuštiti neke životne/ tinežderske radosti...)

Završni dio (sinteza): 10 min

AKTIVNOST 4. Učenici samostalno procjenjuju svoj rad i učelovonje u raspravi, kraći razgovor, sinteza urađenog. Istražiti sličnosti i razlike između rasprave i problemskog članka.

Naziv nastavne jedinice: Jezička kultura, raspravljanje, pismeno izražavanje (pismeni zadatak)

Tok časa (artikulacija) – 3. ČAS

Uvodni dio: 5 min

Uvod u učenje:

Kako ćete pobuditi interesovanje učenika i nadograditi njihovo prethodno znanje da biste ih uveli u sadržaj ovog časa, u koje učenje i aktivnosti?

AKTIVNOST 1. Tehnikom „čeno“ dijagram” sistematizovati saznanja o raspravljanju kao tipu vezanog teksta. Učenici su imali zadatak da uoče sličnosti i razlike između raspravljanja i problemskog članka.

Problemski članak – najava problema, razrada – analiza problema, zaključak – prijedlog za rješenje problema, raspravlja se o problemu i nude prijedlozi za moguća rješenja, autor iznosi mišljenja drugačija od poželjnih, uobičajenih, drugačiji je i svoj...

Rasprava:

- oblik komunikacije kojim se na osnovu iznesenih tvrdnja i suprotstavljenih mišljenja kritički razmatra određena tema i pokušava naći rješenje, tvrdnja ili teza, dokaz ili argument, kritičko obrazlaganje;
- raspravljajući tipovi tekstova, informativnost, objektivnost, bez literarnih elemenata, metaforičnosti...

Glavni dio: 35 min

Kroz učenje:

Koje nastavne aktivnosti će učenici realizirati da bi izgradili svoje znanje, vještine i razumijevanje i tako ostvarili ciljeve časa?

AKTIVNOST 2. Piše se pismeni zadatak. Zajednički predlažemo teme. Poželjno je da se problem sagleda iz različitih uglova.

Teme:

Prva grupa: Jesmo li preopterećeni ili lijeni?

Druga grupa: Školska lektira kroz moje naočale

Treća grupa: Diktatura petica, odlikaši po svaku cijenu

Ukratko objašnjavam težište zadanih tema.

Završni dio (sinteza): 5 min

Ukratko prokomentarisati uspješnost urađenog i najaviti istovakovni zadatak. nastavni listovi, uzorak za obradu, prezentacija.

Nastavni materijal: nastavni listovi, uzorak za obradu, prezentacija

Literatura:

A. Verlašević, *Naš jezik 9. razred*, NAM, Tuzla
Gordana Štasni, Nataša Đorđević, *Srpski jezik i jezička kultura 8. razred*, Eduka, Beograd
A. Rihtarić, M. Marijačić, *Jezični udžbenik 8. razred*, Profil, Zagreb

Povezanost s međupredmetnim temama, korelacija/integracija:

Lični i socijalni razvoj:

- razvijaju odnose poštovanja među vršnjacima i prijateljske odnose;
- utiču na reakcije drugih na njegovo mišljenje i kritički razmišlja o tome.

Medijska kultura;

- reklame, jezik reklame.

Jezička kultura:

- raspravljački tip teksta;
- usmeno i pisano izražavanje;
- umijeće /vještine komunikacije;
- vještine čitanja i razumijevanja informativnog/neknjiževnog teksta.

Правописна торта смедеревских ловаца на грешке

ОШ „Илија Милосављевић Коларац”, Колари

Разред:	осми
Тип часа:	утврђивање
Облик рада:	фронтални, индивидуални, групни
Кључне речи:	правопис, употреба писма, гласовне промене, велико слово, спојено и растављено писање речи, интерпункција, употреба речи из других језика.
Наставне методе:	истраживачка метода, учење путем открића, кооперативно учење у групама ученика, међуврсничка едукација.
Наставна средства:	презентација, пројектор, рачунар, торта од кутија, наставни листићи.
Корелација:	Информатика, Историја, унутар предметна корелација (знање о гласовним променама и знацима интерпункције из преходних разреда)
Временска реализација:	Ученици који прикупили материјал имају две недеље да пронађу правописне грешке у различитим видовима комуникације.
Циљеви часа:	Образовни циљеви: ученици утврђују знања из области правописа и осмеђавање ученика на примерима из непосредног окружења; развијање кризичког мишљења; усвајање наученог градива. Васпитни циљеви: развијање и неговање језичке културе и поштености. Функционални циљеви: стицање способности, учења и искуства која се могу применити у животу; оспособљавање ученика за успешну употребу књижевног језика у различитим животним ситуацијама.
Образовни стандарди:	СЈ.1.2.7. зна да се служи Правописом. СЈ.1.2.8. примењује правописну норму у једноставним примерима. СЈ.2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева. СЈ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму.

Литература за наставника:	<p>1) Митар Пешикан, Мато Пижурица, Јован Јерковић, Правопис српског језика (измењено и допуњено издање), Матица српска, Нови Сад, 2010.</p> <p>2) Милија Николић, Методика наставе српског језика и књижевности, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1992.</p> <p>3) Симеон Маринковић, Методика наставе српског језика и књижевности, Креативни центар, Београд, 1995.</p>
Литература за ученике:	<p>1) Гордана Штасни, Наташа Добрић, <i>Српски језик и језичка култура</i>, уџбеник за осми разред, Едука, 2018.</p>

ТОК ЧАСА:

УВОДНИ ДЕО ЧАСА (5 минута):

Наставник истиче циљеве часа: обнављање и утврђивање градива из области правописа обрађеног у осмом и свим претходним разредима: велико слово, правилна употреба интерпункције, спојено и раздвојено писање речи; правила у вези са гласовним променама.

Ученицима је јасно да се са правописом српског језика сусрећемо свакодневно у свим ситуацијама (у СМС-порукама, електонским преписима, објавама на друштвеним мрежама, телевизији, огласима и рекламама). Из тих разлога ученици који похађају часове додатне наставе су подељени у четири групе које су имале задатак да уочавају грешке на: **телевизији, друштвеним мрежама, у штампаним медијима и на плакатима лепљеним по граду Смедереву**. Ловци на грешке су подељени тематски према забележеним местима уочених грешака. Свака група је један спрат наше правописне торте (у прилогу 1). Ученици других одељења (такмичари) прелазе све спратове торте како би најуспешнија група освојила врх торте, односно награду. Ученици такмичари подељени су у четири хетерогене групе.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА (28 + 7 минута):

Групе ученика истовремено започињу израду прве групе задатака које је наставник прилагодио групном раду, као и наставном плану и програму, а на основу добијеног материјала ученика-домаћина. Све групе ће проћи кроз различите врстове писане комуникације како би уочиле што више грешака.

Прва група обухвата уочене грешке на **ТЕЛЕВИЗИЈИ**, што је и први спрат наше торте. Ученик-представник прво говори о значају телевизије, осврћући се на почетак рада телевизије код нас, а затим говори о данашњим пропустима на тако значајном и свима доступном медијуму. Речено доказује забележеним примерима (Прилог 1). Сваки од ученика презентера (има их 3) приказује по неколико фотографија и коментарише, сугерише ученицима.

Друга група приказује уочене грешке на **ДРУШТВЕНИМ МРЕЖАМА**. Ученик-представник говори вршњацима да је писменост битна, а степен неписмености у овој сфери веома заступљена (Прилог 2). Сваки од ученика презентера (има их 3)

приказује по три фотографије и коментарише, сугерише ученицима.

Трећа група ученика представља уочене грешке у **НОВИНАМА** (Прилог 3). Ученик-представник говори вршњацима да су наишли на велики број грешака, али да су ограничени временом, те не могу све да представе. Позива их да и сами постану „ловци на грешке” и презентују на часовима додатне наставе или одељењског већа. Сваки од ученика презентера (има их 3) приказује по три фотографије и коментарише, сугерише ученицима.

Четврта група, уједно ученицима и најзанимљивија група, јесте **РЕПОРТЕР ГРУПА**. Њихов задатак је био да изађу на улице нашег града и уочавају грешке на изложима, аутобуским стајалиштем, уопште, на све што нас окружује (Прилог 4). Сваки од ученика презентера (има их 3) приказује по три фотографије и коментарише, сугерише ученицима.

За „ловљење” грешака у свакој области предвиђено је по 7 минута и кон чега ученици-такмичари мењају места. Иду у круг како би сви за предвиђено време прешли све спратове наше правописне торте. Они добијају наставне листове са неисправљеним правописним грешкама.

Наставник након сваке пројекције забележених примера, скупља наставне листиће са унесеним правописним исправкама ученика-такмичара и проверава их. На самом крају проглашава победнике, односно најбоље познате ваоце правописне норме.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА (5 минута):

Наставник у разговору с ученицима сазнаје да ли је било тешко и објашњава нејасне примере, ако их има, помоћу презентације и видео-биму.

Наставник подсећа ученике на грешке у штампаним медијима које праве новинари и које се као такве прихватају међу нашим грађанима. Истиче да српски језик има само нас и подсећа на републичку акцију *Нејужно српски језик* (сваки ученик добија по један постер из ове акције).

На самом крају наставник проглашава најуспешнију екипу која, у договору са издавачком кућом из Смедерева, добија књигу Виолете Бабић *365 језичких цртица*, као и најслабију која добија школско издање *Правописа српског језика*. Обе књиге су на врху торте.

Евалуација часа:

Сви такмичари пишу на самолепљивом папиру најзанимљивију грешку и њену исправку. Папир лепе на хамер. Док ученици ово раде, наставник пушта песму *Моји су другови* Бајаге и инструктора. Задатак је да у овој веома слушаној песми уоче грешку. Запажају да је реч о предлошко-падежној конструкцији: *увек се заврши С неком од наших њесама*.

Прилози се налазе на ЦД-у.

Правописна торта

Правопис: писање вишечланих географских назива

ОШ „Петар Лековић”, Пожега

Разред:	V
Наставни предмет:	Српски језик и књижевност
Наставна јединица:	Правопис: писање вишечланих географских назива
Тип часа:	обрада
Наставне методе:	метода решавања задатака, самостално програмирано учење, дијалогска.
Облици рада:	индивидуални, групни, фронтални.
Наставна средства:	рачунари или мобилни телефони; припремљени материјал.
Корелација:	Географија
Исходи часа:	Након часа ученици ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none">• навести правила писања великог слова у вишечланим географским називима;• разликују правилно од неправилно написаних географских имена;• самостално примењују правописну норму у писању географских појмова.
Циљеви часа:	Образовни: <ul style="list-style-type: none">– продубљивање знања о правописним правилима. Васпитни: <ul style="list-style-type: none">– развијање љубави према језику и потребе да се он чува и негује;– развијање свести о важности правилног изражавања и поштовања граматичких и правописних правила. Функционални: <ul style="list-style-type: none">– оспособљавање ученика да успешно обављају мисаоне радње: запажање, упоређивање, закључивање;– развијање способности за самостално учење и повезивање знања из различитих области.

Литература:	М. Николић: <i>Методика наставе српској језика и књижевности</i> , Београд, 1999. Ј. Журић, Ј. Ангеловски: <i>Жубор језика, српски језик и језичка култура</i> ; Едука, 2018. <i>Правопис српскога језика</i> , Матица српска, 2017.
Услови за одржавање часа	За успешну реализацију часа неопходни су рачунари са приступом интернету или мобилни телефони.
Активности наставника	Задаје задатке, усмерава рад ученика, прати напредовање и постигнућа, даје упутства.
Активности ученика	Решавају задатке, изводе закључке, процењују тачност решења, постављају питања.

Организација часа обезбеђује активно учешће сваког ученика. У уводном и завршном делу примењују се такмичарски и сараднички принцип. Индивидуални облик рада посебно је важан у настави правописа која захтева ујежбавање уз велики број примера. Наставни материјали су интерактивни и атрактивни, тако да подстичу мотивацију и ангажованост ученика. Израђени су помоћу бесплатних апликација и доступни су и након часа. Час је могуће прилагодити учионици без дигиталних технологија: интерактивне тестове могуће је одштампати и применити у класичном начину рада.

Обрада ове наставне јединице чврсто је повезана са наставом географије. Осим што ујежбавају правилно писање, ученици активирају или стичу знања о географским појмовима. Ученици се могу стиду да препознају државе на мапи, а географске појмове на сликама. У задацима се посебно инсистира на локалним географским појмовима (села, реке, брвине у близини), који су ученицима познати из свакодневног живота.

ТОК ЧАСА:

УВОДНИ ДЕО ЧАСА (7 минута):

Час започиње уводном игром земљописа у групном облику рада. Свака група извлачи из кутије слово и добија задатак да за три минута напише што више географских појмова на задато слово.

Наставник подсећа ученике да постоје правописна правила писања имена географских појмова, најављује тему и циљеве часа.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА (30 минута):

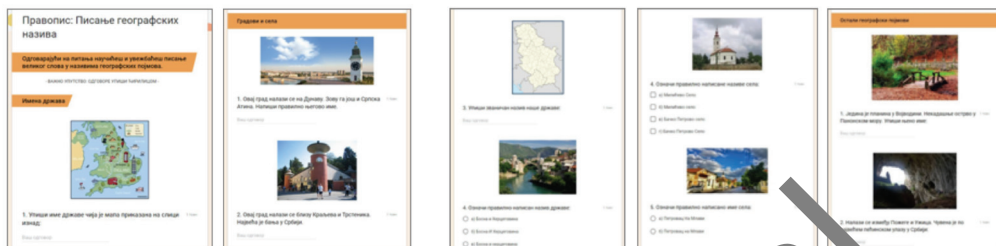
Ученици самостално приступају интерактивним наставним материјалима израђеним помоћу Google-упитника, а који се налазе на адреси:

<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdg2GzlkPgySXpOrF6plekqlKe7iAnZ Z5Ok-a07p7UvWM5RPA/viewform>

Наставни материјал садржи задатке различитог типа. Решавајући задатке,

ученици izводе zaključke o pravilima pisaња geografskih naziva i primenjuju pravila. Odmah nakon slađa odgovora, dobijaju povratnu informaciju i dodatna objašnjenja koja sadrže odgovarajuća pravila. Učeniци se kreću kroz stranice samostalno, sopstvenim tempom.

Na slikama je prikazan izgled stranica sa zadacima:

Kada učeniци završe sa rešavaњem zadatka, sledi kratka sistematizacija, objašnjenja i rešavaње eventualnih nedoumica.

U narednom delu časa pristupa se nastavnom materijalu – onlajn testu izrađenom pomoću aplikacije Live worksheets:

<https://www.liveworksheets.com/la20359xa>

Ovim testom uvežbava se i proverava stečeno znanje. Test sadrži zadatke različitog nivoa složenosti i različitog tipa (višestruki izbor, povezivanje, prevlačenje). Nakon rešavaња testa učeniци odmah dobijaju povratnu informaciju o broju bodova i tačnim odgovorima, a nastavnik ima uvid u postignuћа svakog učenika.

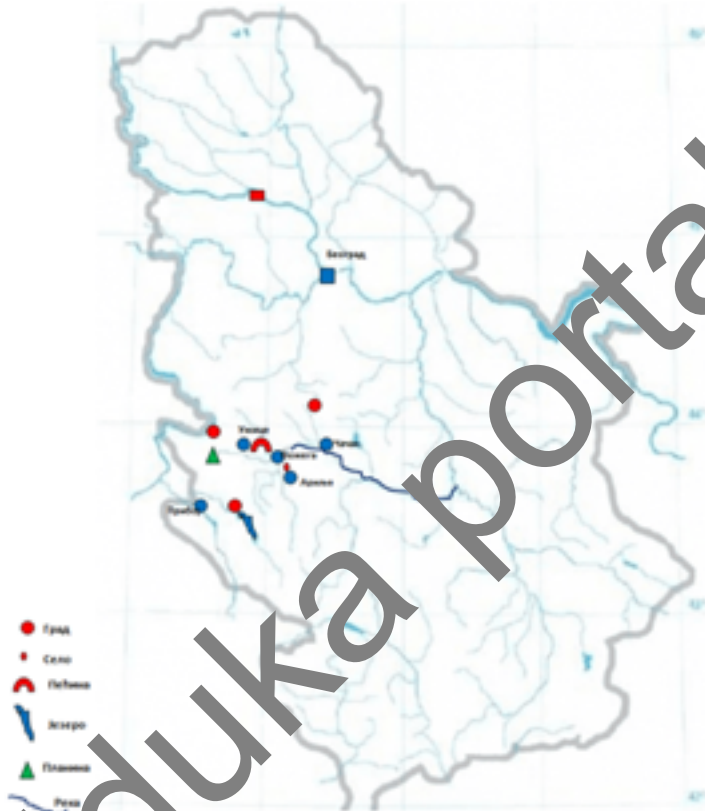
Na slikama je prikazan izgled testa u toku i nakon rešavaња:

Пошто ученици раде сопственим темпом и различитом брзином, они који заврше тест пре осталих настављају вежбање у радним свескама.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА (8 МИНУТА):

У групама формираним на почетку часа ученици попуњавају неку мапу. На мапи су већ означени појмови који служе за оријентацију, задатак је да се упишу појмови означени маркерима. Одабрани су географски појмови у околини, углавном познати ученицима (Нова Варош, Бајина Башта, Милићево Село, Мокра гора, Златарско језеро, Потпећка пећина, Западна Морава).

Евалуација часа: Лепљењем стикера на таблу ученици се изјашњавају о начину рада и степеном својемости знања. Понуђена поља су:

1. а) Сигуран сам у своје знање и умем правилно да напишем географске појмове.
б) Знам правила писања, али нисам сигуран да их самостално применим.
в) Потребно ми је још вежбања и додатних објашњења.
2. а) Овакав начин рада ми одговара више него други.
б) Делимично ми одговара начин рада.
в) Не допада ми се овакав начин рада и не одговара ми.

Прилози се налазе на ЦД-у.

Некњижевне речи и туђице и њихова замена језичким стандардом

ОШ „Вук Караџић”, Краљево

Наставна тема:	Језичка култура (усмено изражавање)
Наставна јединица:	Богаћење речника: некњижевне речи и туђице и њихова замена језичким стандардом
Разред и одељење:	V ₂
Тип наставног часа:	обрада
Циљ часа:	Континуирано богаћење ученичког речника.
Очекивани исходи:	На крају часа ученик ће бити у стању да ... – основни ниво: разликује некњижевне и књижевне речи; – средњи ниво: препозна туђице, дијалектизме и жаргонизме; – напредни ниво: препозна туђице, дијалектизме и жаргонизме и замени их језичким стандардом, повезује позајмљене речи са земљом њиховог порекла.
Начин провере остварености исхода:	праћење ученика од почетка до краја часа кроз дијалог вођен између ученика и наставника, као и између ученика и ученика решавање задатака по нивоима знања.
Облици рада:	фронтални, индивидуални, групни.
Наставне методе и технике:	дијалогска метода, метода запажања и показивања, текстовна метода, монолошка метода, компаративна.
Наставна средства, медији:	лаптоп, пројектор, ПП презентација, наставни листићи, ученички радови (пројекти урађени на хамеру), коришћење апликације <i>Kahoot</i> на таблет уређајима.
Међупредметно повезивање:	Географија (европске државе), страни језици (лексеми), Ликовна култура (цртање застава), Историја (историјски догађаји: ратови, сеобе, миграције); Информатика (прављење ПП презентација).
Међупредметне компетенције:	компетенција за сарадњу, дигитална, комуникативна, естетичка.

Кључне речи:	локални говор, лексема, дијалектизми, књижевни и некњижевни језик, жаргон, позајмљенице, туђице.
Литература:	1. М. Пешикан, Ј. Јерковић, М. Пижурица, <i>Правоиис српскоїа језика</i> , Матица српска, Нови Сад, 2017. 2. <i>Речник српскоїа језика</i> , Матица српска, Нови Сад, 2006. 3. И. Клајн, М. Шипка, <i>Велики речник сїрраних речи и израза</i> , Прометеј, Нови Сад, 2007. 4. Вук Стефановић Караџић, <i>Српски рјечник</i> , Нолит, Београд, 1975.

Истраживачки задаци (припремне активности):

4 групе ученика:

1. Како се на енглеском (немачком, италијанском, турском) језику изговарају следеће речи? Ако још ниси учио неке од њих, замоли наставницу страног језика да ти помогне. Све речи запиши.

јабука	крава	копати	плесати
крушка	коњ	брати	певати
пшеница	овца	гради	возити

2. Уз помоћ наставнице страног језика пронађи десет речи које се користе у српском језику, а потичу из енглеског (немачког, италијанског, турског). Запиши их.

3. На листу блока нацртај и обој за тачку Велике Британије (Немачке, Италије, Турске).

Прва група ученика:

Напиши десет речи или израза који се користе као жаргони. Припреми се да даш и њихово објашњење за случај да одрасли не знају шта значе.

Друга група ученика:

Пронађи десет туђица – речи које су преузете из страних језика, најчешће из енглеског, али које се нису одомаћиле код нас. Напиши њихово значење на српском језику.

Трећа група ученика (гости из другог одељења)

Направите плакат на коме ћете туђице заменити језичким стандардом (НИЈЕ-НЕГО).

За угледни час направили смо и позивницу за госте у складу са темом:

„Ако хоћете да се играте речима са нама, имате *чуку времена* пре школе, имате *йејљу* да одговарате на наша питања, упознате *лопова* из Мађарске, генерала из Француске и шустера из Немачке, сазнате ко ће да *издоминира* на часу, где расте *тројзе* и ко прави *лебац*, онда обавезно дођите у четвртак у 11.45 у паметну учионицу. Добродошли су сви који понесу добро расположење и неку лепу, стару, заборављену реч.”

ЂАЦИ ПЕТАЦИ

СТРУКТУРА И ТОК ЧАСА, ВРЕМЕНСКА АРТИКУЛАЦИЈА ЧАСА

УВОДНИ ДЕО ЧАСА (5 минута):

Мотивациона припрема за рад: гледамо снимак са YouTube канала: трејлер за филм „Зона Замфирова”. Упућујем ученике да пажљиво слушају и евентуално забележе речи које први пут чују и чије им значење није познато.

<https://www.youtube.com/watch?v=st4ShTw7POM>

Издвајамо неколико речи и израза: татко (тата), убава (лепа), иска прилику (тражи прилику), што се тепаш (што ме бијеш/тучеш?), с'г ће изедеш голем ђутек (сад ћеш да добијеш велике батине).

Најављујем да ћемо говорити о некњижевним речима у које спадају и дијалектизми које су имали прилике да чују.

СРЕДИШЊИ ДЕО ЧАСА (30 минута):

ДИЈАЛЕКТИЗМИ: „Татко, брале, стринка и остала србија”

ПП презентација – Значења речи (Прилог бр. 1)

Дијалектизми су речи и изрази који се не употребљавају на целом простору на ком се говори српски језик, већ су карактеристични за одређени крај. На пример, такве су речи: *лебац, ћераићи, дегаићи, ласно, тројак, ког ув, сикира, њовезача...*

Лексика српског језика: богатство, речи прасловенског порекла (ПП презентација).

Многе речи које чине српски књижевни језик наслеђене су из прасловенског језика (језика из ког је настао и српски језик). Такве су речи: јабука, крушка, шљива, орах, пшеница, жито, крава, ова, јатко, коњ, коза, риба, вуна, пут, стаза, орати, копати, брати, шити, војити, ахати, плвати, плесати...

Групни рад – како се пише и изговарају речи прасловенског порекла на енглеском, немачком, италијанском и турском језику

ПОЗАЈМЉЕНИЦЕ: „Са свих страна меридијана”

ПП презентација (Прилог бр. 2)

На развој и промену језика утичу различити елементи, међу којима се истичу историјске околности и територијална близина. Тако се у српском језику могу наћи речи из турског језика будући да је Србија била у вишевековном турском ропству. У језику Срба који живе у Војводини веома су честе речи из немачког језика због дуготрајне потчињености Аустроугарској монархији. У пограничним крајевима уплив страних речи је веома видљив због непосредне комуникације становништва.

У српском језику има много речи које су преузете из других језика (немачког, турског, грчког, француског, чешког, мађарског, руског, енглеског). Оне су у наш језик ушле током времена, у прошлости, одомаћиле се и прилагодиле српском језику. Те речи називају се **позајмљенице**.

Групни рад – ученици презентују позајмљенице (пројекти урађени на хамеру).

Речи из турског језика (турцизми) су, на пример: аждаја, боја, будала, бубрег, ексер, занат, марама, кајсија, јогурт, јастук, душек, кашика, кутија, капија, комшија,

папуче, пекмез, сат, топ, памук, мајмун, олак, чамац, чекић, мердевине, торба, табан...

Речи из немачког језика (германизми): шоља, шнала, фарба, штоф, шустер, шприц, фластер, флека, шалтер, цигла, лозинка, кнедла, бутер, штрудла, карфиол...

Речи из италијанског језика (романизми): бандера, бомба, боца, капетан, пошта, багатела, салата, супа, штампа...

Речи из енглеског језика (англицизми): спорт, филм, викенд, џемпер, паркинг, бифтек, компјутер, клуб, трамвај, тенк, интернет...

Додајем и позајмљенице из других језика:

Речи из мађарског језика (хунгаризми): бунда, ашов, соба, ципеле, лопов, гулаш, варош...

Речи из чешког језика (бохемизми): часопис, спис, улога...

Речи из француског језика (романизми): портрет, роман, револвација, план, мода, генерал, официр...

Речи из руског језика (русизми): искрен, опасан, запета, личност, букварик, наградити, неговати...

Речи преузете из грчког језика: анђео, апостол, манастир, икона, патријарх...

Речи преузете из латинског језика: уље, сапун, ловор, колопац, босиљак...

ТУЋИЦЕ: „Кажн српски да те цео свет разуми“

За разлику од позајмљеница које су ушле у српски језик и одомаћиле се прилагодивши се правилима српског језика, **туђице** су речи које су преузете из страног језика, али се нису прилагодиле нити одомаћиле у српском језику. Такве су речи: стејџ, мејкап, селфи, кастинг, фајт, испринти...

Групна презентација: туђице и њихова замена језичким стандардом.

Презентација групе ученика из другог одељења.

НИЈЕ	НЕГО
фајт	обожавалац
шопинг	куповина
блатовање	забрана
фул	пун
шеровати	поделити
таговати	означити
лајк	свиђање

Задатак: ПП презентација (Прилог бр. 3)

ЖАРГОНИЗМИ: „Буди фаца, екстра, страва, од жаргона боли глава”

Жаргонизми су речи које користе припадници одређене друштвене групе. Постоје професионални жаргони за различите струке. На пример: *хийершенизија*, *дијабетес* (медицина), *хардвер*, *софтвер* (информатика). **У ужем смислу жаргонизми** су речи које користе млади у свакодневној комуникацији. Такве су речи: *кул*, *сѝрава*, *ексѝра*, *суйер*, *фрка*, *фоѝка*, *орѝак*. Некњижевним речима припадају само жаргонизми у ужем смислу.

Групни рад – презентација ученика (замена улога: ученици питају, наставници одговарају)

Задатак: ПП презентација (Прилог бр. 4)

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА (10 минута):

Провера знања путем апликације **Kahoot**. Ученици учествују у квизу који има 20 питања из области препознавања позајмљеница, туђица и жаргонизама. Квиз се налази на следећем линку:

<https://create.kahoot.it/details/949f7ffd-f807-49a4-b86a-22f190dd/54>

Прилози се налазе на ЦД-у.

Прави и неправни објекат

ОШ „Дашо Павичић”, Херцег Нови

Разред	VII
Тип часа	обрада
Циљеви часа	<ul style="list-style-type: none">• проширују знање о објекту;• разумеју и усвајају припремљени видео садржај и садржај позоришне изведбе;• примењују знање о падежима и објекту приликом усвајања нове области;• разликују прави и неправни објекат, и правилно га користе у писању и говору;• на креативан начин (кроз глуму) показују способности за учење с разумевањем;• процењују и вреднују своја и решења задатака другова из разреда;• исправљају значајне грешке приликом решавања задатака;• доводе у везу методе рада из информатике са методама које користе у учењу језика и књижевности;• закључују, то јест износе утиске о протеклом часу.
Облици рада	рад у пару, фронтални, индивидуални и рад у групи.
Метода рада	вербално учење; конвергентно учење; стваралачко учење; трансмисивно учење; интерактивно учење.
Наставна средства	пројектор, платно, лаптоп, табла, наставни листићи, евалуциони листићи, позоришни текст, интернет.
Корелација	Информатика, страни језици
Литература	Милија Николић, <i>Методика наставе српској језика и књижевности</i> , Београд, 1999. Душка Кликовац, <i>Граматика српској језика за основну школу</i> , Креативни центар, Београд, 2015. Душанка Вујовић, <i>Грамајоломија</i> , Прегледна граматика српског језика, 2003.

(Уводни део)

1. корак/активност

Кратким скечом (Прилог 1) два ученика нас уводе у рад.

2. корак/активност

Након што су одгледали скеч, сви ученици заједно слушају и гледају видео-предавање <https://www.youtube.com/watch?v=OFSXKTf4OEU&feature=youtu.be>.

3. корак/активност

Користећи се таблом, један од ученика-глумаца записује и, уз помоћ наставнице, још једном објашњава неколико примера датих у видео-предавању. Након тога осталим ученицима деле наставне листиће са задацима. (Прилог 2)

4. корак/активност

Подељени у групе ученици решавају задатке, а након тога представници излазе пред таблу и презентују своја решења. Остали ученици прате излагање и исправљају евентуалне грешке.

5. корак/активност

Ученици добијају линк <https://www.playposit.com/share/1300462/1000404> и додатна упутства за решавање домаћег задатка на интернету (предавање које је наставница снимила и употпунила интерактивним задацима). Такође добијају шифру за Edmodo квиз „Покажи знање” <https://www.edmodo.com/post/697393354>, који је наставница направила како би ученици додатно проверили своје знање.

Наставница их подсећа на адресу свог блога: www.inovativnaucionica.wixsite.com/inovativnaucionica путем које, такође, могу доћи до линка са задацима на PlayPosit и Edmodo сајту.

6. корак/активност

Ученици раде евалуацију часа: анонимно заокружују емотиконе. (Прилог 3)
Један ученик прелаже листиће наставнику, а затим заједно коментаришу утиске.

Прилози се налазе на ЦД-у.

Падежи без муке

ОШ „3. октобар”, Бор

Циљ пројекта:	Оспособљавање ученика за практичну примену ученог знања о падежима.
Кратко образложење теме:	Падежи представљају једну од најважнијих језичких области у петом разреду. Одступање од стандарда у народним говорима у Србији додатно усложњава рад наставника. Није важно само теоријски прећи градиво, формално испунити програмски захтев, већ ученике треба оспособити да падеже примењују, и најважније, да своје грешке уоче и исправе. Важно је да ученици развију и критичко мишљење како би лако препознали падежне грешке у свом, али и уопште у свакодневном говору својих вршњака и суграђана. С друге стране, треба успоставити и међупредметну корелацију са страним језицима који се у школи уче јер ученици не повезују и не упоређују наставни садржај предмета, већ их најчешће уче изоловано.
Операционализовани исходи који се остварују током реализације пројекта:	Ученици ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none">• разликују категорије рода, броја, падежа речи које имају деловну везу;• разликују основне функције и значења падежа;• употребљавају падежне облике у складу са нормом.
Продукт пројекта:	Презентација рада група
Дужина трајања пројекта:	пет недеља
Активности ученика током пројекта:	<ul style="list-style-type: none">• идентификују најчешће падежне грешке у свакодневном говору;• састављају анкетни упитник;• анкетирају своје укућане;• гледају серију Бела лађа;• уочавају и бележе падежне грешке на основу којих састављају питања за квиз;

	<ul style="list-style-type: none"> • илуструју падеже; • истражују и пореде падежни систем у српском и другим језицима; • издвајају падежне вицеве, повезују их и драматизују; • предлажу редослед и начин излагања.
Активности наставника током пројекта:	<ul style="list-style-type: none"> • упознаје ученике с пројектом. • упозорава их на могуће тешкоће у реализацији. • помаже им да се поделе према склоностима и интересовањима у пет група (комичари, истраживачи, новинари, цртачи и квиз група). • дели задужења, прегледа примере. • координира и усмерава рад група. • договара се око правила, рока за завршетак рада. • помаже им око увежбавања јавног наступа.
Начин презентације пројекта:	Јавни час/угледни час
Начин укључивања окружења у пројекат:	Наставници ликовног и информатике, страних језика, библиотекари помажу ученицима у припремању задатака. Најближи укућани, комшије, пријатељи учествују у анкети.
Потребни ресурси:	хамери, фломастери, лепак, папир у боји, лаптоп, видео-бим.

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРОЈЕКТИХ АКТИВНОСТИ (РАД ПО ГРУПАМА)

Постоји пет група чија су имена осмишљена сходно задатку који имају. Све активности по групама дате су по корацима и подразумевају максимално ангажовање свих чланова.

1. НОВИНАРИ

- Састављају анкетни упитник од најчешћих падежних недоумица и грешака¹ (седам питања, два понуђена одговора).
- Спроводи испитивање на узорку од педесет испитаника (укућани, комшије, пријатељи). Сваки члан групе анкетира по десет испитаника.
- Сређују резултате.
- Обједињују податке и праве кратку ПП презентацију.
- Увежбају наступ и презентовање.

2. ИСТРАЖИВАЧИ

- Проналазе називе падежа код Вука Стефановића Караџића.
- Објашњавају порекло данашних назива падежа.

¹Питања су дата у презентацији.

- Истражују падеже у страним језицима, посебно у оним који се уче у школи (француски, енглески, немачки).
- За сваки истраживачки задатак припремају по неколико реченица.
- Убежбавају наступ и презентовање.

3. КОМИЧАРИ

- Упућени су на збирке вицева или претраживање интернета.
- Проналазе падежне вицеве (по неколико сваки члан групе).
- Тематски их повезују у једну целину (направити мали сценарио).
- Драматизују их.
- Увежбавају наступ и презентовање.

4. ЦРТАЧИ

- Илуструју падеже на оригиналан начин.
- Међупредметно повезивање (Српски језик и Географија: падежи и континенти: сваки континент – један падеж).
- Унутарпредметно повезивање (језик и књижевност: падежи и бајка Снежана и седам пагуљака).
- Цртају и осмишљавају представљање рада.

5. ЕКИПА ЗАДУЖЕНА ЗА КВИЗ

- Гледају неколико епизода серије Бела лађа.
- Уочавају и издвајају по пет примера падежних решака из реплика главног јунака или дијалога у серији.
- Смишљају питања за квиз (вишеструки избор, четири понуђена одговора, један тачан).
- Прекуцавају и штампају питања и припремају картице. (Комплет питања требало ви да има свака екипа. С тим питања, групе добијају четири картице на којима су одштампана слова Г, Б, В и П).
- Припремају се за реализацију квиза. (Водитељ чита питање, чланови екипе прате, потом се консултују и, да дати знак водитеља, подижу једну од картица. У случају подизања два одговора или закашњења, екипа губи право на одговор. Уколико се догоди да две екипе на крају имају исти број поена, поставља се резервно (шкер) питање при чему је битно ко први одговори тачно).

ПРЕЗЕНТАЦИЈА РАДА ГРУПА

РЕФЛЕКСИЈА О ПРОЈЕКТУ (ЕВАЛУАЦИОНИ УПИТНИЦИ)

КРИТЕРИЈУМИ	Слажем се.	Делимично се слажем.	Не слажем се.
Презентација је била занимљива и креативна.			
Припремајући се за свој задатак унутар групе, много тога сам научио/ла.			
Овакав начин рада и учења је бољи од уобичајених.			

КРИТЕРИЈУМИ	ПРОЦЕНА УСПЕШНОСТИ ГРУПЕ		
	Одлично	Добро	Потребна је помоћ
Учешће чланова групе	Сви чланови учествују.	Учествују само неки чланови.	Један или два члана доминирају.
Како се слажу чланови групе	Сви чланови се добро слажу.	Неки чланови се добро слажу.	Расправљају се, исмејавају једни друге, међусобно се не слушају.
Број добро урађених задатака	Велики број задатака	Неколико задатака	Мали број или ниједан

Литература за наставнике

Младен Вилотијевић, Нада Вилотијевић, Данимир Мандић, *Пројектна настава у ИКТ окружењу*, Учитељски факултет, Београд, 2018.

Милан Магијевић, *Пројектно учење и настава*, Наставнички супутник 2008/09, стр. 188–225), Знамен, Загреб, 2008.

Прилози се налазе на ЦД-у.

Иво Андрић, *Аска и вук*

ОШ „Жарко Зрењанин”, Нови Сад

Разред и одељење:	VI
Наставна недеља:	31.
Датум реализације:	мај
Наставни предмет:	Српски језик и књижевност
Наставна јединица:	Иво Андрић, <i>Аска и вук</i>
Тип часа:	обрада, двочас
Циљ часа:	<ul style="list-style-type: none">– упознавање са делом Иве Андрића;– учење кроз дискусије и рад у пару или групи;– размењивање мишљења и стицање ставова о уметничком делу;– улазнавање са наставом кроз задатке.
Облици рада:	фронтални, индивидуални, рад у паровима, групни рад.
Методе рада:	дијалогска, истраживачка, текстуална, мапе исхода.
Наставна средства и помагала:	текст, листићи и табла, паметна табла, мапе.
Корелација:	унутарпредметна
ИСХОДИ ЧАСА (шта све ученик треба да зна, да уради, да вреднује, у односу на наставни садржај):	<ul style="list-style-type: none">• разликује књижевни и некњижевни текст;• упоређује одлике фикционалне и нефикционалне књижевности;• одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевноуметничком тексту;

	<ul style="list-style-type: none"> • развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела; • вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове; • уочава пренесено значење и ствара свој доживљај о томе.
Кључни појмови:	Аска и вук, алегоријска прича, Андрић, пренесено значење, задужбина
Активности ученика (конкретизација дефинисаних исхода)	<ul style="list-style-type: none"> – стичу нова знања о Андрићу; – израђују истраживачке задатке; – раде у пару и проналазе тражене делове текста; – раде у групи и истражују кроз текст; – израђују мапу другачијих исхода; – одговарају на питања из квиза; – уочавају елементе текста и стилске фигуре; – проналазе нове начине завршетка приче; – процењује свој рад и рад чланова своје групе.
Активности наставника	<ul style="list-style-type: none"> – саставља листу питања за истраживачке задатке; – дели ученике у групе за прву активност; – дели цедуљице за одабир парова; – дели цедуљице за одабир група; – модератор квиз-питања; – усмерава и помаже ученицима у постављању проблема; – процењује рад ученика заједно са другим члановима одређене групе.
Продукт(и):	Мапе другачијих исхода алегоријске приче <i>Аска и вук</i> .
Коришћена литература	С. Миловацковић, <i>Читалка Српски језик и књижевност за петти разред основне школе</i> , Едука, 2018.
Литература за ученике:	Симеон Маричковић, <i>Методика креативне настава српског језика и књижевности</i> , Креативни центар, Београд, 2013.
Литература за наставнике:	Медија Николић, <i>Методика настава српскохрватског језика и књижевности</i> , Завод за издавање цбенике и настава средства, Београд, 1988. https://www.youtube.com/watch?v=uma65S21E54 (Иво Андрић, <i>Аска и вук</i> аудио-запис)

⌚ УВОДНИ ДЕО ЧАСА

- пустити презентацију припремљену за рад на часу (Прилог 1);
- ученицима објаснити циљеве часа;
- упознати ученике са неким занимљивостима из живота и дела Иве Андрића;
- објаснити значења термина *задужбина* и *Нобелова награда*.

Ученике поделити по групама на основу кључне речи. Активност током читања текста је следећа: ученици из исте групе устану када чују на аудио-запису реч коју су добили, а потом седну када та реч буде прочитана. Група која најбоље уради задатак, стиче право на додатни плус. Кључне речи по којима ће се поделити ученици: Аска, Аја, шума, игра, вук, пашњак.

⊕ ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА

- пустити аудио-снимак текста;
- објаснити појамове алегорије и алегоријске приче;
- одредити књижевни род и врсту;
- проверити одговоре на истраживачке задатке које су ученици претходни час добили (Прилог 2).

Припремити ученике за рад у пару. Сваки ученик ће извући из кутије цедуљицу, пронаћи ће свог пара тако што ће тражити реч која се по нечему слаже или не слаже са речју коју има (Прилог 3).

– ученицима приказати на паметној табли задатке за рад на тексту који треба да ураде у пару.

Припремити ученике за рад у групи. Члан пара који у дневнику има већи редни број, изаћи ће и из кутије и извући једну цедуљицу. Пар ће заједно допунити речи које fale на цедуљици, одредиће дело, писца, књижевни род и врсту текста који се налази на цедуљици. Та четири податка ће написати на полеђини цедуљице и онда ће пантомимом пронаћи који још пар има исто написано на полеђини. Тако ће се саставити четворочлана група (ПРИЛОГ 4).

Група ће добити три задатка чија ће израда бити временски ограничена. Потребно је да се мери време како би временска артикулација била прихватљива. Задатке ће добијати путем презентације и паметне табле.

Презентовати резултате рада. Свака група има неколико минута.

⊕ ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА

- ученицима дати наставне листиће с објашњењима за израду домаћег задатка (Прилог 5);
 - договорити с ученицима временски период за који је потребно да домаћи задатак буде завршен;
 - ученици ће проценити своје квалитете током ова два часа
- Домаћи задатак:

ЗАПАЖАЊА И ПРЕЛОЖИ КОРЕКЦИЈЕ ЧАСА:

Уколико се одужи презентације рада у групи, презентација радова може да се реализује и тако што ће радови бити (у тезама) написани и окачени на табли, а потом кратко и коментисани.

ЗАПИС НА ТАБЛИ:

Иво Андрић
Аска и вук

- задужбина – записати у речник (старих и мање познатих речи српског језика)
- алегоријска прича
- *Пренесено значење је...* (биће изведен заједнички закључак)

На табли ће се, такође, наћи оно што буде било потребно као допунско објашњење.

Прилози се налазе на ЦД-у.

Татјана М. Крповић

„Месец над тепсијом”, Горан Петровић

ОШ „Миливоје Боровић”, Мачкат

Разред: пети

Наставна тема: Књижевност

Циљ наставне јединце: Разумевање и доживљај приповетке

Очекивани исходи:

Ученик ће бити у стању да:

- чита са разумевањем и описује свој доживљај приповетке;
- анализира књижевно дело и одређује мотиве и композицију приче;
- разликује легенду од приче и приповетке.

Планиране активности ученика:	Планиране активности наставника:
<ul style="list-style-type: none">– прати упутства наставника;– износи свој доживљај приче и одређује приповедача;– уочава стилске фигуре;– износи закључке о одликама приче.	<ul style="list-style-type: none">– задаје истраживачке задатке;– чита текст;– води дискусију;– истиче нове појмове;– прати и вреднује понашање ученика.

Провера остварености исхода:	Компетенције:
<ul style="list-style-type: none">– формулисани твитаји о делу;– одређен књижевни рад и књижевна врста;– уочени мотиви и композиција дела;– уочене стилске фигуре.	<ul style="list-style-type: none">– решавање проблема;– учити како учити;– рад са подацима и информацијама;– дигитална компетенција;– предузимљивост;– сарадња;– брига о сопственом здрављу.

Наставне методе: вербалне, рад на тексту, комуникационо-функционални приступ.

Облици наставе: индивидуална, фронтална, рад у групи.

Међупредметна корелација: Историја, Географија, Информатика.

Истраживачки задаци:

За целовиту анализу приче Месец над тепсијом функционалан би био скуп задатака који би премрежио уметнички свет приче, односно њене водеће вредности.

Разговорни облик рада на часу умножава истраживачке задатке, богати их новим гледиштима и повезује са ширим проблемским контекстом.

¹План:

Сви ученици су због дужине приче имали задатак да прочитају причу најмање два пута. Имају задатак да одреде тему, мотиве, композицију и поруке приче. Треба да потраже у библиотеци *Речник српској језика* (једнотомник), Матица српска, Нови Сад, 2007, нађу значења глагола претеривати и запишу позитивна и негативна значења. Потом уписују у своје свеске познате и мање познате речи или праве *Речник* користећи слику за сваку одредницу.

а) Мотив приче (мотив хлеба, мотив љубави)

Истраживачки задаци су дати у опису тока часа.

б) Александар Македонски (мотив путовања, мотив смрти)

Истраживачки задаци су дати у опису тока часа.

в) Народна традиција

Препишите непознате и мање познате речи. Међу непознатим и мање познатим речима пронађите речи које се односе на нашу народну традицију и истражите њихово значење. Када су наши преци јели бели хлеб?

г) Ученик који похађа наставу по ИОП-у има задатак да кроз причу пронађе јунаке приче².

д) Други ученик који похађа наставу по ИОП-у описује о хлебу и записује именице из текста које се односе на хлеб. Сви именице дели по значењу.

ТОК ЧАСА

Уводни део часа

У уводном делу све ученике поделити у две групе, *Трње* и *Руже*³. Ученици износе своје ставове о глаголу *претеривати*. Група *Трње* износи негативна, а група *Руже* позитивна значења глагола⁴.

Позитивно	Негативно
а) терати непријатеља из земље; б) претерати с једне обале на другу; в) претерати возило; г) фиг. претерати меру у обављању неког посла, радње.	а) нагонећи, терајући некога, нешто приморати да оде, побегне. б) претерати нешто, преувеличаним димензијама, вредности, значају.

Увођење ученика у свет уметничког дела у овом узрасту пожељно је повезати са стваралачком биографијом аутора, кроз усмено/писано излагање ученика, читање

¹С. Миловановић, *Конкретизација њесме Ишана Ј. Бродској у настјави*, pdf

²Dinka Juričić, *Kako motivirati učenike*, Školski portal.hr, (Facebook)

³goo.gl/Lg82u9

⁴*Речник српској језика*, Матица српска, Нови Сад, 2007:1027

белешке о аутору у читанки *Расковник* у сегменту *Представљамо њи* или путем података на интернету. Ученик може кроз драмски монолог да представи писца дела. Биографију аутора ученици записују у своје школске свеске.
 Циљ часа: Закорачимо у свет приче *Месец над њејсијом*.

Главни део часа

Књижевни род: епика

Књижевна врста: прича

Приповетка	Прича
прозно дело	краћа прозна врста
епика	епика
по обиму краћа од романа	ограничен број јунака
Обрађује се једна тема, значајан моменат из живота главног јунака или друштва, одвојен догађај или појава.	Почетак без извода у речењу, нагло, одмах се заводи у завршавање, завршетак оштар и брз.

Пошто је прича дуга, наставник се договори са ученицима да за домаћи задатак прочитају причу. Ученици су и правили сликовни *Речник* познатих и мање познатих речи. Применом дијалошког и текстовног метода, наставник са ученицима тумачи време и простор у причи, њену тему и мотиве, систем ликова.

Потенцијална питања за ученике:

Покушај да протумачиш пренесено значење збирке приповедака *Осврво и околне њриче* у којој се налази и ова прича. Усредреди се на први одломак приче. У ком лицу је написан одломак? Којим приповеда причу? Ко су јунаци приче? По чему су се разликовали баба и деда? У чему је деда претеривао? За које послове је деда био задужен? Објасни њихово симболично значење. Шта је бака замерала деди? Зашто је деда ресио бели хлеб од претеривања? Како су се баба и деда слагали? Како су превазилазили тешке дане? Уочите причу у причи. Протумачите следећу мисао: „Прича је некада становала на ивици света. Свет је био тепсија обрубљена приповедањем”. Пронађите тумачења Старих Словена како су замишљали свет. Уочите у чему се разликује дедина и бабина прича. Подсетите се Вукове поделе народних прича. Уочите сличности и разлике. Горан Петровић је у причи употребио многе речи са пренесеним значењима, пронађите их и протумачите.

Пронађите атрибуте у овој приче. Кроз које временске равни тече прича?

Локализација: Збирка приповедака *Осврво и околне њриче* објављена је 1996. године. Збирка се састоји од девет прича. *Осврво* представља пишчев повратак у чаробно детињство које је овичено спољашњошћу кућа (материјалног света), али за писца је важно оно што је унутра (духовне вредности његових јунака). Његове приче нас уче да сачувамо снове ради боље и лепше стварности.

Причу нам приповеда дечак/наратор сећајући се бабе и деде.

Баба	Деда
„Бака је причала наглас, међутим, увек веома тихо, са посебним миром.”	„Деда је обично говорио у себи, али бучно и жустро...”

Приповедач је бабино и дедино приповедање приказао у контрасту (антитези).

У првом делу приче дечак/приповедач прича о деди и баби. Попут неке илузије, у причи се јавља још и прича о тами која се увлачи иза завеса. Очаравајућу причу приповеда деда. Тако се прича тананим нитима увлачи у другу причу. „Никада није заборавио када смо једном приликом, из чисте лењости, ноћне завесе оставили до поднева, на зидове се ухватла тмица дебела три прста, девет навршних редрица креча је потрошио док кућу није разданио и изнутра.” (Деминутиви редрица и тмица.)

Ученике усмеравамо на дедина осећања. Ученици уочавају бојати духовни свет деде који је дозволио да му тама обухвати душу, али је унео своју душу светлост.

О дедином социјалном статусу говори прича о димњаци, кући и коњу. Дедино хваљење пред баком означава богатство, али то је про богатство душе. Кућа у коју је бака дошла је сиромашна и кукуруза и хлеба је била *повељно*. Прича је топла и нежна, одише љубављу.

У дијалогу деда помиње проју. Народна изрека каже да је „проја сиротињска храна”. „Бели хлеб смо месили од твојих претеривања – осмехну се бака другижим крајем усане.” Деда и баба су понекад сами дозвољавали да се осећају богато.

Ученици могу прочитати Андрићеву белешку *О њрици и њричању*. Повезати је са овим делом следеће реченице: „А он прича као да жели, попут легендарне Шехерезаде, да завара крвника, да одолети неминовност трагичног удеса који нам прети, продужи илузију живота и трајања.”⁵

Потенцијална питања за ученике.

Како почиње други део приче? Ко нам прича о Александру Македонском? Шта знате о њему? Пронађите занимљивости у вези са овом причом? У чему се огледају сличности и разлике у овој причи и легенди *Тамни вилајет*? Зашто је немоћан Александар Велики? Пронађите симболичко значење Ехеј дворца. Кога представља Господар ивице света?

На почетку другог дела приче је опис Ехеј дворца кроз који јунаци приче пролазе у нову причу. Опис је бајковит, а граница између сна и јаве је танка.

Прелазак између сна и јаве је означен кућним прагом. Деда и унук крећу у мислима у замишљену авантуру.

⁵ goo.gl/YbYxrc

Литература:

1. Александар Јерков, *Добра вести, Свети речи бр.13–14*, Београд, 2001:7
2. Горан Петровић, *Писци њоворе, Поезија је свуда око нас, Свети речи бр.13–14*, Београд, 2001:6
3. goo.gl/zgtR94 Слободанка Ч. Шаренац, *Поешика њрозе Горана Пеѡорвића*, докторска дисетација, Универзитет у Београду, Филолошки факултет, Београд, 2016: 216–235.
4. С. Миловановић, Конкретизација песме *Иѡака Ј. Бродској у насѡави*, pdf
5. Dinka Jurić, *Kako motivirati učenike*, Školski portal.hr, (Facebook)
6. goo.gl/Lg82u9
7. *Речник срѡској језика*, Матица српска, Нови Сад, 2007:1027.
8. Наташа П. Кљајић, ОШ „Бранко Радичевић”, Прогар, РОМАН АГИ И ЕМА У КОРПУСУ ЛЕКТИРЕ ЗА ПЕТИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ, „Детињство”,3/2017.
9. https://www.laguna.rs/a1669_autor_goran_petrovic_laguna.html
10. Филолошки факултет Универзитета у Београду, *Годишња тајне пре ѡа срѡску књижевносѡ са јужнословенским књижевносѡима*, Посвећено успомени на проф. др Новицу Петковића, Година IV, Београд 2008, Снежана Самарѡија, Структура и значење усмених облика (или о тамном плајету), 69.
11. Никита Иљич Толстој, *Севлаг, словенска народна веровања*, 2015.
12. Снежана Самарѡија, *Родови и врсѡе (народне књижевносѡи*, Свет речи, 43–44: 32.
13. <https://www.detinjarije.com/hleb-nasusnog-prognanog/>
14. литература: https://sr.padlet.com/tatjana_krpovic/8/8w9kyjztn9z7
15. <http://www.simboli.rs/mis-tumacenje-i-uvodanjanja/>

Прилози се налазе на ЦД-у.

Eduka portal

СТРАНИ ЈЕЗИЦИ

Едука портал

Eduka portal

My Special Trip (London/New York)

(Енглески језик)

ОШ „Херој Света Младеновић”, Сараорци

Разред: VI и VII

Врста пројекта: Интегративни-међупредметни

Циљ пројекта: Промовисање и учење енглеског језика.

У току пројекта ученици ће развијати:

- међупредметно повезивање;
- стицање сигурност и самопоуздања у комуникацији на енглеском језику;
- учење и прихватање других култура;
- развијање и неговање толерантног понашања према традицијима других култура и националности;
- примена ИКТ-а у настави енглеског језика.

Методe: вршњачко учење, међупредметно учење, дијалошка, комуникативна, визуелно-аудитивна, монолошка метода

Продукти пројектне наставe: презентација (*PowerPoint*), постери, филм, заставе, магнет, ланче, сувенири, чај и колачи.

Врста пројекта по трајању: Пројектна недеља

Време реализације пројекта: укупно пет радне недеље.

Остали учесници пројекта:

- Владанка Милошевић, педагог
- Светлана Мирчић, наставница географије
- Сања Илчић, наставница музичке културе
- Бобан Обрадовић, наставник физичког васпитања
- Немања Недељковић, наставник ликовне културе

Етапе пројекта:

I Планирање и припрема пројектне наставе у циљу дефинисања теме:

1. фаза: Наставници су одржали састанак на коме су разговарали о циљу и могућностима за пројектни рад. Одлучено је да се повеже што више наставних предмета. Водило се рачуна да пројекат буде привлачан деци и да одговара њиховим интересовањима. У оквиру пројекта укључени су ученици Ученичког парламента ОШ „Херој Света Младеновић” из Сараораца. Дефинисана је тема у договору с ученицима.

2. фаза: Поставање циљева и разматрање о могућим проблемима.

3. фаза: Направљен је детаљан план реализације пројекта.

4. фаза: Формирање група.

Прва іруја је истраживала о Лондону (мапирање Лондона на географској карти, израда заставе).

Друја іруја је истраживала о Њујорку (мапирање Њујорка на географској карти, израда заставе).

Трећа іруја је истраживала о спорту у наведеним градовима (рагби и амерички фудбал, прављење лопти).

Четврта іруја је рецитовала песму *If* („Ако”) Џозефа Радјарда Киплинга и певала песме на енглеском језику, нпр. *Diamonds* („Дијаманти”) певачице Ријане (Rihanna).

Петта іруја је правила сувенире (магнети, шоље, Биг-Бен, пути такси, Око Лондона, Кип слободе, јабуку).

Шестта іруја је правила постере (храна, позната места, гани њиности).

Седма іруја је правила презентацију (*PowerPoint*).

Осма іруја је правила колаче и кувала чај.

5. фаза: проналажење решења за евентуалне проблеме.

– Ученици се обраћају наставницима за помоћ у превазилажењу евентуалних потешкоћа у раду. Овим путем наставници прате сам ток израде пројекта.

6. фаза: истраживање, прикупљање и обрада података неопходних за реализацију пројекта.

7. фаза: реализација пројекта (у трајању од 60 минута; присутни су ученици 5. и 8. разреда, сви наставници који нису били укључени у израду пројекта и директор школе).

8. фаза: евалуација целог пројекта, евалуација присутних наставника, евалуација ученика.

Значај пројектне наставе:

Ученици су мотивисани за овакав начин рада. Слабији ученици сарађују са својим вршњацима и у групи добијају задатке које успешно реализују, а самим тим се охрабрују и снажују за друге сличне пројекте. Затим, ученици сагледавају значај резивага једне теме са различитих аспеката (предмета). Наставници су се усредсредили да индивидуалне способности сваког ученика како би свако од њих могао да оствари свој максимални допринос у реализацији пројекта. У оваквим примерима пројектне наставе изузетно је важна евалуација и самоевалуација свих учесника пројектне наставе. Свим учесницима пројектне наставе је подељена захвалница са намером да се мотивишу и за учешће у следећим пројектима.

Прилог: Слике, анкета за ученике и анкета за наставнике.

Знакомство с достопримечательностями столицы (Руски језик)

ОШ „Трајко Перић”, Велико Ропотово

Предмет: руски језик Разред: осми	Наставна тема: Кто в Москве не бывал, а сосны не видал Наставна јединица: Знакомство с достопримечательностями столицы Број часа: 38.
Тип часа:	обрада
Образовни циљеви и исходи:	<ul style="list-style-type: none">– обновљање основних комуникативних функција везаних за знаменитости Москве, усвајање нових речи и израза, разговор.– ученик пажљиво слуша и разуме и уме да понови материјал који наставник предаје;– ученик препознаје најзначајније знаменитости Москве;– ученик разуме већину реченица и обрађених речи.
Васпитни циљ часа:	– научити ученике да цене знаменитости и вредности како свог родног места, тако и других градова (овде: вредности градова земље чији се језик учи).
Облик рада:	фронтални, индивидуални, групни, ПП презентација.
Наставне методе:	комуникативна, демонстративна, објашњење, вежбање.
Међупредметне компетенције:	Компетенције за учење (откривање нових знања), комуникација (уважавање, слушање, изражавање мишљења), рад са подацима и информацијама (обрада, чување, презентовање), сарадња (активно и конструктивно учествовање у раду групе), естетичка компетенција (позитиван однос према националној култури других народа), дигитална компетенција (коришћење ИКТ-а).

Корелација са другим предметима:	<p>Географија (Наставник са ученицима разговара о положају Москве и констатује да је Русија највећа земља на свету.)</p> <p>Српски језик (Ученици појмове преводе на српски језик, дотичу се књижевности и значаја Пушкина у светској књижевности.)</p> <p>Историја (историјат Москве, година настанка, оснивач Москве.)</p> <p>Информатика и рачунарство (ПП презентација, обрада текста и фотографије, анимација.)</p> <p>Музичка култура (Ученици слушају песму.)</p>
Стандарди:	ДСТ.1.1.5, ДСТ.1.2.4, ДСТ.1.3.2, ДСТ.1.3.5, ДСТ.1.3.4, ДСТ.2.1.6., ДСТ.2.1.14, ДСТ.2.3.7, ДСТ.3.1.23, ДСТ.3.3.5.
Активности наставника:	<ul style="list-style-type: none"> – организује час и даје саветовања на рад; – поставља питања и одговара на питања; – објашњава непознате речи; – подстиче активност ученика.
Активности ученика:	<ul style="list-style-type: none"> – слуша; – поставља питања и одговара на питања; – чита; – усађује нове речи и изразе у оквиру различитих активности.
Наставна средства:	учбенички комплет за осми разред, компјутер, видео-пројектор, ЦД-плејер.
Кључни појмови:	Москва, достопримечательность
Литература:	Предраг Пипер, Марина Петковић, Марија Межински, <i>Орбита 4</i> , Забод за уџбенике, Београд. Разни материјали о историји и географском положају Русије.

ТОК ЧАСА

Уводни део часа (7 минута)

Наставник поздравља ученике, записује час, евидентира одсутне ученике и проверава домаћи задатак.

За сам почетак, наставник користи презентацију и кроз укрштеницу настоји да са ученицима дође до резултата да би отпочео данашњу тему. Укрштеница се састоји од шест питања а коначан одговор је Москва.

Наставник објашњава ученицима да ће данас разговарати о Москви. Пре почетка разговора наставник ће замолити ученике: *Опиши ми одним словом Москву.* (Један од очекиваних одговора је и *сволица* (*ирестјоница*).)

Москва сѝолицѝа Росии. (Наставник ће са ученицима све време говорити на руском, с тим што ће непознате појмове објашњавати на српском језику и заједно са ученицима долазити до њих. Подсећа да је Русија држава у Источној Европи и Северној Азији, да се налази на два континента и да се раније простирала на три континента).

Главни део часа (33 минута)

Наставник уводи ученике у нову тему. *Знакомсѝво с досѝой примечательносѝями сѝолицѝы.*

Објашњава значење именице ДОСТОПРИМЕЧАТЕЛЬНОСТЬ и очекује од ученика да дају одговор. (*Знамениийосѝи*, именица женског рода, има промену као именице типа *косѝиь, весѝиь*).

Наставник пре сваког слајда пита ученике да ли знају шта се налази на слајду.

Слајд: Москва – сѝолицѝа Росии. Наставник поставља питања:

Коѝда Москва ѝосѝироена? (1147. год. или 12. век).

Кѝио ее ѝосѝироил? (Князь Юрий Долгорукий)

Почему ѝород носий эѝио названиее? (По реке Москве.)

Наставник даје ученицима још података о Москви и о томе какав је то град, који статус има, колико становника живи у њој. Наглашава да је важан туристички центар и да лежи на реци Москви.

Слајд: Красная ѝлощадь

Чѝио вы слышали о Москве? (Что красивыи большой город.)

Почему ѝлощадь называют красной? (Значение ѝрилатѝельноѝо краснѝий было ЛЕП.)

Слајд: Кремль

Кѝио из вас знаеѝи чѝио эѝто? (Кремль)

Как называют самую большую башню? (Сѝасская)

Чѝио на ней? (Часов куранты.)

Наставник ће подсети ученике где се Кремль тачно налази, да је то службена резиденција председника Русије, да је највиша кула висока 71 метар и наглашава шта све могу видети у самом Кремљу.

Слајд: Храм Василия Блаженноѝо

Чѝио эѝто здание? (Храм Василия Блаженноѝо)

Наставник са ученицима разговара о овом веома значајном споменику архитектуру 16. века, години изградње, о легенди о изградњи.

Слајд: Александровский сад

Наставник упознаје ученике са садржином следећег слајда, о познатом парку из 18. века у саставу ког је и Споменик непознатом војнику.

Слајд: Тверская улица

Знаеѝте ли как называется самая древняя улица в Москве? (Тверская).

Уколико ученици не знају, наставник их асоцира реченицом: *Она ѝредсѝавляла дороѝу в Тверь. Так и ѝолучила название.* Наставник ће подсетити ученике и на два споменика који су у тој улици, наредна два слајда.

Слајд: Арбай, дом 53

На Тверской ёго йамяйник, в доме на Арбайе сейчас Мемориальный музей. Он самый известный русский поэт. Знаете ли кто он? (Александр Сергеевич Пушкин)

Наставник разговара са ученицима о Пушкину, о његовом занимљивом животу, о двобоју и износи информације које ученици не знају.

Слајд: Академический Большой театр

Какое это здание? (Это известный театр оперы и балета.)

Ученици су већ виђали и знају зграду Большог театра, наставник проширује знање о њему.

Слајд: Московский Государственный университет (МГУ)

Наставник упознаје ученике са познатим универзитетом, дотумом оснивања, чињеницом да је у његовом саставу 41 факултет и другим информацијама.

Слајд: ГУМ находится на Красной площади.

Помните ли название этого магазина. (ГУМ)

Наставник пре сваког слајда пита ученике да ли знају шта се налази на слајду.

Слајд: Лужники. Дечаци знају да је ово велики стадион на коме игра екипа Руске федерације. Наставник с ученицима разговара о томе за које руске тимове у кошарци и фудбалу знају.

Ученици слушају песму Москва Олега Газманова. Наставник дели ученицима листове на којима је садржај песме и укратко их упознаје са радњом песме.

Завршни део часа (5 минута)

Квиз (Викторина)

Наставник је осмислио осам питања и поделио одељење на екипе, које одговарају редом на питања. Уколико нека од екипа не да тачан одговор, питање преузима наредна екипа. Питања чине завршни део презентације.

Домаћи задатак

Написати састав на тему: *Экскурсия по Москве.*

Наставник ученицима дели материјал који ће им бити од помоћи за писање састава. Наћи га инернету песму и преслушати је.

Изглед табле

Знакомство с достопримечательностями столицы

Достопримечательность – знаменитость

Башня – кула

ГУМ – Главный универсальный магазин

Часы – *pluralia tantum*

Олег Газманов

ИСТОРИЈА

Едука портал

Eduka portal

Књижевност и науке старих Грка

ОШ „Јован Шербановић”, Крепољин

ОПШТИ ПОДАЦИ	
Датум одржавања часа:	16. 03. 2018.
Разред и одељење:	V2
МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ	
Наставни предмет:	Историја у корелацији са математиком
Наставна тема:	Стари век
Тип часа:	обрада нове наставне јединице
Специфичност часа:	Структура угледног часа је прилагођена специфичности а међупредметне интеграције између историје и математике.
Циљ часа:	Стицање знања о књижевности и наукама насталим у античкој Грчкој.
ЗАДАЦИ ЧАСА	
Образовни:	<ul style="list-style-type: none">– усвајање знања о настанку грчког алфабета, грчке драме;– усвајање знања о настанку историје и филозофије и појмова везаних за ове науке;– усвајање знања о важним математичарима из периода античке Грчке, њиховом раду и доприносу математици;– упознавање ученика са важним историјским личностима, зачетницима књижевности и наука код старих Грка.
Функционални:	– оспособљавање ученика за правилну примену стечених знања и појмова из опште културе у свакодневном животу.
Васпитни:	<ul style="list-style-type: none">– развијање свести о припадности европској и светској цивилизацији, развијање опште културе ученика;– развијање љубави према математици.

Резултати-исходи часа	<ul style="list-style-type: none"> – ученици стичу знање и усвајају појмове повезане са развојем књижевности и наука код старих Грка; – ученици ће знати и разумети ток настанка књижевности и наука, као и њихову међусобну повезаност; – прошириће своја знања о грчкој култури, свакодневном животу и образовању код старих Грка; – ученик ће знати да наведе грчке филозофе, научнике и писце.
Наставне методе:	метода усменог излагања, метода дијалога, илустративно-демонстративна метода.
Наставна средства:	апликације, аудио-видео материјал.
Облици рада:	индивидуални, фронтални
Образовни стандарди:	<ul style="list-style-type: none"> • ИС.1.1.9. зна на којем простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје. • ИС.1.1.7. именује најважније појаве из историје. • ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације датом у форми слике. • ИС.2.1.5. зна и разуме узроке и последице важних историјских феномена у националној историји. • ИС.2.1.2. препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје. • ИС.2.2.2. уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора. • ИС.1.3.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч. • МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; ученик разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку; уме да израчуна непознату страну правоуглог троугла примењујући Питагорину теорему).
Корелација:	Географија, Српски језик и књижевност, Музичка култура

Активности ученика:	Ученици излажу ново градиво, дају одговоре на асоцијације, активно учествују у раду, постављају питања, решавају задатке, закључују, записују.
Активности наставника:	Наставници постављају питања, одговарају на питања ученика, објашњавају, усмеравају и мотивишу ученике за време часа.
Наставна средства и потребан материјал:	уџбеник, ПП презентације, материјали из електронских извора, фотографије.
Литература:	А. Тодосијевић, <i>Историја за 5.разред</i> , Едука, Београд, 2017. електронски извори
Кључни појмови:	Историја, Филозофија, Математика, позориште, драма, алфавет, Херодот, Платон, Сократ, Талес, Аристотел, Пифагора, теорема, амфитеатар

СТРУКТУРА ЧАСА

УВОДНИ ДЕО ЧАСА Трајање: 10 минута

Мотивациона припрема за час. Наставници кроз три асоцијације (Прилог 1) уводе ученике у тему часа:

- ученици прво откривају асоцијацију **Књижевност**;
- затим асоцијацију **Наука**;
- и на крају асоцијацију **Грчка**.

Након сваког појединачног појма који ученици открију, наставник историје истиче тај појам на табли. Тако дођемо до истицања циља часа:

Књижевност и наука старих Грка

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА Трајање: 30 минута

Наставник историје ученицима представља грчког историчара Херодота – ученика Алексу Васића, који ће ученицима приповедати:

*Ја, Херодот из Халикарнаса, која називају још и оцем историје, испричаћу вам како је код нас, старих Грка, дошло до развоја писмености, књижевности и физичких наука. После најушњања микенских градова, линеарно писмо је јало у велики заборав. Грци су зато морали да науче да пишу, па смо измислили ново писмо – **алфабет**. Наистало је уследу на писмо старих Феничана, у коме је свако слово означавало један јлас. Грчки алфабет има 24 знака и добио је име по првим словима, алфа и бета. Из људске жеље да се сазна прошлост, настала је **историја**. Назив је добила по грчкој речи ХИСТОРИА, што значи знање које се добија расипивањем и слушањем. У нашем свету, историја је заузимала важно место међу наукама. Ја сам први, и кажу најважнији историчар, писао сам о грчко-персијским ратовима и о првим државама и народима старог*

свешта, али ја бих истакао и Тукидид из Ајтине, који је написао „Историју Пелопонеског рата“, у којем је и сам учествовао.

Филозофија је настала из наше потребе да упознамо свет у коме живимо и да објаснимо природне појаве које нас окружују. Најпознатији међу филозофима беху Сократ, Аристотел и Платон. На старогрчком реч „филозофија“ значи „љубав према мудрости“. Ми Грци били смо љубитељи **ејске књижевности и поезије**, кроз коју смо певали о јунацима и бојовима, а у лирским песмама смо славили љубав, лепоту и природу. Најпознатији песник био је Хомер, а његова најпознатија дела „Илијада“ и „Одисеја“. Поред њих, развијало се и драмско песништво. Дrame су настале из песама које су се певале у част боја Диониса. Хеленски песници су састављали две врсте драма – трагедије и комедије. Трагедије су биле посвећене тужним догађајима, а као најпознатије песце трагедија истакао бих Есхила, Софокла и Еурипида. Комедије су биле дела са срећним крајем, прожете хумором, којима су песници исмевали мане својих савременика, а од њих бих истакао Аристофана из Ајтине.

Док Херодот говори, наставник историје истиче научне појмове из његовог излагања на табли и дели ученицима материјал (Прилог 2) са биографијама најзначајнијих личности поменутих у излагању. Ученици треба да за домаћи задатак залепе то у своје свеске.

Након Херодотовог излагања, упознаје ученике са Сократовим изрекама о знању и образовању и објашњава им како је изгледало образовање код старих Грка.

Након упознавања ученика са вредностима античке Грчке из филозофије, књижевности, историје и науке о језику, наставник математике упознаје ученике са развојем природних наука у том периоду, с акцентом на математици и познатим математичарима и њиховим радом из тог периода. Са животом и достигнућима у математици Талеса из Милета и Питагоре ученици ће се упознати помоћ презентације у PowerPoint-у. Уз помоћ наставника ученици ће презентовати дела из Милета – Јована Милетић (Прилог број 3), а Питагору – Милоша Павковић (Прилог 4). Након излагања ученика наставник даје додатак објашњава, ученицима дели материјал (Прилог 5) о ова два истакнута математичара, а они их лепе у своје свеске.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА Трајање: 5 минута

Наставници наводе ученике да излистају кључне личности поменуте на часу и повежу их са већ написаним појмовима на *flip chart* табли.

Прилози се налазе на ЦД-у.

Лондон гори!

ОШ „Јован Дучић”, Нови Београд

Разред: 7.

Наставна тема: Успон Европе / Основни хемијски појмови

Наставна јединица: Градови у новом веку / Физичке и хемијске промене

Тип часа: интегративна настава (утврђивање)

Наставни облик: групни и индивидуални

Наставне методе: дијалогска, истраживачка, демонстрациона, метода сценске комуникације, метода практичних и лабораторијских радова, вршњачко подучавање.

Наставна средства: рачунар, видео-била, пројектор, мобилни телефон за снимање кратких филмова, квиз, историјска карта, лабораторијски прибор и посуђе, хемикалије.

Уџбеник: М. Омрчен, Н. Грбовић, *Историја 7*, уџбеник историје, Едука, Београд, 2013.

Д. Анђелковић, Т. Недељковић, *Хемија*, уџбеник за 7. разред, Нови Логос, Београд, 2015.

Литература:

Драгољуб Живојиновић, *Ујон Европе*, Београд, 1998.

Историја Новог века, група аутора, Београд, 2008.

наставни ауторски блог „Хемија: стварност и магија”

<https://hemijastvornostimagija.wordpress.com/2014/09/24/zadaci-fizicke-i-hemijske-promene>

<https://www.classmarker.com/online-test/start/?quiz=dyr5bb0e51a08cdb>

<https://sites.google.com/site/nodnol321/istorija/rani-novi-vek>

<https://www.youtube.com/watch?v=Er3GKw8Z3R4> <https://www.bbc.co.uk/newsround/37253904>

<https://www.historic-uk.com/HistoryUK/HistoryofEngland/The-Great-Fire-of-London/>

Циљ часа: Користећи се раније стеченим знањима из различитих предмета и личним ангажовањем у истраживачком раду, ученици треба да утврде и

прошире знања о начину живота људи, изгледу градова и јачању привреде у новом веку, као и да препознају физичке и хемијске промене супстанци које се дешавају у свакодневном животу и направе јасну разлику између њих.

Образовни задаци:	Функционални задаци:	Васпитни задаци:
<p>– ученик треба да уочи који делови грађанства су ојачали у новом веку, промене у друштву и култури које се због тога јављају, као и да уочи значај мануфактуре;</p> <p>– ученик треба да разуме разлику између физичке и хемијске промене супстанце, да препознаје примере физичких и хемијских промена у свакодневном окружењу.</p>	<p>– оспособљавање ученика за самостално учење и даље образовање;</p> <p>– хоризонтално и вертикално повезивање претходно стечених знања из различитих наставних предмета;</p> <p>– развијање логичког мишљења;</p> <p>– оспособљавање ученика за примену стечених знања, за извођење експеримената и извођење закључака, за примену ИКТ.</p>	<p>– подстицање радозналости и истраживачких активности;</p> <p>– усвајање и разумевање потребе повезивања школског градива различитих предмета;</p> <p>– подстицање сарадње са вршњацима.</p>

Корелација са другим предметима: Географија, Ликовна култура, Српски језик, Енглески језик, Физика, Техничко образовање, Информатика, Музичка култура.

Активности наставника:	Активности ученика:
<p>– објашњава;</p> <p>– припрема адекватне изворе;</p> <p>– подстиче ученике да изнесу своја мишљења;</p> <p>– подстиче их да самостално истражују;</p> <p>– усмерава их и пружа помоћ;</p> <p>– проверава знање ученика и технику лабораторијског извођења експеримената;</p> <p>– врши евалуацију часа.</p>	<p>– раде самостално и сарађују у групи;</p> <p>– покушавају да препознају значајне податке у историјским изворима и релевантним садржајима на интернету;</p> <p>– осмишљавају и пишу кратке драмске приказе;</p> <p>– користе нове технологије у раду;</p> <p>– изводе огледе;</p> <p>– изнесу своје мишљење и аргументовано га бране.</p>

Исходи / Ученици ће:

- у припреми часа примењивати знања стечена из различитих предмета у току свог целокупног школовања (вертикално и хоризонтално повезивање);
- служити се релевантним садржајима на интернету да би дошли до

информација потребних за припрему часа и применити досадашња и развити нова ИКТ знања;

- умети да примене технику драматизације у датим ситуацијама;
- на одговарајући и креативан начин користиће се стилем комуникације који је специфичан за поједине научне, техничке и уметничке дисциплине;
- схватити основне разлоге неравномерног развоја држава у истој епохи;
- знати основне категорије друштва и начин живота људи у новом веку;
- уочити разлику између средњовековне производње и мануфактуре у новом веку;
- знати да покажу на историјској и географској карти државе и народе који су обележили епоху новог века;
- умети да воде аргументован дијалог;
- бити способни да направе паралелу са светом у коме живе;
- у опису догађаја из свакодневног живота уочавати физичке и хемијске промене и аргументовано тврдити којој врсти промене припада;
- поштујући правила лабораторијског рада, моћи да изведу задате експерименте;
- бити у стању да изнесу своја запажања након изведеног експеримента и формулишу закључке;
- бити у стању да предложи примену датих експеримената у свакодневном животу.

Кључни појмови: грађанство, градска култура, Лондон, банкарни, мануфактура (*manu facere*), физичке промене, хемијске промене

Идеја за реализацију часа: Наставници историје и хемије су желели да, увођењем иновација у наставу, остваре наставни план и програм на другачији, ученицима занимљивији начин, како би им указали на повезаност друштвених и природних наука, те да је неопходно да знање стичу и проширују на различите начине. Одлучили су се за интегративну наставу путем истраживања и вршњачке едукације. У седмом разреду са два часа историје у оквиру лекције *Градови у новом веку* обрађује, између осталог, начин живота становника у то време, а као пример је наведен Лондон. Свога је наставник историје на крају часа обраде ове лекције с ученицима анализирао одломак на страни 24. из одељка *Сазнај више*. Указао је ученицима да је приликом великог броја становника утицао на густу насељеност Лондона, што је довело касније до брзог ширења пожара. Ипак, развој трговине и занатства је омогућио граду релативно брз опоравак, а то је једна од позитивних последица привредног раста Енглеске у новом веку. Са наставником хемије, који је на свом часу обрадио лекцију *Физичке и хемијске промене*, договорено је да се са ученицима уради заједнички час утврђивања градива, кроз „организовање суђења” оптуженима за овај пожар.

Дидактичка артикулација часа

Припрема за час:

Наставници хемије и историје су на својим редовним часовима обавестили ученике да ће заједно одржати час и објаснили циљ часа, време трајања припрема,

динамику састајања ученика и правила рада.

Ученици су подељени у шест група: 1) Градитељ кућа; 2) Занатлија, власник мануфактуре; 3) Пекарка; 4) Домаћица; 5) Банкар; 6) Ватрогасац. Поред њих, одређени су и градоначелник, судија и порота. Свака група је добила задатак да истражи у ком делу града је дотични могао да живи, од којих материјала су се куће правиле, ко је од њих могао имати приступ двору, које школе су морали да заврше људи који имају одређени положај у друштву (историја). Истовремено, вештаци користе своја знања научена на часу хемије, да би објаснили и доказали које су физичке или хемијске промене могле да доведу до пожара (хемија).

Сваки оптужени је добио своје „вештаке (форензичаре)” – хемичаре, који су доказивали или ослобађали од кривице члана свог тима. Свака од шест група има по четири ученика, који треба да поделе обавезе међу собом, припреме одбрану, усмено објасне или сниме филм којим показују и доказују физичку или хемијску промену, дају мишљење да ли је она могла да доведе до изазивања пожара и изложе то све на суђењу. Градоначелник објашњава правила функционисања града, а судија и помоћници припремају питања оптуженима. Ученици који раде по ИОП-у добили су посебне задатке помоћника вештаци, у складу са својим интересовањима и способностима. Такође, свим ученицима су подељена правила рада по групама и објашњене све недоумице око рада пре самог часа утврђивања. Ученицима је остављено време од две недеље да се припреме, а наставници свих предмета у школи су им на располагању за консултације. Препоручен је и материјал који ученици могу да користе остављајући могућност да ученици и сами користе друге изворе, али да их обавезно наведу и провере са наставницима.

Подељена су и правила рада:

1. Ученици се деле у групе, свако има свој део задатка, али и заједнички, па је потребно усаглашавати рад. На часу утврђивања потребно је изнети убедљиве тврдње тј. доказе, те је унапредан рад групе неопходан.
2. Свака група слуша другу групу и поштује њен одабир начина изношења доказа, нема упадања у реч. На крају часа сви износе утиске о раду, дају предлоге за побољшање и сл.
3. Свака група може сама да одабере на који начин ће изнети доказе (глума, писма или књиге које правоверно доказују њихове тврдње) и убедити остале да јој поверују. Потребно је користити ИКТ (по избору), музику из овог периода.
4. У оквиру сваке групе, чланови раде у складу са својим могућностима и то сви чланови групе морају да поштују. Уколико има ученика који раде по ИОП-у, наставник им прилагођава задатке, али имају подршку и осталих другова у групи и разреду.

Уводни део часа: (5 минута)

Наставник историје укратко понавља пређено градиво постављајући ученицима питања о трговачким и културним средиштима која су постојала у новом веку (тражећи од ученика да их покажу на географској карти Европе). Ученици објашњавају у чему су основне разлике између средњовековне и мануфактурне производње у новом веку. Одговарају и на следећа питања: *Шта је предсјављало иочешак кайишалистичке ироизводње? До каквих иромена*

у њој производњи у Енџелској долази већ у 16. веку? До каквих њромена у друшћиву долази са јачањем њрадова? Како се ободатио део њраћансћива? Чиме се давио? Наставници затим пуштају кратак филм као увод у сућење, на коме је приказано како је изгледао Лондон у 17. веку пре пожара.

<https://www.youtube.com/watch?v=SPY-hr-8-M0>

Главни део часа: (30 минута)

Судница је подељена на део са судијом и поротницима и други део са оптуженима и форензичарима. Градоначелник на почетку објашњава како је пожар заустављен и које су биле главне последице пожара (број људских жртава, спаљених кућа, цркава, који делови града су највише страдали и др.). Сућење се одвија кроз драмски приказ. Ученици по групама излажу и одговарају на питања судије и његових помоћника. На пример, **власник мануфактуре** треба да објасни како је изгледала његова радионица и шта се све у њој налазило у тренутку избуцања пожара. Које запаљиве материјале је користио у радионици (вуга, брво, дрвени разбој). **Градитељ кућа** треба да објасни од каквих материјала је правдио куће и колики размак је обично био између кућа, да ли су у то време имали оцаке и како су куће загреване. **Домаћица** објашњава шта је спремала за ручак, да ли је при томе користила отворени пламен и да ли су намирнице које је чувала у близини огњишта биле запаљиве (брашно, маст, поврће...). **Банкар** брани тиме што је новац који је чувао био метални и налазио се у металним сефовима, а да пећ за грејање није ложио. **Пекарка** објашњава где су се налазиле намирнице у пекари и да ли су запаљиве, како и на ком месту је правдио жар и како и чиме је тај жар преносила у пећи за печење хлеба. **Ватрогасац** треба да објасни кад су почели да гасе и колико људи је гасило пожар, како су из Темзе кожном кофама и коњским запрегама допремали воду до места пожара са којим проблемима су се сретали и како су на крају пожар и угасили. Поред оптужених, на питања одговарају и форензичари, задужени за доказивање кривице оптужених, који објашњавају које хемијске и физичке промене су се десиле, а које су могле да утичу на изазивање и ток пожара. Користе своје криве, унапред снимљене филмове и објашњавају реакције.

(<https://www.youtube.com/watch?v=qokokkODqzU&feature=youtu.be>,

<https://www.youtube.com/watch?v=VxdUjd7AJ2w&feature=youtu.be>).

Неке групе су правиле и макете кућа, како би експериментисали колико густина насељености утиче на ширење пожара. Након излагања свих група, судија доноси пресуду. Потом се пушта кратак британски анимиран филм, који показује шта се заиста десило, тј. да је пекар највероватније крив за пожар.

<https://www.youtube.com/watch?v=Er3GKw8Z3R4>

Завршни део часа: (10 минута)

Наставници са ученицима почињу дискусију о промењеном начину живота у градовима након пожара, о сигурнијем грађењу кућа, претежно од цигле и камена. Ученици се осврћу на садашњи тренутак у разговору са наставницима и износе своја мишљења у вези са данашњим напретком науке и технике (нови, незапаљиви материјали од којих се граде куће, повећана сигурност живота у градовима, систематско спречавање великих несрећа...). Потом се пушта

кратак ђачки филм <https://www.youtube.com/watch?v=SIL70KkQjaE&feature=youtu.be> о запаљивости савремених материјала. На крају се укратко поновља градиво преко Kahoot квиза. <https://play.kahoot.it/#/?quizId=7efe1303-6e0c-46e0-851d-dbd34d9bff1f>

Наставници деле анонимну анкету у којој ученици оцењују начин рада на часу и дају своје предлоге за даљи рад.

За крај, реч наставника: Ангажовањем ученика да у оквиру интегративне наставе истражују историјске изворе и релевантне садржаје на интернету и самостално долазе до нових открића и чињеница интезивном сарадњом у оквиру групе, ученицима је омогућено свеобухватније разумевање друштвених и природних појава, као и њихово сагледавање из различитих углова и перспектива. Могућношћу да напишу и одглуме краће драмске текстове по свом виђењу тадашњих догађаја, да користе мобилне телефоне како би снимили експерименте под надзором одраслих, да самостално монтирају филмове и дозволом да директно одлучују о току часа, ђаци су били одушевљени и веома мотивисани. То су показали и резултати анкете. Наставници су веома задовољни знањем које су ученици стекли на овај начин. У даљем наставку рада код већине ученика примећена је већа ангажованост на часовима, као и већа заинтересованост за то да се градиво различитих предмета повезује.

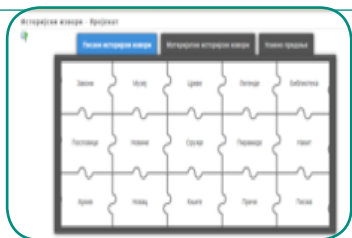
Школски музеј

ОШ „Миливој Петковић – Фечко”, Платичево

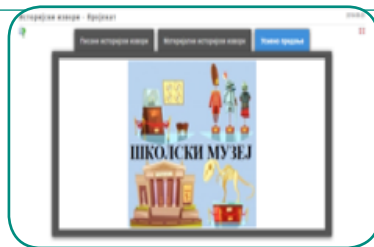
ИЗБОР МЕЂУПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНЦИЈА, ПОСТАВЉАЊЕ ЦИЉЕВА И ПРОЈЕКТНЕ НАСТАВЕ	
Међупредметне компетенције	Рад са подацима и информацијама, изградња дигитална компетенција и предузетништво.
Циљ пројектне наставе	Развој и изградња вештина и ставова код ученика, стварање „Школског музеја” и организација музејске изложбе.
Исходи пројектне наставе	Ученици разумеју значај сарадње за остваривање заједничких циљева и разумеју значај одговорности за заједничка постигнућа.
Међупредметна корелација	Грађанско васпитање, Српски језик, свакодневни живот у прошлости
ПОСТАВЉАЊЕ ПРОЈЕКТА	
Дефинисање циља пројекта	<ul style="list-style-type: none">– разумевање појма историјских извора, класификације и коришћења извора;– разумевање знања вештина и ставова о социо-економском окружењу;– одговоран однос према историјском и културно-уметничком наслеђу.
Исходи пројекта	Ученици ће умети да: <ul style="list-style-type: none">– разврстају историјске изворе према њиховој основној подели;– повежу врсте историјских извора са установама у којима се чувају (архив, музеј, библиотека);– генеришу и развију идеје, ефективно их представе и одбране пред другима;– активно учествују у процесу доношења одлука разменом идеја, преговарањем и тимским радом;– самостално развијају акциони план.

	Ученици ће изградити и предузетничке ставове: иновативност, иницијативу и креативност, самопоуздање, одговорност, преузимање ризика и доношење одлука, истраживање, решавање проблема и комуникативност.
ОДРЕЂИВАЊЕ ЗАДАТАКА, ПОДЕЛА АКТИВНОСТИ, ЛИТЕРАТУРА	
Задаци	– прикупљање старих предмета за школски музеј; – попис датих предмета и њиховог историјског значаја; – истраживање локалне историје.
Облик рада	групни рад
Активности	– планирање музејске поставке; – припрема музејске изложбе; – музејска изложба.
Литература	1. Александар Тодосијевић, <i>Историја за 5. разред основне школе</i> , Београд, 2018; 2. <i>Изградња предузетничких компетенција</i> , приручник за наставнике основних и средњих школа, Подгорица, 2008.
ОДРЕЂИВАЊЕ УЛОГА И ОДГОВОРНОСТИ, ВРЕМЕНСКЕ ДИНАМИКЕ, РЕСУРСА, ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ	
Улоге и одговорности	У оквиру сваке активности ученици се на нивоу група договарају о улогама и одговорностима. Наставник је улогат са договореним поделама улога и одговорности и интервенише у случају могућих потешкоћа.
Ресурси	претуп интернету, библиотека, стари предмети, хамер, фломастери, маказе и др.
Праћење и вредновање	Ученици и наставник: – дефинишу шта ће све бити праћено и вредновано; – одређују ко ће, када и како вршити процену; – дефинишу критеријуме вредновања.

Главни кораци
Планирање музејске поставке
1. Презентовање основне идеје пројекта Уводна активност: Наставник позива ученике да помоћу сервиса <i>Linoit</i> , интерактивне огласне табле, посете линк ¹ и да реше задатак који их води до полазне идеје пројекта. На овај начин ученици ће се подсетити наставног градива са претходног часа, а које је битно за реализацију пројекта.

Слика 1. Задатак – Learningapp

Слика 2. Решење задатка

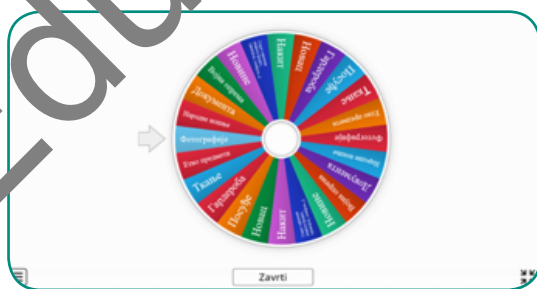
Након што су ученици решили задатак и открили шта се крије иза слагалица, наставник презентује полазну идеју: стварање школског музеја и организовање музејске изложбе. Како би развио креативност код ученика и генерисао што већи број идеја за реализацију овог пројекта, наставник позива ученике да помоћу сервиса **Linoit**, интерактивне огласне табле, изнесу што већи број идеја за организовање овог догађаја. Ученици су добили задатак да, на основу свог знања, дају предлоге о врсти експоната који ће бити изложени.

Слика 3. Linoit интерактивна табла

2. Формирање тимова за спровођење пројекатних активности

На основу датих предлога о врстама експоната наставник припрема активност **Чудновائيи шочак**², где су уписани називи експоната. Сваки ученик ће завртети точак и добити одређену врсту експоната на основу чега ће се формирати тимови за прикупљање експоната.

Слика 4. Чудновائيи шочак

3. Групни рад – ученици ће израдити свој план активности за спровођење пројекта. Након што израде план активности, они ће га презентовати, а потом ће уследити договор о наредним корацима.

¹ Задатак се налази на следећем линку: <https://learningapps.org/display?v=p8oe6wokn19>

² Задатак се налази на линку:

<https://wordwall.net/hr/resource/545569/%D0%BC%D1%83%D0%B7%D0%B5%D1%98%D1%81%D0%BA%D0%B8-%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%BF%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B8>

Припрема музејске изложбе

1. Обилазак локалног музеја – Наставник ученицима организује посету локалном музеју, где ће их кустос упознати с тим шта подразумева организација музејске изложбе, а ученици ће имати прилику да обиђу музејску поставку.
2. Договор о активностима – Ученици се договарају о простору у ком ће бити организована изложба и где ће се касније налазити школски музеј, изради материјала где ће представити локалну историју и изради позивница, као и организацији рада током саме изложбе. Ученици ће, у складу са својим ранијем задужењима, прикупљати експонате сагласно својим могућностима. Наставник формира две групе ученика: једна група ученика биће задужена за израду материјала, где ће представити локалну историју. Овом активношћу ученицима ће се приближити прошлост и развити осећај за очување и неговање културне баштине места и окружења. Ученици ће прикупити фотографије и информације о историјским споменицима и историјским локалитетима у свом месту, а у школској библиотеци потражиће књиге о историјском развоју свог места. На основу прикупљеног материјала ученици ће припремити материјал у виду брошура о локалној историји, који ће бити подељен посетиоцима школског музеја. Друга група ће бити задужена за израду и поднесу позивница, које ће бити предате свим запосленим у школи, родитељима и другим потенцијалним посетиоцима.
3. Организација изложбе – ученици ће припремити простор, поделити позивнице и материјал о локалној историји. Ученици се договарају о организацији рада током изложбе.
4. Ученици постављају изложбу.

Музејска изложба

Током трајања изложбе ученици ће имати задужења: наћи ће се у улози кустоса и давати информације посетиоцима изложбе, а такође ће бринути о експонатима. По завршетку изложбе, ученици дискутују о спровођењу ове активности, идеји и начину реализације, проблемима и пропустима током спровођења. Наставник позива ученике путем имејла да приступе интерактивној огласној табли *Scrambler*³. За приступ овој интерактивној огласној табли није потребна регистрација, тако да је веома једноставна за употребу. Наставник даје задатак свим ученицима да прокоментаришу пројекат и да га оцене бројчаном оценом од 1 до 5.

Прилози се налазе на ЦД-у.

³ Интерактивна огласна табла се налази на линку: <http://scrambler.ca/Jelena%20>

ТЕХНИЧКО И
ИНФОРМАТИЧКО
ОБРАЗОВАЊЕ

Едука портал

Eduka portal

Prostorno prikazivanje predmeta (ortogonalna projekcija)

JU „IV osnovna škola”, Mostar

Razred i odjeljenja:	6. razred
Nastavna cjelina:	Tehničko crtanje u građevinskoj tehnici
Tip nastavnog časa:	obrada novog gradiva sukladno praktičnom vježbom
Ključni pojmovi i novi stručni nazivi: prostorno prikazivanje predmeta, perspektiva, aksonometrija, ortogonalna – pravougaona projekcija, nacrt – vertikalnica, bokocrt – profilnica, tlocrt – horizontalnica.	
Središnji sadržajno-metodički elementi: Multimedijalna demonstracija tri načina prostornog prikazivanja predmeta, crtanje geometrijskih tijela u ortogonalnoj projekciji i prezentacija idejnog rješenja, izrada geometrijskih tijela od kartona, izložba radova.	
ZADACI NASTAVNOG ČASA	
OBRAZOVNE: usvojiti znanje o prostornom prikazivanju predmeta; upoznati vrste prostornog prikazivanja predmeta: perspektiva, aksonometrija, ortogonalna projekcija; upoznati pojedinosti ortogonalne projekcije: nacrt, bokocrt, tlocrt (značenja, dimenzije).	
FUNKCIONALNE / PRAKTIČNE: povezivanje teorijskog i praktičnog mišljenja u kreativnim rješenjima problema; podsticanje kreativnih potencijala učenika praktičnim radovima, radnim vježbama, problemskim zadacima te razvijanje logičnog mišljenja u istim; tehnička rješenja kao jedna od potreba savremenog čovjeka i društva te njihova primjena kroz praktičan rad...	
ODGOJNE I SOCIJALIZOVANE: podsticanje istraživačkog rada, takmičarskog duha individualnim radom i u grupi; formiranje stvaralačke ličnosti; podsticanje interaktivnog učenja primjenom savremenih multimedijalnih sredstava; razvijanje tehničkog mišljenja (od ideje do realizacije).	

OBLICI RADA:	NASTAVNE METODE:	NASTAVNA SREDSTVA:
<ul style="list-style-type: none"> – individualni; – frontalni; – grupni rad. 	<ul style="list-style-type: none"> – dijaloška (metoda razgovora); – monološka (mini predavanje); – metoda demonstracije prezentacije; – stvaralačko-istraživački zadaci; – izrada praktičnih radova; – problemska nastava (realizacija idejnog rješenja); – metoda interaktivnog učenja. 	<ul style="list-style-type: none"> – računar; – projektor; – interaktivna tabla <i>MIMIO TEACH</i>; – <i>MS PowerPoint</i> prezentacije; – model geometrijskog tijela; – radni listovi; – makaze, ljepilo, heftarica, magneti.

ISHODI UČENJA

- razumije pojmove vezane za prostorno prikazivanje predmeta;
- pokazuje i određuje nacrt, bokocrt i tlocrt crta ortogonalnu projekciju;
- izrađuje predmete od papira i kartona;
- naučeno gradivo dovodi u suodnos sa drugim nastavnim predmetima;
- naučeno gradivo dovodi u vezu sa stvarnim životom.

Izvori za pripremanje:

Tehnička kultura 6, udžbenik, grupa autora, NAM, Tuzla.
 Zoran Lapčević, *Tehnika i tehnologija 6*, udžbenik, Eduka, Beograd.
 edukativni i stručni časopisi, pisani mediji, internet.

Mjesto izvođenja nastave: kabinet tehničke kulture

Korekcija sa drugim nastavnim predmetima: Matematika, Likovna kultura, Geografija, Informatika

Integracija: Tehnička kultura (arhitektura i građevinarstvo)

ARTIKULACIJA NASTAVNE JEDINICE

UVODNI DIO

- Najava sadržaja rada, motivacija.

Na ovom času obrade gradiva i praktičnog rada razvijat ćemo tehničko mišljenje i vještine. Naučit ćemo i proširiti znanje o tehničkom crtanju, građevinskoj tehnici.

- Učenici su podijeljeni u pet grupa, koje su prethodno raspoređene. Ponavljanje i proširivanje dosadašnjih spoznaja s elementima problemske nastave.

Da biste samostalno otkrili današnju temu, čas ćemo započeti igrom asocijacija.

– Učenike upoznati sa pravilima igre asocijacija.

Pravila igre (asocijacija) su sljedeća: prva grupa otvara željeno polje i nudi moguće rješenje određene kolone ili konačno rješenje. Ako je rješenje određene kolone tačno, ista grupa otvara sljedeće željeno polje i nudi moguće rješenje određene kolone ili konačno rješenje, a ako je netačno, sljedeća grupa otvara željeno polje i nudi...

– Nastavnik postavlja pitanja u vezi sa sadržajem otvorenog polja, navodeći učenike da daju tačno rješenje. Rješenje igre asocijacija.

TEHNIČKO CRTANJE U GRAĐEVINSKOJ TEHNICI			
A 1	B 1	C 1	D 1
A 2	B 2	C 2	D 2
A 3	B 3	C 3	D 3
A 4	B 4	C 4	D 4
KOLONA A	KOLONA B	KOLONA C	KOLONA D
RJEŠENJE			

TEHNIČKO CRTANJE U GRAĐEVINSKOJ TEHNICI			
dimenzija	HB	1:2	1:1 (1:2) (1:5) (1:10) (1:20) (1:50) (1:100) (1:200) (1:500) (1:1000)
puna tanka linija	uglonjer	M	1:1 (1:2) (1:5) (1:10) (1:20) (1:50) (1:100) (1:200) (1:500) (1:1000)
mm	žestar	1:1	1:1 (1:2) (1:5) (1:10) (1:20) (1:50) (1:100) (1:200) (1:500) (1:1000)
kota	trakut	1:1	1:1 (1:2) (1:5) (1:10) (1:20) (1:50) (1:100) (1:200) (1:500) (1:1000)
KOTIRANJE	SREDSTVA ZA IZRADU	PROJEKTOVANJE	PROJEKTOVANJE
TEHNIČKI CRTEŽ			

– Šta je tehnički crtež? (sredstvo na kojem se predstavljaju tehničke ideje koje će se ostvariti, napraviti)

– Šta je tehnička ideja? (zamisao o izgledu i funkciji nekog predmeta)

GLAVNI DIO

1. KORAK

– Isticanje cilja časa.

Veoma je bitno da zamisao o izgledu nekog predmeta bude jasna, prepoznatljiva osobama koje o tehničkom crtanju ništa ne znaju.

– Pokazati učenicima model jednostavnog geometrijskog tijela.

Koje geometrijsko tijelo vam pokazujem? (kvadar)

O tehničkom crtanju kvadra ili nekih drugih predmeta kako ih vidimo u prostoru i njihovim svojstvom na vide ćemo saznati iz prezentacije.

1. slajd: Napisati na ploči: PROSTORNO PRIKAZIVANJE PREDMETA

Mini predavanje pomoću multimedijalne prezentacije. Metodom stvaralačkih pitanja i odgovora, učenici usvajaju važne pojmove.

2. slajd: Prostorno prikazivanje predmeta tehničkim crtanjem izvodi se na tri načina:

- Perspektiva
- Aksonometrija
- Ortogonalna

3. slajd: Pogledajte tehnički crtež koji prikazuje kvadar u perspektivi. Odakle polaze sve linije koje formiraju geometrijsko tijelo? (iz jedne tačke). Tehnički crtež prikazuje predmet u perspektivi tako što sve linije polaze iz jedne tačke, tačke nedogleda. Ovakav način prikazivanja najčešće se koristi u arhitekturi i građevinarstvu.

Prikazati film.

4. slajd: Aksonometrijski način prikazivanja predmeta je prepoznatljiv i razumljiv jer predmet se prikazuje u cjelini.

Koje dimenzije uočavate na ovom crtežu? (dužinu, visinu, širinu)

U tom slučaju ovo je i trodimenzionalni prikaz predmeta – 3D. Međutim, za ovakav način crtanja potrebno je dosta truda i vremena. Najčešće se primjenjuje u mašinstvu.

5. i 6. slajd: Ortogonalni način prikaza predmeta koristi se u svim tehničkim oblastima. Crtanje se izvodi u koordinatnom sistemu (dvije prave koje se sijeku u jednoj tački pod uglom od 90°). Predmet se posmatra sa više strana. Jedna površina predmeta može se pravilno vidjeti i nacrtati ako je pravac posmatranja pod uglom od 90° u odnosu na površinu posmatranja. Kako se još zove ugao od 90° ? (pravi ugao)

Iz tog razloga ortogonalna projekcija naziva se još i pravougaona projekcija.

Projekcija je sjenka predmeta pod pravim uglom koja bi se projektovala na zidu, ako bismo taj predmet obasjali izvorom svjetlosti.

Prikazati film.

U ortogonalnoj projekciji postoje tri projekcije:

- pogled sprijeda – vertikalnica – nacrt
- pogled sa strane – profilnica – bokocrt
- pogled odozgo – horizontalnica – tlocrt

Prikazati film.

2. KORAK

Na osnovu našeg razgovora uočila sam da u tehničkom crtanju mnogo znate. Sada ćete imati ulogu inženjera i ucrtavajući projekcije jednostavnih geometrijskih tijela u koordinatne sisteme, praktično pokazati usvojeno znanje.

Učenici u grupama se dogovaraju. Na radnim listovima će praktično upoznati ortogonalni način prikazivanja predmeta, te shvatiti važnost prikazivanja predmeta sa više strana pod pravim uglom u cilju osiguravanja jasnije tehničke ideje. Nastavnik prati rad učenika i pruža potrebnu pomoć. Kratka zajednička analiza zadatka. Predstavnici grupa, na interaktivnoj tabli prikazat će rezultate rada, po jedno geometrijsko tijelo.

Obratite pažnju na nacrt, bokocrt i tlocrt.

Koliko svaka pojedina projekcija ima dimenzija? (dvije)

Koje dimenzije ima nacrt? (dužina i visina)

Koje dimenzije ima bokocrt? (širina i visina)

Koje dimenzije formiraju tlocrt? (dužina i širina)

U tom slučaju ovo je dvodimenzionalni prikaz predmeta – 2D.

3. KORAK

Da li je igra bila zabavna? Kažu da se kroz igru najbolje uči, pa ćemo se i dalje nastaviti istovremeno učiti i igrati. U sljedećem zadatku dobit ćete ulogu modelara i praktično pokazati usvojeno znanje. Izradit ćete complete geometrijskih tijela od kartona.

Svaki učenik u grupi će dobiti plašt od kartona kojim će oblikovati i formirati različito geometrijsko tijelo. Nastavnik prati rad učenika i pruža potrebnu pomoć.

Predstavnici grupa izlažu radove.

7. slajd: Na šta vas asociraju izrađeni predmeti? U koju vezu sa stvarnim životom ih dovodite? (kvadar – zgrade, valjak – avazov toranj, piramida – egipatske piramide, kocka – Tržni centar Mepas itd.)

Aktuelizacija.

Naš sljedeći zadatak je da osvijestimo važnost u čemu je značaj ovoga što smo danas učili i izradili.

U čemu se ogleda važnost prostornog prikazivanja predmeta ili objekata u ortogonalnoj projekciji? (Prostorno prikazivanje predmeta ili objekata u ortogonalnoj projekciji ogleda se u tehničkoj pismenosti, razumijevanju tehničke ideje.)

8. slajd

ZAVRŠNI DIO

Pohvaliti radnu atmosferu.

Pošto ste pokazali odlično znanje iz tehničkog crtanja, dobro bi bilo utvrditi sv. što smo danas naučili.

Nastavnik će učenicima objasniti i podijeliti kratke provjere – listić 103, koji se radi po principu „koliko uradiš, toliko i dobiješ“. Najaviti novu nastavnu jedinicu za naredni čas: *Crtanje tlocrta građevinskog objekta.*

PLAN TABLE

PROSTORNO PRIKAZIVANJE PREDMETA (radni materijal)

PRILOG

Прилози се налазе на ЦД-у.

Роботика

ОШ „Јован С. Поповић“, Београд

Уводни део часа (5 мин.)

Активности наставника:	Активности ученика:
<p>– поставља питања:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Шта су роботи?2. Где се користе роботи? <p>– најављује циљ часа: Данас ћемо више сазнати о роботима;</p> <p>– саопштава назив наставне јединице.</p> <p><i>Појам, врсте и намена робота Конструкција робота (механика, електроника, управљање).</i></p>	<p>– прате наставниково излагање;</p> <p>– одговарају на питања;</p> <p>– записују наслов наставне јединице у свесци.</p>

Главни део часа (70 мин.)

Активност наставника (излагање):

– Роботи, роботика

Роботика је научна и техничка дисциплина.

Дефиниција робота: Индустијски робот је репрограмабилни, вишефункционални систем пројектован за покретање материјала, алата, средстава дуж одређених трајекторија и за специфичне задатке помоћу извршних делова.

Развој робота: Први роботи настали су 50-тих година двадесетог века у САД за склапање аутомобила. Три генерације робота временом су се развијале и напредовале (вештачка интелигенција, аутоматско управљање, мехатроника).

Разлози за употребу робота: дискусија (са ученицима).

Замењују људе када су тешки и дуготрајни послови, небезбедни услови рада.

– Врсте робота:

- индустријски
- мобилни
- човеколики

– Намена:

- у фабрикама за монтажу, заваривање, паковање и сл.
- у кући за усисавање прашине, чишћење итд.

– Конструкција робота (механика, погон, управљање)

Слика 1. Робот

Слика 2. Роботи (фимена)

– Механика:

Робот се састоји од елемената, који су чврсто спојени или се померају.

Кинематски пар – два међусобно померљива елемента робота (клизач, зглоб):

- клизач омогућује транслацију;
- цилиндрични зглоб остварује ротацију.

Кинематски ланац – више кинематских парова.

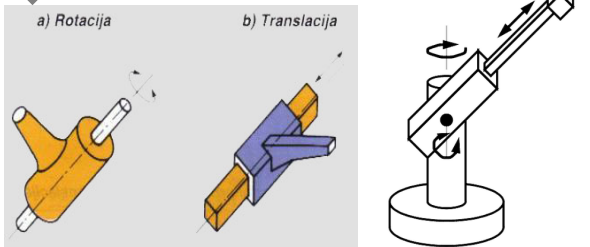
Радни простор – локације где се робот креће.

Број степени слободе кретања – мин. број параметара за описивање кретања робота

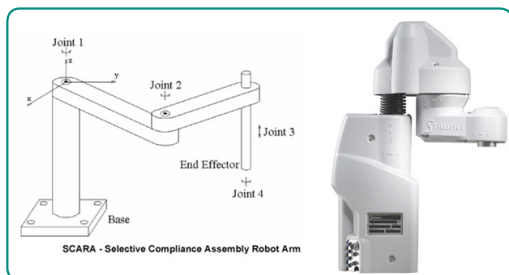
Циклограм кретања – дијаграм кретања по сваком степену слободе; то је и програм рада једног механизма/уређаја (s, v, a у функцији од t).

За кретање и пренос енергије у роботима користе се полуге, осовине, зупчasti, ланчasti и ремени преносници, лежајеви, спојнице.

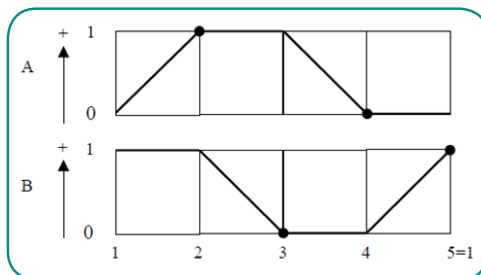
Роботи поседују сензоре (мерење) за: притисак, светлост, положај, растојање, жirosкопски, маса, ултразвучни.

Слика 3. Кинематски парови

Слика 4. Робојска рука

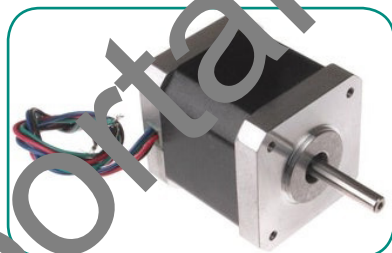

Слика 5. Циклограми (А, Б цилиндри мојора, $v(t)$)

Кратко објашњење рада у програму *GeoGebra* – координатни систем, цртање дужи/line (математика) (https://www.youtube.com/watch?v=Abbu...hW_7E)

– Погон (мотори):

- електрични/електромотори (најчешће)
- хидраулични
- пнеуматски

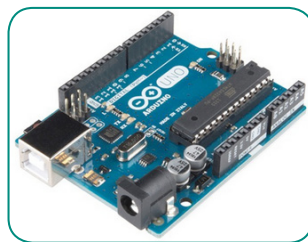
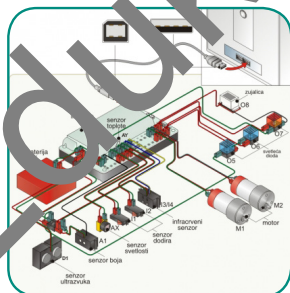

Слика 6. Елекџромојор

– Управљање преко рачунара (микроконтролер):

1. од тачке до тачке
2. континуално

Микроконтролер се састоји од процесора, меморије и улазно-излазних уређаја на интегрисаном колу (чипу)

Слика 7. (а) Функције микроконтролера, (б) Ардуино уно плоча

Показати ученицима видео материјале:

- <https://youtu.be/4pkBHxVCdpc>
- <https://youtu.be/SrAmFo2wob0>
- https://youtu.be/1WJ_5u7CUHE
- <https://interactives.ck12.org/simulations/physics/irwin-and-ruthie/app/index.html?lang=en&referrer=ck12Launcher&backUrl=https://interactives.ck12.org/simulations/physics.html>

Роботска рука (*OktopodStudio*) <http://www.oktopodstudio.com/>

Слика 8. (а) конструкција, (б) ујрављање

Задаци:

1. Израдити цртеж робота са 2 степена слободе кретања.
2. Представити цртежом клизач и зглоб (кинематски пар).
3. Нацртати циклограме кретања са слике 4. у програму *GeoGebra*.
4. Објаснити у кратким цртама програмирање кретања *mBlock* робота у окружењу *mBlock* (веза са ИР, под условом да је то програмирање радио, а часовима ИР).

Активности ученика:

- прате наставниково излагање;
- анализирају слике и видео материјале (из ученика и овог документа);
- израђују цртеже робота;
- решавају задатке.

Завршни део часа (15 мин.)

Активности наставника:	Активности ученика:
<p>– поставља питања преко <i>Google Forms</i>-а: (један рачунар за два ученика, одговоре шаљу мејлом, постицање тајних одговора)</p> <p>https://docs.google.com/forms/d/1fjXTm-t9v0EjSFvFW18Cpz-UZ3v3LbvKkJoUv5l7zU/edit</p> <p>– евалуација укупног ангажовања ученика на часу и оцена израђених техничких цртежа;</p> <p>– најактивније и најуспешније похвалити и наградити – подстицање на даљи рад;</p> <p>– најавна наставне јединице за следећи наставни час: <i>Појонске машине-мојори</i>.</p>	<p>– одговарају на питања,</p> <p>– представљају урађено.</p>

Додатак: <https://sway.office.com/NMqt6DqMqzieBEmx?ref=Link>

Никола Тесла

ОШ „Душан Радовић“, Ниш

Наставни предмет: Техничко и информатичко образовање,
Српски језик, Енглески језик

Тема часа: Никола Тесла, живот и рад

Разред: осми

Тип часа: пројектна настава

Облик рада: групни

Наставне методе: текстозна, дијалогска, монолошка,
мултимедијална, пројектна настава.

Наставна средства: текстови, презентација, материјал с
интернета, веб-алати у настави, филм.

Наставни задаци:

- анализа и примена знања о књижевнонаучним врстама (биографија, аутобиографија, афоризми);
- развијање критичког и самокритичког односа према тексту;
- развијање сопственог мишљења, уз унапређивање синтаксичких конструкција реченица;
- оспособљавање за вештину писане и говорне комуникације;
- развијање способности конструктивног посматрања и анализе података који укључују различите области.

Наставни циљеви:

- упознати ученике са ликом и делом Николе Тесле;
- развијати корелацију међу предметима;
- успостављати везу између теоријског и практичног, функционалног знања;
- градити радне навике;
- мотивисати ученика на истраживачки рад;
- оспособљавати ученике за разне врсте функционалног читања;
- подстицати ученике да самостално откривају и анализирају;
- охрабривати ученике да се усмено изражавају;
- оспособљавати ученике да користе интернет и могућности самосталног прављења едукативних филмова у образовне сврхе;
- неговати тимски дух.

Припрема за час:

Припрема за час се врши благовремено и подразумева следеће кораке:

- Ученици се деле на групе, при чему се поштују афинитети и жеље ученика за презентовање садржаја. Свака од група бави се по једном темом: живот и рад Николе Тесле, занимљивости о Тесли на енглеском и српском језику, и квиз. Наставнице усмеравају ученике да не дође до великог преклапања садржаја.
- Наставнице подсећају ученике да сваки члан групе треба да да свој допринос и преузме део задатка на себе.
- Ученици се упућују на материјал за истраживање и на интернет као базу података, а пружа им се помоћ у виду консултација.
- Након сакупљања материјала договорен је термин за реализацију угледног часа са квизом.

Ток часа:

Сценарио за водитеље:

Човек који је измислио двадесети век

(Мрак, нема светла, само светлости свеће. Водитељи улазе са свећма у рукама.)

А: Добро вече, драги гости!

Б: Добро вам вече и добродошли на сам почетак двадесетог века.

А: Ако је Прометеј донео ватру људима, а Свети Сава научио како да граде прозоре на кућама и души својој, савремено доба покренуо је...

А и Б: Никола Тесла! *(Пале се свећла.)*

Б: На сто шездесету годишњицу његовог рођења хелели смо да вас подсетимо још једном на лик и дело човека који је измислио двадесети век!

А: Овај геније српског порекла највећи део свог истраживачког рада остварио је у Америци и тако сјединио стари и нови свет. Тако ћемо га и ми представити – на српском и енглеском, уз помоћ наших наставница Мирјане Светозаревић, Маријане Бачанин и Марије Чолимац. *(Чињенице и занимљивости о Тесли на енглеском и српском су у додацима.)*

Б: Осим знања, које се налазе у додацима, у нама чуче и уметници.

А: Неки се баве и једном најмлађом од свих уметности – оном која без Тесле вероватно не би ни постојала – филмом! Погледајмо њихово дело:

(https://www.youtube.com/watch?v=f1jm59uk_60&t=21s)

А: Сада бисмо могли да проверимо колико знамо о Тесли уз помоћ наставника Саше Јовановића, Томета Ђореског, као чланова стручног жирија. Квиз може да почне!

(Квиз)

А: Посебни људи подстичу и нас да будемо посебни, креативнији и бољи.

Б: Шта бисте ви издвојили са данашњег часа као посебно вредно што ћете памтити и понети у сећању? Напишите нам и тако оцените наш рад.

А: А ми вам се захваљујемо на присуству и учешћу у нашем часу.

Б: Подсећамо вас да још једном погледате око себе. Ко зна, можда имате прилику да видите неког будућег Теслу у овим редовима.

Завршни део

Наставници позивају ученике да кажу шта им се на часу највише допало и шта им се није допало (евалуација часа).

Додатак:

Занимљивости о Тесли

Никола Тесла је рођен око поноћи, између 9. јула и 10. јула 1856. године, током жестоке олује. Према породичном предању, на пола пута до рођења, муња је севнула, а бабица је ту муњу прогласила као лош знак. За Теслу је рекла да ће бити „дете таме”, док је његова мајка на то одговорила оштро: „Не. Он ће бити дете светлости.”

Године 1901. Тесла је предлагао коришћење уређаја у модерном телеграфском систему. Наиме, уређаји би функционисали с немерљивих раздалока и могли би да снимају текстуалне и гласовне поруке. Звучи познато, зар не?

Када је амерички Конгрес одавао почаст Николи Тесли 10. јула 1990. године, говорило је девет конгресмена и један сенатор. Тајну част није имао ниједан амерички научник, чак ни Томас Едисон.

Амерички инжењер и професор Б. А. Беренд 1921. године у својој књизи је записао: „Тесла није оставио другима ништа више од ураде. Када бисмо из индустрије искључили резултате Теслиног истраживачког рада, сви точкови те индустрије престали би да се okreћу, наши трамваи и возови би стали, наши градови би били у мраку, а фабрике мртви и бесослене.”

Током своје дуге каријере, Тесла је регистровао 11 америчких патената и око 300 светских. Развио је нека од првих неонских светала, као и флуоресцентна светла, и изумео је возила која се контролишу путем радија.

Зову га Прометејем 20. века. Да ната није било, свет какав познајемо не би био могућ. Изумео је много, а на живот свих нас утицао је још више.

Прилози се налазе на ЦД-у.

ФИЗИКА

Едука портал

Eduka portal

Чаша чисте воде

ОШ „8. октобар” и ОШ „Синиша Јанић”, Власотинци;

ОШ „Вук Караџић”, Лесковац

Тип часа: Час пројектне наставе, пројекат

Разред: 5, 6, 7. и 8.

Место извођења: кабинет физике, хемије; фестивалска поставка

Наставне теме: Физика – Притисак, Равнотежа тела, Елементи атомске и нуклеарне физике;
Хемија – Структура супстанција, основне честице које изграђују супстанцију: атоми, молекули, јони;
Математика – Ваљак, Лопта;
Српски језик – *На ирану од облака, златина јабука.*

Кључни појмови: вода, притисак, површински напон, атоми и молекули, кохезија и адезија, запремина, бајка.

Корелација: Физика, Математика, Хемија, Српски језик

Облици рада: фронтални, индивидуални и индивидуализирани, групни, тимски и рад у пару.

Наставна средства: чаше, посуде, газа, челичне игле, метални новчићи, дрвени штапићи, магнети, картон, лупе, бакарна жица, алкохол, глицерин, драмлије, епрувете, пипете, бибер, детерџент, боја, убриси, метално сито, парафинска свећа, стаклене плоче итд.

Образовно-васпитни задаци: Развијање самосталности у интелектуалном раду као и вештина решавања проблема у групи, чиме се достижу исходи који су усмерени пре свега ка логичком и критичком мишљењу и припреми ученика за снажажење, како у свету науке, технике, технологије, тако и у свакодневном животу уз развој међупредметних компетенција, решавање проблема, сарадњу, али и предузетништво као изазова савременог друштва.

Наставне методе: Монолошко-дијалогска, илустрационо-демонстрациона, метод практичног рад у лабораторијском експерименту и активно учење путем открића и решавања практичних проблема.

Литература: Сви акредитовани уџбеници и приручници за 5, 6, 7. и 8. разред основне школе, лична библиотека и интернет.

Напомене: Увођење експеримената за демонстрирање физичких појава и закона има за циљ „враћање” угледа у наставу физике, развијање радозналости и интересовања за физику код ученика и истраживачки приступ природним наукама уопште. То се потпуно уклапа у свремени концепт образовања и васпитања који тежиште помера са наставних садржаја ка исходима, тј. са наставних садржаја на сам процес учења и на његове резултате. Ученици постају актери активног учења и стицања знања и вештина која ће моћи применити у свакодневном животу. Развијање и примена стваралачких способности и њихов директан утицај на мишљење свих учесника образовно-васпитног процеса постају основни задатак пројектне наставе, а она постаје најсложенији облик смисаоног, интензивног и практичног стицања знања, његову употребу и примену.

Активност ученика: Слушају и посматрају, активно учествују у разговору, дискутују, постављају питања и одговарају на постављена питања, комуницирају како са наставником тако и с осталим субјектима пројектне активности; читају и понављају; вежбају аналитичко-синтетичке вештине; анализирају и вреднује појмове; планирају и организују пројектне активности; енергично селекционишу и организују идеје, предлоге, сугестије, примедбе, али и критике; меморишу чињенице; реализују истраживачке мисаоне и практичне радње; учествују у експерименту, уочавају, процењују и вреднују добијене податке, записују и обрађују податке, чињенице и појмове да којих долази из различитих извора; гледано виде и рецептну, слушано чују; усвајају терминологију; сазнања доживљавају; размишљају на конвергентан али и дивергентан начин; руже препреке, откривају заблуде и елиминишу предрасуде; садржајно и методолошки повезују запажања и размишљања; уче да уче самостално и са вршњацима у тиму, уче уз самосталну одговорност; повезују градиво више предмета; оспособљавају се за различите форме комуникације кроз допунско заједничким активностима користећи информације до којих долази истраживачки; развијају одговорност, стрпљење и толеранцију, усавршавају се у употреби нових технологија; решавају проблеме кроз дужи временски период; користе текст, цртеж, слику, графикон, табелу и остала средства за лакше разумевање и учење; наменски користе дигиталну технологију; изграђују концептуални систем; израђују моделе; развијају одговорност према средини у којој живе; стваралачки користе све подстице из окружења; конкретно примењују научење кроз дизајнирање одговора; реализују коначни „производ” који ефикасно презентује; стечена знања повезују са целокупним стваралаштвом; учествују у реализацији и вредновању пројектних активности кроз одмеравање домета и уочавање ограничења сопствених сазнајних моћи.

Активност наставника: Даје уводну реч; планира све фазе пројектне наставе и дијагностицира пројекат у целини; дефинише тип пројекта, одређује његов циљ, очекиване исходе, област којом се бави пројекат, његове садржаје; појашњава, демонстрира, уопштава, интерпретира и класификује податке; објашњава активност и улогу ученика у пројекту; даје упутства, поставља питања и износи захтеве; планира потребна средства, бира примењене технологије и одређује динамику рада; артикулише пројектни процес повезивањем међупредметних садржаја; делује као комуникатор тј. педагошки партнер у афектној интеракцији; мотивише све субјекте; објашњава нове појмове; генерише, представља и

презентује релевантне информације програмског градива и допунске садржаје; презентује своје мишљење и ставове, саветује и прима и вреднује савете ученика у пројекту; уочава, подстиче и иницира позитивне активности; моделује групне дискусије о свим аспектима пројекта; делује као водич и мотиватор који оспособљава ученике да све активности могу сами да реализују уз активну и конструктивну партиципацију; координира програмске активности; подстиче и усмерава рад ученика тако да они уче и главом и срцем и рукама; анимира ученике да адекватно дефинишу и опишу проблеме, уочава преференције и таленат ученика за поједине делатности; бира извршиоце конкретних задатака, усмерава их и презентира методе и принципе деловања; указује на могуће препреке отпоре и непредвидиве ситуације; повезује различите садржаје са знањем које ученици стичу сопственим искуством; делује као медијатор проблема који превазилазе компетенције ученика; сарађује са родитељима, чиме они постају нови сарадници који упознају школу и наставни процес из новог угла, али и своју улогу и њихове вршњаке; ефективно реагује у свим ситуацијама које би могле ометати реализацију планираних активности и остварењу планираних циљева; прати, анализира, процењује и вреднује стечена знања вештине и способности и њихову практичну примену у конкретним ситуацијама; указује на грешке и евалуира способност њиховог уочавања препознавања и стваралачког коришћења и пружа сву неопходну помоћ за успешну реализацију; са потпуом одговорношћу за успех пројекта као део тима препушта ученицима улогу главних носиоца активности, чиме реализује партнерски однос и испољава академске и интелектуалне компетенције.

Апстракт пројекта: Физика и бајка. Или физика као бајка. Трилогија експеримената из хидростатике и прича о Чудаку који живи у шуми и пије чисту воду! Иза седам мора, иза седам гора... Ако пијете чисту воду, чуда ће се догодити. Да ли челична игла може да плива на површини воде? Чисте воде. А спајалица, неко дугме и, на крају, новчић? Стурно ми не верујете, али и метални новчић може да плива на води. Течности су сложене молекуларне структуре, имају сталну запремину, заузимају облике судова у коме се налазе, а ако је суд отворен, показују појаву затегнутости слободне површине. Мораћу да вам испричам о кохезији, адхезији и зашто сам практиковао бурек за доручак пре извођења експеримената. А ако већ пијете чисту воду, онда чашу напуните до врха. Има места за још хиљаду и једну чиоду. Јао хиљаду и једна ноћ. Прича се прекида и увек наставља. А бајка није бајка ако нема краљице. Краљица жарко жели да попије чашу чисте воде... Однећу краљици воду у сити за брашно, рече Чудак. У ово ни ја нисам поверовао, али прекидам причу и враћам вас у бајку. А тек када видите чашу пуну воде окренуту наглавачке из које вода не истиче!

Опис пројекта: *Чаша чисте воде* је трилогија експеримената из хидростатике и прича о Чудаку који живи у шуми и пије чисту воду.

Први део: Новчић који не тоне јесте група експеримената у којима ће се полазници уверити да челична игла плива на води, али плива и спајалица, дугме, па и метални новчић. Следи објашњење. Вода тешко кваси метал прекривен танким слојем масти, па молекуларна теорија течности. Дајемо одговор, теорија слободне површине и сферне капи росе за освежење. Теорија кохезионих и адхезионих сила

и, наравно, тајна за извођење ових експеримената.

Други део: Чаша без дна је чаша пуна воде у коју, иако је пуна до врха, можете убацили хиљаду и једну чиоду. Причамо о сфери молекуларног дејства, па мало математике. И да чуда буду комплетна, Чудак ће у последњем делу, чији је назив *Ситио и решетио*, донети Краљици чисту воду у ситиу. Рупице тог сита величине су 1 мм и вода би кроз њих сигурно протекла. Али чиста вода је чудотворна. А бајка се наставља. У школи или код куће, са експериментима који илуструју површински напон и кохезионе и адхезионе силе.

Циљеви пројекта: Пројекат има три циља. Основни циљ је упознавање са законима хидростатике на занимљив начин. Питање значаја воде за људски род старо је колико и сама људска цивилизација. Вода је део човека, део наше хране, незаобилазна карика добијања енергије. Или, како је Талес прво одговорио на питање сазданости света: то је вода. Други не мање важан циљ је да друштвењаке преведе у природњаке тј. да покаже да су и природне науке нарочито попут бајке. Ту ће умногоме помоћи Чудак, Краљица, сва чуда науке и, наравно, краљичина лепота. Трећи циљ је скривен, али стално присутан и прати целокупни пројекат. Свест о значају воде потпуно је сазрела, па наредни век постаје век воде. Чаша чисте воде је наш мали допринос тој едукацији. Алегорија чудотворности чисте воде не може никога оставити равнодушним. Тако упознавање са законима хидростатике врло лако ће прећи из бајке у свакодневни живот, а чиста вода је препорука које се не можете одрећи.

Циљна група: Традиционално неписано правило је да постоје две групе ученика. Они који воле природне науке и они који воле друштвене. И наравно они који воле и једне и друге. Овај пројекат је намењена друштвењацима. Хоћемо на превару да их увучемо у бајку о Чаши чисте воде, да се пробуде на часу физике, хемије,... а да не знају где се налазе! Е за то нам је потребан Чудак. И сви морају да пију чисту воду, ону коју људи нису ни докварили. За ово преузимам личну одговорност, па ако видите људе да кваре ово божанско пиће, опомене их. А ако на пројекат залута и неки природњаке, нећемо се љутити. Наравно да се шалимо, они су ту као код куће. Можда нас овај пројекат подстакне на размишљање, можда сазнате о води нешто што нисте знали, а можда се роди и љубав према чистој води или науци. Верујемо да ће овако испричана бајка бити инспирација и за све учитеље и наставнике њихових ученике, да своју мисију претворе у најлепшу бајку.

Прилози се налазе на ЦД-у.

БИОЛОГИЈА

Едука портал

Eduka portal

Екосистеми копнених вода, загађивање и могућност заштите

ОШ „Краљ Александар Карађорђевић”, Прњавор

Корелација: Српски језик (читање, писање, одговарање), Ликовна култура (слике), Информатика и графичарство (ПП презентација), Математика (рачунашки подаци и подаци), Физика (брзина вода), Музичка култура (песме о рекама), Историја (битка на реци Дрини)

Разред: 8.

Место одржавања наставе: кабинет биологије

Наставне теме: Угрожавање, заштита и унапређивање екосистема – животне средине

Тип часа: обрада

Циљеви наставе: Упознавање ученика са наставним садржајима из биологије, географије и хемије кроз интеграцију из релевантних наставних предмета, где се свим предметима посвећује подједнака пажња а у корелацији са другим наставним предметима.

Циљ и задаци часа: Схваћање знања из биологије (да ученици усвоје и прошире основна знања о копненим водама и животним условима, загађењу и мерама заштите).

Образовни стандарди: БИ.1.4.5; БИ.1.4.6. ; БИ:1.4.8.3; БИ.2.4.8.; БИ.3.4.7.

Исходни час: – ученик дефинише врсте копнених вода и њихове основне карактеристике;
– набраја и препознаје биљни и животињски свет копнених вода;
– наводи примере загађења и предлаже мере заштите.

Кључни појмови: копнене воде, реке, језера, баре, загађивачи животне средине

Наставне методе: вербално-текстуална (метода усменог излагања: монолог-дијалог и писана реч) и илустративно-демонстративна (фотографије, ПП презентација, карта Србије).

Облик рада: фронтални облик рада, индивидуални облик рада.

Специјални облик рада: интегративно учење (повезивање наставе тематском целином у једно, обухватањем више предмета).

Трајање часа: 120 минута

Географија: Реке Црноморског слива

Циљ: Стицање знања о најдужим рекама Србије слива Црног мора.

Образовни стандарди: ГЕ.1.4.1. , ГЕ.2.1.4. , ГЕ.2.4.1. , ГЕ.3.1.1.

Хемија: Загађивачи ваздуха, воде и земљишта. Мере заштите

Циљ: Стицање знања о врстама загађивача и мерама заштите као и развијање еколошке свести.

Образовни стандарди: ХЕ.1.5.1.

Наставна средства и

помагала: карта Србије, фотографије, рачунар и пројектор, синтисајзер, наставни листићи.

Активност ученика: Слушају наставника и другове, дију одговоре, гледају, разговарају, бележе, допуњују се, закључују, помажу једни другима и решавају задатке.

Активности наставника: Прича, објашњава, подстиче ученике на размишљање и закључивање, води разговор с ученицима, прати и пружа помоћ при раду, даје инструкције.

Временска артикулација: Уводни део: 20 минута; Главни део: 70 минута; Завршни део: 30 минута

Литература: В. Сурчински Миковић, Д. Бурић, *Биологија*, уџбеник за 8. разред основне школе, Едука, Београд, 2014.

Праћење и вредновање наставе и учења: дискусија на часу, учешће у рада

Начини провере остварености исхода: Оцењивање ученичких одговора; самоевалуација и евалуација; решавање различитих задатака; формативно оцењивање ученика

Међупредметне компетенције: Компетенција за учење; комуникација; естетичка компетенција; решавање проблема; сарадња; дигитална компетенција; одговоран однос према околини и одговоран однос према здрављу.

Структура часа

Уводни део часа: Наставници исписују на табли назив наставних јединица о којима ће данас бити говора и тип часа. Уводе ученике у данашње наставне јединице објашњавајући да претходно треба да се подсети научног градива. Понављају с ученицима основна стечена знања о животној средини и подели животне средине, популацији, биоценози, односима живих бића у њој и еколошким условима који владају у животној средини. Са наставницом географије коментаришу временску прогнозу.

Главни део часа: Наставник подсећа ученике да ће на данашњем часу повезати већ стечена знање са конкретним примерима, тј. с екосистемима копнених вода.

Наставница биологије започиње причу дискусијом са ученицима о копненим водама. Које врсте копнених вода постоје и шта оне представљају? На питање да ли су некада били на реци и како она изгледа, ученици одговарају а наставница се надовезује објашњавајући горњи, средњи и доњи ток реке, као и услове живота у њима.

У тренутку кратке паузе чује се песма *Дунаве, Дунаве* коју свира на синтисајзеру наставник музичке културе и пева један ученик. Затим наставница географије започиње причу о нашој највећој реци, где извире, куда тече, које су њене притоке и где се улива. Док она то прича уз повремено укључивање ученика за оно што знају, неко од ученика то показује на карти Србије окачене на зиду учионице, а остали ученици настоје да то показују на немој карти испред себе. После тога уз коментаре ученика, наставница биологије набраја биљни и животињски свет реке. У корелацији са наставом физике упоређујемо податке о брзини воде горњег, средњег и доњег тока реке. Те податке повезујемо са условима који постоје у њима и закључујемо зашто пастрмка живи у горњем току а шаран у доњем току реке.

Причу прекида позната музика песме *Сава њихо њече* у извођењу наставника музичке културе. Ученици препознају песму и наводе неке песме које су у вези с овом реком. Сви заједно певамо *У Шайцу крај Саве*, добро познату песму и одлику нашег најближег града. Наставник следи са наставницом географије и основним појмовима о овој реци: где извире, куда тече, које су њене притоке и где се улива. Следи разговор са ученицима које биљке и животиње су на реци Саве и које биљке и животиње је препознао у тој реци.

После разговора слушамо са *YouTube*-а монолог Радосла Бајића из серије *Село јори а даба се чешља* и тако започињемо причу о тој реци. Затим наставница географије прича о тој реци. На крају набрајања наших највећих река чујемо тактове веома познате наше историјске песме *Дрино водо*. Певамо сви заједно. Кратак предах од приче представља приказивање дела филма *Марш на Дрину* са *YouTube*-а и подсећања на нашу славну историју. Након филма наставница географије поново прича о нашој реци. Наставница биологије се подсећа пецања на Дрини и риба које смо уловили, као и велике манифестације нашег краја *Дринске рејатије*, која се одржава сваке године у августу месецу.

Уз подсећања да река у нашој земљи има још много, прелазимо на остале копнене екосистеме. Гитајући извештај са биолошке екскурзије, сећамо се карактеристика Палићког језера. Са наставницом географије причамо о постанку језера и његовим одликама, а са наставницом биологије о биљном и животињском свету језера као врсте стајаћег, веома плодног, копненог екосистема. Показујемо на карти где се налази и које је место најближе том језеру. Уз предзнање како се на карти обележава језеро, ученици траже и показују још нека језера Србије.

На крају нам остаје још један тип копнених вода, баре. О њима причамо подсећајући се биолошке екскурзије на Царску бару, приче водича о биљкама и животињама и оне које смо видели. Са ПП презентације гледамо слике војње бродом рукавцима Царске баре, препознајемо неке биљке и животиње и гледамо прелепу панораму баре. На карти Србије проналазимо где се налази, тражимо и показујемо још неке познате баре у Србији.

После упознавања различитих врста копнених вода и приче о њима, осврћемо

се на сурову садашњицу и врсте загађивача воде, земљишта и ваздуха. Причамо како се загађује вода, земљиште око ње и ваздух изнад ње, те последице загађења на живи свет копнених вода. Стравичне примере као упозорење и негативан однос човека гледамо са ПП презентације. Решавање неких математичких задатака у вези са количинама загађивача.

После порука које су нам наставнице приказале такође сликама са ПП презентације, предлажемо мере за смањење и превенцију загађења.

Завршни део часа: Са ученицима понављамо кључне појмове из лекција решавањем укрштенице из биологије и погађањем асоцијације из географије.

На крају часа ученици раде самоевалуацију, процењујући своје знање и учешће у раду на часу. За позитиван однос у раду добијају плусеве у педагошку свеску, а за неодговоран уместо минуса дају предлоге како да га поправе на следећем часу. Најактивнији ученици по мишљењу ученика и наставника добијају и бројчану оцену, наравно уз образложења.

За домаћи задатак ученици имају да напишу састав или песмицу о неким конкретним копненим водама или можда чак да неколико жели, нацрта пејзаж.

Евалуација часа: Повратну информацију о успешности часа и остварености планираних задатака добијам од ученика увидом у учешће у раду на данашњем часу и датим бројем одличних оцена за активност.

Самоевалуација: Наставник пише извештај о часу с оствареношћу и препорукама.

Прилози се налазе на ЦД-у.

Пубертет и адолесценција: проблеми везани за период одрастања

ОШ „Петар Лековић”, Пожега

ПРИПРЕМА ЗА НАСТАВНИ ЧАС	
Разред:	Седми
Наставна тема:	Репродуктивно здравље
Трајање:	један школски час
Место реализације:	учионица за биологију
Тип часа:	утврђивање
Облици рада:	фронтални, индивидуални, групни
Наставне методе:	вербална, текстална, аудио-визуелна, истраживачка, демонстративна, илустративна, игра улога, корелативна, стваралачка
Корелација:	Српски језик (развој вештине јавног излагања), Енглески језик (проблеми младих у целом свету су исти), Информатика и рачунарство (самостално коришћење веб-алата), Час одељењског старешине (промене у пубертету, болести зависности), Ликовна култура (илустровање и бојење органа).
Наставни циљеви:	Образовни: – ученици треба да утврде стечена знања о променама које се јављају у пубертету и адолесценцији, проблемима везаним за период одрастања и изазовима који се јављају том периоду. Функционални: – формирање правилног и активног односа према учењу користећи стечена знања и свакодневна школска искуства;

	<ul style="list-style-type: none"> – развијање вештине рада у групи и вештине сарадње; – развој дигиталних компетенција израдом задатака за проверу знања у различитим веб-алатима; – развој самосталности, одговорности за сопствено знање, позитивног односа према раду; – развој способности посматрања, уочавања, повезивања, закључивања. <p>Васпитни:</p> <ul style="list-style-type: none"> – развијање правилног односа према своме телу, променама и индивидуалним разликама кроз које пролазе у периоду пубертета, адолесценције и истицање значаја подршке и велике улоге породице, школе, друштва у процесу одрастања; – оснаживање за процес доношења одлука и идентификовање социјалних ситуација које трпе од вршњака и вежбање одупирања истим; – развијање осећаја одговорности према себи и другима.
Литература за ученике и наставнике:	<p>Б. Петров, С. Стевановић, Пиштелић, К. Пауновић, <i>Биологија, уџбеник за 7. разред основне школе</i>, Завод за уџбенике, Београд.</p> <p>Приручник <i>Васпитнике за здравље кроз животиње</i>, Уџбеник, Угљешац.</p> <p>Уџбеник (Tom Hutchinson, <i>Project 4, The English Book</i>)</p>
Наставна средства:	<p>Рачунар, пројектор, презентација, таблети или мобилни телефони, припремљени материјали – наставни листићи.</p>
Коришћени веб-лати:	<ul style="list-style-type: none"> • Learning apps
Усаглашеност са наставним планом и програмом:	<p>Изабрани садржаји у потпуности су сагласни са Наставним програмом за 7. разред основне школе. Изабрана тема и начин њене реализације у складу су с интердисциплинарним приступом настави.</p>
Компетенције ученика:	<p>Организоване активности имају за циљ унапређење бројних компетенција ученика:</p> <ul style="list-style-type: none"> • компетенције за комуникацију и сарадњу развијају се кроз групни рад; • дигиталне компетенције развијају се коришћењем дигиталних садржаја за проверу знања и навикавањем на употребу технологије

	<p>на одговоран и креативан начин;</p> <ul style="list-style-type: none"> • решавање проблема – симулацијом конкретне ситуације, формулисањем и рашчлањивањем вршњачких проблема; • одговоран однос према здрављу – препознавањем ризика, последица болести зависности и предности сопственог избора; • развијање критичког мишљења кроз аргументовано процењивање свог и туђег рада; • креативност и способност уметничког изражавања кроз различите медије.
Активности ученика:	<ul style="list-style-type: none"> • креирају задатке за проверу знања; међусобно сарађују – помажу и подстичу једни друге у групи; • глуме – препознају, формулишу, рашчлањују и решавају вршњачке проблеме; • боје, уочавају, изводе закључке; • решавају различите задатке у групи; • дискутују о реализованим задацима и активностима; • анализирају и евалуирају квалитет садржаја.
Активности наставника:	<ul style="list-style-type: none"> • мотивисање ученика за рад; • давање упутства представницима група за коришћење веб-алата приликом израде задатака и одговорно коришћење; • организација група, давање задатака; • постављање питања, давање објашњења; • подстицање ученике на дискусију, анализу и извођење закључака; • праћење и усмеравање рада ученика, пружање помоћи током рада; • припремање материјала за час и постављање на сајт <i>Биолошки кућњак</i>.
Образовни стандарди:	<p>БИ.1.5.12. зна да болести зависности (претерана употреба дувана, алкохола, дроге) неповољно утичу на укупан квалитет живота и зна коме може да се обрати за помоћ (институцијама и стручњацима).</p> <p>БИ.2.5.5. зна механизме деловања хемијских материја на физиолошке процесе у организму и на понашање (утицај алкохола, различитих врста дрога, енергетских напитака и сл.).</p> <ul style="list-style-type: none"> • БИ.3.5.7. познаје основне биолошке механизме који доводе до развијања болести зависности.

Припремне активности: Ученици су на претходном часу подељени у групе. Представници група су имали различите задатке: вежбање драматизације „Јаз између генерација” на енглеском језику, прављење квизова, укрштеница, загонетки, спајалица у одабраном веб-алату.

ТОК ЧАСА

<p>Уводни део (5 минута)</p>	<p>Час почиње подсећањем ученика на кључне појмове обрађене на претходном часу, постављањем питања: Да ли су у пубертету и како то знају? Истиче се циљ часа: Рекапитулација и евалуација усвојеног градива о променама које се јављају у пубертету и адолесценцији, проблемима везаним за период одрастања и изазовима који се јављају том периоду.</p>
<p>Главни део (30 минута)</p>	<p><i>Прва активност:</i> На табли су нацртани дечак и девојчица. Ученици добијају задатак да на стикеру напишу по једну физичку или емотивну промену карактеристичну за пубертет. Стикере лепе на нацртано тело дечака, односно девојнице на табли. Затим, два ученика читају са стикера о промени кроз које пролазе и прави се разлика између пубертета и адолесценције.</p> <div style="display: flex; justify-content: center; gap: 20px;"> </div> <p>Како је одрастање буран и дуготрајан процес, ученици изводе такве све проблеме имају млади током одрастања.</p> <p><i>Друга активност:</i> је са наставницом енглеског језика: Група ученика драматизује текст „Јаз између генерација” на енглеском језику, који се бави проблемима младих у раној адолесценцији. Остали ученици дискутују, дају предлоге за решење проблема. Изводи се закључак да су проблеми младих у целом свету исти.</p> <p>Ученици наводе који су још изазови са којима се сусрећу на путу одрастања, имитирајући навике одраслих, које их могу одвести у болести зависности.</p> <p><i>Трећа активност:</i> Групе добијају обрис људске фигуре и задатак да обоје делове тела који су оштећени када је особа зависна од цигарета, алкохола и дрога. После бојења и анализе цртежа, ученици треба да покушају гумицом да обришу трагове на папиру којима су означили како штетне супстанце</p>

утичу на органе. Изводи се закључак да, када је људско тело под утицајем различитих средстава зависности, никада више неће бити исто као пре.

Четврти у активности са ученицима изводи школски педагог. Циљ је превенција болести зависности, с акцентом на одупирање вршњачком притиску. Групе добијају кратак сценарио и могућност даље импровизације дијалога.

Ученици глуме по предвиђеном сценарију. Према томе се свакој групи сугерише на који начин да се одупре притиску и каже – не. У једној групи треба да саопште то изговорено, у другој духовито, у трећој користе обрете, у четвртој напуштају ситуацију, у петој одбијају дајући алтернативу. Постоје притисци али и избори. Ученици дискутују о утицају вршњака и могућности самостално доношења одлука. Изводе се закључци и истиче се значај превенције

Завршни део
(10 минута)

Провера усвојености садржаја савлада се решавањем задатака у веб-алату *Learning Apps* које су ученици (представници група) сами направили. Свака група добија задатак који је направила друга група. Задаци су постављени на сајту <http://bioloski.kurak.weebly.com/>. Ученици их решавају помоћу једног мобилног телефона или таблета у групи.

Задатак 1: <https://learningapps.org/display?v=pwaoiv7ta18>

Задатак 2: <https://learningapps.org/display?v=poxhaxcvt18>

Задатак 3: квиз *Милионер*

<https://learningapps.org/display?v=pzphre1v318>

Задатак 4: укрштеница <https://learningapps.org/5248945>

Задатак 5: квиз 2 <https://learningapps.org/display?v=pjyni8hnpj18>

Истичу се кључни појмови, анализира се да ли су постигнути циљеви часа. Врши се евалуација попуњавањем евалуационог листића.

Наставници дају завршну анализу рада ученика.

Крв и лимфа. Крвне групе. Трансфузија.

ОШ „Јован Поповић”, Нови Сад

ОПШТИ МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ	
Циљ:	<ul style="list-style-type: none">– стицање знања о грађи, функцији и хемијским компонентама крви;– стицање знања о грађи и функцији лимфе;– разумевање значаја различита знања крвних група.
Образовни задаци:	<ul style="list-style-type: none">– усвајање основних чињеница о грађи и функцији крви и лимфе;– упознавање са крвним ћелијама и њиховим улогама у телу човека;– остваривање трајности и високог квалитета знања која се односе на крвне групе човека и процес трансфузије крви;– проналажење градива о систему органа за дисање човека и процесу размене гасова.
Васпитни задаци:	<ul style="list-style-type: none">– формирање интересовања за природне појаве и процесе;– развијање прецизности и истрајности у раду;– развијање одговорног става о сопственом телу.
Функционални задаци:	<ul style="list-style-type: none">– оспособљавање за логичко размишљање и закључивање;– формирање критичког става о квалитету сопственог знања;– увиђање образовне функције савремених информационо-комуникационих технологија.
Облик рада:	индивидуални рад
Наставне методе:	самосталан рад ученика; вербално-текстуалне; демонстративно-илустративне.

Врста наставе:	учење корак-по-корак; учење кроз игру; учење путем решавања проблема; активно учење.
Наставна и помоћна средства:	рачунар за сваког ученика, интернет конекција.
Унутарпредметна корелација:	Систем органа за дисање човека
Међупредметна корелација:	Информатика и рачунарство (интернет, URL)
Наставни простор:	информатички (фоно) кабинет
Исходи:	На крају школског часа, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> – наведе основне карактеристике и функције срца; – препозна све врсте крвних ћелија; – објасни функције свих крвних ћелија; – упореди крв и лимфу; – уочи сличности и разлике између крвних група човека.
Опште међупредметне компетенције:	компетенција за учење; одговоран однос према здрављу; рад са подацима и информацијама; решавање проблема; дигитална компетенција.
Образовни стандарди:	1.2.2. / 1.2.4. / 1.2.7. / 2.2.2. / 2.2.8. / 3.2.2. / 3.2.6.
Литература за ученике:	В. Сурчински Миковиловић, Д. Ђурић, <i>Биологија, уџбеник за 7. разред основне школе</i> , Едука, Београд, 2012.
Литература за наставнике:	В. Сурчински Миковиловић, Д. Ђурић, <i>Биологија, уџбеник за 7. разред основне школе</i> , Едука, Београд, 2012. М. Кдерић, Т. Миљановић, <i>Методика наставе Биологије</i> , ПМФ, Нови Сад, 2014. Д. Ђурић, В. Сурчински Миковиловић, <i>Приручник за наставнике уз уџбеник биологије за седми разред основне школе</i> , Едука, Београд, 2014. Д. Костић, <i>Основи ујоредне анатомије и систематике хордања, скривања</i> , ПМФ, Нови Сад, 2012. Р. Ковачевић, Т. Костић, С. Андрић, С. Зорић, <i>Општа физиологија животиња, скривања за студенте биологије</i> , ПМФ, Нови Сад, 2005.

Артикулација часа

Наставник истиче назив наставне јединице и циљ наставног часа. Објашњава ученицима како ће самостално и индивидуално проћи „путем до знања”. Наглашава да је час подељен на сегменте, и да их после сваког од њих очекују различите активности за утврђивање и проверу знања. Активности, попут квизова, питалица и осмосмерки служе само за утврђивање градива и наставник нема приступ резултатима ученика. Тест о систему органа за дисање (на почетку часа) и тест о крви и лимфи (на крају часа) служе за проверу знања ученика, и наставник ће имати приступ резултатима ученика. На почетку сваког теста, ученици уносе своје име, презиме и одељење, на основу чега се формира табела са бројем бодова.

Након добијених инструкција, ученици индивидуално, за појединачним рачунарима, приступају *online* презентацији. Током часа, они читају текст, гледају видео снимке, решавају квизове и тестове.

На крају часа, ученици коментаришу своја искуства. Мотивација која су потешкоће имали на „путу до знања”. Излажу своје мишљења о истражном начину рада.

Активности пре часа

Наставник:

- креира *Prezi* презентацију инспирисану програмираном, односно корак-по-корак наставом;
- креира игре, квизове, осмосмерке и питалице помоћу *online* апликације *LearningApps* ;
- креира тестове помоћу *Google* уџбеника ;
- проналази и креира едукативне видео снимке;
- проналази информације и поуздане изворе додатних информација за ученике.

Ученици:

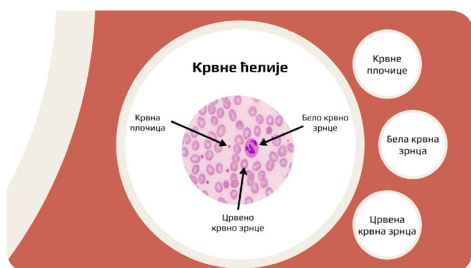
- понављају градиво о систему органа за дисање;
- доносе питалице на час биологије.

Ток часа

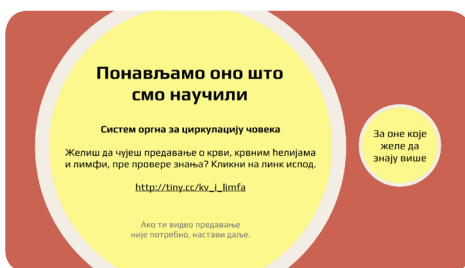
Кораци на путу до знања

Почетни измед презентације

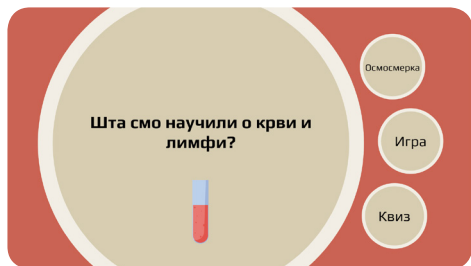

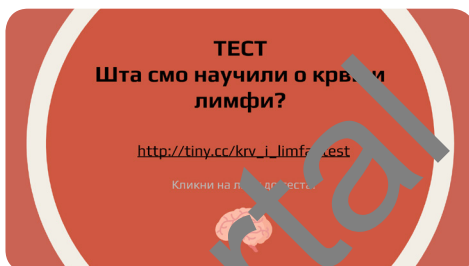
Бело поље – стицање нових знања

Жуто поље – понављање градива

Сиво поље – игре за утврђивање градива

Црвено поље – тест знања

Изглед информатичког (фото) кабинета у ОШ „Јован Поповић”, Нови Сад

Линкови

Prezi презентација

Пут до знања

Едукативне игре

Осмосмерка
Игра - крвне ћелије
Квиз - крвне ћелије
Квиз - крвне групе
Питалица

Едукативни видео снимци

Размена гасова (понављање)
Састав крви
Тромбоцити
Леукоцити
Еритроцити
Лимфа
Крв, крвне ћелије и лимфа (понављање)
Трансфузија
Крвне групе (понављање)

Тестови знања

Размена гасова - тест
Крв и лимфа - тест

MATEMATIKA

Eduka portal

Eduka portal

Боја твог шешира – Радионица за подстицање самоспознаје код ученика

ОШ „Стефан Немања”, Ниш

Општи циљ активности:

Истраживање и разумевање себе, препознавање личних карактеристика, талената и ставова као и значаја изласка из „комфортне зоне” ради потпунијег сагледавања своје личности и формирања слике о себи.

Примарна циљна група:

Ученици 8. разред основне школе

Укупно трајање активности:

50 минута

Сценарио/опис активности

Скалирање интересовања

Уводни део

10 минута

У оквиру уводног саопштења упутити ученике у тему, циљ, облике и методу рада.

Индивидуални рад ученика, постављање својих сажимања и резимирање предлога, дискусија и запажање ученика.

Објаснити активност, *Скалирање интересовања*: ученици на стикерима који су означени као *омиљено*, *омиљеније* и *најомиљеније* исписују своја интересовања кроз степен градације. На позив наставника, уколико желе, образлажу свој избор и лепе стикере, на једну од шест понуђених позадина, беле, зелене, плаве, жуте, црвене и црне боје, по свом избору. Циљ активности је у постављању кореспонденције избора боје и емотивног доживљаја који се са њом повезује. Символично значење боја и њихова повезаност са типом личности и одређеним облицима мишљења и закључивања, дата је у Прилогу 2.

Стикери, шест хамера – беле, плаве, жуте, црвене, зелене и црне боје, фломастери и оловке.

Линија учења – истраживачки пут

1. Главни део

10 минута

Индивидуални рад разговор, објашњење наставника.

Нумерисане карте у шест различитих боја, флипчарт папир.

1) Наставник разговара са ученицима о домену промена на које су спремни да би остварили свој циљ у оквиру својих интересовања. Наглашава да су промене у животу неминовност, али да су мотиви различити и зависе од личних ставова и прихватања одговорности за сопствене одлуке. Наставник подстиче дискусију и усмерава закључке наглашавајући значај образовања, развијања когнитивних способности, емоционалних перцепција и практичних аспирација учења. Нека од могућих питања: *Када смо сиремни да прихватимо промену? Како доживљавамо и размислимо промене? У којим оквирима размислимо?* На папиру за флипчарт, под називом КЛБ 1, наставник исписује кључне речи дискусије.

2) Наставник даје објашњење активности – *Ланац асоцијација*, дели ученицима „карте” које су различитих боја и нумерисане од 1 до 29 (број зависи од броја ученика у разреду). Ученици затим редом образложу своје асоцијације у вези са бојом „карте” коју су изабрали, бележе на стикерима, које ће наставник придружити одговарајућем пану (једном од разнобојних хамера). На овај начин су формиране и групе за следећу активност.

3) Кроз разговор и анализу кључних речи и асоцијација, наставник наводи на закључак да се боје могу користити и у сврху „организовања” комплетног мисаоног процеса који претходи конкретним активностима. Кореспондира избор са начином размисљања и закључивања. Подстиче радозналост и најављује „мистику” главног дела радионице.

Комфортна зона

Наставник објашњава значење термина зона „комфора” (Прилог 1), истиче потребност и значај храбрости да се изађе из ове зоне у непознато и другачије, тзв. зону „панике”. На тај начин се може остварити континуитет процеса целоживотног учења, квалитативне и квантитативне надоградње својства личности. Постављајући питања ученицима како доживљавају своју комфор зону и шта би за њих био и значао излазак из ове зоне, наставник препоручује да размисле и направе своју стратегију изласка.

2. Главни део

5 минута

Индивидуални рад на материјалима, Прилог 1.

Који је твој лични циљ који може да мотивише на акцију? Ова активност представља домаћи задатак, јер захтева посвећен индивидуални рад на себи. Наставник подстиче ученике да предлажу начине и личне сугестије превазилажења проблема.

Боја твог шешира

3. Главни део

 20 минута

 Индивидуални рад,
групни рад.

 Флипчарт папир,
фломастери, папир
формата А4 са
одговарајућом сликом
шешира – Прилози
2 и 3.

Наставник објашњава методу „Шест шешира за размишљање” (Прилог 2) и ученицима даје радни материјал, са напоменом да су о значењу боја шешира говорили у петом разреду, и да је потребно да се сада подсети и продубе разумевање ове симболике. Наставник истиче значај аргумената у доношењу одлука и супротставља му друге облике закључивања. Истиче значај приступа проблему из различитих углова и објашњава методу паралелног мишљења, метафорички, методом шест шешира. Сваком пану наставник придружује шешир са назначеном мисаоним карактеристикама. Ученици раде на два задатка:

Индивидуални задатак: Који шешир најбоље пристаје твој менталној склопу, односно најбоље одсликава твој сазнајни потенцијал? (Размислити и стикер са својим именом залепити на пано чија боја одговара избору.) Ученици који желе да „аргументују” свој избор, могу то да поделе са другима, у циљу бољег међусобног разумевања и спонтане комуникације.

Све групе раде исти групни задатак али из различитих углова, стављајући „свој” шешир на пано (Прилог 2).

Групни задатак: Ставите шешир боје групе којој припадате, односно покушајте да размишљате на начин који је у складу са „типом мишљења карактеристичним за дати шешир”. На основу карактеристика тог облика размишљања и закључивања, помогнути радним материјалом (Прилог број 2 – „значење” шешира) и питањима која су у материјалу дата, одговорите на следећа питања или бар једно од њих: 1) *Како да откријем свој таленат?* 2) *Које ауторијетете и моделе њонашања смајрам кључним у формирању личних ставова?* 3) *Шта је за мене срећа?*

Питања су постављена у првом лицу са циљем да лични доживљаји чланова групе буду анализирани и генерализовани у виду става њених чланова.

Ученици по групама раде, бележе и излажу закључке, дају одговоре и предлажу решења. На основу резултата, наставник са ученицима изводи опште закључке.

Кључне речи као резиме

Завршни део

5 минута
Индивидуални рад.
Евалуациони листић
(Прилог 4).

1. Корак – Ученици кроз три кључне речи резимирају рад.
2. Корак – Квалитативну успешност радионице ученици процењују попуњавајући евалуациони лист.

Исходи активности

Активност: Скалирање – Исход: Препознаје своја интересовања и размишља о приоритетним областима неопходним за свој даљи лични и професионални развој.

Активност: Линија учења – Исход: Разуме значај когнитивног учења, рад на практичним задацима и потребност унапређивања сопствених карактеристика за лични емотивни и когнитивни развој.

Активност: Комфор зона – Исход: Увиђа значај покушања зоне комфора ради проналажења и прихватања нових начина учења и неопходности промена зарад личног развоја.

Активност: Боја твоје шешира – Исход: Разуме значај својих особина и ставова за развој своје личности, анализира сопствене карактеристике, знања, вештине и способности, интересовања и вредности.

Активност: Кључне речи као резиме – Исход: Размишља о суштинској добити од различитих животних активности и од сопствених избора.

Литература

Е. Де Боно, *Шест шешира за размишљање*, Финеса, Београд, 2000.

Т. Ковачев, *Како користити технику „Šest šešira” за podsticanje kreativnosti kod dece.*

Преузето са <https://tatjanakovacev.files.wordpress.com/2013/05/6-sesira.pdf> 15. 2019. године.

Википедија Едвард де Боно https://sr.wikipedia.org/wiki/Едвард_де_Боно Метод „Шест шляп мышления” Едварда де Боно <https://4brain.ru/blog/метод-шести-шляп-мышления/>

Значење симбола

Општи циљ
Циљна група
Време

Облик и технике рада
Радни материјал

Мостови нас спајају (Математика, Географија)

ОШ „Иво Андрић”, Београд

Наставна тема/ јединица:	Круг, многоугао Припрема за трећи писмени задатак	
Тип часа:	Интердисциплинарни час	
Задаци:	Образовни:	<ul style="list-style-type: none">• уочавање математичких проблема при изради мостова и њихово решавање, применом стечених знања из математике (круг, многоугао, проценат);• примена усвојених знања из математике у задацима из реалног живота;• утврђивање знања о географском положају и привредним одликама Европе, Азије, Северне Америке и Аустралије, с освртом на саобраћајну инфраструктуру.
	Васпитни:	<ul style="list-style-type: none">• развијање радозналости, интересовања и способности за истраживање геопростора на карти и у виртуелној реалности;• развијање вештине комуникације и логичког закључивања;• развијање прецизности, тачности, уредности у раду и концентрације;• способност за упоран и предан рад.
	Функционални:	<ul style="list-style-type: none">• оспособљавање за тимски/групни рад;• развијање способности запажања географског распореда објеката и појава на географској карти и њихових основних својстава;• развијање способности систематизације знања и примена наведеног у свакодневном животу;• увежбавање начина проналазка информација доступних на интернету;• увежбавање начина коришћења Google map апликације за истраживање удаљених предела;• препознавање и примена Питагорине теореме;• увежбавање израчунавања површине многоуглова.• увежбавање израчунавања обима круга;• примена процента у реалним ситуацијама;• увежбавање рачунских операција, заокруживања бројева, рачуна са процентом и пропорцијом;• ученици се оспособљавају да развијају логичко, аналитичко и (алгоритамско) мишљење.

Циљеви:	<ul style="list-style-type: none"> • утврђивање стечених знања из математике (површина многоуглова, примена Питагорине теореме, заокруљивање бројева, пропорције, обим круга, проценат); • утврђивање знања о распореду континената; • израда интерактивне карте са локацијама и описима најзначајнијих мостова на свету.
Међупредметне компетенције	Компетенција за целиживотно учење (ученик одваја битно од небитног, користи различите методе истраживања), рад са подацима и информацијама (ученик процењује поузданост података, користи информационе технологије за чување и презентацију података), решавање проблема (ученик решава математичке задатке тако што испитује проблемску ситуацију и проналази могуће решења), вештина сарадње (ученици комуницирају у оквиру групе, аргументовано и креативно доприносе раду групе, ангажује се у реализацији задатака), естетска компетенција (ученик уочава важност естетске лепоте мостова у самој градњи и изгледу).
Облици рада:	фронтални, рад у групи, рад у пару.
Методе рада:	монолошко-дијалoшка, истраживачко-демонстративна.
Корелација:	Техничко и информатичко образовање, Историја, Информатика, српски језик, Физика
Наставна средства:	мобилни телефони, QR кодови, рачунари, пројектор, интерактивна Google мапа, фотографије, карта света, атлас.
Литература:	Математика за 7. разред, Клет

Ток часа

🕒 УВОДНИ ДЕО ЧАСА (око 5 минута)

У уводном делу часа упознајемо ученике са циљевима часа и планом активности. Ученике делимо у четири групе. Свака група добија детаљна упутства за рад. Упутство се налази уз наставничу припрему.

🕒 ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА (око 30 минута)

Након што су ученици сваке групе прочитали упутство, прелазе на истраживачки део задатка. На интернету истражују и прикупљају податке о задатом појму (мосту). Како би се уверили да су на правом путу у истраживачком раду, свака група може да провери садржај QR кода, који су добили у оквиру упутства за рад у уводном делу часа. Након што се увере да су пронашли тражени појам, јављају

се наставнику како би добили други, математички задатак. У другој фази истраживања дозвољено је да се ученици у оквиру групе поделе, и да једни раде математички задатак, а други део чланова групе да извучи информације о задатом појму (на ком континенту, држави и граду се налази, када је саграђен, које су димензије) и да све то унесе у онлајн Google мапу. Поред текста, неопходно је да свака локација има и фотографије. У наставку је приказано како би информација за сваки појам требало да буде уписана. Наравно, свака иновација и слобода при креирању је дозвољена.

Примери задатака за сваку групу приложени су уз наставничку припрему за час.

🕒 ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА (око 5 минута)

У завршном делу часа на паметној табли ће бити приказана интерактивна Google мапа, коју су ученици свих група заједнички креирали. Свака група ће представити укратко свој НАЈ мост и изложити занимљивости као и резултат математичког задатка који су имали.

Активност ученика: скенирају кодове, истражују, анализирају, израђују мапу, раде задатак, попуњавају нему карту, записују одговоре, дају одговоре, повезују претходно стечено знање, фотографишу, пишу извештај.

Активност наставника: осмишљава ток часа, пише припрему за час, истиче циљеве и дели задатке, дискутује са ученицима, припрема фотографије и неме карте, евидентира активност у педагошку сврху.

Напомена: Извештај са часа можете погледати на географском блогу „Географија за тебе“

Интерактивну мапу које су израдили све четири групе можете да видите на линку <https://www.google.com/maps/d/@15.879938,96.715977%2C149.1555753835014&z=3>

Познате математичарке

ОШ „Бранко Радичевић”, Смедерево

ОШ „Миша Стојковић”, Гај

Наставна јединица:	Приказ резултата математичког пројекта
Разред:	шести
Дан и датум:	1.06.2019.
Место реализације:	учионица
Тип часа:	додатна настава
Облици рада:	фронтални, индивидуални, рад у пару, рад у групи.
Методе рада:	монолог, дијалог, илустративна, демонстративна.
Наставна средства:	рубрик, сличица, прибор за рад, рачунари, интернет, презентације, мапе ума, панои, израђени предмети, календар, мајица.
Циљ часа:	Утврђивање наученог кроз пројектни рад на eTwinning пројекту <i>Famus Female Mathematicans 2</i>
Општи исходи	Ученик ће да: – прочита, запише, упореди и представи резултате истраживања о познатим математичаркама и њиховим савременицима; – испита да ли је решење једне групе истоветно са решењем других група.
Операционализовани исходи	Ученик ће да: – испита да ли су познате математичарке заступљене у настави и у науци паралелно и равномерно колико и њихови савременици; – испита разлике у приказима наставних садржаја кроз ИКТ алате, фронтално, индивидуално, у пару или групно.

Кључни појмови:	познате математичарке, Ада Аугуста Бајрон Кинг, Бенџамин Френклин, календар
Међупредметне компетенције:	<ul style="list-style-type: none"> • компетенција за целоживотно учење; • комуникација; • компетенција за рад са подацима и садржајима.
Корелација:	Информатика и рачунарство, Математика
Литература:	<p>1. Проф. др Миливоје Г. Лазић, Др Мићо Милетић, Душан Михајловић, Снежана Богићевић, <i>Математика, уџбеник за 5. разред основне школе</i>, Београд, Едука</p> <p>2. линкови с интернета</p>

ТОК ЧАСА	
УВОДНИ ДЕО (3 минута)	
<p>Активности наставника</p> <p>Наставник с ученицима анализира рад на пројекту и наводи основне чињенице:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) број школа учесника; 2) број наставника учесника; 3) број ученика учесника пројекта; <p>Затим наставник позива ученике да се распореде у групе по секцијама пројекта (страницама пројекта на еТwinning порталу) према задацима на којима су били ангажовани.</p> <p>Истицање циља часа:</p> <p>– Данас се упознајемо са резултатима тромесечног рада на пројекту <i>Познајте математичарке 2</i>.</p> <p>(Коаутор пројекта је наставница Мирјана Кокерић, а други аутор је наставница Нада Соколовић из Босне и Херцеговине. У питању је међународни еТwinning пројекат реализован у школској 2018/2019. години.)</p> <p>Циљ часа је промена искустава, знања и закључака о истраживањима која сте спровели у претходном периоду.</p> <p>Наставник на табли исписује назив пројекта и поднаслов:</p> <p>Резултати пројектних истраживања</p>	
<p>Активности ученика</p> <p>Ученици бирају своју позицију у групи којој припадају и припремају свој прибор за рад и презентације резултата пројекта.</p> <p>Слушају наставника и почињу да читају упутства за рад сваке групе која су одштампана и залепљена на столу сваке групе.</p>	

ГЛАВНИ ДЕО 35 минута

Активности наставника

- Наставник обилази групе и помаже ученицима уколико има нејасноћа.
- Наставник подстиче међусобно уважавање ученика и комуникацију при раду групе.
- Наставник пружа подршку, охрабрује ученике на изношење и дељење нових идеја.

Вођено презентовање резултата рада група уз самооцењивање и вршњачко оцењивање.

Додатни задаци:

Наставник охрабрује ученике који су успешно испунили претходне захтеве да наставе са истраживањима на ове и сродне теме, а која могу презентовати на наредним часовима додатне наставе.

Активности ученика

Ученици самостално приступају раду групе. Групе су подељене по темама истраживања:

1. Познате математичарке у свету (презентације и плакати)
2. Ада Аугуста Барјон Кинг (презентације и плакати)
3. Познате математичарке и њихови савременици (дијалог између њих и креирање стрипа)
4. Годишњи календар са познатим математичаркама и њиховим савременицима (од папира, презентација и у дигиталном облику)
5. Израда употребних предмета и именима познатих математичарки (наруквице с именима, кутија са логом математичарке и одевни предмети за њу, декупаж кутије и оловке с именима математичарки, мајица са принтом, лого пројекта, постер пројекта, шаљка са логом пројекта)
6. Израда блога и магазина са темом: „Познате жене математичарке”
7. Постер питања за друге тимове ученика са пројекта и постери одговора на питања која су други тимови нама поставили
8. Познате математичарке и:
 1. свемир
 2. уметност
 3. роботика

Групе ученика презентују своје радове, док други слушају и бележе оцене. Након излагања чланови групе раде и самооцењивање.

Свака група презентује помоћу рачунара и пројектора ако има материјале у дигиталном облику.

ГЛАВНИ ДЕО 7 минута

Активности наставника

Наставник поставља питања ученицима како би могли да развију кратку дебату

о очекивањима од овог пројекта и резултатима пројекта.

Задавање домаћег задатка: Наставник задаје домаћи задатак - истраживачки рад ученика на тему која им је на овом часу била најзанимљивија. Рад треба предати у дигиталном облику у виду ППТ или *Sway* презентације.

Наставник ради евалуацију пројекта на линку:

<http://linoit.com/users/Nadasok/canvases/Evaluacija%20za%20nastavnike>

Активности ученика

Ученици одговарају на питања са линка: евалуација пројекта за ученике:

<http://linoit.com/users/Nadasok/canvases/Evaluacija%20za%20ucenike%20FFM2>

Ученици могу да **наставе истраживања** о овим темама након слушања резултата рада свих група, јер се са новим информацијама отварају и нова питања.

Провера остварености исхода

Ученик:

- записује главне чињенице и закључке до којих је дошао на овом часу

Праћење напредовања и активности ученика

Наставник:

Активност на часу (усмени одговори, самостално ујвљање, повезивање садржаја учења са примерима из непосредног окружења)

Рад на часу (рад пред таблом, самосталан рад на таблицама, рад на рачунару)

Тачност рада (број креативно урађених радова, примена кључних садржаја учења у изради задатака)

Ученик:

Ученици раде самооцењивање, вредновањем доприноса рада групе и креирања продуката рада, као и вршњачко оцењивање након презентовања сваке групе

Евалуација

Наставник: у спешност часа процењује користећи се чек-листом о остварености индикатора и стандарда за реализацију часа.

Ученик: Изјављује се попуњавајући кратку анкету или усмено о својим утисцима о часу (који део часа му/јој је био најзанимљивији, а који најмање, шта је било теже за разумевање и сл.)

Запажања наставника о реализацији часа

Линкови за даља истраживања ученика. Заједнички продукти рада 24 школе учеснице пројекта из земље и региона.

Календар пројекта: https://www.canva.com/design/DADMCFRUFry/YEGcuGeLKTxfjua0yJ_IQ/view

Блог пројекта: <https://famousfemalemathicians2.home.blog/>

Магазин пројекта: <https://madmagz.com/my-magazine/1501651/edit#/pages/1>

Фибоначијев низ – Математика око нас

ОШ „Татомир Анђелић”, Мрчајевци

Разред	7/2
Датум реализације	29. 01. 2019. (два школска часа)
ПОДАЦИ О ЧАСУ	
Наставна тема	Низови
Наставна јединица	Фибоначијев низ – Математика око нас
Тип часа	комбиновани: обрада, апликативни (примењивање знања и вешта), интродуктивни (увођење ученика у ново знање), креативни (развој креативности код ученика).
Облик рада	групни, индивидуални, фронтални.
Наставне методе	вербално-текстуалне (метода усменог излагања – монолог и дијалог, метода писања и метода читања и рада на тексту), описивање, образлагање и објашњавање, постављање питања; илустративно-демонстративне (илустрација мултимедијалном презентацијом, шеме).
Наставна средства	рачунар, пројектор, мултимедијална презентација, текстуални материјал.
Иновације	Замишљено је да час буде интегративни: математика – биологија
Корелација	Математика – низови, златни пресек; Биологија – примери низова у живом свету; Историја – античка Грчка;

	<p>Ликовна култура – архитектура и сликарство; ТИО – коришћење презентација; Музичка култура – слушање музике.</p>
<p>Литература</p>	<p>Математика за 5. и 6. разред и Биологија од 5. до 7. разреда, Едука Линкови: matematika.edu.rs/fibonacijev-niz-u-prirodi-saznaj-gde-si-video видео https://www.youtube.com/watch?v=zXrYSRqOyU4 пиано https://www.youtube.com/watch?v=2pbEarw...</p>
<p>Циљ и задаци часа</p>	<p>Циљ часа: – ученици треба да схвате да Фибоначијев низ представља низ бројева у којем збир претходна два у низу дају вредност наредног члана низа и да се примери низа налазе у специфичностима грађе биљака, животиња и човека.</p> <p>Задаци часа: Когнитивни домен: – ученици усвајају нове термине из математике и биологије; – ученици препознају знања о Фибоначијевом низу препознајући примере у живом свету; – ученици описују карактеристике грађе биљака и животиња код којих се јавља Фибоначијев низ.</p> <p>Афективни домен: – ученици развијају сопствене ставове о повезаности Фибоначијевог низа са природом; – ученици образлажу где се јавља Фибоначијев низ код биљака и животиња; – ученици се оспособљавају за посматрање, опажање, уочавање и повезивање битних појмова и чињеница и логичко закључивање.</p> <p>Психомоторни домен: – ученици развијају комуникационе вештине користећи математичке и биолошке термине; – ученици креирају интелектуално васпитање; – ученици се прилагођавају међусобној сарадњи; – ученици развијају колективни дух; – ученици комбинују теоријско и практично умеће кроз креативни рад.</p>

<p>Образовни стандарди</p>	<p>МА.2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама.</p> <p>МА.3.1.3. користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама.</p> <p>БИ.1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење).</p> <p>БИ.2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату.</p> <p>БИ.2.2.3. зна карактеристике и основне функције спољашње грађе биљака, животиња и човека.</p>
<p>ТОК ЧАСА</p>	
<p>Уводни део часа Време: 20 минута</p>	<p>Настава се изводи с ученицима 7/2 разреда.</p> <p>Наставнице деле ученике у четири групе по пет-шест ученика. Критеријум спабира ученика су индивидуалне карактеристике. Захтеви који се постављају пред ученике су вертикално диференцирани, односно прилагођени су нивоу знања које су стекли од петог до седмог разреда из математике и биологије.</p> <p>Наставник математике упознаје ученике са темом кроз <i>Revel Point</i> презентацију <i>Фибоначијев низ – Мајем тика око нас</i> и јасно истиче циљеве и задатке часа, а затим наставник биологије у кратко објашњава да у грађи живих бића постоји правилност Фибоначијевог низа.</p> <p>Ученици добијају материјал за рад по групама и деле задужења у оквиру својих група.</p> <p>Активности наставника: даје задатак, сугерише, појашњава појмове, подстиче.</p> <p>Активности ученика: рецептивне (гледају и слушају).</p>
<p>Главни део часа Време: 50 минута</p>	<p>Главни део часа се заснива на раду у групама. Током часа тече музика са линка: https://www.youtube.com/watch?v=2pbEarwdusc која асоцира на тему часа и делује стимулативно на размишљање ученика.</p> <p>Групе добијају наставни текстуални материјал са задацима, по пет истих задатака за сваку групу, у којима је објашњено шта ученици треба да ураде.</p>

¹Питања су дата у презентацији.

	<p>Добијају и јасно наглашене захтеве и бодовање задатака, који анимирају ученике да примене научено из биологије и математике и развијају такмичарски дух.</p> <p>За решавање сваког задатка је предвиђено одређено време за давање одговора, ученици су упознати с тиме. Након истека времена за сваки појединачни задатак, јављају се групе које су завршиле и прва група која се јави извештава, а након тога остале групе допуњују одговор, ако је потребно.</p> <p>Након извештавања свака група предаје свој одговор наставницама које бодују одговоре.</p> <p>Током рада група, наставнице обилазе групе и помажу ученицима, подстичу рад и прате да ли су ангажовани сви чланови групе.</p> <p>Активности наставника: даје задатак, надгледа, објашњава појмове, подстиче ученике на закључивање и размишљање, поставља питања и похваљује одговоре.</p> <p>Активности ученика: раде задатке, слушају, одговарају, закључују, посматрају и извештавају.</p>
<p>Завршни део часа Време : 20 минута</p>	<p>У завршном делу часа збирају се поени, проглашава победничку групу и похваљује. Након тога наставница математике објашњава <i>Златни пресек</i>, који је специфични однос између две величине које задовољавају следеће правило: однос њиховог збира и веће величине једнак је односу веће величине према мањој.</p> <p>Након тога ученици наводе примере златног пресека са којима су се већ упознали и дискутују.</p> <p>Затим се емитује видео: https://www.youtube.com/watch?v=zXrYSRqOyU4</p> <p>На крају часа ученици дају коментаре о својим утисцима о часу.</p> <p>Активности наставника: надгледа, објашњава појмове, подстиче ученике на закључивање и размишљање, поставља питања и похваљује одговоре.</p> <p>Активности ученика: слушају, одговарају, закључују, посматрају.</p>
<p>Евалуација</p>	<p>Обавља се праћењем укључивања ученика током часа у дијалог:</p>

- кроз квалитет питања која постављају наставнику током часа;
- кроз одговоре које дају на постављена питања;
- кроз коментаре које дају након завршених извештаја сваке групе.

Изглед табле

29. 1. 2019.

Фибоначијев низ – Математика око нас

1. група

2. група

3. група

4. група

Интегративном часу присуствују: Весна Јевђевић, директор школе, Вера Думић, педагог, Ленка Петровић, наставница математике.

Прилози се налазе на ЦД-у.

ГЕОГРАФИЈА

Едука портал

Eduka portal

Израда квиза из географије у програмском језику Python 3

ОШ „Вук Караџић”, Бачка Паланка

Замисао је да ученици практично примене знања стечена на часовима из програмирања на занимљив начин, правећи квиз из географије који садржи питања која се не спомињу у уџбенику и не обрађују се на редовним часовима. На редовним часовима географије ученици уче европске државе, а на овом угледном часу проширују своја знања кроз занимљивости везане за одређене државе. Раније стечена знања из информатике која се односе на претраживање информација на интернету, ученици су сад применили при проналажењу одређених географских садржаја потребних за израду квиза.

Час је замишљен тако да ученици праве питања у програмском језику Python, а затим да одговарају на питања која су поставили други ученици. Ово захтева знање из географије и при креирању квиза и при одговарању. Да би могли да креирају питања за квиз, ученици морају да савладају градиво из програмирања: наредбу IF, рад са нискама, наредбу print и приказа података.

Активности које су претходиле часу:

Наставница географије је поделила свим ученицима 27 питања. Ученици су имали задатак да у року од 15 дана пронађу на интернету одговоре. Наставница је проверила тачност одговора која су ученици нашли. Овај географски материјал треба да се употреби за програмирање квиза.

Наставнице оба предмета су заједно формирале парове водећи рачуна о различитим нивоима знања ученика из географије и из програмирања. Одштампана су и три питања за сваки пар (Прилог 1).

Ток часа

Разред	VI		
Наставна тема:	Географија: Европа Информатика и рачунарство: Програмирање		
Тип часа:	вежбање, понављање градива		
Циљ часа:	Да ученици у тимском раду направе квиз у програмском језику Python и да провере своја знања из географије.		

Задачи часа:	<ul style="list-style-type: none"> • применити знање стечено на претходним часовима; • стећи нова сазнања истраживачким радом; • указати на значај тимског рада; • оспособити ученика на самостално решавање непознатих проблема; • развити креативности код ученика; • подстицати радозналост код ученика; • развјање компетенција: вештине комуникације, дигиталне компетенције, вештине сарадње, компетенције за целоживотно учење. 	
Очекивани исходи на крају часа:	<ul style="list-style-type: none"> – зна да примени IF наредбу; – зна да користи сложен услов у IF наредби; – зна да сачува датотеку на одређено место; – зна одговоре на питања из географије док решава квиз; – зна одговоре на питања из географије док решава квиз. 	
Методе рада:	дијалогска, усмено излагање, демонстрација, практичан рад на рачунару, проблемска настава, учење засновано на игри, вежбање.	
Облици рада:	тимски рад	
Наставна средства:	рачунар, пројектор, табла, припремљен материјал.	
Литература:	Географија – интернет Информатика: https://petlja.org/ , Информатика и рачунарство за шести разред, Едука ¹	
	Планиране активности наставника	Планиране активности ученика
Уводни део часа (5 минута)	<ul style="list-style-type: none"> – наставница информатика са ученицима понавља синтаксу IF наредбе; – упућују ученике на који начин ће бити реализован час; – деле ученицима припремљена питања; – упућују ученика где да сачувају своје програме; – наводе циљ и исходе часа. 	<ul style="list-style-type: none"> – питају, одговарају на питања, коментаришу одговоре других.

¹ У току школске 2018/19 године није постојао уџбеник из информатике за шести разред, промотивни примерци су изашли током маја, тако да је коришћен промотивни примерак уџбеника

<p>Средишњи (главни) део часа (35 минута)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – нагледају рад ученика; – помажу ученицима у превазилажењу евентуалних проблема при изради задатка; – наставница информатике скупља урађене програме преко мреже; – наставница информатике пушта на пројектору квиз, односно покреће написане програме првог пара и прозива други пар да одговара на питања. (За тачне одговоре други пар добија бодове из географије, а први пар за добро испрограмирана питања добија бодове из програмирања. Затим пушта питања која је направио други пар и прозива трећи пар да одговара, и тако у круг док сви парови не буду прозвани.) – наставница информатике проверава тачност кодова; – наставница географије проверава тачност одговора ученика који решавају квиз; – наставница географије на табли уписује поене (Прилог 3 – табела за бодовање). 	<ul style="list-style-type: none"> – на рачунару израђују програме; – по потреби комуницирају са наставницама; – одговарају на питања која је направио други пар; – договарају се међусобно (у паре) о одговорима на постављена питања
<p>Завршни део часа (5 минута)</p>	<p>након завршетка квиза наставнице проглашавају пар који је победио и коментаришу резултате осталих парова.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – вреднују свој рад у пару и рад пара у целини (Прилог 2 – табела за вредновање); – вреднују час.
<p>Начини провере остварености исхода</p>	<ul style="list-style-type: none"> – направљен је програм који може да се покрене; – програм је сачуван у траженој фасцикли; – у току програмирања је понуђен исправан тачан одговор у питањима са вишеструким избором; – наведен је тачан одговор у услови IF наредбе; – предвиђен је унос малим словима/велико почетно слово; – број тачних одговора. 	

Прилози:

1. Питања и одговори:

1. Из које земље потичу бомбоне ПЕЗ? (Аустрија)
2. Из које земље је проналазач Рубикове коцке? (Мађарска)
3. У којој земљи се сваке године додељује Нобелова награда? (Шведска)

4. За коју земљу кажемо да има 1000 фјордова? (Норвешка)
5. Која земља има већи број сауна него аутомобила? (Финска)
6. Која је једина земља у Европи која производи банане? (Шпанија)
7. Која европска земља је највећи светски произвођач плуте? (Португалија)
8. У којој земљи је настао цртани о Пинокију? (Италија)
9. Из које европске земље потиче реч *вамџир*? (Србија)
10. У којој земљи је настала кравата? (Хрватска)
11. У којој данашњој држави су одржане Зимске Олимпијске игре 1984. године? (БиХ)
12. У главном граду једне европске државе је рођена Мајка Тереза. У којој данашњој држави? (Македонија)
13. Која је једина земља ЕУ која користи ћирилицу? (Бугарска)
14. Та земља је дом грофа Дракуле. (Румунија)
15. Из које земље потиче реч Деда Мраз? (Грчка)
16. У којој земљи се налази најдубљи кањон у Европи? (Црна Гора)
17. У тој земљи се налази јама у којој је човечија рибица. (Словенија)
18. Која земља има највећи број дворача и замака по глави становника? (Словачка)
19. У којој земљи је настала ФАНТА? (Немачка)
20. Из које земље је Марија Кири, прва жена која је добила Нобелову награду? (Пољска)
21. Која европска земља излази на 12 мора? (Русија)
22. У којој земљи се десила Чернобилска катастрофа? (Украјина)
23. У којој земљи је направљен Титаник? (Ирска)
24. Која земља има најстарију државну заставу на свету? (Данска)
25. У којој земљи је измишљен помфрит? (Белгија)
26. Заштитни цвет ове државе је лав. (Холандија)
27. Из ове државе потичу павлоборан и подморница. (Француска)

2. Табела за вредновање рада ученици:

Ученици у табели цртају симболије који илуструје њихово мишљење и то Ј за одговор **одличан**, Л за одговор **није било како сам очекивао** и К за одговор **задовољан сам**.

Критеријум	одличан	задовољан сам	није било како сам очекивао
заједнички рад			
колико је час био забаван			
успешност квиза			
колико си задовољан својим радом			

3. Табела за бодовање:

Тим	Географија			Програмирање			Укупно
	Питање 1	Питање 2	Питање 3	Питање 1	Питање 2	Питање 3	
Тим 1							
Тим 2							
Тим 3							
Тим 4							
Тим 5							
Тим 6							
Тим 7							
Тим 8							
Тим 9							

Едিকা портал

Миграциона кретања

ОШ „Надежда Петровић”, Сићево

Припрема интегративне наставе: 2 школска часа		
Наставни предмети:	Географија, Биологија и Историја ¹	
Разред и одељење:	VI	
Наставна тема:	Становништво Средњег века, Царство животиња	
Тип часа:	час утврђивања и час обраде (90 мин.)	
Циљеви часа:	<ul style="list-style-type: none"> – утврђивање и повезивање наставних садржаја о сеобама народа, кретању становништва и сеобима-миграцијама животиња; – развијање толеранције, солидарности и хуманости према мигрантима. 	
Задаци часа:	Образовни:	– повезивање знања из историје, географије и биологије интегративном наставом.
	Защитни:	<ul style="list-style-type: none"> – подстицање ученика да активно учествују у настави; – развијање вештине рада, сарадње и комуникације ученика у групи и у пару; – подстицање развоја критичког мишљења; – развијање одговорности за сопствени рад и учење.
	Функционални:	<ul style="list-style-type: none"> – подстицање употребе карте у функцији учења и провере знања; – развијање међупредметних компетенција.

Резултати – исходи часа:		<p>По завршењу часа ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – разуме појам миграције и навести узроке и последице миграција у свету и Србији; – наведе примере за миграције и покаже на карти важне правце; – истражује узроке миграција користећи алате и програме; – разликује добровољне (економске) од присилних миграција (рат и трговина људима); – разуме појам, узроке и последице Велике сеобе народа; – може да на карти означи простор који су населили Хуни, Авари, Германи и др.; – објасни разлоге сеоба (историјске и савремене) и миграција животиња; – критички процењује узроке и последице миграција; – анализира утицај миграционих кретања; – предлаже решење за негативне последице; – вреднује рад група своје знање.
Стандарди:		<p>Основни ниво ГЕ.1.3.1., ИИ.1.1.4., ИС.1.1.10. Средњи ниво ГЕ.2.3.1., БИ.2.1.3, БИ.2.1.4., ИС.2.1.6. Найвећи ниво ГЕ.3.3.1., БИ.3.2.1., ИС. 3.1.6.</p>
Облици рада:		групи, рад у пару и индивидуални.
Наставне методе:		дијалогска, илустративно-демонстративна, рад на тексту и електронском материјалу.
Наставна средства:		рачунари с интернет везом, уџбеници, табла, радни листови, карте с илустрацијама кључних речи.
Место извођења наставе:		мултимедијална учионица
Корелација:	Међупредметна:	Историја, Биологија, Информатика и рачунарство
	Унутарпредметна:	Природно и механичко кретање становништва

Компетенције:	комуникација, сарадња и дигитална
Литература:	Ђ. Комленовић, <i>Географија за 6 разред</i> , Едука А. Шмигић, Ј. Пеурача, <i>Географија за 6 разред</i> , Едука А. Тодосијевић, <i>Историја 6</i> , уџбеник; <i>Историја-радна свеска</i> , Едука В. Сурчински Миковиловић, К. Вујошевић, М.Максић, <i>Биологија</i> , уџбеник, Едука, Београд
Кључне речи:	миграције, сеобе, емиграција, имиграција

Припремне активности: пре реализације интегративне наставе ученици су подељени на 3 групе (картице **линк:** Сеоба народа-1, Миграције становништва-2 и Миграције животиња (сеобе)-3), а у оквиру група истраживачке групе радили су у пару (према седењу у клупи). Упутства за рад група наставници су поставили на *Padlet* (интерактивна *online* огласна табла) у виду линка и QR кода. Ученици користе линк ако раде на рачунару, а код за мобилне телефоне или таблете.

код 1 2 3

Ток часа

УВОДНИ ДЕО ЧАСА Дан се подсетимо... (15 мин.)	
<p>Миграција или сеоба може бити:</p> <ul style="list-style-type: none"> – миграција становништва односно сеоба становништва; – миграција животиња односно сеоба животиња, миграција птица односно сеоба птица. <p>Велика сеоба може бити: Велика сеоба народа, назив за миграцијска кретања у Европи током позног античког и раног средњовековног раздобља. Велика сеоба Срба, назив за две велике сеобе Срба, које су се догодиле 1690. и 1737. године.</p>	
Активности наставника	Активности ученика
<ul style="list-style-type: none"> – креира и реализује час у циљу постизања квалитетне наставе која доприноси стицању знања, вештина и формирању ставова код ученика; – припрема радни материјал за час и пише припрему за час; 	<ul style="list-style-type: none"> – раде у групи; – слушају, питају, препознају, повезују, дискутују, закључују; – праве корелацију између знања стечених из историје, географије и биологије;

<ul style="list-style-type: none"> – дефинише активности и садржаје часа; – координира и даје смернице за рад; – омогућава примену стечених знања кроз дијалог. 	<ul style="list-style-type: none"> – проналазе тражено и попуњавају нему карту испред себе; – групишу информације и изводе закључке повезујући раније стечена знања са новим и с актуелним трнутком.
<ul style="list-style-type: none"> – наставник поставља питања ученицима с циљем да повеже знања ученика о становништву: Шта је то екумена? Који фактори утичу на густину насељености?; – најављује час о миграционим кретањима снимком сеоба рода; – наводи циљеве и очекиване исходе часа. 	<ul style="list-style-type: none"> – одговарају на питања – обнављају градиво на нивоу дискусије и излагања; – описују приказани снимак сеобе рода и набрајају ко се сели, ко мигрира.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА

Активност 1. Сеобе народа

Излагање групе, дискусија, утврђивање градива (20 мин.)

<https://padlet.com/sadjurdjevic1/r38e7wzi52p>

<ul style="list-style-type: none"> – прате излагање групе 1, вреднују рад групе према задатим критеријумима и постављају питања за подстицање активности ученика и критичког мишљења; – наставник историје даје радни лист ученицима са питањима за проверу знања основног нивоа: Који се догађај узима за почетак средњег века? Који се германски народи помињу у периоду Велике сеобе народа? Шта знамо о викиншким сеобама? Ко је и на који начин заузео пропатор Мађара у Европи? У ком веку се завршава сеоба народа? 	<ul style="list-style-type: none"> – један членик групе 1 приказује прилоге о сеобама народа, остали чланови групе објашњавају и описују догађаје и тематске карте. (у прилогу) – ученици уписују одговоре на питања (Радни лист 1).
--	--

Активност 2. Миграције становништва обрада (25 мин.)

<https://padlet.com/sadjurdjevic1/10lkmfuirwzb>

Наставник географије ученицима дефинише миграције становништва и истиче: *Миграције су се дешавале добровољно или присилно, унутар или преко граница једне земље, у малим или великим групама.* Свако кретање становника са једне територије на другу назива се миграција.

Емиграција је напуштање територије, исељавање а долазак на другу територију имиграција. Разлози – религијски, ратни сукоби, економски, природне непогоде (вулкани, поплаве, клизишта, пожари, земљотреси, суша, епидемије, глад). Емиграције могу да буду унутрашње и спољашње. По дужини трајања могу да буду дневне, сезонске, сталне, привремене. Миграције имају последице за подручје исељавања и за подручје досељавања.

– ученици се новим питањима подстичу на критичко мишљење: Који су главни узроци миграција у прошлости, а који данас? Које су последице савремених миграција? Можемо ли да спречимо одлазак људи? Из којих држава су најбројнији мигранти? Шта треба да урадимо да смањимо одлазак младих са простора наше земље? Јесу ли сви мигранти (*азиланџи*) са простора где је рат? Шта су *избејла лица*?² Како можемо да помогнемо мигрантима?

– ученици одговарају на постављена питања;
– набрајају примере савремених миграција, наведе два примера привремених миграција.
– објашњавају појаву „одлива мозгова”³;
– набрајају начине како можемо да помогнемо мигрантима из регија где се воде ратови;
– група 2 приказује прилоге о миграцијама становништва. На табли се уписују позитивне и негативне последице миграција;
– ученици попуњавају Радни лист 2, табелу поделе миграција.

Активност 3. Миграције – сеобе животиња обрада (20 мин.)

<https://padlet.com/sadjudjevi1/ov2dson1mdtj>

– наставник биологије ученицима даје упутства за рад на тексту (у прилогу) за самостално проучавање сеоба животиња.

– трећа група приказује прилоге, снимке о кретањима животиња, сеобама птица, риба краба.

https://www.youtube.com/watch?v=-4vHe_POjjY

<http://mojaoaza.com/kategorije/1000-zasto-1000-kako/zato-se-ivotinje-sele>

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА индивидуално (10 мин.)

– наставник записује на табли шта треба урадити за домаћи задатак.
– упућује на 45. страну у књизи на којој се налазе питања за проверу наученог. (Ђ. Комленовић, *Географија 6*, Едука)

– ученици записују у свесци страну;
– раде анкету за процену часа и вреднују час.

Провера остварености циљева врши се кроз питања постављена ученицима. Прилози се налазе на ЦД-у.

² **Избеглица** је особа која је против своје воље расељена из свог завичаја или места пребивалишта.

³ **Одлив мозгова** је емиграција радно способних, високообразованих појединаца у потрази за боље плаћеним или послом под бољим условима, што узрокује да места из којих одлазе губе ове квалификоване људе, односно „мозгове”. Одлив мозгова карактеристичан је за земље у развоју.

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Едука портал

Eduka portal

Израда студије

ОШ „Љуба Нешић”, Зајечар

Разред: шести

Наставна тема: Четврти корак – израда студије

Тип часа: обрада, утврђивање, продубљивање

Методе рада: интерактивне, истраживачке методе.

Облици рада: кооперативни рад наставник – ученици,
кооперативни рад у малим групама ученика, тимски
облик рада.

Наставна средства: лаптоп, интернет (употреба ИКТ путем *Skype*-а,
Padlet, *Movief Maker*), пројектор, фломастери,
бојице, селотип, приказе, лепак, папир формата А4
(бели и 7 боја) и приручник за наставника.

Корелација: Енглески језик, Информатаика, Биологија

Коришћена литература: Приручник за наставнике за 6.разред основне школе,
Министарство просвете

Циљеви и задаци часа:

Образовни: развијање свесности загађивању животне средине пластичним отпадом,
и оспособљавање сваког учешће у животу локалне заједнице.

Функционални: обучавање за тимски начин рада, развијање комуникацијских
вештина неопходних за сарадничко понашање, аргументовање ставова и
изражавање мишљења.

Васпитни: развијање способности критичког расуђивања и одговорног
одлучивања и делања.

Уводна напомена: Пошто сам корисник *Microsoft in Education* платформе,
истражујући њене могућности, открила сам иницијативу колегинице из Португала
о опасности пластичног загађења: <https://education.microsoft.com/plasticcleanup>.
Ступила сам у контакт са њом и договориле смо почетак сарадње са мојим
ученицима.

1. час

Уводни део часа (10 минута)

Објашњавам ученицима да ћемо се повезати путем Skype-а са једном наставницом из Португала, која ће им причати о загађењу пластичним отпадом и да ћемо говорити енглеским језиком. Јављају се добровољци и час почиње.

Главни део часа (30 минута)

Колегиница Мануела је припремила одличну презентацију, ученици пажљиво слушају и поједини коментаришу са њом. Право одушевљење настаје када им она каже да укључе своје паметне телефоне и да ће играти квиз о презентацији коју су имали прилике да виде. То је *Kahoot*, ученици се деле у две групе и крећу с online квизом. На крају побеђују девојчице.

Објашњава им начин њиховог даљег учешћа у пројекту по фазама: фотографисање свега што је пластично у окружењу, пластичног отпада на улици и одлагање истог у контејнере и рециклирање пластичне амбалаже у оквиру радионице.

Завршни део часа (5 минута)

Сумирање утисака о разговору са Мануелом и одлика да учествујемо у овом међународном пројекту.

2. час

Уводни део часа (15 минута)

Након недељу дана ученици доносе своје фотографије испуњавајући захтеве пројекта:

I фаза пројекта: Ученици су прво фотографисали у кући и школи шта је све направљено од пластике да би закључили колико је пластика присутна у свакодневној употреби, у сваком делу, школи, окружењу.

II фаза пројекта: Ученици су затим фотографисали пластичне отпатке бачене на улици и ван канти и контејнера у циљу подизања свести о очувању животне средине, а затим су своје отпатке бацали у канте у дворишту и школи.

Главни део часа (25 минута)

Повезујемо се на платформу *Padlet* и ученици додају фотографије које се могу видети на следећој линку: <https://padlet.com/musicadc/plasticbrigade>.

Потребно је скроловати надоле како би се виделе све наше окачене фотографије.

Завршни део часа (5 минута)

Договори око реализације радионице и одабир потребног материјала за израду предмета од пластике.

3. и 4. час радионице

Уводни део часа (5 минута)

Подела у тимове и разгледање материјала за прављење предмета од већ коришћене пластике.

Главни део часа (35 минута)

III фаза пројекта: Реализује се радионица прављења предмета од употребљене пластичне амбалаже, у циљу доказивања да је могуће употребити је више пута у свакодневnoj употреби. Тако су направили држаче за оловке и штипалке, вазу за вештачко цвеће, декупаж флашу и украсни сет за накит. У изради предмета користили су природне материјале: папир, салвете, конач, канап, перлице и слично.

Завршни део часа (5 минута)

Задовољство завршеним радом. Видео-запис погледајте на линку: <https://www.youtube.com/watch?v=YEI6L8QTrko&t=9s>.

То је аматерски снимак телефоном који је дорађен у *Movie Maker*-у и објављен на мом *Youtube* каналу. На њему се види израда предмета на часу, као и представљање завршних продуката. У прилогу Вам достављам као зипован материјал све фотографије са наших часова од првог часа са Мануелом, преко прикупљених фотографија по фазама, до завршног сертификата за учешће у пројекту.

Закључак:

Као резултат њихове развијене свести за очувањем животне средине, ученици су сакупљали пластичне затвараче у оквиру хуманитарне акције „Чеп за дечји осмех”, будући да је у нашем одељењу ученик са умереним парализом који је у колицима. Већ трећу годину заредом у нашој школи се спроводи акција сакупљања пластичних чепова у хуманитарне сврхе. Сакупљени чепови ће у јуну бити уручени Удружењу ИЗДП „Искрица” а сав прикуљен новац биће намењен за помоћ деци са инвалидитетом у набавци неопходних средстава.

Прилози се налазе на ЦД-у.

Eduka portal

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Едука портал

Eduka portal

Пролеће у шуми, песма из Финске

ОШ „Вук Караџић”, Шабац (ИО Мачвански Причиновић)

Разред	Пети
Врста (тип) часа	комбиновани
Облици рада	фронтални, рад у паровима, групни.
Наставне методе	монолошко-дијалогска, слушање и анализирање аудио-примера, практичан рад.
Наставна средства	клавијатура, ударачки инструменти, рачунар, бим-пројектор, звучници, платно.
Циљ часа	<ul style="list-style-type: none">– усвајање песме <i>Пролеће у шуми</i> по слуху;– способљавање ученика за активно слушање музике и изражајно певање;– способљавање ученика да изведе научене кореографије;– певајање и примена научених правила понашања у току певања, слушања музике и групној игри.
Исходи	У оквиру теме ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none">– примењује правилну технику певања (правилно дисање, држање тела, артикулација);– користи могућности ИКТ-а у извођењу музике;– комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом;– користи могућности ИКТ-а за слушање музике;– користи кореографије у наученим композицијама, као и примену елемената кореографије за друге композиције.

Провера остварености исхода	<ul style="list-style-type: none"> – способан је да примењује правилну технику певања (правилно дисање, држање тела, артикулација); – умеће да користи могућности ИКТ-а у извођењу музике. – способан је да комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; – користи могућности ИКТ-а за слушање музике.
Образовни стандарди	1.1.1, 1.1.2, 1.2.1, 1.2.2, 1.2.3, 1.3.1, 1.3.2, 2.1.1, 2.1.2, 2.2.1, 2.2.2, 3.1.1, 3.1.3, 3.2.1, 3.2.2.
Кључни појмови	дечја песма, Финска
Активности наставника	Мотивише ученике и подстиче да учествовају у предвиђене садржаје, певају и прати активност ученика. Води разговор. Инсистира на систематичности у раду и поштовању принципа и правила рада. Активира мултимедијалне садржаје. Организује израду задатака (квиза и игре асоцијација).
Активности ученика	Пева песму по слуху. Учествоје у решавању задатака и групном раду. Ослања се на претходно искуство. Самопроцењивање напретка.
Међупредметне компетенције	дигитална за решавање проблема, за сарадњу, естетичка.
Литература за наставнике	<p>Др Александра Паладин, мр Драгана Михајловић Бокан, <i>Музичка култура за ђеџи разред основне школе</i>.</p> <p>Мултимедијални ПДФ – верзија дигиталног уџбеника <i>Youtube</i></p> <p>https://mojafinska.blogspot.com/2012/01/magicna-aurora-borealis.html https://mojafinska.blogspot.com/2012/05/jean-sibelius.html</p>
Литература за ученике	<p>Др Александра Паладин, мр Драгана Михајловић Бокан <i>Музичка култура за ђеџи разред основне школе</i>.</p> <p>Мултимедијални ПДФ – верзија дигиталног уџбеника</p>

Корелација	Географија, плес, Информатика
------------	-------------------------------

СЦЕНАРИО ПО КОРАЦИМА

САДРЖАЈ	ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ ДЕЦЕ	АКТИВНОСТИ ВОДИТЕЉА
Увод: представљање и излагање садржаја часа	1. мин.	– слушају, гледају.	– излаже.
Дечје песме: разговор (о чему говоре, шта се у њима обрађује – догађаји из свакодневног живота деце, описују се крајеви разних земаља, итд.). Распевавање	2. мин	– учествују у разговору.	– мотивише на разговор.
Фотографије из Финске Слушање песме <i>Пролеће у шуми</i>	3 мин. 2 мин.	– гледају, учествују у разговору; – активно слуша музику концентрисан на постављене задатке.	– прича о занимљивостима са фотографијама; – мотивише ученике на активно слушање.
Обрада песме <i>Пролеће у шуми</i> по слуху	10 мин.	– активно учествује у раду; – пева по слуху.	– демонстрира песму изражајним певањем; – мотивише, охрабрује ученике да усвоје песму.
Увежбавање кореографије за песму <i>Пролеће у шуми</i>	3 мин.	– активно учествује у раду, понавља кораке.	– демонстрира кораке које ученици треба да изведу.
Извођење песме <i>Пролеће у шуми</i>	3 мин.	– примењује стечена знања.	– изводи заједно са ученицима.
Слушање музике – Јан Сибелијус, <i>Финландија</i>	3 мин.	– активно слуша музику концентрисан на постављене задатке.	– прати активност ученика и указује на значајне ствари у делу.

Подела ученика у две групе (једна ради 7 питања са 4 одговора од којих је један тачан, а 3 погрешна; друга група смишља асоцијације и пише их на папир).	7 мин	– смишљају питања и одговоре.	– уписује питања на платформи Kahoot.
Такмичење	7 мин.	– квиз раде ученици који су правили асоцијације, а асоцијације решавају ученици који су правили квиз.	– управља такмичењем.
Евалуација	1 мин	– на стикерима пишу шта су научили шта им се свидело или није свидело	– прикупља стикере и лепи их на таблу.

Садржај часа

Уводни део – Презентовање шта је планирано да се ради на часу. Договор око начина рада и поштовању правила, а потом следи разговор о дечјим песмама. Питања: *Које ђесме су вам омиљене? О чему децје ђесме ђоворе? Шта се у њима обрађује?* (догађаји из свакодневног живота деце, описују крајеве разних земаља). Подсетити се које песме су учили из других земаља. Распевати ученике певањем песме *Сад зиме није нема*, песма из Италије.

Централни део

А сада идемо мало у Финску, земљу Деда Мраза, јер је песма коју ћемо учити из Финске. Показати фотографије и упознати ученике са Финском:

1. Село Деда Мраза;
2. Град Хелсинки;
3. Тврђава на обали Балтичког мора;
- 4, 5, 6. Језера у Финској преко 60.000;
8. Зима у Финлији;
9. Пси хаскији упрегнути у запрегу;
10. Савремени игло (кућа Еским) и Аурора бореалис – поларна светлост; светлосни феномен који у себи садржи безброј светлећих снопова, различитих облика, појављује се лагано, па убрзава. Траје од 2 до 20 минута, мада најчешће у просеку 5 минута. Туристи најчешће долазе не би ли видели тај прелепи феномен, који се најбоље може видети под идеалним условима у децембру и јануару;
11. Средњовековни замак из 15. века.

Слушање песме *Пролеће у шуми* (мултимедијални ПДФ) – традиционална песма из Финске, анализа музике и текста.

Текст изложен на екрану да сви виде (из мултимедијалног ПДФ - а). Учење песме методом по слуху.

- Учити по фразама (изменично наставник/-ца ученици).
- Изводити песму у целини. Водити рачуна о правилном певању, узимању даха, исправном фразирању, правилној дикцији, изражајности.
- Увежбати мелодију песме кроз групни рад.
- Изражајно извђење песме у темпу.

Поделити ученике у две групе. Прва група вежба једноставан аранжман на ритмичким удараљкама, а друга група вежба кореографију.

Аранжман: Песма је у такту $\frac{3}{4}$. Мања група ученика ће на прву четвртину да удара штапићима или на бубњу (друга и трећа четвртина су паузе), а друга група ће на другу и трећу четвртину да свира звечке или да пуккета прстом.

СРЕДЊА ШКОЛА

Едука портал

Eduka portal

Снежана Миљанић, Драгана Симић

Електронски часопис: Модерна у европској и српској књижевности

Средња стручна школа „4. јули”, Врбас

Комбинација

1. час интегративне наставе;
2. час електронски подржане наставе;
3. час пројектне наставе.

1. Основни подаци о пројекту

1.1 Тема

Наставница српског језика и књижевности Снежана Миљанић и наставница информатичке групе предмета Драгана Симић са ученицима III4, смер Машински техничар за компјутерско конструисање, у оквиру међупредметне сарадње осмислиле су и реализовале електронски часопис на тему „Модерна у европској и српској књижевности”. Користећи стечено знање из Српског језика и књижевности и Рачуларног програмирања, ученици су употребили информационо-комуникационе технологије да систематизују своје знање.

1.2. Исходи, добити

- унапређена информатичка писменост ученика кроз рад на прикупљању података, њиховој селекцији и представљању у форми електронског часописа;
- унапређење нивоа опште културе ученика кроз истраживање о књижевницима и уметницима модерне;
- освешћивање ученика о утицају модерне на даљи развој културе и уметности;
- успостављање сарадње између ученика – рад у паровима и групама.

1.3. Одрживост пројекта

Пројекат је реализован у периоду од децембра 2018. до јануара 2019. године. У будућности може бити проширен садржајима о модерни, које би допунили ученици других одељења, којима ће овај електронски часопис послужити као приручник за синтезу градива.

2. Кључни делови пројекта

2.1. Циљеви

Општи циљ:

- унапређивање дигиталне и информатичке писмености ученика кроз анализу књижевних дела модерне.

Специфични циљеви:

- унапређење дигиталне писмености ученика (проналажење, коришћење, вредновање, стварање информација уз коришћење дигиталне технологије);
- унапређење вештина за 21. век (комуникација, колаборација, критичко размишљање, ИКТ);
- коришћење *Web 2.0* алата;
- упознавање културних околности у периоду модерне;
- упознавање ученика с утицајем писаца модерне на савремену књижевност;
- „рушење” зидова између школе и „стварног” живота;
- развијање образовног аспекта међупредметне сарадње, чије су основне активности увези с унапређењем комуникације међу ученицима и наставницима;
- развијање свести о културним и естетским вредностима књижевности и уметности и потреби за њиховим прилагођавањем савременој начину живота.

2.2. Резултати

1. Ученици су, у сарадњи са наставницама Снежном Митранић и Драганом Симић, трагали за најбољим одговорима на задата питања у оквиру изабране теме.
2. Ученици су, током трајања пројекта, сакупили текстуалну и фото-грађу, коју су, у школи, обрадили и поставили на веб-место пројекта.
3. Ученици су, кроз истраживачки рад и коришћење ИКТ-а, формирали електронски часопис и поставили га на интернет.
4. Ученици су осмислили начине јавног представљања продуката пројекта и имплементирали их.

2.3. Активности

На путу ка остварењу предвиђених циљева неопходно је предузети следеће акције:

- упознати ученике са начином рада који ће бити примењен током имплементације пројекта (такмичење засновано на истрази или постављању питања);
- поделити ученика у групе;
- објединити ученике за рад на пројектним задацима коришћењем ИКТ;
- организовати образовно окружење које ће погодовати реализацији пројектних задатака (организовање кабинета у добро дефинисане целине, промовисање интеракције као и независности током рада, утврђивање јасних правила функционисања у образовном окружењу итд.);
- утврђивање начина промоције пројекта.

2.3. Ризици

- ученици немају одговоран однос према учењу;
- ученици се не сналазе у учењу заснованом на истраживању;
- недовољна заинтересованост ученика.

3. Начин реализације пројекта

3.1. Методологија рада

Пројекат ће бити реализован у кабинетима Српског језика и књижевности и Рачунара и програмирања,

Ученици у паровима раде задатке, уз сталну сарадњу са наставницима.

У образовном окружењу које је ученик формирао оријентишући се ка сопственим преференцијама, тежиште активности се пребацује са наставника на ученике.

Учионица постаје дом активног учења, у коме ученици решавају проблеме, одговарају на питања, формулишу своја питања, разговарају, објашњавају, износе идеје током часа. У кооперативном учењу, у којем ученици раде у паровима на проблемима и пројектима, под условима који осигуравају позитивну међузависност и индивидуалне одговорности, ученици су први пут суочени с изазовима (питањима или проблемима) и уче у контексту решавања тих изазова. Учење је засновано на истраживању, конкретној ситуацији, решавању проблема, пројектном учењу, учењу путем открића и саветодавном поучавању.

4.1. Временска динамика

Временска динамика реализације наставног пројекта „Модерна у европској и српској књижевности“						
Активност	Носилац активн.	1. недеља децембра 2018. г.	2. недеља децембра 2018. г.	3. недеља децембра 2018. г.	3. недеља јануара 2019. г.	фебруар 2019. г.
Уводна реч	Снежана Миљанић Драгана Симић	X				
Упознавање ученика са темом, циљевима и начинима рада на пројекту	Снежана Миљанић Драгана Симић	X				
Додела истраживачких задатака и подела у парове	Снежана Миљанић Драгана Симић	X				
Прикупљање материјала за рад	Снежана Миљанић Драгана Симић		X			
Обрада прикупљеног материјала	Снежана Миљанић Драгана Симић			X		
Преглед радова	Снежана Миљанић Драгана Симић				X	
Постављање на веб-место пројекта	Драгана Симић				X	
Промоција пројекта	Снежана Миљанић Драгана Симић					X

5. Веб-алати за подршку пројектним активностима

5.1. Рад у *Trello*-у

Trello је алат намењен за организацију и управљање пројектима.

Упутство за *Trello* можете прочитати на адресама:

<http://e-laboratorij.carnet.hr/trello-organizirajte-svoj-tim-unutar-projekta/>

<http://www.digitalyouthquake.net/courses/trello/srpski/content.php?lessonNo=01>

Један од примера коришћења у настави можете наћи на адреси:

<https://www.fractuslearning.com/trello-manage-school-projects/>

5.2. Израда електронског часописа

Microsoft Publisher помаже да креирате публикације професионалног изгледа брзо и лако.

5.3. Објављивање на интернету

Интернет пружа много веб-алата помоћу којих можемо ојачати наш часопис који смо сачували у ПДФ формату. Ми смо одабрали *Youblisher.com*.

<http://www.youblisher.com/p/2022495-/?fbclid=IwAR1tVH12zO550AbO-1-lhEpsNzucubwEARCTsrnrkIZy-tUAlwXoXS3NAk>

Прилози се налазе на ЦД-у.

„Кад нас песма (до)дирне – антологија песника мог краја”

Гимназија „Жарко Зрењанин”, Врбас

разред: 2. разред гимназије, друштвено-језички смер
време трајања: четири недеље (новембар)

ЦИЉЕВИ:

Циљ пројектне наставе „Кад нас песма (до)дирне – антологија песника мог краја” јесте у томе да се поезија која није у програму наставе и учења, обради кроз истраживачке задатке, мултимедијалне садржаје (глума, плес); да се традиционално песништво повеже са савременим; да се ученици информишу о песницима из нашег окружења; интердисциплинарност (Српски језик и књижевност, Енглески језик, Руски језик и Информатика). Ученици другог разреда гимназије у току другог тромесечја проучавају наставне садржаје у оквиру поетике романтизма, па је циљ био повезивање с истим или сличним садржајима.

Циљеви наставе:

- осамостаљивање ученика у проналажењу података и решавању задатака кроз израду пројекта;
- навикавање ученика на тимски рад, сараднички однос, на истраживачку организацију рада и поштовање рокова;
- оспособљавање ученика за уметнички доживљај;
- развијање креативности и маште кроз реализацију наставе и оснаживање ученика за јавни наступ.

Сређивање резултата:

- сређивање резултата према договореним правилима ради што бољих презентација ученичких радова.

Презентација

Ученици презентују свој рад:

- групе ученика које проучавају поезију песника свог краја презентују рад ученицима из одељења (вршњачка едукација);
- групе ученика кроз сценски наступ презентују продукте свог рада (глума, песма, сценографија, драматизација, промоција антологије и сл.).

Рефлексија

- ученици оцењују читав процес и своју улогу и допринос њему.

Продукти рада:

- ПП презентације ученика;
- представа (гума, сценографија, песма и плес);
- антологија сакупљених песама.

Време реализације пројектне наставе:

- месец дана (четири радне недеље);
- презентација у децембру месецу школске 2018/2019. године.

У следећој табели је дат приказ активности које ће се реализовати на три начина:

- на часовима у школи;
- на ваннаставним активностима у школи;
- ван школе као самосталан рад ученика.

1. Избор и израда пројектног задатка

Фазе наставне активности	Активност наставника	Активност ученика
Избор теме	– наставник заједно са ученицима предлаже теме	– ученици расправљају и заједно са наставником бирају тему.
Разлагање теме на подтеме	– наставник предлаже подтеме и даје ученицима да бирају: 1. биографски подаци о песницима 2. одабир три песника и критички осврт на поезију (есеј) 3. представљање антологије/ 4. ликовно уређење корица 5. прављење презентације 6. рецитовање стихова 7. сценски приказ	– ученици расправљају и предлажу варијанте подтема.
Разрада пројекта	– наставник усмерава рад ученика и подстиче њихову активност.	– ученици раде према унапред задатим питањима и задацима у оквиру својих група и наставних и ваннаставних активности: глуме, израђују презентацију, врше одабир песама, израђују сценографију и антологију.
Сређивање Резултата	– наставник даје упутства.	– сређивање резултата према договореним правилима ради боље презентације рада.

Презентација	– наставник организије презентовање радова и позива колеге, родитеље, ученике остале заинтересоване.	– ученици презентују своје радове.
Рефлексија	– наставник процењује педагошки ефекат свог рада.	– ученици оцењују читав процес, своју улогу и допринос њему.

Вредновање постигнућа ученика

Разговор, анкета, усмена и писмена провера знања.

Коментари наставника

Часови су садржајнији, динамичнији и креативнији. Спонтаније се стварају постављени циљеви. Овакав начин рада је аутентичан подстицај мотивисаности и ученика и наставника. Он сугерише креативни и логички приступ конкретним наставним сегментима. На овај начин отварају се много више могућности за истраживачко и аналитичко-синтетичко проучавање поезије и остваривање плурализма метода.

Сви ученици су се на различите начине активно укључили у наставни процес. Облици и ниво комуникације на релацијама ученик – наставник, ученик – ученик и наставник – ученик искуствено потврђују ефикасност интерактивне наставе и интерактивних метода рада. На овај начин се поспешује формативно вредновање ученичких достигнућа.

Улога наставника је била вишеструка (предавач, организатор, процењивач, равноправни учесник у дискусији).

Коментари ученика

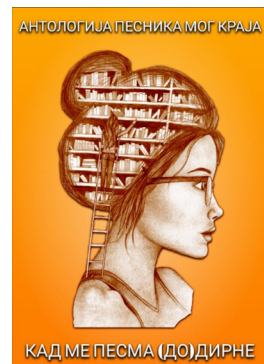
- „Овако брже прође час.“
- „Часови су занимљиви, доста смо научили кроз само прикупљање података о песницима.“
- „Готово ништа нисмо знали о људима из нашег краја који су и песници.“
- „Предност оваквог начина учења је у томе што смо имали могућност да упознамо песнике и да разговарамо са њима.“
- „Сад смо боље разумејемо поезију и поезија нам се свиђа.“
- „Допада ми се како песме звуче на руском и енглеском језику.“

Научене лекције

Прављење презентација и детаљних припрема изискује напор и време, али олакшава рад на самом часу. Визуелизација је битна – покреће атмосферу, појачава заинтересованост.

Ово је била прилика да применимо заједничка знања стечена у учионици, односно на стручним и општим семинарима, и да их комбинујемо са досадашњим начином рада, а да о томе оставимо конкретан запис који ће, надамо се, бити повод конструктивних критика.

Прилози се налазе на ЦД-у.

Александар Сергејевич Пушкин, *Циџани*

Средња техничка школа „Вожд Карађорђе”, Лебане

Разред: II

Наставна тема: Романтизам у Европи

Тип часа: обрада

Наставне методе: монолошка, дијалогичка, текстовна, метода запажања и показивања, метода самосталних ученичких радова.

Наставна средства: текст поеме, дигитални пројектор, белешке ученика, реквизити (одећа, шминка, фотографије, разни предмети).

Корелација: Руски језик, Музичка уметност, Драмска уметност, Ликовна уметност, Грађанско васпитање, Психологија

Образовни циљеви: упознавање ученика с одликама руског романтизма путем анализе поеме *Циџани* Александра Сергејевича Пушкина; уочавање и анализа лирских, епских и драмских елемената у поеми; анализа лика романтичарског јунака бајроноског и пайињеговог односа према градском друштву и материјалним вредностима; анализ сукоба међу јунацима и њихове унутрашње разапетости; анализирање доживљаја слободе из перспектива различитих јунака; ширење фонда знања руског језика, вежбање изражајног казивања и сценског покрета; упознавање са начином обраде истог мотива у другој уметности (музичкој).

Васпитни циљеви: истицање културног и уметничког значаја књижевних дела епохе романтизма и развијање интересовања за књижевна дела из ове епохе; мотивисање ученика за континуиран рад на проучавању књижевности и језика; подстицање ученика на морално вредновање поступака јунака и формирање ставова о њима; развијање жеље и потребе за сталним упознавањем и овладавањем књижевнотеоријским појмовима; развијање поштовања према другим народима и културама; развијање љубави према уметности.

Функционални циљеви: оспособљавање ученика да на примерима књижевних дела препознају одлике одређене књижевне епохе; развијање логичког и

аналитичко-синтетичког мишљења; развијање способности ученика за самостални истраживачки рад; снажење навике код ученика да запажају уметничке поступке у тексту и да развијају интерпретацијске вештине; оспособљавање ученика за тумачење књижевних ликова; развијање литерарног сензибилитета и естетског укуса; усвајање општих интелектуалних умења, прикупљање и анализе потребних информација; развијање стваралаштва; развијање способности комуницирања и дијалога; развијање способности повезивања знања из различитих области.

Задачи за ученике

Прва група:

Погледајте *Креативни задатак* у читанци. Припремите излагање о култури, пореклу, животу и историји Рома. Припремите *цијански вашир*. Дочарајте живот Рома помоћу различитих реквизита. Потрудите се да што верније прикажете њихову културу.

Нацртајте ромску заставу и припремите се да објасните њену симболику.

У сарадњи са наставником, на часу информатике израдите *PowerPoint* презентацију која ће бити приказана у уводном делу часа. Она треба да садржи фотографије и музику којима ће бити дочаран ромски начин живота и њихова тежња ка слободи.

Друга група:

Анализирајте жанровске карактеристике текста. Пронађите драмске, лирске и епске елементе дела. У томе ће вам помоћи сценариј *Научили смо* у читанци. Повежите лик Алека са ликовима Евгенија Оњегина и Чајлда Харолда.

Поделите текст на целине које одговарају етапама драмске композиције.

Трећа група

Замислите да сте у Алековим ципелама. Ставите се у његову ситуацију и испричајте причу из његове перспективе у првом лицу једнине. Потрудите се да излагање буде што уверљивије и придржавајте се текста. Изнесите што више података који би могли допринети бољем разумевању Алека.

Четврта група

Замислите да сте Замфира. Из њене перспективе, у првом лицу једнине, испричајте њену судбину. Потрудите се да откријете њене страхове, жеље, потребе. Потрудите се да изнесете што више појединости којима бисте уверљиво образложили Замфирино схватање љубави и слободе.

Пета група

У сарадњи са наставником руског, пронађите на руском језику део поеме који је дат у читанци, увежбајте изговор и упоредите оригинални текст и препев. Научите напамет стихове по улогама и спремите се да изведете дату сцену. Потрудите се да дочарате осећања и расположења јунака.

Шеста група

Напишите новинску вест на основу радње поеме. Поштујте одлике публицистичког стила и правила за писање новинске вести. Потрудите се да вест заснујете на тексту поеме.

Седма група

Послушајте оперу *Кармен* Жоржа Бизеа на *YouTube*-у. Упоредите судбину

Кармен и Земфире. Пронађите део опере који најбоље илуструје судбину Кармен и пустите га на часу (препоручујемо арију *Хаданера*). Образложите како је другом врстом уметности (музиком, песмом) приказана трагична судбина главне јунакиње.

Уводни део часа (5 минута)

Упознавање ученика са начином рада и циљевима часа.

Ученици ће бити подељени у седам група, о чему су обавештени на једном од претходних часова. Они су унутар својих група поделили задатке, договорили се о редоследу и начину излагања. На самом часу групе предвиђеним редоследом излажу резултате свог рада.

Представници сваке групе добијају прилику да прокоментаришу активности других група.

Главни део часа (30 минута)

У овом делу часа групе излажу резултате свог рада.

Наставник има улогу координатора. Мотивише ученике, најављује њихове радове, прати њихова излагања, поставља питања у вези са задацима.

Прва група: *Циџански ваишар*. Задатак ове групе се ослања на *Креативни задатак* из читанке. Ученици треба да дочарају начин живота Цигана помоћу различитих реквизита (остављена им је слобода шта ће то бити – лепезе, мараме, свилене кошуље, траке за косу, цвеће, карте, машине, чаробна кугла и сл.). Један ученик спрема и чита текст о пореклу, животу, историји и култури Рома. Други је имао задатак да нацрта ромску заставу, а трећи објашњава њену симболику. У позадини иде *PowerPoint* презентација на тему ромске културе и начина живота. Задатак ове групе је да створе одговарајућу атмосферу и мотивише остале ученике за рад и учење на часу.

Друга група: анализира жанровске карактеристике текста, излаже елементе драмске композиције делом и повезује лик Алека са ликовима Евгенија Оњегина и Чајлда Харолда. Ученици издвајају епске, лирске и драмске елементе у тексту и на тај начин доказују да он припада жанру поеме (*Чиџанка*, стр.72). Знајући да се драмска композиција састоји од пет етапа (увод, заплет, кулминација, перипетија, расплет), ученици издвајају делове радње који одговарају овим етапама. Упоређују Алекове поступке и речи са поступцима и речима Чајлда Харолда и Евгенија Оњегина, ученици доказују да Алеко припада типу бајроновског јунака.

Трећа група: *Ја сам Алеко*. Ученици треба да анализирају лик Алека тако што ће на основу података из текста испричати причу из његове перспективе, у првом лицу. Објасниће шта је Алека навело да напусти град и да изврши убиство, и навести што више осећања и размишљања која су учили код Алека. Најважније је да објасне како он схвата слободу. Водиће рачуна о томе да се придржавају чињеница из текста.

Четврта група: *Ја сам Земфира*. Ученици анализирају лик Земфире тако што у првом лицу причају њену причу. Уживеће се у њен лик и пронаћи што више

детаља који говоре о њеним потребама, жељама, осећањима. Анализираће њено схватање љубави и слободе. Водиће рачуна о чињеницама које се налазе у тексту и настојати да их се придржавају.

Пета група: Ученици, подељени по улогама, казују на руском репрезентативне стихове поеме који су дати у читанци. Оглашавају се Алеко, Земфира, Земфирин љубавник, Земфирин отац и наратор. Ученици су се за овај задатак припремали са наставником руског језика, који им помаже да пронађу стихове на руском, да правилно разумеју и изговоре речи. Сугерисано им је да се потруде да што верније дочарају осећања и расположења јунака.

Шеста група је добила задатак да напише новинску вест на основу радње поеме *Циџани*. Ученици читају вест, а остале групе коментаришу вест на основу карактеристика публицистичког стила.

Седма група је добила задатак да истражи садржај опере *Кармен* Жоржа Бизеа, упореди судбину Кармен са Земфирином судбином и запажања и усредсређује пуштањем дела опере (препоручено је да то буде арија *Хаданер*). Ова група треба да покаже како је сличан мотив обрађен у другој уметности.

Завршни део часа (10 минута)

Разговор са ученицима о слободи.

Објасниће Земфирино и Алеково схваћање слободе. Чиме су условљена њихова различита схваћања? Размислиће о томе на који начин људи моју једни дружим а одузети слободу.

Представници сваке групе добијају прилику да кажу чије им се излагање највише допало и због чега, држећи се чињеница из текста поеме и имајући у виду шта је био задатак сваке од група.

Домаћи задатак

Написати састав на тему *Слобода је...*

Изглед табле

Александар Сергејевич Пушкин: *Циџани*

1. Цигански ваџар
2. Жанровске карактеристике, драмска композиција, главни јунак
3. *Ја сам Алеко*
4. *Ја сам Земфира*
5. Казивање стихова на руском језику
6. Новинска вест
7. Поређење с опером *Кармен*

Литература:

1. Ана Стишовић Миловановић, Вукосава Живковић, *Чиианка за дгуги разред имназија и средњих школа*, Едука, Београд, 2014.
2. Милија Николић, *Методика настава српског језика књижевности*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1999.
3. *Речник књижевних термина*, Институт за књижевност и уметност, Полит, Београд, 1984.
4. Ранко Јаковљевић, *Уместо домовине чииав свей*, Беокига, Београд, 2016.
5. Миодраг Сибиновић, *Руски јесници од барока до авангарде*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1995.

<https://www.zanimljivamuzika.com/2008/04/karmen/>

Почеци словенске писмености – Света браћа Ћирило и Методије

Средња техничка школа „17. септембар”, Лајковац

Одељење: I-4 (електротехничар рачунара)

Датум и време: 28. V 2019. г.

Место одржавања: просторије Градске библиотеке у Лајковцу

Специјални гост: Академик, књижевник: Радван Бели Марковић

План рада пројектне наставе

Ентеријер часа: У централном делу Градске библиотеке био је постављен округли сто окружен полицама богатим књигама и часописима. У једном делу стола места су била резервисана за госта, нашег писца Радвана Белог Марковића, мене као предавача и посматрача, а насупрот нама места су била резервисана за одељење I-4 и госте (директор школе Косана Јучић, колеге и колегинице, психолог Горан Милинчић, библиотекар и новинарка Снежана Билић).

Час је реализован као поетска игрица на којој је сваки ученик имао своја задужења. На централном делу сто је окачен велики пано на којем су била исписана сва слова глаголнице уметнички украшена (такође, рад наших ученика). Пре реализације часа реализован тематски програм који је имао функцију да лајтмотив часа (писменост и култура) буде присутан без обзира на време и век о којем се говори.

План часа

Први део

Поздравна реч и добродошлица. (Читао је надарени рецитатор и говорник Матеја Петронијевић, који нас је увео у ову поетску игру, у којој ће ученици као носиоци будуће културе и писмености бити главни актери часа.)

Матеја Петронијевић је поздравио све госте и присутне овим речима:

„Данас ћемо покушати да кроз нови облик наставе оживимо стара времена, да приближимо векове и покажемо велики значај наших духовних прародитеља, Ћирила и Методија, без којих сигурно не бисмо били на овај начин писмени. Они су нас мотивисали да наставимо њихов рад кроз наша модерна електронска учења. Писменост је основа сваке цивилизације. Да бисмо сачували наш национални идентитет, не смемо заборавити творце писмености и значај културе читања.”

Час је замишљен као поетска драма у чијој основи ће бити слобода мисли и говора.

Други део

О почецима словенске писмености, мисионарском раду Свете браће Ђирила и Методија казивале су две ученице, Анђела Панић и Маша Митровић.

Ђирило и Методије су били браћа из Солуна, који су ширили писменост и хришћанство међу неписменим Словенима у Великоморавској кнежевини и Панонији. Својим радом помагали су културни напредак Словена, због чега су остали упамћени као „словенски апостоли”. Ђирило и Методије су направили глаголицу, прво писмо Словена. Након смрти учитеља, ученици су наставили њихов просветитељски рад. Православна црква их слави 24. маја. Ђирило је саставио прво словенско писмо (глаголицу) и на језик македонских Словена из околине Солуна (који су од детињства добро знали) превели су најнужније црквене књиге. На тај начин су створили први словенски књижевни језик и поставили темеље словенској књижевности. Године 863 браћа су кренула на пут и 864. стигли су кнезу Рагиславу, који их је гостољубиво примио. Успех њихове мисије, многобројни ученици и народне симпатије изазвали су реакцију латинског клера. Против словенских мисионара почела је поштомукна борба. Главни аргумент противника словенске литургије била је тзв. тројезична теорија, према којој постоје само три света језика на којима се могу водити верски обреди: хебрејски, грчки и латински.

Наслови: Младост, Деловање и Дан словенске писмености и културе

После прочитаног текста, епидог раду Свете браће био је реализован кроз аудио-визуелну презентацију глаголице у два примерка. Једна ученица је у рукама држала одштампану глаголицу, а за то време је ученик Матеја Петронијевић изражајно прочитао свако слово. Ученици и гости су били импресионирани тако да је први део часа изазвао велики плауз.

Трећи део

Значај културног читања, усмене и писане речи реализован је кроз живот и уметничко стварање нашег уметника и беседника, иначе, суграђанина, Радована Белог Марковића. Његову биографију су говориле две ученице: Виолета Петровић и Јелена Петровић.

Биографија:

Радован Бели Марковић рођен је 10. октобра 1947. године у селу Ђелије, општина Лајковац. Пише кратке приче, новеле, приповетке и романе. Објављује од 1969. године. Члан је Удружења књижевника Србије од 1976. године и Српског књижевног друштва од 2000. године, у статусу истакнутог уметника од 2009. године. Радован Бели Марковић је стални члан-сарадник Матице Српске и члан Српског ПЕН центра. Живи и пише у Лајковцу, где га кратко и јасно, следствено малим варошима, уз дужно поштовање, зову – Књижевник.

Књиге приповедака: *Црни колач*, 1983; *Швајцка коса*, 1989; *Године расиплећа*, 1992; *Живчана јайија*, 1994, 2003; *Ситаре њриче*, 1996; *Сейембрини у Колубари*, 1996, 1997; *Мале њриче*, 1999, 2000; *Аша*, 2007; *Ђорава сјрана (изабране и нове њриче)*, 2007; *Приче*, 2010; *О свему ће њричаши Гаврило*, 2011.

Романи: *Паликућа и Тереза милосјии љуна*, 1976, 1992 и 1996. (коначна верзија у склопу Старих прича); *Лајковачка љруја*, 1997, 1998, 2001, 2004, 2008; *Лимунација у Белијама*, 2000, 2005, 2008; *Последња ружа Колубаре*, 2001, 2002, 2003, 2008; *Кнез Мишкин у Белом Ваљеу*, 2002, 2003; *Девеји белих облака*, 2003. (прво издање „Филип Вишњић”, коначна верзија „Народна књига”); *Оркестар на њедале*, 2004, 2009. „Евро Ђунти”, друго углађено издање; *Кавалери Сјарој љремера*, 2006, 2011; *Колубарска љрилођија (Лајковачка љруја/Лимунација у Белијама/Последња ружа Колубаре)*, „Библиотека великих романа“, Просвета, Београд, 2008; *Госиођа Олиа*, 2010.

Награде и признања: За *Швајску косу* добио је награду Културно-просветне заједнице Ваљева, „Андрићеву награду” за књигу прича *Сетјембрини у Колубари*, за *Мале љриче* награде „Бора Станковић” и „Библиос”, за *Лајковачку љрују* Нолитову награду и Награду „Бранко Ђопић”, коју додељује Одбор САНУ, за *Лимунацију у Белијама* награде „Меша Селимовић” и „Рачанска повеља”, за *Последњу ружу Колубаре* златну плакету „Жак Конфино”, за *Кнеза Мишкина у Белом Ваљеу* Плакету ваљевског недељника „Напред”, за *Оркестар на њедале* награду „Стеван Сремац” и „Вељкову голубицу” града Сомбора (за животно дело у приповедачком стваралаштву), „Рамонда Сербика” Књижевне колоније Сипино за целокупно дело. Уз ова признања ваља поменути и четири плакете „Хиларијас” Другог програма РТС-а за најчитанију књигу. Радован Бели Марковић је добитник Вукове награде Културно-просветне заједнице Србије 2011. године за изузетан допринос развоју културе у Републици Србији.

Епилог овом књижевнику ученици су реализовали кроз уметничко казивање његове поетске прозе под називом *Године расцлепа*. Покушали су да кроз три песме пронађу дух, пламен и сан као творила ње наше српске заједнице.

Песме су казивали:

Матеја Петронијевић – *Боже благи*; Андрија Радивојевић – *Свећа*;

Вељко Петровић – *Сан*

Радован Бели Марковић по завршетку наших говорника био је видно узбуђен, позитивно изненађен и импресиониран нашим „малим” уметницима.

Матеја Петронијевић је прочитао одломак из књиге: *Сетјембрини у Колубари* – „Танки прсти хроног”. Судио је велики аплауз. Академик је устао да поздрави ученике и присутне и да им беседи о Ђирилу и Методију. Рекао им је да је ово његов најлепши део биографије. Затим је прочитао занимљиве податке о Светој браћи из књиге коју је он припремио.

Ученици су академику постављали разна питања из сфере књижевности попут: *Ко је њејов „двојник”? Где налази инспирацију? Како је диђи љисац данас?*

Завршни део

Трибина *Заштјо читам?*

Ученици су с интересовањем говорили шта читају и због чега. Сваки од њих је инспиративно и радосно преносио своје уметничке доживљаје и запажања.

Четврти део

(Завршна реч)

Ученик Матеја Петронијевић (као водитељ) рекао је следеће:

„Надамо се да смо баш ми нова генерација која ће показати да наши часови могу

бити креативни, занимљиви и посебни. Ако смо Вас овим футуристичким часом бар мало убедили у оно што смо претходно рекли, онда су наши прародитељи писмености, Тирило и Методије, успели да од нас створе духовна и мисионарска чеда. Захваљујемо Вам на пажњи и стрпљењу. Посебно хвала Вама на Вашој жељи што сте дошли да својим присуством улепшате наш час. Ваше I-4 са предметним наставником Весном Мићић.”

После часа утисци су били велики и снажни тако да је и новинарка Снежана Билић на порталу „Лајковац на длану” објавила најимпресивније делове часа.

Литература:

1. Јован Деретић, *Историја српске књижевности за I разред средње школе*
2. Р. Б. Марковић, *Сейтедрина у Колубари*, Народна библиотека Србије, 1996.
3. Р. Б. Марковић, *Године расцелета*, Агенција „Ваљевац”, 1992.
4. *Ревија Колубара, романописац Р. Б. Марковић*, биографија
5. *Просветитељи Тирило и Методије*, biografija.org и veha.org биографија

Колубарска битка

Техничка школа Ивањица

АНАЛИЗА ЦИЉА И ВАСПИТНЕ МЕРЕ И ПОСТУПЦИ	
Образовни профил: конобар/кувар	Разред и одељење:
СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ	
ПРЕДМЕТ: Српски језик и књижевност	Наставна тема број: 2 Назив наставне теме: Језик
Редни број наставне јединице: 44–47 Наставна јединица: Правопис, Функционално раслојавање језика, Фонетика	
Циљ: <ul style="list-style-type: none">– увежбавање коришћења великог и малог слова у датом тексту;– препознавање врста функционалних стилова;– препознавање врста гласова у српском језику.	
Образовни задатак: <ul style="list-style-type: none">– утврђивање постојећег знања о правилима употребе великог и малог слова;– увежбавање препознавања особина пет функционалних стилова у оквиру функционалног раслојавања језика;– обнављање знања ученика о подели гласова у српском језику.	
Функционални задатак: <ul style="list-style-type: none">– мотивисање ученика за побољшање властите језичке културе;– оспособљавање ученика за препознавање функционалних стилова на конкретним текстовима;– оспособљавање ученика за повезивање градива из претходних разреда са новим градивом.	
Васпитни задатак: <ul style="list-style-type: none">– схватање значаја правилног писменог изражавања;– јачање језичке културе;– развијање радозналости за упознавање језичких појава.	

Литература за наставника и ученике:

1. Митар Пешикан, Јован Јерковић, Маго Пижурица, *Правойис српскоја језика*, Матица српска, Нови Сад, 2016.
2. Радоје Симић, Јелена Јовановић, *Ойшїя сїилисїиика*
3. Весна Ломпар, *Грамаїиика*, уџбеник за први разред гимназије и средњих стручних школа, Клетт, Београд, 2012.

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК**Наставна тема број:** 3**Назив наставне теме:** Unit 3 – Pets**Редни број наставне јединице:** 30**Наставна јединица:** The Past Simple Tense (систематизација)**Циљ:** систематизација простог прошлог времена; облици, одредбе и употребе.**Образовни задатак:** систематизовати облике глагола "бити"; облике правилних и неправилних глагола, потврдне, одричне и упитне форме, одредбе по којима се време препознаје у реченицама или тексту, као и основне употребе.**Функционални задатак:** подстицање практичне примене стеченог знања; развијање способности повезивања стечених знања из различитих области.**Васпитни задатак:** охрабривање ученика да сарађују (у пару или у групи); развијање интересовања за националну историју; подстицање интересовања за енглески језик и могућности коришћења страних језика у свим областима живота.**Литература за наставника и ученике:**

1. К. Ковачевић, Г. Марковић, *Improving English, енглески језик за први разред средње школе*, Завод за уџбенике, 2007.
2. *Oxford Collocations Dictionary*, OUP, 2002.
3. *Macmillan English Dictionary*, Macmillan Education, 2002.
4. Г. Пирић, *Грамаїиика енглеској језика са вежбањима*, ТЕАТАР ЗА, 2004.
5. Интернет

РАЧУНАРСТВО И ИНФОРМАТИКА**Наставна тема број:** 3**Назив наставне теме:** Примена ИКТ-а**Редни број наставне јединице:**
29–30**Наставна јединица:** Обрада текста

Циљ: утврђивање знања из области обраде текста.

Образовни задатак:

- утврђивање креирање, модификације и форматирање документа;
- убацивање фуснота, нумерација, заглавља и подножја, воденог жига и украсног текста;
- убацивање табела и слика.

Функционални задатак:

- стицање тачности, прецизности и уредности у раду;
- развијање способности практичне примене стеченог знања.

Васпитни задатак:

- развијање одговорног односа према кабинету;
- развијање интересовања за Рачунарство и информатику и њену примену у другим дисциплинама;
- развијање сарадње при раду у тиму или у пару.

Литература за наставника и ученике:

1. Филип Марић, *Информатика 1*, уџбеник за први разред гимназије, Клет 2014.
2. Никола Клем, *Рачунарство и информатика за први разред средње школе*, Завод за уџбенике Београд, 2011.

ДАТУМ И ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ЧАСА

Датум реализације часа: 15.12. 2017.

Време реализације часа: I група 4. и 5 час и II група 6. и 7. час

ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКА ПРИПРЕМА И ПРИПРЕМАЊЕ САДРЖАЈА

Тип часа: утврђивање (Српски језик и књижевност)

Тип часа: систематизација (Енглески језик)

(ТЕМАТСКИ ДАН)

Тип часа: утврђивање (Рачунарство и информатика)

Наставни облици: индивидуални, фронтални, рад у паровима, групни рад.

Наставне методе: монолошка, дијалогска и демонстративна метода, метода практичног рада, рад са текстом.

Наставна средства: аудио-визуелна (рачунар, пројектор), текстуална (свеска, наставни листић, уџмер). **Место извођења:** кабинет информатике

Прилози: наставни лист

Корелација: Наставна јединица је у корелацији са претходним наставним темама и са Историјом.

ВРЕМЕНСКА СТРУКТУРА ЧАСА

План извођења првог часа:

Уводни део: 5 минута

Главни део: 40 минута

Уводни део: 5 минута

Главни део: 35 минута

Завршни део: 5 минута

УВОДНИ ДЕО ПРВОГ ЧАСА

Пре почетка часа (на одмору) наставник информатике припрема рачунар и видео-бим.

Наставници постављају следећа питања о Колубарској битки (питања се налазе у оквиру *PowerPoint* презентације и представљена су у виду квиза). Ученици појединачно одговарају на питања из квиза.

ГЛАВНИ ДЕО ПРВОГ ЧАСА

Наставници деле ученике у 2 групе (А и Б) по 4 пара (облик рада: рад у пару).

АКТИВНОСТ 1

Наставници деле ученицима наставне листове са текстом на српском и енглеском језику (наставни лист 1–А и наставни лист 1–Б налазе се у прилогу ове припреме) и дају им упутства за рад:

- ГРУПА А: добија текст „**Колубарска битка**” на српском језику (наставни лист 1–А).
- ГРУПА Б: добија текст „**The Battle of Kolubara**” на енглеском језику (наставни лист 1–Б).
- На десктопу сваког рачунара налази се фолдер са поставком овог задатка (почетним текстом).
- Ученици седе за рачунаре и имају задатак да у програму за обраду текста *Word* форматирају дати текст као на наставним листовима 1–А или 1–Б. Ученици уз сваки текст добијају наставне листиће са задацима из Рачунарства и информатике. Наставни листић налази се у прилогу ове припреме.
- Документ треба да изгледа као на латом папиру, односно ученици треба да подесе одговарајући фонт и параграф, подесе боју позадине, ивице странице и водени жиг. Ученици треба да убаде слике, украсна слова и слике.
- Када ученици заврше дату активност, позивају наставника информатике и српског (енглеског) језика да провере израђен документ.
- Време форматирања текста је одређено (20–25 минута).

Уколико ученици заврше своје активности раније, замениће активности.

АКТИВНОСТ 2

Ученици групе А добијају наставне листиће са функционалним раслојавањем језика и српског језика (наставни лист 2–А), а ученици ГРУПЕ Б добијају наставне листиће са вежбањима из *Past Simple Tense*-а из енглеског језика (наставни лист 2–Б).

Наставни лист 2–А и наставни лист 2–Б налазе се у прилогу ове припреме. Ученици добијају наставне листиће из српског језика на којима су текстови који представљају четири функционална стила (без научног). Задатак ученика је да, на основу примера, текст обликују као текст који ће одговорати разговорном, новинарском (публицистичком), административном (канцеларијском) и књижевноуметничком стилу.

Ученици решавају задатке на папиру. Након тога ученици ће заменити активности.

УВОДНИ ДЕО ДРУГОГ ЧАСА

Наставник информатике пустиће ученицима део филма „Колубарска битка”.
<https://www.youtube.com/watch?v=w4zOQSMqHYU>

ГЛАВНИ ДЕО ДРУГОГ ЧАСА

АКТИВНОСТ 3

Ученици седају за рачунаре и добијају следећа упутства:

- Ученици из групе А имају задатак да из датог текста издвоје лабијализоване вокале, зубне (денталне) сугласнике и да издвоје речи које не почињу правим (шумним) консонантима у програму *Word* (наставни лист 3–А).
- Ученици из групе Б имају задатак да преведу реченице на српски језик у програму *Word* (наставни лист 3–Б).

Наставни лист 3–А и наставни лист 3–Б налазе се у прилогу ове прилоге.
Након тога ученици ће заменити активности.

АКТИВНОСТ 4

Ученици седају у клупе и добијају од наставника хамер на којем имају задатак да креирају одговарајућу мапу ума.

Мапе ума дате су у прилогу. Ученици из групе А и Б имају задатак да креирају мапу ума из енглеског језика (2 пара) и српског језика и књижевности (2 пара).

АКТИВНОСТ 5

Наставник информатике покреће *online* програм *Lin* *It* и дефинише тему „ОСОБИНЕ ВОЈСКОВОЂЕ”, а ученици прилазе појединачно главном рачунару и попуњавају таблу.

Док ученици решавају задатке (из свих активности), наставници обилазе одељење, прате њихов рад, дају инструкције и додатна објашњења (уколико су потребна) и бодре ученике да погодно стају све што им није јасно.

ЗАВРШНИ ДЕО ДРУГОГ ЧАСА

ДОМАЋИ ЗАДАТАК

Ученици добијају домаћи задатак из српског језика: написати рад на тему „Кад бих био војсковођа” а из енглеског језика добијају задатак да одговоре на следећа питања:

Homework: Answer the questions

1. When did the Battle start?	2. Who were the commanders?	3. Where did it start?	4. When did it end?	5. How did it finish?
-------------------------------	-----------------------------	------------------------	---------------------	-----------------------

Use the following words in your own sentences: fight, win, defeat, soldier, battle.

Ученици ће на пану утисака окачити свој утисак о данашњем часу (двочасу).

Наставници похваљују ученике за њихов труд и рад на часу.

Milena Denković

Tinejdžeri i mediji

Gimnazija Kosovska Kamenica – Veliko Ropotovo

Razred, odeljenje: II-2 društveno-jezički smer**Predmet:** Engleski jezik**Čas/nastavna jedinica:** 83. Project Teens and Media vežbe**Oblik rada:** frontalni, individualni i grupni**Mesto rada:** učionica**Nastavna sredstva:** prezentacije, video materijal, štampani materijal, ostalo (potrebno za scenografiju).**Korelacija sa predmetima:** Psihologija/Pedagogija, Informatika i računarstvo**Profesori saradnici:**

- Sonja Simić Jovanović, pedagog škole
- Aleksandar Stevanović, predmetni nastavnik informatike
- Ivan Arsić, direktor škole

Indirektni učesnici/korisnici: svi učenici Gimnazije KK-VR 99**Tehnika:** istraživanje metodom anketiranja**Cilj projekta:**

- veza između tinejdžera/učenika naše škole i medija;
- edukacija učenika o bezbednoj upotrebi interneta i opasnosti od zavisnosti od mobilnog telefona, interneta i društvenih mreža;
- afirmisanje istraživačkog rada i autonomije učenja;
- motivisanje učenika u obavljanju raznovrsnih aktivnosti u cilju otkrivanja afiniteta, potencijala i karijerne orijentacije;
- razvijanje međupredmetnih kompetencija: Engleski jezik – Srpski jezik – Psihologija/Pedagogija – Informatika i računarstvo;
- osposobljavanje učenika za javni nastup, prezentovanje.

UVOD

Projekat istraživanje *Tinejdžeri i mediji* je nastao kao rezultat višenedelnog rada učenika II-2 društveno-jezičkog smera Gimnazije Kosovska Kamenica.

Sama ideja se rodila na času engleskog jezika kada smo razgovarali o medijima i o

tome koliko oni utiču na nas i naš život. Slušali smo o istraživanju koje je rađeno u Americi među tinejdžerima starosti od 12 do 17 godina i koje je obuhvatilo oko 33 miliona ispitanika. Tema je bila: *Kako tinejdžeri provode svoje vreme?* I tada smo odlučili da saznamo kako učenici naše škole provode svoje vreme, tj. kako i koliko vremena provode na telefonu, internetu, uz televiziju i da li uopšte čitaju novine.

Projekat se sastoji iz sedam faza i dodatnih aktivnosti:

1. **Faza** – Priprema i odabir pitanja (trajanje 7 dana)
2. **Faza** – Izrada upitnika: *online* upitnika i u vidu dokumenata pogodnih za štampanje i ručno popunjavanje (trajanje 7 dana)
3. **Faza** – Ispitivanje/anketiranje učenika (trajanje 5 dana)
4. **Faza** – Obrada upitnika (5 dana)
5. **Faza** – Obrada podataka: unos podataka i statistika (4 dana)
6. **Faza** – Izrada prezentacije i flajera, štampanje flajera (10 dana)
7. **Faza** – Prezentacije (ogledni čas 12. april, javni čas),

Dodatne aktivnosti :

- Otvoren likovni konkurs za najbolji likovni rad na teme:
 - Tinejdžeri i mediji
 - Virtual vs. real life?

Najbolji radovi će biti štampani na majicama.

- Izložba svih predatih radova na pomenute teme u školu

Projektom je obuhvaćena većina učenika. Od ukupno 99 učenika, koji pohađaju nastavu u našoj školu, 94 učenika je učestvovalo u istraživanju, dvojica nisu hteli da popune upitnik a troje je bilo opravdano odsutno tih dana.

Projektom je isplanirano da se naprave upitnici za učenike na temu: *Tinejdžeri i mediji*.

Upitnik sadrži pitanja o svim vrstama medija: Koliko vremena učenici provode na telefonu i u koje svrhe? Na internetu. Da li prate televiziju i štampane medije? Šta ih najviše interesuje? Prisutna su i pitanja o starosnom dobu i polu.

Statistika obrađenih podataka nas je dovela do vrlo interesantnih činjenica:

- 85% učenika poseduje kompjuter i internet vezu kod kuće.
- 50% učenika je došlo na telefon vrlo rano, još sa 7–8 godina.
- Oko 50% njih provodi više od 5 sati na telefonu (govorimo o pametnim telefonima).
- Petina je odgovorila da ne može bez telefona duže od pola sata.
- Skoro 40% je odgovorilo da je zavisno ili možda zavisno od telefona.
- Trećina učenika kaže da provede i do 6 sati na internetu dnevno.
- 70% svoje vreme na internet provodi na društvenim mrežama poput *Fejsbuka*, *Instagrama*.
- I trećina učenika tvrdi da je zavisna od društvenih mreža.
- Ostali mediji, TV i štampani mediji su vrlo malo zastupljeni. Na televiziji se uglavnom gledaju filmovi a čitaju se uglavnom sportski magazini i modni časopisi.
- Učenici su vrlo skeptični po pitanju poverenja u medije.

Proučavajući navedenu statistiku i dobijene podatke, nametnula se zabrinutost da li deca znaju da koriste internet na pravi način, da li su dovoljno upoznati s opasnostima koje vrebaju na internetu, šta smeju a šta nikako ne smeju postavljati i kome se obratiti

za pomoć u slučaju bilo kakve vrste nasilja i uznemiravanja. Takođe smo došli do zabrinjavajućih podataka o količini vremena provedenom na telefonu, internetu i društvenim mrežama, što direktno vodi u bolest zavisnosti od mobilnog telefona/interneta/društvenih mreža.

Kao rešenje za sve pomenute strahove i probleme, odlučili smo da na času, kada budemo prezentovali statistiku istraživanja, zamolimo stručne saradnike da održe predavanja na temu bezbednog korišćenja interneta i zavisnosti od mobilnog telefona i kako joj se odupreti.

U tu svrhu, uz nesebičnu podršku pedagoga škole, direktora i profesora informatike, pripremljene su prezentacije, odštampani su flajeri koje su učenici II-2 kreirali na srpskom,

Kao kruna projekta, održan je ogledni čas (sadržaj časa u Prilogu) školi i još jedan za sve učenike naše škole i učenike i nastavnike završnih razreda osnovne škole u Velikom Ropotovu.

Moram da napomenem kako je motivacija i inicijativa pojedinih učenika izvanredna, kao i kreativnost i nesebičan trud i rad. Užitek i zadovoljstvo koje pokazuju u izvršavanju svih aktivnosti je prava nagrada. Sa svakim rezultatom njihove nagada, prvo s upitnicima a zatim i statistikom na papiru, učenici pokazuju novu energiju i ideje kojima oplemenjuju i upotpunjuju ovaj projekat. Izrada i odštampani flajeri su im pokazali da je njihov posao urodio plodom, da rade jako važnu stvar i da je sve prepoznaju, a samim tim i njih kao ozbiljne ljude koji brinu o dobrobiti svoje okoline i svojih vršnjaka.

Prilozi se nalaze na CD-u.

Наталија Станковић

In insula Corcyra

Савремена гимназија

Разред: I**Коришћена литература:** уџбеник за први разред гимназије
(Маријанца Пакиж, Драгана Димитријевић, Завод)**Тип часа:** утврђивање, обрада и вежбање**Са колико часова се
обрађује наставна****јединица:** један час**Корелација са****другим предметима:** географија, историја и српски језик и књижевност**Облик наставног рада:** фронтални и групни**Метод рада на часу:** дијалошки, практични рад

Циљеви и задаци:

1. Утврђивање знања о Одисеју и тројанском рату.
2. Примена усвојеног градива у изради интерактивне мапе
3. Анализа догађаја који су претходили оснивању Рима кроз поређење са Одисејевим лутањима

Ток часа кроз активности:

- Ученици са наставником разговарају о тројанском рату, разлозима због којих је почео и догађајима након пада Троје. Ученици се подсећају на Илијаду и Одисеју, епове које су обрађивали на часовима српског језика и књижевности и успоставља се паралела између Одисеја и Енеје, чији потомци су основали Рим. Ученици наводе сличности и разлике између ова два јунака. Ученици се одмах деле у групе по 4 ученика и покушавају да открију шта се крије на слици. Ученици постављају питања наставнику на која могу да добију одговор ДА или НЕ. Сваки одговор ДА значи отварање једног поља. (прилог Odisej igra slike)
- Ученицима се представља онлајн апликација TOUR BUILDER у којој без регистрације треба да прикажу Одисејево кретање од одласка у Тројански рат до повратка на Итаку. Ученици су подељени у групама по 4 ученика. Међусобно се

договарају ко је задужен за прикупљање слика, осмишљавање текста, мапирање и навођење једне реченице из лекције (уколико се уклапа) или давање сопственог примера. Ученици имају 20 минута за завршетак рада.

- Наставник обилази ученике и даје сугестије за израду што боље интерактивне мапе.
- Ученици деле задатак са наставником, а потом свака група има задатак да укратко представи свој рад, наводећи само најосновније елементе из свега што су написали.
- Пред крај часа, наставник шаље ученицима задатак за домаћи у електронској форми који ће анализирати на следећем часу. Ученици треба да, користећи интерактивну мапу, савладају и усвоје основне појмове из културе и цивилизације и лакше разумеју текст на латинском који прати тему Одисеја и његових пустоловина. (прилог *Odisejeve pustolovine 1* – Google Terms)

Прилози се налазе на ЦД-у.

Јелица Пајић

Друштвена одговорност у креирању медијског садржаја

Седма београдска гимназија, Београд

Изборни програм: Језик, медији и култура

Узраст: први разред гимназије

Модул: Креатори и примаоци медијских порука

Тип часа: радионица

Радионица је замишљена и изведена као блог од три часа. На првом часу кроз **уводне активности** упознали смо се с оним аспектима савремених теорија у комуникологији које наглашавају промењен статус публике у медијском дискурсу. Могућност да се од пасивног реципијента преобратимо у активног креатора садржаја у дигиталном окружењу била је доминантна тачка у промишљању приступа теми. Сматрали смо да би ученици требало поставити у ситуацију да сами могу демонстрирати ту револуциону промену. Затим смо ученике **делили на групе** које би имале **задаћу** да у складу са својим афинитетима изаберу тему коју сматрају значајном за заједницу и кроз израду видео-спота, на естетски ефектан и етички примерен начин, укажу на проблем. На првом часу, подељени у групе, ученици су се бавили идејним решењима и писањем сценарија. На другом часу ученици су **креирали своје спотове**. Како су ученици већ упознати с онлајн апликацијом *Renderfore* на претходним часовима, са лакоћом су приступили раду у апликацији која може понудити за израду мултимедијалних садржаја. Могу сами уносити жељени текст и комбиновати га са понуђеним графичким шаблонима и музичком позадином. Овакав начин рада ученицима је близак и веома подстицајан. Након тога, на трећем часу блок наставе, гледали смо радове и **анализирали** обрађене теме, њихов значај и могућност да донесу неки бољитак у друштву, као и естетске домете радова. На самом крају смо извршили **евалуацију** рада.

Облик рада: фронтални, групни;

Кључне речи: одговорност креатора и примаоца/реципијента медијског садржаја, медијска писменост, друштвено одговорно понашање, активизам у дигиталном окружењу.

Метод: дијалогска, демонстративна, стваралачка.

Општи циљ часа: упознати ученике са могућностима друштвено одговорног деловања и оглашавања, етичком димензијом комуникација у медијским порукама, одговорним односом према медијским садржајима, могућностима за друштвени активизам у дигиталном окружењу.

Исходи: ученик ће бити у стању да разуме и активно користи термине *друшћивена одговорност, етичност, активизам*; установи циљ медијске поруке; креира садржај медијске поруке одређујући њен циљ; дефинише вредности и културне обрасце које порука афирмише; осмисли ликовне, графичке, текстуалне и аудитивне елементе из којих се састоји порука; анализира при одабиру тих елемената њихову синергијску снагу и дејство на емоције реципијента; процени естетски и етички аспект медијске поруке; изложи резултате рада своје групе; дискутује на задату тему користећи аргументе; сарађује у оквиру групе.

Корелација: Уметност и дизајн (изборни програм у првом разреду гимназије), Српски језик и књижевност, Ликовна уметност, Музичка култура, Грађанско васпитање.

Наставна средства: папири, оловке, табла, креда, рачунар, мобилни телефон.

Активности наставника: мотивише ученике; анализира медијску грађу, информације и литературу; упућује на литературу; подстиче оригиналне, креативне и личне стратегије у решавању проблема и приступу теми; модерира дијалог и подстиче ученике на даља самостална истраживања и отварање нових тема.

Активности ученика: учествују у дијалогу; повезују информације у вези са темом; решавају проблеме групно, индивидуално или с наставницом; пишу сценарио; израђују своје спотове у апликацији *Renderforest*; излажу резултате групног рада; износе своје закључке и вреднују свој учинак у раду уз образложења.

Увод:

Ученике мотивишемо да размишљају о природи медијских порука. Критички посматрати медијске поруке, анализирати их, део је медијске писмености.

Шта подrazумљамо под одговорношћу и етичношћу у медијским порукама? Када извештавање и креирање медијских порука може доћи у сукобу са етичношћу? Свака професија има и новинарска има одређене етичке стандарде. Шта може бити прејрека етичком понашању? Уз новинаре, уреднике и власнике медија, ко нас велику улогу игра и јудлика. Она више није пасивни посматрач, већ може бити активан и корективни фактор у стварању медијској садржаја. У литератури је називају „продужена рука етичног кодекса”. Како је до тога дошло? Како је учешће јудлике веће, моћ да делује је већа. Шта јпроисходи из те чињенице? Шта дива са одговорношћу јпримаоца/реципијента? Новина која је јривукла велику јажњу истираживача је могућност да јудлика ствара и објављује сојствени садржај. Међутим, ју ојцију у свакодневним околностима, бар када је реч о јродукцији информативних текстова, већина не користи.

Разговарамо о томе шта је привлачно, а шта не у могућности прављења садржаја који се односи на друштвена догађања, и када и зашто ту могућност људи користе, као и могућностима да ученици своје присуство на друштвеним мрежама искористе за друштвени активизам. У разговору покушавамо да превазиђемо

стереотипе и једностраности о улози технологија у животу „дигиталних урођеника” и сагледамо ову комплексну промену у животима свих нас.

У *теорији о медијима* Деј Розен говори о могућности и активној учешћивања у креирању и објављивању садржаја и каже да је реч о новонасталим „чијџаоцима који пишу, фледаоцима који у својим рукама имају камеру, слушаоцима, раније расућим, који уз скромни најор могу да се повежу једни са другима и задобију могућности да се, ипакорећи, обраће свету”. Синтагму бивша јублика (*former audience*) користио је и Ден Гилмор. Међућим, истраживања јонашања јублике која су уследила показују да је број људи који учествује у активностима које је омогућио интернет врло ограничен. Често навођен налаз каже да један одсто људи активно ствара онлајн садржај, 10 коментарише, док преосталих 89 само фледа. Другачије речено, јонаша се као јублика.

Говоримо о активизму, посебно о активизму у дигиталном окружењу. Да ли је могуће да технологија која је често критикована буде искоришћена у хумане сврхе? Како? Како тумачимо изреку „sharing is caring” (делен је брига)?

Главни део блока:

Након уводних активности, покушаја теоријског утемељења у савременим комуникацијским теоријама, приступамо подели на групе које ће имати задатак да осмисле своју друштвено ангажовану поруку, напишу сценарио и изведу је у апликацији *Renderforest*. За свој видео-клип бирају тему и проблем који сматрају важним за заједницу. Дозвољено је коришћење мобилног телефона који има интернет јер се и на телефону радови могу правити и гледати. Након израде спотова презентујемо радове, анализирамо одабиртема и начин компоновања текста, слике и музике. Правимо тематску колекцију ученичких радова, и на основу тога увиђамо које су им теме блиске и важне.

Завршни део блока:

Разговарамо о дејству свих елемената мултимедијалне поруке, могућностима да се искаже креативност кроз одбиртекуватне музике, текста и слике. Анализирајући теме које ученици сматрају важним, увидели смо да су оне заиста и присутне у јавном дискурсу. То су очувље животне средине, насиље у породици, насиље међу вршњацима, насиље над женама, положај жена у савременом друштву, одговорно власништво над животињама, значај здраве исхране, безбедност на интернету, безбедна возња, разизам, цензура у медијима.

Овако конципирана настава, која има тему активизам у дигиталном окружењу, можда јесте мали корак за друштво у коме живимо, али разговор о проблемима подиже свест о потреби да се делује и мења постојеће стање. Циљ овако замишљеног рада је оснаживање ученика да освешћују и промишљају проблеме, преиспитују и бране своје ставове, отварају нова питања, трагају за могућим одговорима, истражују различите аспекте свог односа према свету, садржајима медија и да у свему томе виде могућност за сопствени развој и креативност, задовољство и игру, могућност формирања у самосвесне личности које ће активно учествовати у критичком преосмишљавању савременог света и перманентно доприносити стварању друштва знања, али и друштва толеранције и бриге за другог.

Анализом евалуационих листића (пример у прилогу), али и увидом у резултате рада (у прилогу), закључили смо да су ученици мотивисани да истражују и креативно се исказују. Већина ученика сматра да су часови били занимљиви, да су их стимулисали на активно учешће, подстакли их на даље истраживање разматраних тема, али и покретање нових питања, да су на основу оваквог начина извођења наставе у великој мери разумели градиво, испојили своју креативност и да ће врло радо учествовати у реализацији оваквих пројеката у будућности.

Литература:

- Жан Бодријар, *Симулакрум и симулација*, Свештови, Нови Сад, 1991.
Адам Бриџ, Пол Колдли, *Увод у студије медија*, Клио, Београд, 2005.
Кардон Доминик: *Интернет демократија*, Фабрика књија, Београд, 2013.
Касвелс Мануел: *Моћ комуникација*, Клио, Београд, 2014.
Манович Лев: *Медиа медији*, Центар за савремену уметност, Београд, 2001.
<https://repositorij.hrstud.unizg.hr/islandora/object/hrstud>
http://www.media.ba/sites/default/files/media_literacy.pdf

Данијела Драмићанин Денић

Аритметички низ – дефиниција и својства, формула за општи члан

Гимназија Косовска Каменица, Косовска Каменица

Разред: III

Наставна тема:		Математичка индукција, низови.
Тип часа:		Обрада
Кључне речи:		низ, Фибоначи, аритметички низ, општи члан низа, разлика d
Циљеви часа	Образовни (материјално-сазнајни)	<ul style="list-style-type: none"> проширивање знања о низовима; уознавање ученика са појмом аритметичког низа и његовим особинама; усвајање формуле за општи члан низа.
	Функционални (развојни)	<ul style="list-style-type: none"> способовање ученика да препознају, упореде и прикажу чланове аритметичког низа; увежбавање налажења општег члана бројног низа; увежбавање примене низа у конкретној ситуацији.
	Васпитни	<ul style="list-style-type: none"> развијање концентратије, тачности, прецизности, уредности, систематичности у раду; схватање значаја повезаности раније стечених знања; развијање способности тимског рада и позитивног односа према математици.
Облици наставног рада		фронтални, индивидуални, групни.
Наставне методе		метода разговора, метода писања, метода „мета”, метода „кошнице”, метода усменог излагања, метода илустративних радова.
Наставна средства		наставни листићи

Наставни објекат	школска учионица
Корелација	Биологија
Литература	<ul style="list-style-type: none"> • Јован Кечкић, <i>Математика са збирком задатака за трећи разред гимназије</i> • Вене Богославов, <i>Збирка решених задатака из математике за трећи разред</i> • интернет
Иновације	Презентација ће се вршити путем PowerPoint-а.
Напомене, запажања	

Структура наставног часа

Етапа часа	Облик рада	Метод рада	Трајање
Уводни део часа	групни, фронтални	метода кошнице, метод листића, метода разговора.	10 минута
Главни део часа	фронтални, групни, индивидуални	метода листића, метода поменог излагања, метода разговора, метода илустративних радова.	25 минута
Завршни део часа	индивидуални	метода мета, метода разговора.	10 минута

Ток часа

Активности ученика	Активности наставника
Уводни део часа	
<ul style="list-style-type: none"> - ученици се деле у групе (формиране су „кошнице“) - групе бирају вођу који ће: <ul style="list-style-type: none"> • надгледати рад групе; • упутити на начин попуњавања листића; • координисати у групи и помоћи коме је потребно; • припремити излагање. - слушају објашњење наставника који је њихов задатак, и зашто је битно да ураде дате задатке; 	<ul style="list-style-type: none"> - дели ученике у групе (по 5 ученика у 3 групе); - одлуку одабира вође препушта ученицима и даје уопштене инструкције вођама групе. (таква подела остаје до краја часа); - упућује ученике на задатак, дели наставне листиће које ученици треба да допуне (Прилог 1), наглашава рок израде задатка;

- свака група добија плакат који треба да доврше тј. допуне одговарајућим подацима;

- међусобно дискутују и проверавају тачност решења;

- вође група приказују плакат и читају податке које су допунили;

- допуњују и друге групе ако је потребно;

- коментаришу и дају своје мишљење о задацима;

- долазе до закључка да их задати задаци подсећају на неке бројне низове.

- слушају излагање наставника;

- прати рад ученика и објашњава да су на листићима задаци из различитих часописа енигматике, тестова интелигенције и сл.

- наводи ученике на размишљање шта ће бити тема часа;

- изводи вође група испред табле, и свако од њих износи своје мишљење зашто су попуњавали наставне листиће;

- заједно са ученицима долази до одговора да их задаци подсећају на неке **бројне низове**;

- проверава и тачност ураде их задатака;

- уводи ученике у проблематику: причом о низовима у свакодневном животу и где се свесрећу (нпр. накит);

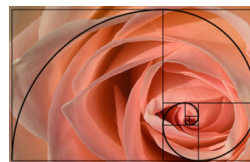
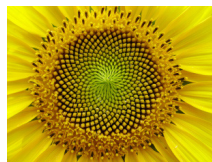

- упознаје ученике са темом путем *Prezi* презентације:

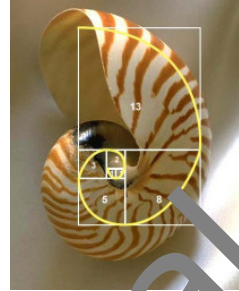
Фибоначијев низ у природи: најзанимљивији примери овог низа се налазе у природи, можемо га уочити посматрајући галаксије, биљке, животиње и сл. Листови на трани расту на међусобним удаљеностима, које одговарају Фибоначијевом низу; цветови најчешће имају 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55, 89 латица. Цветићи смештени у глави сунцокрета, размештени су у два низа спирала: једне у правцу кретања казаљке на сату и друге у супротном.

- прате презентацију;

- наводе своје примере са којима су се сретали на часу биологије;

Шкољка њужа је један од најсавршенијих облика у њрироди. Она је у облику спирале чији су саставни делови квадрати, сви дужине једног од Фибоначијевих бројева.

- допуњују излагање наставника знањем из биологије, које је у вези са пропорцијама људског тела;

- одговарају да су само чули за Фибоначија али да не знају каква су његова открића;

Људско тело је направљено у размерама Фибоначијеве пропорције: састоји се од бројева 1, 2, 3 и 5. Имамо један нос, два ока, три семенца сваког уда и четри прстију на свакој руци ишд.

Ако у дио Фибоначи и зашто су ови бројеви названи баш њо њему?

Fibonacci је рођен у Италији, али је одраслао у Северној Африци, где је учио математику шде, љућујући с оцем њо светиу, љознавао велике љредности математичких система у земљама које су љосећивали. Многе креације у љрироди укључују компликовани математички „дизајн” спирале, и љправо је он њо уочио и открио низ бројева који зајочиње овако:

1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55, 89, 144, 233, ...

<p>- слушају излагање наставника и који је циљ данашњег часа: да препознају и прикажу аритметички низ и то примене у конкретним ситуацијама.</p>	<p>Прва два члана су 1, а сваки следећи члан настаје сабирањем претходна два члана. Овакав низ представља „претечу“ данашњеј низа.</p> <p>- истиче циљ часа а то је да ће ученици своје знање о низовима из свакодневног живота допунити на овом часу:</p> <p>Циљ данашњег часа је да препознамо, упоредимо и прикажемо аритметички низ и израчунамо општи члан овог низа.</p>
--	---

<p style="text-align: center;">Главни део часа</p>	
<p>Записују наслов наставне јединице: Аритметички низ – дефиниција и својства, формула за општи члан</p> <p>- прате излагање наставника и презентацију;</p> <p>- записују нове појмове у својим свескама;</p> <p>- уочавају нове појмове као што су: Фибоначи-јев низ бројева, општи чланова низа, аритметички низ итд.</p>	<p>- на табли записује наслов: Аритметички низ – дефиниција и својства, формула за општи члан;</p> <p>- путем презентације излаже нову наставну јединицу:</p> <p>Фибоначијев низ бројева је бесконачни низ који почиње овако</p> <p style="text-align: center;">1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55, 89, 144, 233, ...</p> <p>Прва два члана су 1, а сваки следећи члан настаје сабирањем претходна два члана. Ако број 1 назовемо првим чланом низа, следећу јединицу другим чланом низа, број 2 трећим чланом низа, број 3 четвртим чланом низа и тако даље, то значи да природним бројевима $N = \{1, 2, 3, 4, \dots\}$ придружимо вредности</p> <p style="text-align: center;">$F = \{1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55, 89, 144, 233, \dots\}$ чланова Фибоначијевој низа.</p>

- постављају питања, дају своја мишљења и коментаришу о својим запажањима;

- изводе један општи закључак из наставниковог излагања кроз низ одговора. Ученици одговарају.

1. Појам низа је проистекао из набрајања елемената неког скупа.
2. Појам низа се подразумева пресликавање скупа природних бројева N у неки непразан скуп A .

- добијају нов задатак за рад.
Прва и друга група добијају задатак 1.
Трећа група добија задатак 2.
- добијају потребан материјал за рад- плакате и фломастере у боји ради исписивања решења и истицања битних елемената.

Ако чланове низа означимо $a_1 = 1$, $a_2 = 1$, $a_3 = 2$, $a_4 = 3$, ... придружили смо природним бројевима вредности Фибоначијевој низа.

Број a_1 читамо први члан низа, број a_2 други члан низа, број a_3 трећи члан низа, а број a_n n -ти или **о~~д~~и~~и~~ти** члан низа.

Низ у скупу A , где је $A = \{a_1, a_2, a_3, \dots\}$ скуп чланова неког низа, је свака функција

$a: N \rightarrow A$. Функција a природном броју n придружује елемент из скупа A . Елемент a_n је **о~~д~~и~~и~~ти** или **n -ти члан низа**, а сам низ никад крајко записујемо (a_n) .

Фибоначијев низ можемо сматрати функцијом $a: N \rightarrow A$.

N	1	2	3	4	5	6	7
F	1	1	2	3	5	8	13
	$a_1 = 1$	$a_2 = 1$	$a_3 = 2$	$a_4 = 3$	$a_5 = 5$	$a_6 = 8$	$a_7 = 13 \dots$

- поставља ученицима питања:

1. Из чега је проистекао појам низа?
2. Како дефинишемо низ?

- објашњава ученицима да је ово једна општа дефиниција низа а да они сада треба да изведу формулу за **аритметички низ**;

- задаје ученицима нов задатак: Прва и друга група добијају исти задатак 1 (Прилог 2) а трећа група добија задатак 2 (Прилог 3);

Задатак 1 (Прилог 2)

Петар почиње трчати и намерава да трчи сваки дан. С обзиром на то да дуго није трчао, започиње 15-минутним трчањем, други дан

- активно учествују у раду у оквиру групе, прате инструкције наставника;

- вође прве и друге групе презентују добијене резултате;

Плакат прве групе:

Овде се ради о низу чији чланови гласе:

минуте 15, 20, 25, 30, 35, 40, 45, 50, 55, 60. У првом низу читамо да је пети члан 35, а седми 45 минута ($a_5 = 35, a_7 = 45$). Видимо да се суседни чланови овог низа разликују за 5.

Плакат друге групе:

Овде се ради о низу чији чланови гласе удаљеност

2700,
10800

У овом низу читамо да је први члан 2700, а десети 10 800 ($a_1 = 2700, a_{10} = 10800$)

Знамо да је између првог и десетог члана преостало још осам чланова

$a_1 - a_2 - a_3 - a_4 - a_5 - a_6 - a_7 - a_8 - a_9 - a_{10}$

Између свака два суседна члана иста је разлика (у времену) иста је разлика управо 9 (побројте знакове). Једноставним рачунањем можемо доћи до траженог времена.

$$= \frac{10800 - 2700}{9} = 900$$

Сада можемо исписати све чланове овог низа:

удаљеност 2700, 3600, 4500, 5400, 6300, 7200, 8100, 9000, 9900, 10 800 и видимо да је пети члан 6300, а седми 8100 ($a_5 = 6300, a_7 = 8100$), што значи да је Петар пети дан претрчао удаљеност од 6300 м, а седми 8100 м.

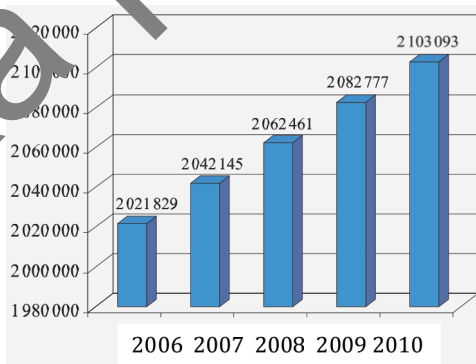
трчање продужава 5 минута, трећи дан 10 минута, четврти 15 минута и тако даље.

Прва група треба да одреди колико је минута Петар трчао пети, односно седми дан?

Друга група треба да одреди колику је удаљеност претрчао пети, односно седми дан ако је први дан претрчао 2700 метара и сваки дан продужавао за исту удаљеност, а десети дан претрчао 10 800 метара?

Трећа група ради задатак 2.
Задатак 2 (Прилог 2)

У последњим неколико година број посетилаца наших националних паркова расте, што се може видети из приложеног графикана. Упоредимо број посетилаца од 2006. до 2010. године. Покушајмо да проценимо колико је посетилаца било 2011. и 2012. године.

- обилази групе, помаже ученицима који се слабије сналазе у задацима и даје им додатне инструкције;

- помаже у долажењу до решења, наводи ученике на крајњи резултат;

- прати излагање прве групе;

- прати излагање друге групе;

- даје додатна објашњења.

- записују формуле у школским свескама.

Плакат треће групе:

Упоредимо ли податке за 2006. и 2007. годину, видимо да је 2007. било 20316 посетиоца више него 2006.

година	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Број посетиоца	2021 829	2042 145	2062 461	2082 777	2103 093
разлика		20316	20316	20316	20316

Видимо да је разлика иста за све те године. Закључујемо да се ради о члановима аритметичког низа за који вреди рекурзивна формула: $a_1 = 2021829$, $a_n = a_{n-1} + 20316$.

Судећи по датим подацима, у 2011. години националне паркове обишло је $2103093 + 20316 = 2123409$ посетиоца, а 2012. години $2123409 + 20316 = 2143725$ посетиоца

- вођа треће групе одговара да су они уочили да:

Други члан можемо добити право користећи рекурзивну формулу

$$a_2 = a_1 + 20316.$$

Трећи члан низа добијамо такође користећи рекурзивну формулу

$$a_3 = a_2 + 20316, \text{ где можемо уместо } a_2 \text{ писати } a_2 = a_1 + 20316, \text{ односно } a_3 = a_1 + 20316 + 20316 = a_1 + 2 \cdot 20316.$$

- наводи да су ова два низа примери аритметичког низа;

- на табли записује следеће:

Деф. Низ (a_n) је аритметички низ ако је разлика свака два узастопна члана једнака (константа) $a_2 - a_1 = \dots = a_n - a_{n-1} = d$

Тај број називамо разлика (диференција) и означавамо са d .

Ако је познат први члан (a_1) и разлика (d) аритметичког низа, тада је низ задан рекурзивном формулом:

$$a_n = a_{n-1} + d \text{ (додавањем } d \text{ било којем члану, добијамо следећи члан)}$$

- контролише исправност записаних формула у школским свескама ученика;

- прати излагање треће групе;

- добијаје одговоре и контролише тачност добијених резултата;

- поставља питање и наводи ученике на закључак:

Можемо ли аритметички низ дефинисати користећи само први члан низа и његову разлику? У овом смо примеру врло брзо препознали да је разлика аритметичког низа $d = 20316$, а први члан је $a_1 = 2\,021\,829$.

<p>Настављајући поступак, четврти члан гласио би $a_4 = a_1 + 3 \cdot 20316$, а пети $a_5 = a_1 + 4 \cdot 20316$ итд...</p> <p>Одговор: Први члан a_1 Други члан $a_1 + d$ Трећи члан $a_1 + 2d$ Четврти члан $a_1 + 3d$ итд...</p> <p>- записују добијене обрасце у својим свескама</p> <p>- записују задатак, решавају и ученик који је први дошао до тачног резултата испишује резултат на табли: Формула за осми члан овога низа је $a_8 = 4 + (8-1) \cdot (-7) = 4 - 7 \cdot 7 = 4 - 49 = -45$ Осми члан низа је број -45, а то можемо проверити испишујући редом првих осам чланова низа: $4, -3, -10, -17, -24, -31, -38, -45$.</p>	<p>- поставља питање: Ако заменимо 20316 са d, шта добијамо?</p> <p>- изводи закључак: Сада више није проблем пронаћи формулу за n-ти члан (општи члан) аритметичког низа. $a_n = a_1 + (n-1)d$ Аритметички низ одређен је својим првим чланом a_1 и разликом d.</p> <p>- задаје задатак у целом одељењу: Одредите осми члан аритметичког низа којем је први члан број 4, а разлика је -7.</p> <p>- прати рад ученика, допуњује одговор и контролише тачност добијеног резултата; - прати рад осталих ученика.</p>
---	---

Завршни део часа	
<p>- прате и слушају шта ће бити њихов домаћи задатак; - добијају радне листиће са задацима (Прилог 4)</p> <p>- слушају инструкције наставника и упознају се са правилима игре „мета - колико сам задовољан/задовољна часом”; - попуњавају мету самолепљивим тачкицама - коментаришу о часу и резултатима „мете”.</p>	<p>- дели наставне листиће са задацима за домаћи у коме ће ученици применити стечено знање (Прилог 4);</p> <p>- на табли лепи плакат са припремљеним питањима и даје ученицима самолепљиве тачкице, којима ће на основу својих процена часа залепити тачкице у одговарајућу рубрику (Прилог 5); - на крају часа сумира добијене резултате и коментарише са ученицима.</p>

Прилози се налазе на ЦД-у.

Еџика портал

Савић Никола

Здравствено васпитни рад у превенцији шећерне болести

Медицинска школа „Др Миша Пантић”, Ваљево

Предмет: Здравствена нега

Разред и одељење: 3-2

Назив модула: Здравствено васпитни рад у промоцији здравља

Тип часа: обрада новог градива

Циљ часа: усвајање нових и унапређивање базичних знања о здравствено васпитном раду у превенцији шећерне болести.

Задачи часа:

❖ Образовни:

- усвајање знања о факторима ризика за настанак шећерне болести;
- усвајање знања о значају превенције шећерне болести;
- усвајање и унапређивање знања о методама и средствима здравствено васпитног рада у превенцији шећерне болести;
- разумевање значаја улоге медицинске сестре у превентивном раду.

❖ Васпитни:

- подизања нивоа свести о важности неговања здравих стилова живота;
- формирање правилног става код ученика о значају превенције шећерне болести;
- схватање улоге и значаја правилне комуникације медицинске сестре у току спровођења здравствено васпитног рада;
- развијање правилног и одговорног односа према раду, развијање колегијалности и тимског рада.

❖ Функционални:

- оспособљавање ученика да уоче узрочно-последичну везу између фактора ризика и настанка шећерне болести;
- развијање способности ученика за спровођење мера превенције шећерне болести;
- развијање способности повезивања и размене знања;
- развијање способности коришћења других извора информација.

❖ **Исход часа:**

- ученик зна факторе ризика за настанак шећерне болести;
- ученик зна нивое превенције шећерне болести;
- ученик зна методе и средства у здравствено-васпитном раду у превенцији шећерне болести;
- ученик уочава везу између фактора ризика и настанка шећерне болести.

Облик наставног рада: фронтални, рад у групи, индивидуални.

Наставне методе: монолошка, дијалогска метода, илустративна метода, демонстративна, мапа ума.

Наставна средства: школска табла и маркер, PowerPoint презентација, задаци за ученике, папир за рад ученика, хамер са мапом ума, стикери у боји, евалуациони листови, лист процене ризика за настанак шећерне болести.

Корелација са другим

предметима: Анатомија и физиологија, Здравствена нега, Интерна медицина, Хигијена са здравственим васпитањем.

Наставни објекат: учионица

Литература за ученике:

Р. Поповић, П. Боровић, *Здравствена нега III*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2000.

Литература за наставника:

Р. Поповић, П. Боровић, *Здравствена нега III*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2000.

Д. Кекуш, *Здравствено васпитање*, Ауторско издање, Београд, 2009.

С. Манојловић, Ђ. Матић, *Здравствена нега у интерној медицини*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2010.

Р. Ранковић Васиљевић, *Периодика насјаве здравствене неге*, ВЗШ Београд, Ауторско издање, Београд, 2003.

АРТИКУЛАЦИЈА НАСТАВНОГ ЧАСА

УВОДНИ ДЕО ЧАСА: (5–7 минута)

- проверавање присутности ученика и припремљености за рад,
- најаву наставне јединице,
- постављање питања у вези са наставном јединицом, најавити циљ часа.

Наставна јединица коју ћемо данас радити је *Здравствено васпитни рад у превенцији шећерне болести*.

ПИТАЊА И ОЧЕКИВАНИ ОДГОВОРИ:

1. Како гласи дефиниција здравља?

Очекивани одговор: Здравље је стање потпуног физичког, психичког и социјалног благостања, а не само одсуство болести и изнемоглости.

2. Који фактори утичу на настанак болести?

Очекивани одговор: Наслеђе, човекова животна и радна средина, неправилна

исхрана, физичка неактивност.

3. Да ли познајете некога из ваше околине да је оболео од шећерне болести?

Очекивани одговор: Да, познајемо неколико људи.

4. Како се зове хормон чија је основна улога у организму контрола метаболизма угљених хидрата?

Очекивани одговор: Зове се инсулин.

5. Коју врсту хране не смеју да конзумирају особе оболеле од шећерне болести?

Очекивани одговор: Концентроване шећере, мед, џемови, сухомеснате производе као што су кобасице, виршле и слично, алкохолна пића и друго.

Истаћи ЦИЉ ЧАСА: Циљ данашњег часа је усвајање нових и унапређивање базичних знања о здравствено-васпитном раду у превенцији шећерне болести.

ЦЕНТРАЛНИ ДЕО ЧАСА: (25 минута)

Шећерна болест (Diabetes melitus) представља хроничну болест која се карактерише поремећајем метаболизма угљених хидрата, масти и белачевина због недовољног стварања инсулина.

Шећерна болест је најчешћи метаболички поремећај код људи, од које у свету болује више од 3,5% укупне популације становништва са тенденцијом сталног пораста.

Према Светској здравственој организацији разликују се следећи облици дијабетеса:

- ❖ Тип 1
- ❖ Тип 2
- ❖ Други специфични облици дијабетеса
- ❖ Гестацијски дијабетес

Сматра се да се ова болест јавља као последица генетске предиспозиције уз присуство фактора средине.

На генетску предиспозицију ми можемо утицати, али на факторе средине често можемо. У њих убрзајемо или свега начин живота, начин исхране, гојазност, физичка неактивност, стрес, инфекције, трудноћа, болести панкреаса и друго.

На данашњем часу говорићемо о мерама превенције шећерне болести усмерене на здраву популацију и на популацију која има генетске предиспозиције.

Питање: Шта је превенција?

Очекивани одговор: Поступци који се спроводе да не дође до болести.

Превенција представља смањење ризика од појаве неког патолошког процеса, обољења, повреде или неког другог нежељеног стања.

Питање: Који су нивои превенције?

Очекивани одговор: Постоји примарна, секундарна и терцијарна превенција.

Примарна превенција подразумева предузимање мере у циљу очувања и унапређења здравља, односно превенцију болести. На овом нивоу здравствене заштите потребно је спроводити здравствено-васпитни и превентивни рад у циљу спречавања настанка шећерне болести.

Секундарна превенција подразумева рано откривање, дијагностику и лечење болести.

Терцијарна превенција подразумева рану рехабилитацију и спречавање инвалидитета.

Превентивне и здравствено васпитне програме у циљу спречавања настанка шећерне болести треба започети што раније, а прилагођену едукацију и здравствене трибине потребно је организовати у свим узрастима становништва.

Превенцију можемо вршити у виду предавања, дискусија, индивидуалним радом, саветодавни интервју, групним радом, креативним радионицама, друштвеним кампањама и друго. Можемо користити различита здравствено васпитна средства, у виду плаката, брошуре, филма, часописа, паролe, која имају улогу да помогну здравственом васпитачу у излагању и да помогну корисницима да лакше схвате изложено.

Установе као што су Домови здравља, Заводи за јавно здравље, школе и бројне друге институције, потребно је да својим превентивним радом делују на факторе ризика који могу утицати на настанак шећерне болести.

Такође је битно сагледати и себе и своје понашање у вези са факторима ризика који су присутни.

Светски дан борбе против дијабетеса се обележава 14. новембра широм света, са циљем да се скрене пажња јавности на опасности које носи шећерна болести и на значај превенције.

Свака медицинска сестра је здравствени васпитач и потребно је да спроводи здравствено васпитни рад у циљу превенције шећерне болести. Истраживања су доказала да би се применом свега што се зна о превенцији дијабетеса, могао спречити настанак до две трећине случајева.

Медицинска сестра у свом превентивном раду спроводи активности које воде модификовању фактора ризика, безалкохолног стаила живота као што су:

- неправилна исхрана;
- недовољна физичка активност и гојазност;
- стрес;
- нередовне контроле крвног шећера.

Кроз групни рад упознајемо се са факторима ризика и њиховим утицајем на настанак шећерне болести. Такође, креираћемо здравствено васпитне поруке које се могу користити у здравствено-васпитном раду.

Поделаћемо се у четири групе, тако што ће сваки ученик добити свој број. Ученици који су добили исте бројеве чине једну групу.

Ученици се деле у групе, наставник даје објашњења и упутства о начину рада. Свака група ће изабрати по једног представника који ће након истека времена за рад (7 минута) излагати у име свих чланова групе.

Решавањем задатака и њиховим презентовањем ученици ће се упознати са факторима ризика који могу довести до шећерне болести, као и о мерама превенције. (Задаци за ученике су у Прилогу 1)

1. Прва група: – Исхрана – утицај неправилне исхране на настанак шећерне болести, мере превенције. (Прилог број 1.1.)

2. Друга група: – Недовољна физичка активност и гојазност – утицај гојазности и физичке неактивности на настанак шећерне болести и мере превенције. (Прилог број 1.2.)

3. Трећа група: – Утицај стреса на здравље – утицај стреса на здравље људи и настанак шећерне болести, предлог мера превенције које се могу предузети. (Прилог број 1.3.)

4. Четврта група – значај редовних контрола код лекара, укључивање особа са повишеним ризиком од дијабетеса у превентивни третман. (Прилог број 1.4.)

Ученици решавају задатке, наставник прати рад ученика, мотивише ученике и пружа им помоћ и подршку. Након завршетка рада на задацима представници сваке групе излажу, остали ученици и наставник активно слушају и прате, по потреби коригују и допуњују.

По завршетку излагања представник групе лепи папир са решењем до кога је група дошла и поруку групе усмерену на унапређење здравља и превенцију шећерне болести на дрво нацртано на хамер папиру. На тај начин формира се мапа ума. Након тога ученици из свих група имају прилику да схвате да на наведене факторе ризика можемо утицати кроз здравствено васпитни и превентивни рад, као и да су они међусобно повезани и утичу једни на друге.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА: (13 –15 минута)

Омогућити ученицима да поставе питања и затраже објашњења у вези са нејасноћама из наставне јединице.

У циљу провере успешности одржаног часа наставник ће применити петоминутно проверавање у виду теста. Наставник ће ученицима поделити тестове и дати упутства и објашњења о начину рада. По завршетку теста следи провера тачности одговора, и на тај начин понављање обрађеног градива. (Тест у Прилогу 2)

Најавити ученицима наредну наставну јединицу: Наставна јединица коју ћемо реализовати на наредном часу је *Здравствено васпитни рад у превенцији кардиоваскуларних болести*.

Домаћи задатак:

Потребно је да обратите пажњу на људе из своје ближе средине и покушате да препознате ко је у ризику за настанак шећерне болести. Потребно је да превентивно делујете и пошуните „упитник процене ризика” за особу коју сте изабрали и проценили да је у ризику. Упитнике ћемо анализирати на наредном часу. (Прилог 3)

У своје часеке нацртајте скицу како би ви урадили здравствено васпитни плакат на тему превенција шећерне болести. Здравствено васпитна средства израдићемо на предстојећим вежбама у блоку из здравственог васпитања.

Поделити евалуационе листове ученицима. (Прилог 4)

ПРИЛОГ: 1. Изглед школске табле

2. Задаци за ученике

3. Петоминутни тест

4. Упитник процене ризика за дијабетес

5. Евалуациони лист

6. PowerPoint презентација

Прилози се налазе на ЦД-у.

Ана Јеремић

Узимање бриса

Пољопривредно-хемијска школа „Др Ђорђе Радић”,
Краљево

Разред, одељење:	3-4
Наставна тема/модул:	Улога микроорганизама у њехрамбеној индустрији
Тип часа:	вежба
Циљеви и задаци часа:	<ul style="list-style-type: none"> – да ученици схвате и науче поступак узимања бриса; – значај у микробиологији; – да практично изведу вежбу и овладају техником узимања бриса; – способност да самостално утврде хигијенску исправност уређаја, прибора и радних површина узимањем бриса.
Облик наставног рада:	групни рад, индивидуални
Наставне методе:	експериментална, илустративна, демонстративна, монолошко-дијалошка.
Наставна средства, медијум:	презентације, постери, слике, шеме, наставни листићи, готове хранљиве подлоге, прибор за узимање бриса, физиолошки раствор, лабораторијски прибор
Временски план часа:	Уводни део часа (10–15мин.) Главни део часа (20–25мин.) Завршни део часа (10мин.)
Корелација:	Кварење и конзервисање, Ензимологија, Исхрана људи, Технике рада у лабораторији, Хемија
Литература за наставнике:	Милорад Стојановић, <i>Микробиологија за њрећи разред њрехранбене школе</i>

	С. Димитријевић Бранковић, <i>Микробиологија са њрактикумом за вежбе</i>
Литература за ученике:	Милорад Стојановић, <i>Микробиологија за њређи разред њрехрамбене школе</i>

<p>Ток часа: (уводни, главни и завршни део часа)</p>	<p>1. Уводни део часа (10 – 15мин.)</p> <p>Истицање циља часа. Поновити претходне наставне јединице: врсте хранљивих подлога, припремање и разливање хранљивих подлога, како се хранљиве подлоге засејавају, кроз дијалог са ученицима користећи слике, шеме, постере, PowerPoint презентацију. Ученици се јављају, одговарају на питања, објашњавају шеме, дискутују, закључују. Наставници објашњавају поделу хранљивих подлога; кроз слике и шеме на презентацији понављају како се хранљиве подлоге припремају и разливају – објаснити сваки корак посебно. Кроз слике, шеме и практичан рад подсетити се како се хранљиве подлоге засејавају, објаснити поступак и повезати са данашњом темом поступак узимања бриса. Ученици се јављају, изводе закључке.</p> <p>2. Главни део часа (20 – 25 мин.)</p> <p>Поделити ученике у четири групе. Поделити групама наставне листиће са упутствима за извођење вежбе и неопходан материјал: лабораториски прибор, хранљиве подлоге, комплет за узимање бриса и објаснити поступак извођења вежбе користећи слике, шеме, постере, презентацију. Ученици долазе до закључка који су први кораци и основни услов за узимање бриса, какав је значај и улога бриса у микробиологији. Истака да су брисеви направљени од памучне вате омотане око дрвених или пластичних штапића. Обично се користе за узимање узорака са радних површина, са уређаја који су у контакту са материјалима као што су храна, лекови, козметика и слично, са руку оператера и других површина које се контролишу на присуство микроорганизама. Објаснити кроз шеме, слике узимање узорка са предмета из околне средине и са радне површине. Стерилним брисом од вате натопљеним стерилним физиолошким раствором пређе се површина димензија 5 x 5 cm, тако што се брис ротира преко те површине и мора се захватити цела површина. Ученици изводе закључке какав је значај и потреба редовног узимања бриса са радних површина.</p> <p><i>Објаснији њостујак вежбе:</i> како узети брис из слузнице носа – навлажити брис физиолошким раствором, убацити</p>
---	---

брис око 2 cm у ноздрву и узорак узети ротирајући брис по назалној слузници. Истаћи да време између узорковања и засејавања треба да буде што краће. Упознати ученике и са поступком узимања *бриса са површине коже*: Брис коже узима се исто ротационим покретима (стерилног штапића) у једном смеру или брисањем површине коже. Упутство за вежбу налази се и испред ученика на наставном листићу. Ученици бележе основне појмове, посматрају шеме, слике, припремају се за практично извођење вежбе. Упознати ученике како могу узети брис са површине ране: Брис с ране не сме се узимати док траје крварење или ако је претходно примењено антисептично средство, брис с ране може узети тек 12 часова након nanoшења антисептичког средства. Узимање бриса ране ученици не изводе практично, али их упознати с основним појмовима.

Уколико рана влажи, ако има покрет, брис се узима континуирано сваког дана или сваког другог чиме се прати врста и број бактерија, контролу тече терапија и спречава секундарно загађење ране. При узорковању брисева руку, радних површина, прибора, предмета, неопходно је да брис буде потопљен у физиолошки раствор. Напапање се врши непосредно пре узимања бриса уз отклањање вишка физиолошког раствора антиском бриса о унутрашњи зид епрувете. У израживању руку као пута ширења заразе користи се метода отиска прстију, длана на крвном агру или испирак руку ебујоном (директно засејавање хранљиве подлоге). Ученици приступају практичном извођењу вежбе, користећи упутство са наставног листића и са презентације. Помоћи ученицима при извођењу вежбе, објаснити како да узорке бележе и да их правилно засеју на хранљиву подлогу. Сваки ученик у групи засејава по једну хранљиву подлогу. Резултате вежбе анализирају на нивоу групе, наредног часа после истека времена инкубације.

3. Завршни део часа (10 мин.)

Након реализације вежбе следи извештавање ученика по групама о очекиваним резултатима изведене вежбе. Показати ученицима већ засејане хранљиве подлоге које ће им помоћи у доношењу закључака. Поделити ученицима евалуационе листиће и продискутовати са ученицима о сваком захтеву. (Захтеви су приложени у оквиру евалуационих листића.)

Активности наставника:	планира, осмишљава, демонстрира, подстиче ученике на размишљање, опажање, закључивање.
Активности ученика:	активно учествују у раду, практично изводе вежбу, бележе, упоређују, закључују, повезују, овладавање техником узимања бриса.
Домаћи задатак:	Анализа резултата уз детаљнији опис колоније у погледу облика, конзистенције, боје, величине колоније
Евалуација (процена успешности):	Резултат вежбе, наставни листићи
Запажања о часу:	Сви ученици су успешно извели вежбу.

Изглед школске табле:

<p>Узимање бриса</p> <p>Хамер: Узимање узорака са радних површина</p> <p>Хамер: Хранљиве подлоге</p> <p>– слике, шеме у <i>PowerPoint</i> презентацији</p>

Прилози се налазе на ЦД-у.

Драгосављевић Елена

Хемијске реакције у мом дому

Гимназија „Урош Предић”, Панчево

Разред и смер	1. разред, друштвено-језички смер Четири одељења прве године 1-1, 1-2, 1-3, 1-4. Око 120 ученика.
Уџбеник који се користи	Татјана Недељковић, <i>Ојина хемија</i> , уџбеник за први разред средње школе, ЛОГОС
Наставна тема	Хемијске реакције
Циљ пројекта	Ученици треба да препознају које хемијске реакције се догађају у њиховим домаћинствима.
Исходи пројекта	<ul style="list-style-type: none"> – ученици откривају које се реакције догађају у домаћинству; – снимају или фотографишу хемијске реакције које су одабрали; – графички или аудио-визуелно презентују продукте свог рада.
Продукти пројекта	<i>PowerPoint</i> презентација или видео-клип у којем се налазе описане и забележене хемијске реакције из домаћинства које су одабрали.
Дужина трајања пројекта	Друго полугодиште, 30 дана (од 25. фебруара до 28. марта)
Активности ученика	<ul style="list-style-type: none"> – ученици се самостално деле у групе, група не сме имати више од пет чланова нити мање од три члана; – посматрају домаћинство, откривају какви процеси се дешавају у кухњи, купатилу, гаражи, дворишту итд.; – бележе, снимају, фотографишу;

	<ul style="list-style-type: none"> – изводе закључке, пишу теоријско објашњење и једначине хемијских реакција које су уочили и одабрали; – праве презентацију и презентују је све групе пред одељењем.
Активности наставника	<ul style="list-style-type: none"> – пажљиво планира и припрема тему пројекта; – предлаже поделу ученика у групе (око 4 ученика по групи); – прати и пружа подршку и усмерава ученике да одаберу што различитије хемијске процесе; – подстиче ученике на стваралачко истраживање, тимски рад и сарадњу; – помаже у исписивању хемијских једначина у случају да је супстанца деци још увек непозната; – контролише исписане хемијске једначине; – заједно с ученицима вреднује резултате пројекта.
Начин презентације пројекта	<i>PowerPoint</i> презентација
Начин укључивања окружења у пројекат	Родитељи, баке и деде, кумови, старији сестре и браћу били укључени у пројекат тако што су у недостатку идеја деци предлагали одређене процесе који се свакодневно у домаћинству дешавају.
Ресурси	<ul style="list-style-type: none"> – кућа/стан (хемијалије из кухиње, купатила, гараже итд.); – хемијски кабинет; – стручна литература, електронски медији.
Вредновање	Анкетни листићи преко којих се вреднује групни рад, учешће чланова групе, разговор о успешности пројекта и корисним информацијама које су научили и применили.
Пројектне активности	<p>Након обрађене области израчунавање на основу хемијских једначина и у току обраде термохемијских процеса, брзине хемијске реакције и хемијске равнотеже, ученици су добили овај пројектни задатак. Објашњено им је шта се од њих очекује и шта би требало да буду исходи овог пројекта.</p> <p>Ученици су се поделили у групе и унутар група самостално бирали хемијске реакције које су им биле занимљиве и које се свакодневно дешавају у њиховим домовима.</p>

	<p>Бележили су хемијске реакције, снимали и фотографисали огледе које су самостално изводили у својим кућама.</p> <p>Давали су објашњења за снимљене хемијске реакције и писали једначине тих реакција.</p> <p>Правили су презентацију у којој су приложили слике и снимке огледа које су изводили.</p> <p>Закључили су да је хемија свуда око нас и да често тога нисмо свесни. Изузетно је важно да будемо хемијски писмени и да знамо како у одређеним животним ситуацијама да се понашамо, како да безбедно рукујемо хемикалијама, како да сачувамо и себе и своје ближње од нежељених штетних утицаја које хемикалије могу да изазову.</p> <p>Спознаја да је изузетно важно да бринемо о заштити животне средине и околности. Као и то да кућне хемикалије и те како могу да угрозе околину у којој живимо.</p>
<p>Показатељи успешности пројекта</p>	<ul style="list-style-type: none"> – упоређивање резултата; – ангажованост учесника; – сарадња у групи, тимски рад; – употреба резултата; – задовољство постигнутим резултатима; – социјализација; – свесно могућности примене знања у свакодневном животу.

Прилог: Најуспешније ПМ презентације и видео-садржаји.

Ивана Миљковић, Сузана Стошић

Корелациона анализа применом програма
Excel

Економска школа Ниш, Ниш

Разред и одељење	IVфа
Датум	11. 04. 2019. год.
Наставна тема	Проста линеарна регресија и корелација
Циљ часа	Примена стечених знања из предмета Статистика кроз рад у програму <i>Excel</i> .
Образовни задаци	<ul style="list-style-type: none"> – увежбавање табеларног приказивања података у програму <i>Excel</i> и израда графичког приказа (дијаграм распршености); – израчунавање коефицијента корелације помоћу статистичких и математичких функција у програму <i>Excel</i>; – осмисловање задатака за употребу програма <i>Excel</i> за потребе предмета Статистика.
Функционални задаци	Ученици ће бити у стању да након израде табеле и дијаграма распршености изврше израчунавање траженог коефицијента корелације по задатку и да добијени резултат протумаче и анализирају.
Васпитни задаци	<ul style="list-style-type: none"> – неговање потребе за стицањем нових знања; – развијање свести о значају научног; – развијање осећаја одговорности, ажурности, уредности и прецизности у раду; – развијање комуникационих вештина.
Тип часа	вежбе
Облик рада	рад у пару, групни рад, фронтални рад

Наставне методе	практични рад, рад на тексту
Наставна средства	аудио-визуелна и текстуална средства
Литература	<i>Статистика</i> , уџбеник за трећи и четврти разред средње стручне школе, Data Status <i>Статистика</i> , збирка задатака Data Status материјал са интернета
Корелација са другим предметима	Рачунарство и информатика, Математика, Принципи економије и Пословна економија.

ТОК ЧАСА

УВОДНИ ДЕО ЧАСА

Ученици припремају радно место.

Постављам питања:

- Које је значење речи *корелација* у свакодневном животу?
- Шта представља коефицијент корелације и које вредности он може да има?
- Шта значи позитивна, а шта негативна корелација?

Истичем значај повезаности различитих појава у свакодневном животу (у школи нпр. корелација између предмета и утицај већ наученог градива из математике на оцену из статистике, или утицај времена које ученици проводе на интернету у току дана на успех у школи). Истичем циљ часа на крају.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА

Ученици су подељени у групе. Свака група је подељена на по два пара ученика. Ученици најпре раде задатак у пару. Након израде задатка ученици путем вршњачког оцењивања бирају бољи рад у групи који ће бити презентован. Сваки ученик бележи кораке у решавању задатка, а један ученик (представник групе) на крају врши презентацију израђеног задатка уз помоћ наставника.

Ученици приступају изради задатка кроз следеће кораке:

- 1) Израђују статистичку табелу са свим потребним елементима у програму *Microsoft Excel*, по један пар ученика на једном рачунару.
- 2) Врше графичко приказивање утицаја посматраних појава (цртање дијаграма распршености) у програму *Microsoft Excel*
- 3) Врше израчунавање коефицијента корелације и тумаче добијене резултате у програму *Microsoft Excel*.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА

Врши се анализа онога што је урађено на часу и од ученика се тражи да наведу још по један пример из свакодневног живота из кога се види позитивна и негативна корелација.

Домаћи задатак: Ученици добијају задатак да ураде истраживање, при којем ће анкетирањем својих вршњака утврдити да ли постоји позитивна или негативна корелација између повећања њиховог џепарца и посећености културних догађаја у граду.

На крају се ради евалуација – ученици исказују свој став о наученом.

ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ ЗА УЧЕНИКЕ ПО ИОП-У

У овом одељењу нема ученика за рад по ИОП-у.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ

Презентација

ЗАДАТАК

Прва група: На основу датих података о оствареном бруто друштвеном производу и стопи незапослености, нацртати статистичку табелу и графички приказати однос између датих појава, а затим израчунати и протумачити коефицијент корелације.

Друга група: На основу датих података о броју изостанка ученика и оствареног успеха у школи, нацртати статистичку табелу и графички приказати однос између датих појава, а затим израчунати и протумачити коефицијент корелације.

Трећа група: На основу датих података о времену проведеном на *Instagram* апликацији и постигнутих бодова на тесту из статистике, нацртати статистичку табелу и графички приказати однос између датих појава, а затим израчунати и протумачити коефицијент корелације.

Сузана Стошић, Ивана Милчев, Весна Петровић

Од набавке и продаје до исплате и наплате

Економска школа Ниш, Ниш

Разред и одељење	ШФА, III СБО
Датум	17.04.2019. год.
Наставна тема	Набавка, продаја и плаћање робе у земљи
Циљ часа	Примена стечених знања и практичних вештина из предмета, Рачуноводство и Банкарска обука кроз рад у виртуелној предузећу и виртуелној банци.
Образовни задаци	Увезбавати састављања фактуре, пријемнице, књижевна набавке и продаје робе и плаћања.
Функционални задаци	<ul style="list-style-type: none"> – ученици ће бити у стању да саставе сва потребна документа која прате купопродају робе и њено плаћање, да их протумаче и анализирају; – развијање функционалног знања и дигиталних компетенција код ученика.
Васпитни задаци	<ul style="list-style-type: none"> – неговање потребе за стицањем нових знања; – развијање свести о значају наученог; – развијање осећаја одговорности, ажурности, уредности и прецизности у раду; – развијање комуникационих вештина.
Тип часа	Огледни час. Вежбе.
Облик рада	рад у пару, групни рад, фронтални рад.
Наставне методе	практични рад, рад на тексту, игра улога.

Наставна средства	Аудио-визуелна и текстуална средства, банкарски софтвер PEXIM
Литература	<i>Водич за рад у виртуелном предузећу – 155 њишања и одговора</i> k-education пројектна канцеларија Београд и Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије
Корелација са другим предметима	Канцеларијско пословање, Банкарско пословање
Исходи	Ученик ће бити у стању да: – изради фактуру и пријемницу; – прокњижи набавку и продају робе; – изврши плаћање набављене робе; – прокњижи плаћање робе.
Међупредметне компетенције	Комуникација (ученик у комуникацији са другима уме да изрази своје мишљење, осећања, ставове и да оствари своје циљеве на позитиван, конструктиван и аргументован начин поштујући и уважавајући другог). Рад с подацима и информацијама: – ученик зна да је за разумевање догађаја и доношење компетентних одлука потребно имати релевантне и поодане податке; – уме да пореди различите изворе и начине добијања података, да процењује њихову поузданост и препозна могуће узроке грешке; – користи табеларни приказ података и уме да такво приказане податке чита, тумачи и примењује.

ТОК ЧАСА

УВОДНИ ДЕО ЧАСА

Час се реализује са ученицима из образовних профила Финансијски администратор и Службеник у банкарству и осигурању. Ученици су подељени у две групе. Једну групу чине ученици виртуелног предузећа *Kuzma's Secret*, а другу групу ученици виртуелног предузећа *F&A*. У обе групе се налазе и ученици Виртуелне банке који прате пословање виртуелних предузећа и спроводе трансакције плаћања помоћу банкарског софтвера PEXIM у Виртуелној банци. Виртуелна предузећа *Kuzma's Secret* и *F&A* имају отворене текуће рачуне у Виртуелној банци. Унутар група ученици у паровима обављају рачуноводствене послове и послове везане за набавку и продају робе. Ученици припремају своја радна места.

Наставник мотивише ученике за рад.

Суочавање ученика са ситуацијом из живота и усмеравање на практично савладавање проблема из живота.

Наставних обавештава ученике једног предузећа да је на имејл њиховог предузећа стигла поруџбеница и ученике другог предузећа да је такође на њихов имејл предузећа стигао документ рачун-отпремница.

Поставља питања:

- Шта је потребно урадити са пристиглом поруџбеницом?
- Шта је потребно урадити са пристиглим рачуном-отпремницом?
- Која књижења је потребно урадити код продаје робе?
- Која књижења је потребно урадити код куповине робе?
- Где се реализује налог за пренос?

Истиче значај повезаности различитих послова у свакодневном пословању предузећа и банке. Истиче циљ часа на слајду.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА

Наставник даје ученицима упутства за рад и пружа потребну помоћ у раду. Ученици приступају изради задатка кроз следеће кораке:

- 1) израђују рачун-отпремницу и раде одговарајуће књижења у главној књизи и дневнику у *Excel*-у;
- 2) израђују пријемницу и раде одговарајуће књижења у главној књизи и дневнику у *Excel*-у;
- 3) врше плаћање робе у Виртуелној банци и књижење на основу извода из Виртуелне банке.

Након израде потребних докумената и спроведеног књижења за продају и куповину робе ученици симулирају плаћање и наплату робе кроз игру улога у Виртуелној банци. Један ученик је у улози банкарског службеника а други ученик у улози клијента. Симулирање плаћања робе на основу налога за пренос ученици раде помоћу банкарског софтвера PEXIM. Ученик који је у улози банкарског службеника упућује потпис и печат на налогу за пренос са потписом и печатом на картону депозитног потписа предузећа који је скениран у Банци. Након провере налога за пренос уносе се елементи налога за пренос кроз апликацију Динарски платни промет – налог за пренос и реализује трансакција. Ученик који је у улози банкарског службеника штампа извод за предузеће дужника и за предузеће поверљивоца.

Док се у Виртуелној банци (кабинет број 24) обавља трансакција плаћања налогом за пренос, један ученик у улози банкарског службеника презентује ученицима виртуелних предузећа (у кабинету број 14) како се у Виртуелној банци спроводи трансакција плаћања.

Након обављене трансакције у Виртуелној банци ученици се враћају у кабинет број 14 са налогом за пренос (један примерак) и изводом за текући рачун.

Ученици анализирају извод са текућег рачуна.

Сваки ученик бележи кораке у решавању задатка, а један ученик (представник групе) на крају врши презентацију урађеног задатка уз помоћ наставника.

Наставник заједно са ученицима изводи закључке

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА

Врши се анализа онога што је урађено на часу кроз дискусију.
На крају се ради евалуација – ученици исказују свој став о наученом.
Наставник добија повратну информацију о часу

ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ ЗА УЧЕНИКЕ ПО ИОП-У

У овом одељењу нема ученика за рад по ИОП-у.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ

Презентација која се налази у прилогу

ПРИЛОГ:

ЗАДАЦИ

Задатак - за финансијског администратора

Прва група (предузеће *Kuzma's Secret*): У ваше предузеће је стигла поруџбеница од вашег дугогодишњег пословног партнера, предузећа *Ф&А* из Ниша.

1. Извршите све потребне радње у вези са пристиглом поруџбеницом.
2. Извршите сва потребна књижења-
3. Провери на изводу да ли је купац извршио плаћање по фактури бр.11.

Друга група (предузеће *Ф&А*): У ваше предузеће је стигла роба коју сте поручили од предузећа *Kuzma's Secret* из Ниша. Уз робу је стигло и рачун-отпремница бр.11.

1. Извршите све потребне радње у вези са пристиглом робом.
2. Извршите сва потребна књижења-
3. Платите робу.

Задатак за банкарског службеника

Опис ситуације: запослен си у Виртуелној банци као банкарски службеник:

- овлашћено лице предузећа *Ф&А* предаје ти налог за пренос како би извршило плаћање обавезе по фактури број 11. Уколико су испуњени сви услови, спроведи трансакцију плаћања;
- одштампай извод за предузеће *Ф&А* за данашњи дан.
- одштампай извод за предузеће *Kuzma's Secret* из Ниша за данашњи дан.

Прилози се налазе на ЦД-у.

Eduka portal